

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

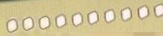
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Juan Carlos Onetti

Ceset Toplayıcı

.. ROMAN

Soykan Özyurt'un
Türkçesiyle

Madem avlu kimsenin işine yaramayacak kadar küçük, neden bu matemli ev işiği? Şu ince duvarı yıkıp avluyu küçük masalarla ya da masa yerine geçecek döner bir tabla ve divanlarla doldurmak iyi olurdu. Eğer içki satıyorsa, onları mutfaktan getirtmektense neden plaklar ve bir müzik kutusuyla ufak bir bar koyulmasın buraya? 'Bara kadınlar ya da kendisi bakabilir.

Juan Carlos Onetti

1909'da Uruguay, Montevideo'da dünyaya geldi. Montevideo'da çıkan *Marcha* dergisinde gazetecilik hayatına başladı. 1974'te Madrid'e sürgüne gidene kadar Montevideo ile Buenos Aires arasında gidip gelerek; gazetecilik, senaryo yazarlığı, kütüphanecilik gibi işler yaparak yaşadı. İlk romanı *El pozo* (Kuyu) 1939'da 500 adet basıldığında pek az kimsenin dikkatini çekmişti. 1980 Cervantes Ödülü sahibi yazar, bugün İspanyolca edebiyatların çınarlarından biri kabul ediliyor. Santa María üçlemesi diye anılan *Kısa Hayat* (*La vida breve*), *Tersane* (*El astillero*) ve *Ceset Toplayıcı* (*Juntacadáveres*) adlı romanlarında kurduğu mitik şehir ve bazı sakinleri, uzun yıllara yayılan eserlerinde bazen bir ima, bazen bütün bir sahne, bazen bir yan karakter, bazen başkahraman olarak tekrar tekrar ortaya çıkacak, büyük bir destana dönüşecektir.

Soykan Özyurt

1974 yılında Kastamonu'da doğdu. Eğitimini ODTÜ Mühendislik Fakültesinde tamamlayıp bir süre İstanbul'da yaşadıkdan sonra 2011 yılında Buenos Aires'e göçtü. Halen bu şehirde yaşıyor, bağımsız bir tiyatrodan ışık teknisyenliği yapıyor ve Buenos Aires Üniversitesi Felsefe ve Edebiyat Fakültesinde antropoloji eğitimini sürdürüyor.

KURGU KİTAPLIĞI DİZİSİ 52

Ceset Toplayıcı

Juan Carlos Onetti

Orijinal adı: Juntacadáveres

Birinci basım: Eylül 2021

ISBN 978-605-2393-14-7

© Juan Carlos Onetti ve vârisleri, 1950

Juan Carlos Onetti, *Obras Completas III, Juntacadáveres*,

Galaxia Gutenberg, Barcelona, 2013

© Alef Yayınevi (yayıncılık sertifika no: 47404), İstanbul, 2016

Telif hakları Carmen Balcells aracılığıyla alınmıştır, izinsiz çoğaltılamaz.

İspanyolca aslından çeviren: Soykan Özyurt

Yayına hazırlayan: Suna Kılıç

Redaksiyon: Çiçek Öztekin

Düzelti: Nurşen Yıldırım

Baskı: Mutlu Print Basım Tic. Ltd. Şti. (sertifika no: 48627)

Güven Sanayi Sitesi C Blok No: 256 Topkapı/İstanbul tlf. (212) 577 72 08

Alef Yayınevi

Cemal Nadir Sokak Büyük Milas Hanı No: 24/17 Cağaloğlu/ İstanbul

tlf. (212) 245 56 27 • info@alefyayinevi.com

www.facebook.com/alefkitap • www.twitter.com/alef_kitap •

www.instagram.com/alefyayinevi

JUAN CARLOS ONETTI

Ceset Toplayıcı

•• Roman

ÇEVİREN:

Soykan Özyurt

SUSANA SOCA'ya...
Merhametin bildiğim en çıplak biçimine;
yeteneğine...

Tren Santa María'ya birkaç kilometre kala, Enduro ayrımında sarsıntılarla ilerlerken Toplayıcı, yüzü terden pırıl pırıl, nefes nefese, üç kadından oluşan gruba katılmak üzere koridor boyunca bacaklarını aç aça yürüdü. Sıkıntıdan patlayan, sıcaktan, esnemelerden, dedikodulardan alev alev olmuş yüzlere cesurca gülümsedi. Nehre komşu kırların yeşilinden, vagonun tozlu pencerelerine güçsüz bir serinlik yaslanıyordu.

Varmak üzere olduğumuzu söyler söylemez gevezelik etmeye, boyanmaya başlayacaklar, mesleklerini hatırlayıp daha çirkin, daha yaşlı olacaklar, hanım hanımcık yüzler takınacaklar, gözlerini indirip ellerini inceleyecekler. Üç kişiler, on beş günümü bile almadı. Barthé'nin, hatta bütün kasabanın eline hak ettiğinden fazlası geçecek; hoş, kadınları görünce gülmeleri, günlerce ya da haftalarca gülmeye devam etmeleri de olası. Artık on beşlerinde değiller, üstelik giyinişleri bir tekeyi bile soğutur. Ama dürüstler, iyi insanlar, neşeliler ve çalışmayı biliyorlar.

Oluruna bırakıp "Artık az kaldı"yı heyecanla söylemeye çalıştı. Güzel María'nın dizini dürttü; diğer ikisine, Irene'nin çocuksu yuvarlak yüzüne, Nelly'nin, gözlerinin ifade edebileceği ilgisizlikle, embesillikle, boşlukla örtüşsün diye her sabah boyadığı, fazla kalkık, düz, sarı kaşlarına doğru gülümsedi.

"Öyle olmalı, vakti gelmişti" diye karşılık verdi Güzel María. Dudaklarını pencereye doğru büzdü ve el çantalarının açılışı, aynaların, allıkların, dudak kalemlerinin dansı başladı. "Her şeye rağmen haklıydım. Santa María mıdır nedir, izbe bir yerdir herhalde."

“Dediğin doğru,” diye onayladı Nelly, ağzındaki boyayı düzeltmek için tırnağını kullanıyordu.

Irene, bitkin, inançsız, ponponla burnunun yanlarını pudralıyordu; iri dizlerini iyice ayırmış, süslerle yüklü, geniş kanatlı hasır şapkası sırtına doğru kaymış, ezilip bükülüyordu. Elinin tersiyle pencerenin camına bir yarım daire yaptı; kurumuş otlardan, ekilmiş tarlalardan, kapalı göğüyle bir öğleüstünün kavurduğu gri, yeşil, haki fasılalardan bir gökkuşağı gördü.

“Benim için pek de dert değil. Tabii ki başkent değil; ama kırları severim.”

“Emin ol, öyle” dedi Güzel María, kızgın, alaycıydı. Kendine çekidüzen vermeyi bitirmiş, duruşu dik, sakin, gizli hükmetme gücünden emin, hızlı hızlı sigara içiyordu. *Tam bir kadın*, diye ciddiyetle, gururla yargıya vardı Toplayıcı. “Ne alışveriş için sağda solda dolanmayı, ne küçük partileri düşün. Evde kalacak, çalışacak, paranı saklamayı bileceksin.”

“Bu yüzden geldik” diye doğruladı Nelly. “Büyük şehir çok güzel ama duruma olumlu tarafından bakmak istiyoruz.”

“Yine ağzına bakıyor, şişko” diye uyardı Güzel María.

Irene omuzlarını silkti, parmağının ucuyla pencerenin camında çarpılar çizmeye devam etti.

“Bakmıyordum, yemin ederim” diye itiraz etti Toplayıcı. Dostane davranmak adına onlarla birlikte biraz güldü, peşinden vagondaki öbür yolcuları gözetledi. Tanıdık tek yüz yoktu. *Asıl olay peronda olacak.* Gözleri engebesiz, dümdüz kırdı, kıpırtısız havada karanlık Deneme Okulunun binasını seçti; bir bayrak cansız sallanıyor, yüklü bir kamyon yokuşu tırmanarak Colonia’ya yöneliyordu. Kadınlara plantasyonlar ve hasat konusunda yalan söylemeyi, rakamlardan, buğday tiplerinden alıntı yapmayı tasarladı. Fakat hiçbir şey söylemese de, düşün-

düğü şeyler sadece gülümsemesinde şekillenen beyazımsı tükürük çizgisinde görünse de, ayağa kalkıp kadınlara valizlerini indirmelerine yardım ederken, saçma şeyler söylemeye yatkın oluşunun o yorgunluk tehdidinden, son aylardan bu yana –kayıpları telafi etme vaktinin, güzel düşler görme vaktinin nihayet geldiğini düşündüğünden beri, bunun belki de fazla gecikmiş olduğu şüphesini kabul ettiğinden beri– kendisini bunaltan o başarısızlık korkusundan türediği şüphesine kapıldı.

Peron tıklım tıklım olacaktı, bir grup erkek Kulüp’ün kapısından bakacak, birisi de üç kadını kıyıdaki küçük eve doğru taşıyan arabayı görmek için Plaza Otelinin köşesine sırtını dayamış olacaktı. Yolculuk yüzünden bitkin düşmüş, çirkinleşmiş, yaşlanmış, Toplayıcı’nın verdiği avansla şevke gelerek satın aldıkları gülünç şeyleri giyinmiş olan bu üç kadını...

Kadınlar tatilin ilk pazartesi günü beş treniyle geldiler. Peronda iki hamal ve telgrafçıdan başka Tito ve ben vardık. Sıcak bastırıyordu, hava nemli, güneşsizdi, kaburgalarımda mısırcuvallarının sertliğini hissediyordum. Ardımda boş sokakların, ıssız meydanın sessizliği vardı. Rezil bir beklenti ve bir o kadar da rezil bir inkâr, nehir boyundaki tümseklerden raylara paralel uzanan yulaf tarlalarına kadar şehri ele geçirmişti. Beklenti ve inkâr sızıyor, gövdelerimizin gevşek duruşunu ve kafalarımızı dik ve Tito'nun sigarasının, benimse pipomun asıldığı sabit bir sırtışı yüzümüzde tutmaya zorlayan çalımını örtüyordu.

Kooperatif'in balkonunun yakınında "Duvar gibi" demişti Tito. Sokağın ağzında, ıssız sokakların, sımsıkı kapalı pencerelerle kapıların oluşturduğu fonun önünde ter içinde kırmıldamadan duran bekçi, istasyona kadar yürümeye devam edeceğimizden emin, yetişkinlerin müstehcen bilgeliğiyle bizi takdir edip gülümseyerek baktı.

Trenin dumanı dönemeçte görüldüğünde, çuvallara yaslanmış, konuşmaksızın hâlâ tütünlerimizi tüttürüyorduk. Tito'nun yüzünde yeniden beliren gülümsemeye, önü açık gömleğine, üst üste attığı bacaklarına, ağzının ucunda tükürüklenmiş sigarasına bakarken kendimi gördüm, kabadayılığımı sorguladım, nefretim samimiyetinden şüphelenmeye başladım. Tito beni taklit etmeyi bırakıp babasının tavırlarını tekrarladıkça ona düşmanlaşıyordum, neredeyse, sımsıkı kapalı şehrin bir müttefikine dönüşmüştüm.

“Duvar gibi” demişti Tito’nun babası, ya önceki gece ya da öğle yemeğindeydi, akrabam rahip Bergner’in cumartesi günkü Birlik toplantısındaki ses tonunu taklit edişi hayranlık uyandırıcıydı. Kılılı eliyle masadaki çiçekli muşambaya vuruyor, Tito’nun annesi çocukları oyalıyor, hırdavat dükkânında çalışan çırak masanın uzak ucunda, ihtiyatlı, saygılı, çorba tabağına doğru eğilmiş sessizce onaylıyordu.

“Duvar gibi sımsıkı kapatacağız şehri” diye tekrar ediyordu hırdavatçı. “Evim duvar gibi kapalı kalsın istiyorum.”

Tek kelime olsaydı, bu gece veya yarın, Julita her zamanki gibi benden ertesi gün boyunca, ölmüş abimin hatırası önünde bir mum gibi tüketmesine yetecek bir kelime bırakmamı istediğinde hediye ederdim ona. Kendimi ondan, onun zararlı açısından biraz daha kurtulmuş, bir parça teselli bulmuş hissederek *duvargibi* derdim.

“Jorge, bak ama gülme” dedi Tito bana. Gülemeyeceğimi, kayıtsız kalacağımıza, kadınlardan biri nazik bir davranış beklediğini gösterdiğinde genel nezaket çerçevesini aşmayacağımıza ya yemin etmiş olduğumuzu unutuyordu.

Üç kadınla adamdan başka sadece yaşlı bir çift indi, hamalla konuşup peron boyunca yürüdüler. Valiz yüzünden beli bükülmüş, sığırtmaçlara özgü bol pantolonlu adam boşta kalan elini cüce boylu ihtiyar kadının sarımsı kafasının üzerinde sallıyordu. Daha sonra tren yolunun öbür tarafındaki Zafer Çiftliğinin ahşap kapısına doğruldular.

“Ceset Toplayıcı,” diye ilan etti Tito.

Babamın gazetesinde bir süre çalışmış adam kadınlardan önce inip valizleri yere bıraktı, kadınların uzattıkları yuvarlak karton kutuyu aldı, peşinden bir sıçrayışta trenin yanına dönüp inanılmaz eteklerine dolanmamaya dikkat eden kadınların

uzattığı parmakların neredeyse uçlarından tutup hiç gerekmediği halde tek tek inmelerine yardım etti. Larsen, namı diğer Toplayıcı'nın üzerinde yeni, koyu renk bir takım vardı, siyah bir şapka gözlerine kadar iniyordu. *El Liberal*'in yazı işlerindeyken sürekli griler giyinirdi, az ve öz konuşan, mahcup biriydi, ama Julita'nın gizli bir dert diyeceği şeye sahip olmayacak kadar sıradan ve yaşlıydı. Her neyse, ister gizli bir derdi olsun isterse olmasın, sürekli gri, sürekli düğmeleri ilikli, üzerine bir inci iştirilmiş kravatı yaz mevsiminde bile sımsıkı düğümlü, yazı işlerinin taburesine tünemiş; kemerli burnu büyük muhasebe defterlerinin, mürekkep lekelerinin, yazı masasına çakıyla kazınmış politik sloganların üzerine eğilmiş; gömleğinin yıpranmış kol ağızları ellerinin yarısını yutmuş olurdu.

Sonuncu kadının inmesine yardım etti. Üç kadın elbiselerini silkeleyip düzelterek yüklerin yanı başında uyuşuk uyuşuk durdular. Peronun boşluğunda yürürken, ihtiyar çiftin ürkekçe gözden yittiği, Deneme Okulundan ötelere ince ve sert tek bir güneş huzmesinin, birkaç ay önce kent ilan edilmiş Santa María'ya kadınların gelişini aydınlatmak üzere çok gecikerek indiği renksiz, dingin manzarada kuşkulu, meraklı, savunma ifadelerini sınamaya çalışarak boyunlarını ihtiyatla çeviriyorlardı.

Hamallar valizleri, karton kutuyu, kretondan bir torbayı yüklendiler, gayret içindelermiş gibi hızlı hızlı iki büklüm bize doğru geldiler. İçlerinden biri bize göz kırpıp tek dişini gösterdi; sağa doğru döndüler, espadrillerinin kenevir tabanlarıyla çakıl taşlarını, toprağı döverek gittiler, yeşil boyalı küçük kapıyı geçip yükleri Carlos'un Ford'una yerleştirdiler. Carlos direksiyonda ciddi ciddi sigarasını tüttürdü, ne yardım etti onlara, ne şakalarına cevap verdi. Tito'yla ben gülümsemeyi kestik, sunmaya karar verdiğimiz kayıtsız dayanışmanın ye-

rine şu veya bu anlama gelebilecek, acıklı, artık içi geçmiş glmsemelerden sıyrıldıık.

Toplayıcı, kadınlardan yarım adım nde ilerliyordu, sağ eline kırmızı ufacık çiçeklerden bir demet asılıydı. Bana baktı, tanımazdan geldi. Zaferin verdiği yetkiyle doğduğu ülkeye dönen birinin affedici tavrını hükmederek sergiliyor, bu görüntüyü neşeli, uzlaşmacı bir ifadeyle yarım yamalak örtüyordu. Peronda kadınların topuk seslerine önderlik ediyor, yürüyüşünün muzaffer güveniyle, omuzlarının kendinden emin salınışıyla kadınlara rehberlik ediyordu. Ama –kadınların da benim de görmediğim– fırlak gözleri ve çıkık ağzı, maviye çalan sarkık yanakları şefkatli ve anlayışlı bir maskeyi ısrar etmeksizin oluşturuyordu: onun, Larsen'in, Toplayıcı'nın ya da Ceset Toplayıcı'nın gri döşeme taşlarının üzerinde peşinden sürüklediği kadın üçlüsünün kaderine ve koşullarına bütünüyle katılmayacağını ustalıkla ima edişini... Akşamstnn puslu havasında ipeklerden, şapkalardan, süslerden, takılardan, yüzlerden, çıplak kollardan ibaret şekillerle renklerin n sıra tempoyla ilerleyen Toplayıcı'nın mücadeleye, ihanete, pazarlığa hazır yüzü, girişimini, girişimine ilişkin direncini ya da güçsüzlüğünü ifade ediyor olabilirdi.

Toplayıcı biraz nde,  kadınsa yan yana, uyumla ilerliyorlardı; ana tumbul, sıska aptal sarışın ve Toplayıcı'nın hemen ardında, ortalarında yürüyen en uzunları. Hepsi beli sıkı, uzun elbiseler, meyveli, iekli, tll şapkalara, kalçalarında büklüm büklüm kumaşlar, dolgular taşıyorlardı. Başkentten değil de daha uzaklardan, belli belirsiz anımsanan yıllardan gelmişlerdi sanki. şimdiyse kol kola girmiş, bile bile cırtlak seslerle gevezelik ederek kendilerini yönlendiren siyahlı adamın yarım adım gerisinde, yeşil ahşap parmaklıklara doğru, iki hamalın

beklediği, Carlos'un Ford'unun kaputunun sarsıldığı yere doğru dönüyorlardı. İstasyondan çıkmak için çeyrek tur atarlarken kadınlardan en uzun olanı bir anlığına bana baktı; gülümseyip gözlerini kıstı, ağzı sıska sarışının koyuna benzer profilinin ardında kalmıştı.

“Nasıllar sence?” diye sordu Tito.

Çuvallara dayanmış kıpırdamadan durmaya devam ediyoruz, giden trenin derin soluklarını duyuyoruz, okulu çevreleyen araziye eğimle vuran güneş huzmesinin incelik kaybolmasına şahit oluyoruz. Küçük siyah arabanın meydanın çevresindeki sokaklardan, bağlara bitişik Soria yolundan, iki yanını hep düşmanlığın, yokluğun, kapalı kapıların, kör, karartılmış pencereler ve balkonların tuttuğu bakımlı Colonia asfaltından kaportası titreyerek geçişini, tek laf etmeden hayal ediyoruz. Direksiyon başında, yalandan dikkatini yola vermiş, taşıdığı, kolunun, sırtının neredeyse dokunduğu şeye kayıtsızmış gibi görünen Carlos'u; şapkası dizlerinin üzerinde, silah gibi kavradığı kurumuş çiçek saplarına neredeyse değen gömleğinin beyaz kol ağızlarıyla rahatsızlığını gizleyen siyahlar içinde Larsen'i hayal ediyoruz. Santa María'nın gözlerini kamaştırmak niyetiyle giyinilmiş üniforma benzeri elbiseleriyle, fırtına sıcaklığının, o açık seçik reddedişin içinden geçip giden kadınları hayal ediyoruz; küçük arabanın kıyıdaki, konserve fabrikasıyla gecekondulu mahallesine yakın yalıtılmış eve doğru dönen lastiklerinin eziyetiyle sarsılıyor, aşağılanıyorlar; göğüslere takılmış koca koca çiçekleri, inanılmaz üçgen dekolterlerden tırmanan sıcaklığı soluyarak, kapanmanın ittifakla sürüp gidişi karşısında ürküyor, cesaretlerini kaybediyorlar. Ama sokakların ıssızlığı, kızgın toz bulutları gibi Ford'un içine girerek devam ediyor, üstelik akşamüstünün tam o anında uyuyan insansız

Santa María'nın tekrar edip durduğu yadsımanın sesini bastırarak hiçbir şey yok.

“Nasıllar sence?” diye tekrar sordu Tito.

“Kadınlar işte...” dedim, tek elimi ilgisizce sallayarak.

Yeşil küçük kapıdan girdik, çıplak, ıssız meydanı yorgun argın geçerek ilerledik; Julita'yı düşündüm, onun bakışıyla uzun kadının gülümsemesini karşılaştırdım.

“Ben hoşlanmadım onlardan” dedi Tito. “Ama beni asıl deli eden, birinin kıyıya kadar gidip, parasını ödeyip, içlerinden birini seçebilecek olması.”

“Neden?” dedim, konuşmaya devam etsin diye.

Gece saat on birde bahçeye çıkıp, evin etrafını dolaşıp Julita'nın yatak odasına çıkmam gerekiyor. Daha önceleri, bir ay önce, kendi kendime defalarca “benim yengem, ölen abimin karısıydı, abim onunla yatıyordu” diye tekrarladığımda bazı şeylerin kafama girdiğini sanıyordum. Onu görmeye gideceğim ve muhtemelen bugün gelen kadınlarla ilgili bir şeyler uydurup istasyonda, şehirde bir tek benim olduğumu söyleyeceğim. Ve asla bir şey geçmeyecek aramızda; belki bana abimin resmini öptürecek, abimi ne kadar sevmiş olduğumu açıklamaya zorlayacak, kendi sevgisiyle benimkini karşılaştıracak, ardından azimle, tatlılıkla azarlayacak beni.

Doktor Díaz Grey, kadınların Santa María'ya ihtimal dışı varışlarının gerçek olduğu o cuma gününün akşamında Plaza barında, Marcos'un ve arkadaşlarının ve kadınların işgal ettiği bar tezgâhından uzakta, en karanlık yeri seçti. Sessizlikten, yağmurun hemen dinen kısa gürültüsünden sonra, esmer genç bardağını muşamba kaplamaya vurdu.

“Bugün Marcos'un da dediği gibi... Kendimiz için, ülkemiz için oy vermeliyiz.”

“Evet” dedi Marcos. “Ama şimdi önemli olan politika değil. Önümüzde duran mesele, pislik kapına kadar vardığında süpürmen gerektiği. Her ne şekilde olursa olsun.”

Díaz Grey içkisini içerken masasından onları seyrediyordu. Erkeklerin taburelerden taşan geniş kalçalarıyla iki kadının kemikli kışlarına baktı. Yağmur ürkekçe geri dönüyor, sesini belli bir ritme uyduruyordu, sonunda geceye eklenen bir nesne gibi durağan devam etti. Kıyıda, Toplayıcı'nın bilgeliğinin, kendine güveninin, gizlediği heyecanının etrafında fahişeler mate içiyor, bir şeylerle ilgileniyor, esnemelerini bastırıyor, küçük evdeki bu açılış gecesinin tutuşup küle dönmesini seyrediyor olmalıydılar.

Marcos'la arkadaşlarına eşlik eden, biri pantolonlu, diğeri eteklik ve yağmurluklu iki kadın, geriye doğru kaykılararak bakışıp birbirlerine isteksizce gülümsediler; uçak gövdeleri, silindir hacimleri ve uçuş menzilleriyle ilgili sohbetin arkasında, bir an için birbirlerine söyleyecek belirleyici bir şeyleri olduğunu hissettiler; ne olduğunu asla bulamayacaklarından emin, halsiz, uykulu, gözlerini kırıştırdılar. Yeniden gülümseyerek gö-

ğüslerini bar tezgâhına, erkeklerin dünyasına yaklaştırdılar. Yağmur sakın, durağan, sestten ibaret geniş bir yüzey gibi devam ediyordu. Díaz Grey, Toplayıcı'yı canlandırdı gözünde, bu kutlama gecesinde biraz sarhoş olmuş haliyle intikamdan, ellili yaşlarda elde edilmiş zaferden coşmuş, galibiyetten, gururdan cesaretlenip körleşmiş, üç kadına bu girişimin sırrını, boyun eğdiği o inanılmaz asıl etkeni açığa vurmaya kalktığını hayal etti. Kadınlarsa bomboş şehrin içinden geçerek çıktıkları yolculuktan incinmiş, güvensiz ve buz kesilmiş, dünyaya normallliği dayatmak için müstehcen sözler arıyor olmalıydılar.

Adamlar bar tezgâhında, her gece yaptıkları gibi sarhoş olarak makinalarla karoserler üzerine tartışırlarken, kol kola girmiş iki kadın barla lavaboları ayıran karanlık büyük salondan fısıltıyla, yavaşça geçmişlerdi. Díaz Grey, belediye meclisi üyesi eczacı Barthé'nin uykusunu veya uykusuzluğunu düşündü; tam da o eski medenileştirme idealinin gerçekleşmeye başladığı anda, yağmurun usul usul yağdığı gecede, dükkânın üzerindeki yatak odasında, şişman ve yatay, dinlenen kel kafasını saran, yumuşatan kadın pudralarıyla, yardımcısı çocuğun soluklarının yanı başında. Zafer vakti, on iki ret yılını durdurup önceden belli, hep aynı altı aleyhte oyun verildiği on iki meclis açılış oturumunun anısının üzerini örtmeye gelen *evet* vakti Barthé'ye, aylar önce, üzerinde yeni yıkanmış uzun önlüğü eczanenin bodrumunda, çırağın açık tuttuğu ıhlamur torbasından yükselen kokuyu içine çekerken gelmişti.

Yılda bir, toplamda on iki defa, meclis başkanının yurtsever söylevi biter bitmez alkışlar daha sona ermeden söz istemişti; sahipleri değişse bile hep aynı altı çift göz, beklentili, sabırlı, mesafeli bir dostlukla çoktan ona çevrilmiş olurdu. Barthé, bir hafta önce Kalem'e teslim ettiği projenin görüşülmesini öner-

mişti. Vurdumduymaz yuvarlak yüz hatları daha da beyazlaşmış, oval masayla evrak dosyalarına, ikinci yıldan sonra dile getirilmekten vazgeçilen alaya ve birinci yıldan itibaren arkasından koparılan yaygaraya küçümseyici bir bakış atan eczacı, gerekli cümleleri sarf etti. Çoğunluk radikallerden muhafazakârlara geçtiğinde belki de sırf bu yüzden bir kayıt memurluğu kadrosu açılması lehinde oy vermişti: Kararlı, kişisel hırsından arınmış, inançları uğruna ölmeye hazır, gelecek kuşaklara çeyrek yüzyıl erken doğduğunu iletliyordu.

“Projeyi sunmama gerek yok, zira halihazırda meclis üyesi beylere destekleyici evrakla birlikte dağıtımı yapıldı.”

“Eğer bir itiraz yoksa...” diyordu başkan, sonra oylanıyordu. Barthé’nin oyuna karşı hep altı oy... Sonra su toplama kanallarıyla otobüs güzergâhlarını görüşmeye geçiyorlardı.

Eczacı saçma, kısa süreli umuttan çarçabuk vazgeçiyordu; önceden beklediği burukluktan sıyrılıyor, tiz, sevecen sesini diğerleriyle harmanlamaya müsait hale geliyordu. Altı hayır oyu, kaçamak, işe yaramaz merhametli birkaç jest, karşı çıkmaya cesaret eden yüzlerde endişeli bir hayranlık... Bir mart ayından diğerine olan bitenin hepsi buydu.

“Rahatsız ediyorsam kusuruma bakmayın” diye bağırdı doktor Díaz Grey, kışın başlarında o akşamüstü, eczanenin bodruma açılan kapağının üzerine eğilmişti. Barthé görünmüyordu, doktor basamakların tozlu ahşabından tırmanan sarı ışıkla, ısınmaya başlayan radyatörlerin çıkardığı sesle, rutubetin, şifalı otların, soğuğun melankolik kokusuyla konuşuyordu. “Sizinle konuşmam gerek, bence bir an önce olsa iyi olur. İnebilir miyim?”

“Doktor...” Koyu kahve gölgelerle azıcık aydınlık bölgeler arasından Barthé’nin gülümseyen yuvarlak kafası neredeyse yatay beliriverdi. Açılmış avuçları özrünü, çaresizliğini gösteriyordu.

“Biraz bekleyebilir misiniz?”

“Ne yazık ki sağlık ocağından bekliyorlar. Geciktim zaten.” Díaz Grey, şapkasıyla eldivenleri elinde, tüm dikkatini ilk kez giydiği mavi takım elbisesini korumaya vermiş, yağmurluğuyla basamakları süpürerek, sırtı dönük inmeye başladı. Öbürünün yumuşak, hareketsiz elini sıktı, yuvarlak, beyaz gülümsemesine, dolgun yanaklarını lekeleyen heyecanına, köprücük kemiklerinin birleştiği yerdeki sarı, gri tüylere dikkatle baktı.

“Doktorcuğum...” Uysaldı, sarsılmıştı, etrafını saran yağ kıvrımlarına gömülüğü gibi gülünç bir tuhaflığa gömülmüştü kafası. Doktorun elinden şapkasıyla eldivenlerini aldı, onu ağır ağır bodrumun ortasına, sarı lambanın altında, çocuğun bacaklarıyla bir çuvalı dengeleyip açık tuttuğu yere doğru iteledi. “Bütün günün tam da size hak ettiğiniz ilgiyi gösteremeyeceğim anını tahmin etmişsiniz sanki. Birkaç dakika öncesine kadar yukarıda sıkılıp duruyordum. Yağmurlu havalarla birlikte hastalıklar artacak ama henüz pek müşteri yok. Bu ıhlamur çuvallarına bir bakmak istiyordum. Çok tazeyken paketlememek lazım, ayrıca çiçeklerle yaprakları pay etmeyi de bilmeli. Neyse şimdi sizinleyim. Biraz bu tarafa doğru, hayatım, şöyle.” Ergen çocuk eğilip çuvalı çevirdi. Barthé çabucak göz gezdirmek için Díaz Grey’in bakmadığı bir anı kolladı. “Çok taze... Hem de bu havada...” Deponun duvarlarına dayalı yığından başka başka aromalar geliyor, ıhlamur kokusunu sarıp kemiriyorlardı.

“Teşekkürler, hayatım” dedi Barthé. Çuvalın üzerine doğru belini büküp çıplak kolunu içine daldırdı. Gözleri kısık, bir avuç ıhlamuru yüzüne doğru kaldırıp bir süre kokladı, burnuy-

la dudaklarının karşısında döndürdü. Çocuğun dar alını hâlâ eğikti. “Evet” dedi Barthé ıhlamurlu avucunun içinden. “Taze, fazlasıyla taze.” Elini çuvalın üzerinde açtı. “İyisi mi çuvalın ağzını yeniden bağlayalım. İhtiyaç olduğunda birazını kurumaya bırakabiliriz.”

Ergen çocuk çuvalı ışığın dışına doğru sürüklerken eczacı gövdesini doğrulttu, mutluluğu ve ellili yaşlarını göstere göstere sergileyen yüzünü Díaz Grey’e çevirdi, sanki bu iki şey orada hep gizliydi de şimdi şaşırtmak için, ıhlamur çuvalı sahnesini sonlandırmak için ortaya çıkarıyordu. Dudağından, burun deliklerinden altın sarısı ıhlamur tozunu temizliyordu.

“Bütün bu şifalı ot çuvalları... Elbette kırlarda olmak vardı. Ama işte burada... bütün doğa bir arada doktor.” Doktorun boş elini avuçlarcasına yakaladı; Díaz Grey bir kez daha ondaki hem el değmemişliği hem sakat bırakılmışlığı hissetti. “Bir şeye mi ihtiyacınız vardı? Size nasıl yardımcı olabilirim?”

Díaz Grey elini çekme cesaretinden yoksun, çıplak ampulün yakınında parlayan yuvarlak, beyaz yüzde durakalan huzursuzluğa bakarak gülümsedi, yanıtlamak için alçak, berrak bir ses çıkardı. Yere oturmuş, bacaklarıyla sabitlediği çuvalın açık ağzıyla oyalanan çocuk, belli etmeden onları izliyordu.

“Yok” dedi doktor. “Mesele sizinle ilgili. Arcelo geldi muayenehaneme. Dün gece otelde bir şeyler ima etmişti zaten. Bu öğleden sonra da size kesin bir teklif iletmekle görevlendirdi beni.”

Barthé doktorun elini bıraktı, kısa kollarını iki yana sarkıttı. Yüzü hâlâ ellili yaşları ima ediyordu ama artık o uysal mutluluk yoktu: ellili yaşlarla birlikte sertlikti, görevdi, kızgınlıktı, bir parça kendine acıma hissiydi.

“Evet” dedi, doktorun sesinin mırıltısını devşirerek. “Liman imtiyazları için ona oy vermemi istiyorsunuz.”

“Affedersiniz” dedi Díaz Grey. “Benim size teklif ettiğim bir şey yok, sizin neye karar vereceğiniz beni ilgilendirmiyor. Teklif Arcelo’dan.” Şapkasıyla eldivenlerini aldı, silkelemeye koyuldu, sıkıntılı, pişmandı.

“Asla” diye fısıldadı Barthé.

Díaz Grey, onun o rüşvet yemez, fırlak, küçük pembe ağzını görüyordu, bakmasına gerek yoktu.

“Bana liman imtiyazıyla ilgili olmadığını söyledi. Sadece hamallık hizmetiyle ilgiliymiş.”

“Asla” diye soludu Barthé; gülümserken eziyet çekiyordu sanki. “Kazandırıyor. Kötü işleyen bir belediye hizmeti belki, düzensiz işliyor da olabilir. Ama kazandırıyor, kazandırdığı da halka ait. Öyle olmasa bile, kamu hizmetleri belediye tarafından idare edilmeli, devletleştirilmeli.”

“Evet, katılıyorum. Arcelo’ya söyleyeceğim,” ama beriki tutkulu, kendine hâkim, sırlarını itiraf edermiş gibi devam ediyordu.

“Mesele zaman meselesi. Bugün şehir meclisinde tek başımayım. Ama göreceğiz, hakikat yolunu bulur doktor. Üstelik vilayet için yeni okul planıyla...”

Bir sessizlik oldu, rüzgârın bir hatıraya benzer bulanık ve onlardan ayrı uğultusu nehirden yaklaşıp, akşamın hüznünü taşıyarak vardı onlara. Delikanlı ayağa kalktı, çuvalı koluyla omzu arasına yerleştirdi.

“Bu konuları benden iyi bilirsiniz, doktor.” Tombul, sabırlı, acılı yüzü yalvardı. “Size nutuk çekmek istemem.”

“Pekâlâ, çok acelem var. Sağlık ocağından bekliyorlar, üstelik Colonia’da iki vizitem var. Teklifi size ileteceğime dair Arcelo’ya söz verdim. Muhafazakârlar hamallık hizmeti imtiyazı için oyunuzu istiyorlar. Eğer siz buna oy vererseniz, onlar da genelev projesini onaylamaya söz veriyorlar. Anlıyor musunuz?”

Tek istediği onun, balon gibi sönmeye, saygınlığını kaybetmeye başladığı ilk saniyelerdeki yüzünü görmektir. Belki, beklentinin verdiği huzursuzluğun görünür olmaya başladığı, yüzünün büyük kısır sevinçlerin şaşkınlığını gösterdiği ana kadar baktı. Çenesi yağ katmanından ayrıldı sanki, doktora doğru yırtıcı, erkeksi bir jest fırlattı.

“Anlıyor musunuz?” diye tekrarladı Díaz Grey. “Üstelik dahası var. İlerde hamal imtiyazı için kabul oyu sözü verirsiniz, önceden, sizin belirteceğiniz bir tarihte, genelev için size oy vermeyi teklif ediyorlar.”

İhlamur çuvalı çırağın yerleştirmeye çabaladığı tavana bitişik raftan hafif, kuru bir çarpma sesiyle yere düştü. Ağzı açık, yere doğru bükülmüş, yeşil, gür bir akıntıya yol verdi. Rüzgâr bodruma girmişçesine çırpınan önlüğüyle Barthé, ıhlamur kokusunun üzerinde kollarını sallıyor, bakmak için bir kirişe dayanmış çocuğun korkusuna sövüyordu. Díaz Grey tombul, alev alev yüzde yaşlarla dolu gözler gördü, sızlanan tiz sese kısa molalar dayatan titreşimi dinledi. Çocuk rafın oradan sürünürcesine aşağıya indi.

“Benim gitmem gerekiyor.”

“Doktor... beni mazur görün.” Ama Barthé’nin kolları ne eczanenin bodrumunu, ne yetersiz ışığını, ne de çocuğun çuvalın etrafında iki büküm hareketlerini işaret ediyordu. “Beni mazur görün. Düşünmek istiyorum. Şimdi ne desem...”

Barthé, eczaneyi çalışanlardan birine emanet edip doktoru görmekten kaçındığı dört günün ardından ikinci görüşmelerinde evet dedi. Sadece şu mesajı bırakıp kayıplara karışmıştı: “Doktor Barthé iş seyahati nedeniyle burada değil. Galiba başkentte. Ne zaman döner bilemiyoruz.”

Dördüncü günün ortalarında eczanedeki çocuk Díaz Grey’in merdivenlerini çıktı, küçük bekleme odasında oturup sırasını bekledi. Çenesi yumruklarında, sehpanın üzerindeki yeşil çini-lere gözünü kırpmadan boş boş bakarken iki büklüm olmuştu. Muayenehaneye buyur edildiğinde dişlerini gösterdi, pencere-deki ışığa kaymış gözleriyle, ceketinin altında eşeleyerek ara-nan tek eliyle, bir süre burnunu çekip durdu.

“Neyin var?” diye sordu Díaz Grey. “Pek hastaymış gibi görünüyorsun.”

Çocuk tekrar gülümseyip zarfı tutan elini gösterdi.

“Doktor, bunu size Doktor Barthé gönderdi. Elden teslim etmek üzere.”

Mektup, Huzur Çiftliğinde, Barthé’nin Colonia ile Rosario yolu arasında kalan kır evinde, çok açık mavi mürekkeple, ufak, düzgün harflerle yazılmıştı.

Sevgili Hemşerim, Doktor ve Arkadaşım,
Belki de bir önseziyle, görevlerimi birkaç günlüğüne ih-mal ettiğim bir sırada hastalık beni apansız yakaladı. Bu fakirhaneye, istirahat edip gücümü toplamaya gelmiş-tim. Oldukça ağırlı bir romatizma atağı beni, zahmete

girip mesleki ve dostane yardımınızla onurlandırmanızı dilemeye zorladı. Şayet samimiyetle kendinizi adadığınız görevleriniz izin verir de bu akşamüstü buraya gelerseniz size minnettar olacağımı bilmelisiniz. Yol konusunda gayet tecrübeli olan ulak, sizi buraya arabamla en rahat şekilde getirecektir.

Sizin de iyi bildiğiniz gibi, her koşulda dostunuz,

EUCLIDES BARTHÉ

Díaz Grey, nemli, puslu akşamüstünün içinden geçerek, kötü mevsimin başlangıcından beri kendilerini aynen korumuş, çukurlar içindeki dingin su birikintilerini, kıvrılmış çıplak dalları, havanın ve toprağın içinde biriken yumuşak, bunaltıcı ışığı zamana karşı muhafaza etmiş görünen ıssız, karmaşık manzaraları aşarak, Santa María'dan Colonia'ya indi. Asfaltlı temiz sokaklardan, üst katlarında kepenkleri hiç açılmamacasına indirilmiş minicik pencereleriyle kiremit damlı beyaz evlerden oluşan bir L'den geçti. Colonia'nın merkezinden geçip mandıralara giden yolları izledi, araba ve sessiz şoför (tırışlı ensesi gereksiz yere direksiyona doğru eğiliyor, kalkık omuzları herhangi bir saldırıya, korku duyulan bir soruya karşı kendilerini koruyordu) eliyle tekrar eden hep aynı sahneyi, çamuru, tel çitleri, hanımeli iskeletleriyle ahşap kapıları, mutfakların sise gömülen kaskatı dumanını aşarak yukarılara doğru yol aldı. Tepenin zirvesine varıp inişe geçtiğinde yine aynı manzarayı buldu. Manzara şimdi kararlılıkla ve bağınazca haziranın ilk soğuklarından itibaren benimsediği yanlarını cümle âleme ilan ediyordu: kurşuni, alçak bir gökyüzü, soyunmuş, sıırıslık, karaya çalan ağaçlar, keder veren kuvvetli kokusuyla kaygan kara toprak, arabanın tecavüzüne, Díaz Grey'in çocuğun bir

o yana bir bu yana kıvrılan belinin ardı sıra eve doğru attığı uyuşuk ilk adımlara karşı bir engel misali ışık.

Seyrek ağaçların arasından, düzgün biçilmemiş, düzensiz, gösterişli çimlerin üzerinden, belli belirsiz görünen girişe yürüdüler; bahçe yolunu sessizce, ağır ağır geçtiler.

“Buyurun doktor” dedi çocuk, eczacının karşısında hazırol-da, şakağına dokunarak selamladı.

Şöminede birkaç dal tütüyordu, neredeyse dışarıdakinden farklı değildi sıcaklık. Barthé, fincan ve ekmeği tutan ellerinin hareketini durdurup şaşırmış gibi yaptı. Üzerinde çok kalın kumaştan *alamar* düğmeli bir ceketle boynunu saran bir fular vardı.

“Sizi rahatsız ettiğim için çok üzgünüm...” Doktoru, şömineden çıkan dumanın ayaklarını yaladığı koltuğa kadar götürdü. “Dışarda, mutfak verandasında biraz odun kesebilirsin.”

“Derhal” dedi çocuk. “Sizce bir mahzuru yoksa, bu arada aküyü de değiştireyim.”

Soğuk, çıtırdayan dalların yakınında artıyor gibiydi. Díaz Grey parmaklarını birbirine geçirdiği elleriyle dizlerini sıkıştırırken şişman adamın pür dikkat porselen takımları yerleştirmişini, çay yapmak için ısıtıcıyı yakışını seyretti; yuvarlak yüzü, belli belirsiz değişen oranlarda, endişeyi, kurnazlığı iyilikmiş gibi gösterilen derin bir dinginliği harmanlıyordu. *Yalnız olsaydı yine aynısı olurdu; hem aktör hem seyirci, hem kahraman hem hikâyenin kendisi. Ama deli değil. Öteki insanlara nazaran, kendini kişiliğinin oransal olarak aptal kısmına daha iştahla bırakıyor.*

Doktor, açık ve kaynar çayını içerken onun inanılmaz hüsnütabirlerle geneleve atıfta bulunuşunu, sonuçlarının veya ortaya çıkmasının Santa María’nın geleceğini etkileyebileceği –öyle olmalıydı, illaki– önemli siyasi görüşmenin gizliliğiyle oynayışını dinledi.

“Muhtemelen tuhaf görünüyordur size, o yüzden mevzuya giriyorum... Hazır bir cevabım yoktu. Olsaydı bile, uygun mu, doğru mu, nereden bilirdim ki? Sözlerinizin beni nasıl bir ikiyeleme düşürdüğünü anlarsınız. Üstelik gelişigüzel bir cevap vermek de istemedim. Pişmanlığa neden olacak bir şey yapmadan yaşanmış bir hayatın sonunda, sorumluluk gereği...”

Barthé, tüysüz etli parmaklarıyla desteklediği genelev patroniçesi sesiyle muhteşem düşünüyü aktardı: onunki vicdan meselesiydi, dağın zirvesinde inzivaya çekilmeydi, bencil düşüncelerin cürufunu muhakeme gücünden süpürüp atmak için dakikası dakikasına savaş verdiği, mücadele ve derin düşüncelerle geçen günler.

Belki de içten içe, Büyük Barthé Genelevi yazan ışıklı bir tabela asmalarını ya da eninde sonunda popüler, anonim yargının, genelevi bu isimle vaftiz etmesini arzuluyordur. Şimdiyse dağdan ve çileden dönüşte, sezgilerin verdiği dehşetten arınmış, bitkin ve dingin, yarı saydam çay fincanını iki parmağıyla kaldırıyor, süs eşyalarıyla, büyük vazolarla, portrelerle, dantellerle, gravürlerle, kurdelalarla, yastıklarla, kâğıttan çiçeklerle, toz ve soğukla yüklü devasa odanın farkına varıyordu. İçinde bulunduğu anın, Díaz Grey’in kulaklarıyla kendisini dinleyen neslin anlamının farkına varıyordu.

Kafatasının pembeleşmiş derisini saran kuş tüyü saçıyla, çıplak süngerimsi yüzüyle, vaktinden önce kırılmış kaşlarının altındaki gözlerinde zaman zaman çakan kurnazlık ve çıkarıcılık ışıltılarıyla elli yaşını aşmış bir adamdı. Adaba uygun ve ağırbaşlı bir edayla sandalyenin yuvarlak oturağına kurulmuştu, küçük ayakkabıları parlak ve bitişik, sol eli havada daireler çiziyor veya baldırının üzerindeki avucu sunuyor kendini. Hayat hikâyesini ileri sürdüğünde, yaşadığı haksızlıkları bir bir

sayıp sonra da hafife aldığında; cırtlak sesiyle, kapitalizm, oligarşi, tarım kooperatifleri, İngiliz işçi hareketi gibi basmakalıp konuların üzerinden geçtiğinde; bütün bunların, maksatlı değilse şayet, bir genelevin Santa María'daki varlığının kaçınılmaz öncülleri olduğunun anlaşılmasını sağladığında, neden bahsettiğini iyi biliyordu belki de.

Díaz Grey çocuğun taşıdığı kucak dolusu yaş dalın yanıp yanıp söndüğü ocağın yanı başında büzülmüş onu onaylarken coşkulu, tekrarcı, şişman adamın kendisinde var olduğunu bilmediği her şeyi bir araya getirmenin yollarını arıyordu: *Burada, bu kıyıda doğdu, nehir vapurunun geliş sıklığı, ona uzaklardaki önemli bulduğu gelişmelere katılma arzusu verip canlı tutarken nehirden, kumsaldan, kırlardan oluşan alanlar, elli yıl boyunca onu tecrit edip etkisiz bıraktı. O bir kişi değil; o, bu nehir şeridinin bütün sakinleri gibi, kendine has deliliğinin, kendine has aptallığının formunda yer dolduran, belirli bir varoluş yoğunluğu. Çünkü biz kendimizi ancak bizim seçtiğimiz ya da bize dayatılan kendini inkâr etme türüyle diğerlerinden farklı kılıyoruz. Colonia'yı kıyıdan raylara kadar sınırlayan, her kişinin kendi rolüne inandığı, zevksizce oynadığı, şaka misali bir küçük ülke. İşte ben de böylece dalgınlığa düştüğümde, tetikte olmayı bırakıp oyuna katıldığımda, doktor Díaz Grey oluyorum; kıyıdaki köy evlerinde doğumlara katılmış, hazımsızlıklara, büyülere şifa olmuş ihtiyar kadınların bildiklerinden daha az tartışılır bilgisiyle bilim adamlığı, doktorluk yapıyorum. Ve sevmeye gayret ettiğim bu zavallı adam da işte böyle hakiki olmayı, sürekli görmezden geline Euclides Barthé olmayı yıllar önce bıraktı. Şimdi onu herkes, şüphe duymaksızın, eczacılığını, aktarlığını, meclis üyeliğini ve –artık ölümüne dek– Santa María'nın genelevlerinin peygamberliğini temsil ederken görüyor.*

Barthé şimdi de kanarya sesiyle, belediye idaresinin sağ kanadıyla yapacağı anlaşmanın kabul peşrevini çekiyordu. Liman hamallarının patron değiştirmelerini en yüksek çıkarlar uğruna kabul ettiğini önceleyen o unutulmaz cümlelerin, o unutulmaz yüz ifadesinin, bu kış günbatımında, dümdüz kırların ortasındaki bu gece toplantısının başlangıcında şekilleneceklerini ilan ediyordu.

İşte bu yüzden çok ve titiz çalışmam, yanlış anlaşılmama yol açabilecek bütün riski üstlenmem gerekecek, böylelikle Tanrı'yla yaptığım anlaşmaya uygun davranmış olurum: Bu insanların tek tek her birini gözleyip tanımak, yalnızca bir defalığına olsa bile ve sadece bir an süreceksin olsa bile ne yaptığımı bilmek zorundayım. İşte bu yüzden Euclides Barthé'nin yüzünün merkezindeki, düşüncelerine şekil vermek için coşkuyla oynatıp durduğu, değişken, küçük deliğe gözlerimi dikiyorum. Bağırsak temizleyici limonata yapması bir yana, meclis üyeliği bir yana, patronu olmayı başardığı eczanedeki çıraklığı bir yana, ıstırap veren taklit İngiliz parkeleriyle, yarılmış duvarlarıyla bu kır evinin mülk sahipliği bir yana içinde var olan emsalsiz şeyin ne olduğunu görmek zorundayım; ve yaşlanmasının ve alışkanlıklarının altında ne olduğunu, dış görünümü ve onda gördüğüm bu ruh halinin altında yatanın ne olduğunu görmeliyim. Hadım olmalı. Euclides Barthé hep olduğu gibi yıllarla birlikte toz olup uçtu. Şöminedeki cız ateşin önünde nutuk çekerken, bıkkınlık verici cümleleri ezberden tekrar ederken, sandalyenin kırılğanlığı üzerinde her yanını temkinle oynatırken, damar sertliğinin ellerini titretip cümlelerinin sonunu sıklıkla aşırıverdiği, gevşemiş sıradan bir ihtiyardan başka bir şey bulamıyorum onda. Sevgiden yoksun bir haldeyim, üşüyor ve sıkılıyorum. Tek gördüğüm şey de bu, kendi yaşımda herhangi birine oldukça benzer, elden ayaktan düş-

menin içinde çözölüp dağılan, kibir ve belirsiz korkularla hâlâ ayakta tutulan bu şey.

“Anlaşıldı” dedi Díaz Grey ayağa kalkarken. “Bu gece Ar-celo’yu görebilecek miyim bilmiyorum ama yarın kesin görürüm. Kabul ettiğinizi söyleyeceğim. İlk oturumda genelev için size oy verecekler sonra da siz limandaki hamallık imtiyazına oy vereceksiniz, böylece hepimiz mutlu olacağız.”

“Bana iftira atacaklar, fazlasını da yapacaklar doktor” diye şöminenin yanından tekrarladı Barthé. “Ama ben hazırlıklıyım.”

“Orası kesin. Eğer bir genelev Santa María için toplumsal bir ihtiyaçsa, kârlı bir iş olacağı da hemen hemen kesin.”

“Benim düşündüğüm o değildi. Asıl mesele, beni taşıma im-tiyazı için oy verirken gördüklerinde, Radikallerin bunun için bana rüşvet verildiğini düşünecek olmaları.”

“Orası da kesin” diye ayak uydurdu Díaz Grey. “Büyük ih-timalle. Ama bir anlamda size rüşvet veriliyor. Tabii ki parayla değil. Lütfen, çocuğu çağırır mısınız, artık gitmem gerekiyor.”

“Doktor,” diye eziyet çekiyormuş gibi bir gülümsemeyle yalvardı Barthé. Kapıya kadar gitti, açarak bağırdı; rüzgârsız, karanlık, soğuk gece, yetersiz aydınlatılmış büyük odaya gele-rek onlara katıldı.

“Doktor,” dedi Barthé yaklaşarak, “verdiğim bu rahatsızlıktan, çıktığınız yolculuktan, kaybettiğiniz zamandan ötürü kendimi nasıl affettirebilirim, bilmiyorum. Ama kararımın ciddiyetini ve kimsenin bundan şüphe duymaması gerektiğini artık biliyor-sunuz. Öte yandan, romatizma ağrılarım beni mahvediyor. Ya-kında sizin muayenehanenize geleceğim, gün ortasında, yüzüm açık.” Doktorun gözlerini, aldatma niyetiyle değil de, görüşme-yi mühürlemeye uygun bir şey yapmaktan kaynaklanan otoma-tik bir hisle takındığı sert ifadeye doğru çekmeye çalışıyordu.

“Her şey mükemmel görünüyor” dedi Díaz Grey eldivenlerini giyerken. “İftiralara direnecek kuvvete sahipsiniz. Santa María’nın bir genelevi olacak, ardından zührevi hastalıklar artacak veya azalacak. Artık istatistiklere bakacağız.”

“Buyurun efendim” diye araya girdi çocuk, kapıdaki mavimsi soğuktan.

“Git motoru ısıt, doktor gidiyor. Ama doktor, siz bana demiştiniz ki başka yerlerde, mesela Londra’da...”

“Kesin bir şey söylenemez; en azından ben. Lehte ve aleyhte iddialar, lehte ve aleyhte rakamlar var. Aslında hekimler tek tek her müşteriyi muayene edebilsin diye genelevler hastanelere kurulmalıydı.”

“Güzel, ütöpik bir ideal. Peki ya öbür sorun? Hani çocuklarla ilgili olan? Yani genç erkekler diyorum.”

“Evet, elbette. Bir de kıyıdaki genç kızlar. Tüm bunları konuşmuştuk. Şimdi beni ilgilendiren meselenin uygulama yanı.” Dışarıda arabanın motoru, konuşmalarındaki sessizlik anlarını çoğaltıp hüznölendirerek kesik kesik kükremeye başladı.

“Öyle mi?” diyerek yardımcı oldu Barthé.

“Demek istediğim...” Kır mutfağından yıldırıcı bir koku, mobilyalardan, süs eşyalarından yaşlılık kokusu geldi. “Bir genelev kurulması için şehir temsilcilerinin onayını alacaksınız. Peki genelevi kim kuracak? Kim idare edecek? Evi kiralamak, kadınları getirmek, bu iş nasıl olacak?”

“Mükemmel bir itiraz” dedi eczacı; yüzünden bir zafer gülümsemesinin geçmesine izin verdi neredeyse. “Ama ben, hiçbir ümidim yokken bile bunu da düşündüm. Teori ve pratik. Bir şey kurmayı arzu eden kişi için elzem olan ikilik. Çünkü, sizin gayet incelikle ima ettiğiniz gibi, yasayı onaylayıp ardından da bunun hiçbir zaman gerçeğe dönüşmemesini vazife edinebilirler.

Doktor, bize gereken adam elimde. *El Liberal*'in yazı işlerinde çalışan biri. Adını hatırlamıyorum. Herkes ona Toplayıcı diyor.”

“Evet, tanırım kendisini, Berna’da görmüştüm. Bir defasında muayenehaneme geldi. Adı Larsen.”

Barthé, doktorun şimdi eldivenli olan elini tuttu. Yaklaştığı sırada, terleyen, heyecanlı, balmumuna benzer beyaz yüzü güçsüzce parladı.

“Şimdi görüşmemizin en zor anına geliyoruz doktor. Tabii bununla vaktinizi suiistimal edeceğimi de biliyorum. Bir dakikalığına oturmak ister misiniz?”

“Gitmem gerekiyor” dedi Díaz Grey, sabırsız, bir parça nefretle.

“Peki, önemi yok, sadece iki kelime. Sizden bir başka iyilik daha istemek durumundayım. Bilmiyorum, eğer siz... Bu konuyla ilgili olarak o şahısla bağlantıya geçtim. Bir süre önce Rosario’den geldi, benim yüzümden burada kalıp gazetede çalıştığını söylüyor. Bu doğru değil; ben ona gerçeği, yasanın eninde sonunda onaydan geçeceğine güvendiğimi söylemekle yetindim. Ve şimdi haklı çıktığımı görüyorsunuz. Rezil bir adam, ama gerekli. Başka yerlerde bu tip işlere bulaştığını biliyorum. Her neyse, aramıza karıştı, hayatını onurlu bir biçimde kazanıyor.”

“Evet, onu tanıyorum. Belki o bu işi yapabilir.”

“Yapabileceğini söyledi. Ama epey zaman önceydi, bağımsızların ihanet ettiği dönemdi, partinin iki meclis üyeliğini kazanacağından emin olduğum zaman. Biraz tartıştık, o kaba saba, bense sakın ve kararlıydım. Tekrar görüşmedim, anlırsınız ya.” Dışarıda, sisten boğuluyormuş gibi hırıltılar çıkaran otomobilin kornası duyuldu. “İşe yaramaz, saygısız çocuk. Bu adamı görmeyi, meseleyle hâlâ ilgilenip ilgilenmediğini öğ-

renmenizi istemekle, sizi, doktor ve dostumu istismar etmiş olur muyum?”

“Endişe etmeyin. Yarın Arcelo’yla ve onunla görüşürüm. Hangisi diğerinden daha iğrenç, bilmiyorum; ama Toplayıcı beni çok fazla eğlendiriyor.”

Eczacı, durgun, buz gibi havada sezdirdiği tombulluğuyla sesini yükseltip veda etti:

“Doktor, belki siyasi anlamda değil ama yüreğinizle gerçek bir yandaşınsınız siz.”

Üşümüş, arabanın arka koltuğunda zıplayıp duran Díaz Grey, görünmeyen başka manzaraların, yağmurlu kışlarda başka gece yollarının, yüzlerin ve tavırların, yalnızlıkların, ani ve kısa inançların kendisinde bıraktığı izlenimleri hatırlarken geçirdiği günü unuttu. Hafızası, uzun yıllardan bu yana kişisel değildi. Saçma oldukları için seçilen rüyalara teslim olmanın katıksız zevkiyle, varlıkları ve durumları, sezgisi karşısında şeffaf olan anlamları, eski hataları ve evhamları çağrıştıırıyordu.

Başarısızlığı kabul ediyorum. Yağmurluğu giyip bereyi takıyorum. Aynanın önünde, verdiği sırdan dolayı Julita'ya şükran duyuyorum – sırrı ne olursa olsun, paylaştığımız şeyin kökeninde yatıyor. Işığı kapatmadan önce şiirden ötürü onu suçluyorum, henüz yazdığım dört dizeyi ona atfediyorum:

*Bense kaybediyorum, kadını da erkeği de, can veriyorum.
Günden güne eskiyen, edepsizce arzulu ve tuhaf
Başkalarının yaşlılığı ve tutkuları karşılığında.
Gitmekse gitmeyeceğim, kalmaksa kalamam.*

Merdivenden inerken suçun, Julita'nın aptallığının bir parçasında olduğuna ikna ediyorum kendimi; ne sevginin ne deliliğin örtebildiği, ona ait olmayan ama onunla birlikte ölecek olan o ayrılmaz parçada... Ailesinin, bu saf taşra havasının, arkadaşlarının, ölmüş abimin ona ekleyip dayattıkları şeyde... Bizzat benim ve sevgimin uygunsuz halinin de...

Saat gecenin on biri. Karanlık koridor boyunca gözlerim kapalı yürüyorum, artık usulcacık yağan yağmuru hevesle dinliyorum. Çıkıyorum, bahçedeki ağaçlarda yeniden duyuyorum yağmuru. Randevuya gecikeyim diye, beni kaybedeceğini düşünsün diye gezinerek oyalanıyorum. Deliliğini ya da soğukluğunu artırmak değil niyetim. Aksine fazlasıyla büyümelerinden ve Julita'nın sonunda dayanamayıp her şeyi açıklamasından korkuyorum; rahat edebileceğim, anlamasam da kendimi teslim edebileceğim bu tuhaf gece ritüelinin yerine elle tutulur, kalıcı bir şey koymasından...

Sadece, onun varoluşunun benimkisi için vazgeçilmez olmadığını; benim ben olduğumu, Jorge olduğumu, o ya da onun bir oyunu olmadığını kavrasın istiyorum. Ben benim, bu varlık, onların bu kederli, farklı, hiçbirinin tekinsizliğinden ve azminden kuşku duymayacağı, bir o kadar da hepsinden ayrı ve hepsinin üzerinde “sevimli çocuğuyum.” Yaşayışına, ne yapıp ettiğine sempatiyle, sevgide aşırıya kaçmaksızın baktığım kişiyim; karışmayı görev bildikleri, bıkkınlık verici, tatsız her komedinin karşında, onlar için anlaşılır olayım diye, onlar kendilerini yeniliklerden ve güvensizliklerden korusunlar diye, bitmek bilmeyen, nazik bir sabırla davranan kişiyim. Bakımlı, ıslak bahçede geziniyorum, hiçbir şey açıklamayan yağmuru yüzümde ağırlıyorum, eğlenceli müstehcenlikler düşünüyorum, annemle babamın penceresindeki parlaklığa bakıyorum. Nasıl yaşanacağını öğrenmek değil, yaşamı bir anda sonsuza dek keşfetmek istiyorum. Tutkuyla ve utançla yargılıyorum, yargılamaktan kendimi alamıyorum; öksürüyorum, çiçeklerden ve topraktan gelen kokuya doğru tükürüyorum, onların eylemlerine katılmama cezasını ve gururunu hatırlıyorum.

Sonunda karar veriyorum, üşümüş, heyecanlı Julita’nın penceresini çerçeveleyen, duvarların yosun tutmuş, kirli yüzeyini yer yer morla lekeleyen sarmaşığın dibine geliyorum. Ayaklarımın ucunda yükselip ılık çalıyorum. Onun inmeyeceğini, artakalanla birlikte ölmüş olduğunu düşünüyorum; o yaz öğle sonrasında başlayan her şeyle birlikte abimi Colonia mezarlığına gömdükten sonra Julita’nın aklını kaybetmeye, bana bakmaya, sırf beni görebileceği, bir şey istemeden, yalvarmadan, merak, sevgi ya da bir niyet göstermeden beni görebileceği yerde olabilmek için, sırf bana bakarak, dudağını kaldırıp ikimizin de bir gülümseme olarak kabul etmekte zorlanacağımız şeyi göstererek, bende olduğunu

varsaydığı korkuları yatıştırmak için beni takip etmeye başladığı o öğle sonrası ölmüş olduğunu. Bir kez daha ayaklarımın ucunda yükselip ısıklık çalıyorum. Pencere kararıp açılıyor, sorduğu sorudaki suçlayıcı, davetkâr tonu tanıyorum. Cevaplamıyorum.

Terliklerinin merdivenlerde çıkardığı uyku sesi hayal ediyorum, inerken hafifçe sallanan, sırtından sarkan sarı saçını, beyaz yüzünde henüz boyadığı, abimin ısırmaktan zevk aldığı, dolgun, köşeli dudaklarını zorlanmadan hayal ediyorum. Yaşamaya devam etmek için kaçık olmayı seçti ve bu delilik benim yaşamamamı gerektiriyor. Mezarlıktan dönüp, koltukta dertop olmuş, neşe içinde, “Harika bir cenazeydi, güneşte yürüdük biraz, Kütteller çelengi kendi elleriyle örmüşler, sabaha kadar sürmüştür herhalde, rahip Bergner duaya başladığında o ilkbahar kokusuyla birlikte mutluluktan bayılacağım sandım” dediğinden beri değişken bir rüyadan başka bir şey değilim ben.

Julita kapıyı açıp da önceden belli, yakınma kelimeleri hayvanlar gibi çamura, ağaçlardan inen damlaların sesine doğru kaçtıkları sırada, kıyıdaki evde Toplayıcı’yla yatan kadınları düşünüyorum. Ona bakmamaya, hata yapmamaya çalışıyorum: kim olduğumu henüz bilmiyorum; yanaklarımı, alnımı uzatıyorum, beremi çıkarsın, başımı okşasın diye bırakıyorum kendimi. Ardından, terliklerinin hesaplı adımlarını, okuduğu duanın mırıltısını çekingenlikle takip ederek merdiveni çıkan kişi oluyorum. Abimle yattıkları odaya giriyoruz. Julita kapıyı kapatıp gülümsüyor bana. Bense onu görmemek için arkamı dönüp üstümü çıkarıyorum. Ergenliğin hayatın bir aşaması değil, benim bir hastalığım, bir uyum kusuru, tedavisi olmayan bir yara izi olduğu, acıyla geliyor aklıma.

Vakit kazanmak için yanan şöminenin yanı başına çömelıyorum, kendimi yoklayıp veda etmek için adımı söylüyorum:

Jorge. Az sonra, ensemblem üzerinden Federico, Fritz ya da abimin kabul ettiği herhangi bir isimle çağıracak beni; gülünç, sahte, acınası, tekinsiz ilk kelimelerle gelecek sesi sezinliyorum.

“ok mu yorgunsun? Değil misin? Emin misin? Ama sırlı-sıklam olmuşsun. Bütün akşamüstü düşündüm durdum, senin o çiftlikte yaptığın iş delilik. Ben seni teşvik ettim, doğru. Ellerine hiç bakmıyor musun? Çatlak atlak, şişmiş, toprak bu-laşmış. Oysa bu eller, fidanlıklar, inekler, harman makinaları, erkekler için değil, benim iinler. En son yağmur yağdığında arabayla bir saat çamura saplanıp kaldın.”

Utangalığımı çarçabuk üstümden atıp abimin botlarının uzun adımlarını taklit ederek gezineceğim, fa notasında alaycı, yumuşak bir gülüşle güleceğim, geçerken omzuna, yanağına, saçının sımsıkı örgülerine dokunacağım.

Ama o sessizce gelip parmaklarının uçlarını sırtıma kondu-ruyor. Konuştu konuşacak; abime yeniden sahip olabilsin diye kendimi bir kadın gibi teslim edip birkaç saatliğine ölmem gerekecek. Federico’nun adını söyleyecek, kaybedilmiş mahremiyetin itiraf edilebilir parçalarına, sadece o parçalara yeniden hayat verecek. Parmaklarını gevşetiyor, ardından ellerini omuz-larımla kollarımın üzerinden kaydırıyor; güldüğünü duyuyorum, kafasını yavaşça sarstığını tahmin ediyorum.

“Jorge, yle mutluyum ki...” diyor. “Bir bilsen... Bu gece gel-meyeceksin diye, sana söylemek için yarına dek beklemem ge-rekecek diye öylesine korktum ki...”

Bir şey olsun yapayım, kendimi azar azar alıştırayım diye yüzümü çevirip ona glmsyorum; ağır ağır kalkıyorum, aç-rıyı hafifletmek için bacaklarımı esnetiyorum. Duvara kadar, abimin, sarı iek dolu cam vazoyla yatağın yanı başında duran resmine kadar yürüyorum.

“Bir mucize gibi, tanrım...” diye tam benim duyabileceğim bir sesle mırıldanıyor. “Başlangıçta, bu olsun diye o kadar dua ettim ki...”

Aşırı olduğunu bildiği sahneler, büyük yalanlar için kullandığı alışılmış ses tonu; yoğun, sahiplenici, kelimelerle neredeyse hiç örtüşmüyor, çağrıştırdıklarından bir milimetre aşağıdan ya da yukardan sesleniyorlar. Kötü basılmış, renkleri kaymış bir gravüre dönüyor her şey. Her şey hatalı, her şey iki kat inanılmaz oluyor; kendimi özgür hissedebilir, küçümseyebilir, sessiz kalabilirim. Sarı çiçeklerin kederli kokusunu ardımda bırakıyorum, döner dönmez onu aynen, sezinlediğim gibi görüyorum: elleri arkasında, harika, inatçı bir ifadeyi şöminenin ateşine sunuyor, iyice açılmış gözleri, sanki sırf bakışını okşayıp parlaklık vermek istermişçesine telaşsız kırpışıyor. Sormak, ısrar etmek, ilgilenmek için yaklaşıyorum; ama bana baktığında, her zamanki gibi, nefreti ve korkuyu, benden saklayamadığı, belki de ilişkimizde önemli olan bu yegâne iki şeyi ayırt ediyorum.

“Jorge” diyor, alnımı tekrar öpmek için kulaklarımdan tutuyor. “Gerçek olduğunu düşünmeye cesaret edemiyordum.”

Beni şöminenin önündeki koltuğa oturmaya zorluyor, ayaklarımdan dibinde, topuklarını kalçasının altına alarak çömeliyor. Ufacık, halbuki otuz yaşında ya da otuzuna yaklaşıyor, bunu aklımdan hiç çıkarmadım; böyle ufalmış, itaatkâr, toplanmış saçının sertliğiyle dizlerime dokunarak kanıtlayıp durduğu, bana iletmeye çalıştığı şeye inanmam için fazla yaşlı. Hazırladığı şeyi biliyorum, ölen babanın ardından gelen çocuğu ilk kez oynamıyor; ama hep yenilikler, hep bir odak değişikliği oluyor.

“Gerçek olduğunu düşünmeye asla cesaret etmedim. Gerçek olsun diye dua ediyordum, ayrıca içten içe öyle olduğunu da biliyordum. Cesaret edemiyordum çünkü hak etmiyordum,

bunu hak etmiyorum, anlıyor musun? Sırf duyduğum sevgiden, çünkü onu seviyorum. Üstelik bu benim marifetim de değil, başka çarem yok.” Başını kaldırıyor, gülümsemesini oluşturup ardından yok etmekle geçirdiği süre boyunca bana bakıyor. “O artık ölü. Ölü. Bu kelimeyi tekrarlamalı. Önceleri müstehcendi, hatırlarsın, en pis laftan bin kat beter. Şimdi öyle değil; o sadece ölü, öldü, ölü o. Gerçekten de rahatsız etmiyor mu seni, acı vermiyor mu sana?”

Kumral saçlı kafası bir köpeğin kafası gibi dizlerime doğru uzanmış, gülümsemesi öylesine sade, itici olabilecek kadar niyetlerden yoksun duruyor. Kelimeye gelince, hiç bu denli pis, böylesine iğrenç, solmuş ve zavallı dillendirilmemişti.

“Hayır, acı vermiyor bana” diyorum, her şeyin değişmek üzere olduğunu hissediyorum. Bir şey beni önceki boyun eğiştten kurtaracak, başka bir şeyse beni köleleştirmek için yaklaşıyor.

“Acı veremez sana. O ölü. Öldü o. O senin kardeşin. Bazen, Federico’nun kardeşi olmak nasıl bir şey olurdu diye düşünerek bakardım...”

Korkmaya başlıyorum; anlaşılmaz bir ödlelik karnımdan, Julita’nın vücuduma yasladığı kafasından ve sesinden yükseliyor.

“Onu sever miydin?” diye soruyor bana.

“Kimseyi sevmediğim kadar, neredeyse kesin diyebilirim.”

Yalan. Ona karşı sevecenlikten çok kıskançlık ve hayranlık duyuyordum. Her şeyin ötesinde, habersiz olduğu bir rekabet yüzünden ona bağlıydım. Buna rağmen şimdi, korku içinde söylediğim şey gerçek. Duyacağı şekilde dişlerimi gıcırdatıyorum; gözlerinin önünde, sanki bir şey yapmamı engelliyormuş gibi yumruğumu yavaş yavaş sıkıyorum.

“Her şeyden çok” diye ısrar ediyorum, sırf aptallığının kişisel olmayan o yanı onu annemi düşünmeye, sevincine bir parça

itiraz sokmaya zorlasın diye. Ama kafasını kaldırdığında bana sadece mavi, kuru, gri gözleriyle minnetini gösteriyor.

“O da seni seviyordu” diye, çenesini bacağıma yerleştirmiş, kabul ediyor.

Cenazeye gitmeyenlere veya cenazeden dönenlere veda edip teşekkürlerini sunarken onu dimdik ve kaskatı hatırlıyorum; kimseye, kendilerini ondan daha az talihsiz bulmalarına, ona acıyarak kendi üzüntülerini hafifletmelerine fırsat vermediği, kızarmamış, kuru gözlerinin, gündelik söz ve hareketlerinin bende uyandırdığı nefreti hatırlıyorum. Sanki etkili olmakla duyduğu gururdan doğmuş o ifadeyi hatırlıyorum; yüzünde olmayan ama orada dimdik ve kaskatı bekleyen, her an onunla bütünleşmeye hazır öbür ifadeyi de... Açıklanamaz, şimdiki zamanla herhangi bir geleceği denizin kazazedeyi yutması gibi yutmaya gücü yetebilecek bir aşağılama yakalamıştım onda.

“O öldü” diye, uykulu uykulu tekrar etti; gırtlığı bacağıma gıdıkladı. “Onun öldüğünü söylediğini duymak istiyorum, lütfen. Sana ne korku ne keder verdiğini. Bu öyle...”

Ve işte çürüme; önce azabın müstehcenliği, ardından tavanın kirişlerine doğru çevrilmiş kapalı yüzün gülünç iffeti, bağımsız, büyümüş burun, bütün şafak süresince tek bir hareketi –yüzü silip yok eden, bu yüzden bütün geçmişini ve bu geçmişin, gerçekleştirildiği gayri insani yavaşlıkla sergilenen ahlaksızlığını utanmazca ve alayla inkâr eden hareketi– tekrar edip duran yüz.

“O ölü, öldü o” diye kibirle, hevesle tekrar ediyorum, şöminedeki küllerin arasında kalan birkaç ateş noktasından gözlerim kamaşıyor.

“Gerçekten mi?” diye gülerek mırıldanıyor. “Bu yüzden” sesi, ağzında belirmeden önce gırtlığını geçerken bacağıma

sürtünüyor, “çocuğum doğduğunda ona Federico öldü demeyi öğreteceğim.”

Bunu zaten beklediğimden, gözlerim közlere doğru kısılmış, bacağım kafasının sıcaklığına tahammül etmeye devam ederken, öylece durabilirim. Daha güçsüz, daha sık tekrarlanan, önceki bir korkuya sığınmayı tercih ediyorum: Federico, affedilmez bir kusur gibi bizden saklayıp durduğu tanınmaz haldeki bir burunla, yüzü tavana dönük, çiçeklerin kokusunu ahşaplarda, duvarlarda, taçyaprakların dış hatlarını takip eden kokulu küçük alanlarda, o pis kadavra kokusuyla sabitleyen Federico.

Kaldırana dek başını okşuyorum; o zaman ona bir gülümseme gösteriyorum, bacağımı uzaklaştırıp ayağa kalkıyorum. Yatağa kadar gidiyorum –sol omzumla ehil ihtiyatlılığım resmin gözlerinden beni koruyor–, yağmurluğumu alıyorum, berenin üzerinde parmaklarımı oynatarak oyalanıyorum.

Yere oturmuş “Sana olan sevgim azalmayacak” diyerek güven veriyor. “İyi olmaktan daha fazlası olduğunu, yaşına göre inanılmaz biçimde anlayışlı olduğunu asla unutmayacağım...”

On altı, on yedi yaş, diye düşünüyorum öfkeyle. Geneleve gitmeye yetmez. Dirsekleriyle az önce bıraktığım koltuğa yaslanıyor, sağ kulağının üzerindeki saç örgüsü çözülmüş, gevşek, delilikten ayrılmış. Esrime ifadesi, gözleri hariç yüzünün her yanını kaplıyor; kim bilir, gözleri belki de yüzünün geri kalanına, ısıltılı saçma ifadeyi dayatıp teslimiyetten kaçınıyor, bana korkuyla, nefretle, dikkatle bakıyor. Duvara değene, fotoğraf çerçevesinin camını ensemle iteleyene, abimin kaşlarının, gülümsemesinin, kederinin yerine benimkileri geçiriyor olduğumu bilene kadar geri çekiliyorum. O zaman heceliyorum, sadece ismini heceleyerek, onu yatağa atmak istediğimi, korktuğumu, ikimizin de buna cesaret edemeyeceğini ya da diğeri

için önemli olan biricik şeyi ona veremeyeceğini anlamasını sağlamaya karar veriyorum.

“Julita” diyorum. Bana doğru, gergin yüzüme, gösterebildiğim tüm yalvarışa doğru gözlerini açıyor. Ama ihtiyaç duyup kullandığı ufak çocuktan başka bir şey görmüyor. Beni karşısına alan bütün yetişkin gözlerde olduğu gibi, onun gözlerinde de kendimi zayıf, değişken, tutarsız biri olarak yeniden görmek zorunda kalıyorum. Kendimi görüyorum ve kabulleniyorum: zayıf, saf, yalnızlık için yetersiz, başka birisinin varoluşunun bir unsuru olmak dışında kaderi olmayan biri. Yatak odasını, yaslandığım duvardan kapıya kadar, acele etmeksizin, dosdoğru geçebileceğimden, ne ona sürtünerek ne onunla konuşarak yanı başından geçebileceğimden ve bir daha dönmek üzere çıkabileceğimden eminim.

“Federico’dan bir çocuk...” Kelimelerin yetmediğini anlamamı sağlamak, sandalyenin oturağına gülümsemek için sözünü kesiyor; parmağının ucu örgüsünü sabitlemeye çabalamıyor artık: üzerinde geziniyor labirentin içinde gidip gelerek. Bir parça salya altdudağında parıldayıp uzuyor, ama güzelliğini, sandalyenin parmaklıkları arasında beyazlayan gülümsemesinin huzurunu bozmuyor bu. “Ama Federico’nun çocuğu değil bu. Federico’nun kendisi. Hatta kız bile olsa.”

Başım la onaylıyorum; emin olmanın, hayal edilebilir bütün karşıt varsayımları küçümsemenin kesin tonuyla doğrulayan herhangi bir söz söylemek istiyorum. Ama söz, sinek avcısı yapışkan kâğıttaki bir böcek gibi gırtlığımdaki ifratta çırpınarak sessiz kalıyor. O ise yeniden sakinliğine kavuşuyor; ağzından sandalyenin oturağına doğru soğuyarak uzayan ince tükürüğe olduğu kadar kuşkuculuğuma da yabancı, önceki şaşkın, boş gülümsemesine dönüyor.

Yine kış sonuna doğru, yağmurlu ya da sisli günlerle geçen bir dönemde Díaz Grey, *El Liberal*'in yazı işlerine Bay Larsen'i, namı diğer Ceset Toplayıcı'yı sordu. İzne çıktığını, belki Berna'nın üst katındaki pansiyonda bulabileceğini söylediler.

Böylece, ıslak ve rüzgârlı sokaklar boyunca, ertelenen ilkbaharın hissedilir hiddetinin üzerinden ve içinden, ağaçlardan dökülen son yaprakların çamuru tokatladığını görerek, yüzüne dokunan rüzgârın neredeyse görünür anaforlarını hissederek ağır ağır yürüdü. Kendini yormamaya çalışarak, kötü havayla nispeten gizlenmiş, hastalığın göğsünde bıraktığı ağrı kalıntısını yoklayarak, yeni satın aldığı bastonu mazur göstermek için nazik bir gülümsemeyi beyhude koruyarak yürüyordu. Hem lokanta hem birahane olan Berna'nın kapısından el sallayan ufak tefek bir adama, kim olduğunu hatırlamadığı halde selam verdi; sola döndü, numarayı kontrol ettikten sonra pansiyonun merdivenlerine yöneldi.

Ona evet demek için geldim, mümkün. Gözlerini, sefilleşmiş yüzünü fark ettirmeden izleyerek, onun için getirdiğim şeyin değerinin ne olduğunu anlamayı isterdim. Ama çaktırmayacak, saklanacak hele de getirdiğim şey mutluluksa fazlasını yapacak.

Kapının pisliğine, metal plakada boyası soyulmuş "5"e sakince baktı; duvar kâğıdının üzerine kazınmış yazılarına bakarken bir öksürük nöbetini bastırdı. Kendisini duymuş olduklarını, merdivendeki adımlarının ve durmasından doğan sessizliğin, odanın içinde başka bir sessizliği, beklentili, güvensiz bir hareketsizliği kışkırttığını sandı; sonra hapşırdığını, ardından da

bir tangoya giriş yapan gitar sesini duydu. Vurmak için bastonunu kaldırırsa da, yumruğuyla çaldı kapıyı.

“Evet! Kim o?” diye bağırdı içerden birisi. Ses sevimsiz ve kederliydi, doktorun Larsen’e dair hatırladıklarını, geçtiği sokaklar ve çıktığı merdiven boyunca kurguladığı imgeleri sildi: cumartesi öğlenleri şehir meydanından çevik, canlı hareketlerle geçen, tombul, dik duruşlu, ufak tefek bir adam, *El Liberal*’in muhasebe defterlerinin üzerine sarkan ve fırlak gözlerini de sarkıtan, saçlarına ak düşmemiş bir kafa, Berna’da bir pence-
renin yanı başında, saatler boyunca tek eline yasladığı kartal benzeri, ifadesiz bir kafa.

“Vázquez, sen misin? Kapı açık, girsene.”

Díaz Grey, bir elinde bastonla eldivenler, yumruğu ve tek di-
ziyle kapıyı iterek Toplayıcı’nın odasına ilk kez girdi, okaliptüs kokusuyla dolu alacakaranlıkta gülümseyerek gözlerini kırıştırdı. Gülünç olanı keşfetmeden önce, ilanını Larsen’in yüzünde, yarım yamalak gülümsemesinde gördü. Başında şapkası, paçaları yukarı sıvanmış pantolonu ve üzerinde koyu renk yaprakların yüzdüğü sıcak su dolu bir kovadan yayılan buharın içinde kaybolan ayaklarıyla sandalyede oturuyordu. Hayli eski, bilerek eskitilmiş, çiçek şeklindeki devasa hunisiyle bir gramofonun tablası dönüyor, iğnesi kazıyor, adeta bir tangonun söz ve melodisinin dışarıya dökülmesine ancak yetecek kadar iteliyordu.

“Hayret, merhaba doktor. Aklıma gelecek son kişi.” Ayağa kalkıp, şapkasını çıkarıp, yağcı bir hoş geldin gülümsemesini takınma isteği, hemen ardından da bundan vazgeçtiğini gösteren bir kasılma oluştu Toplayıcı’nın vücudunda.

“Sizi rahatsız etmiyorum ya?” diye sordu doktor, hemen peşinden rahatsız edip etmediği için meraklanmaktan vazgeçti. Gülünç olana sükûnetle baktı ve görünür olana tutunmuş öbü-

rünü sezdi, Toplayıcı'nın kendi ruhu gibi kabullenmiş olabileceği, karmaşık, tercih edilmiş, kaçınılmaz olarak kalıcı olanı.

Yatağın başucundan gelen yetersiz ışığa doğru ilerledi. Díaz Grey tek eli af dilemek için havada, bastona gerekçe olarak topallığını abartıyor, bu gülünçlüğü oluşturan o birkaç parçaya tutkulu bir hayranlık gösteriyordu: hınhım sesli gramfon ve yumuşamış izlenimi uyandıran sarkık hunisi, Toplayıcı'nın elinin yakınındaki kocaman zemberek kolu; bir Kutsal Baki-re baskı resmiyle Carlos Gardel'in renkli fotoğrafını duvarın gölgesinden kurtaran, yatak başındaki ışık; leğeniyle, ibriğiyle, yüzeyinde kartpostalların ve dergi kupürlerinin hareketsiz yüzdüğü aynasıyla tezgâh; ürkek ve kızgın, geniş, bodur, başında şapkası, yüzü buhardan nemlenmiş Toplayıcı'nın kendisi.

"Oturun doktor." Bastonunun ucunu buharın beyazlığının tırmandığı kokulu alana sokarak, Toplayıcı'nın yakınına, hemen karşısına oturdu. Yere, ikisinin arasına, suyun lekelediği bir *Crítica* nüshası yayılıydı.

Toplayıcı şapkasına biraz daha gömülerek sürprizi kabullenip leğenin içinde ayaklarını oynattı.

"Buyurun doktor, işte karşınızdayım. Ciddi olmayan durumlarda tedavimi kendim yapıyorum. Verdiğiniz sülfamiti hatırlıyorum, unuttuğumu sanmayın, tekrar çok teşekkürler. Ama başka şeylerde, beni affedin ama doktorlara inanmıyorum. Soğuk algınlığında, buna ilaveten biraz kâfur. Vázquez olduğunuzu sandım, hani şu satıştan sorumlu çocuk. Tanır mısınız?"

"Galiba" diyerek yalan söyledi Díaz Grey. Toplayıcı'nın, sadece inisiyatifi elinde tutup, alıştığı dünyasından uzaklaşmadan, buharın perdelediği kısılmış gözleriyle kendisine bakmak istediğinden emindi. "Sizi görmeye gazeteye gittim, burada olabileceğinizi söylediler bana."

“Evet, tatildeyim. Tam da tatildeyken şifayı kaptım.” İnce dudaklarını neşesiz aralayıp sarı dişlerini göstermekten başka bir şey yapmadı. “Şifonyere bakarsanız orada, bir şişe tatlı şarap var, yaşlı kadınların içtiklerinden.”

İtirazı beklemeden ayaklarını kaldırıp suyun süzülmesini bekledi, sonra yerdeki gazetenin üzerine koydu ve elini bir havluya attı. Plağın sonuna gelen iğnenin sesi duyuluyordu.

Díaz Grey ellerini bastonun sapına dayadı. Çoraplarıyla ayakkabılarını giyerken, iki büklüm, dikkatli, nefes nefese kalan bu adamı birdenbire anlama olasılığıyla baştan çıkmış, gülümseyerek, gülümsemesinin tatlılığını parmak boğumlarının arkasına gizleyerek, kovaya ve üzerinden yayılan buğuya doğru, tembel girdaplarla dönen yeşil, uzun yapraklara doğru eğildi.

“Tanıdığınız biri adına geliyorum. Bildiğiniz bir meseleyle ilgili olarak.”

“Pekâlâ” diye cevapladı Toplayıcı, doğrulup bacaklarını sallayarak pantolonun paçalarını indiriyordu. “Sizi dinliyorum.” Gramofonu kurdu, iğneyi yeniden plağın kenarına yerleştirdi. “Eski bir tango.” Leğeni kaldırıp yatağın altına doğru itti.

Fazlasıyla yavaş gitarlar uzaktan duyuluyor, melankolik bir şakaya, merhametin aceleye gelmiş kötü bir taklidine giriş yapıyorlardı. *Onu tanıyamayacağım, savunmaya geçti, belki kendini neye karşı savunduğunu keşfederim.*

“Doktor, galiba grappa da var” dedi Toplayıcı yaklaşırken; sandalyenin yönünü biraz değiştirdi, oturmadan önce şapkasını yatağın üzerine fırlattı. “Tedaviden hemen sonra çıkacaktım, tam zamanında yakaladınız beni. Hoş, hava çıkmak için pek davetkâr değil.”

“Evet, fırtına sürüyor.” Ötekinin yuvarlak kafasına, düzgün taranmış seyrek saçına, kaşına uzanan parlak perçemine bakı-

yordu; zaman kazanmak için içtenlikle gülümsedi, çünkü sabit bakışını, yıpranmış azametli tavrını, sağ omzunun ve ağzının sinirli kıpırtısını tanıdığına inanıyordu. “Madem siz çıkmak üzereydiniz, benim de hastalarımı görmem gerekiyor. En iyisi vakit kaybetmemek.”

Larsen onaylayıp ona bakmayı bıraktı; kısa, bembeyaz ellerini ovuşturuyordu. Karnı pantolonuyla yeleğine doğru, vücudunun geri kalanından bağımsız, yusuvarlak ileri çıkıyordu.

“Benim, meseleyle hiçbir ilgim yok, bilmenizi isterim. Olur ya da olmaz diyeceksiniz. Barthé adına geldim.”

“Barthé” diye tekrarladı nezaket gösterir gibi heyecanlanmadan Toplayıcı.

Doktor öksürdü, rüzgârı dinlemek için ağır ağır başını eğdi; plağın sözleri gramofonun hunisinden yavaşça kayıyordu:

Haz veren yerli bir sevgilin var
Ve yaşadığın yirmi görkemli bahar

Şimdi Toplayıcı, mürekkep lekeli, sigara yanığı izli, yeşil masa örtüsünün üzerinde parmaklarını oynatarak gitarlara eşlik ediyordu. Kötü hava dışarıda, kazandığı şenliksiz zaferi ilan ediyor, sokakları ele geçiriyor, nehri baştan çıkarıyordu.

“Affedin” dedi doktor damdan düşer gibi. “Buraya Rosario’dan mı geldiniz?”

“Evet” dedi Toplayıcı; elini durdurdu, çenesini ağır ağır boynundan uzaklaştırdı. “Yani, buraya vardığımda Rosario’dan geliyordum.” Bir an bekledi; ardından ayağa kalkıp plağı durdurdu; yeniden bir süre bekledi, huninin kıvrımlı kenarında tek parmağını gezdirerek oyalanıyordu. “Ne olmuş Barthé’ye?”

“Çok basit. Mecliste genelev için ona oy verecek çoğunluğu elde etti.”

“Devam edin” dedi Toplayıcı. Bir adım ilerleyip adımını geri çekti. Tek elini aralık kalan ağzına doğru kaldırdı; gözleri gramofon hunisinin tozlanmış yeşil çançiçeğine gömülmüş, geçen yıllar boyunca kalınlaşmış, alkolden mor çizgiler oluşmuş, titreyen tek yanağını doktora sundu. “Affedersiniz doktor. Sonunda başardı mı diyorsunuz? Her yıl aynı şey. Artık ilgimi çekmiyor. Bilhassa şimdi...”

“Bu kez doğru. Arcelo’dan öğrendim bunu. Muhafazakârların ona oy vereceğini biliyorum. Benden sizinle konuşmamı istedi.”

“Affedersiniz ama doktor” diye tekrarlayıp ardından gezinmeye başladı Toplayıcı. “Benimle kendisi konuşsun.”

Díaz Grey o anda, başını eğmiş, ellerini arkasında birleştirmiş, kapıyla yeşil huni arasında gidip gelen, aynı anda hem dik hem kamburu çıkmış vücudun gösterdiği tavrı hatırlar gibi olduğunu düşündü. *Onu başka bir yerde gördüm ya da hakkında bir şeyler okudum, belki bir defasında başkentte karşılaşmışımdır.*

Díaz Grey’in dizlerinin arasında bastonunu döndürdüğü sandalyenin önünde aniden duruverdi Toplayıcı, öne fırlayan karnını dizginlemeksizin, bacakları aralık, alaycıydı.

“Şu işe bakın” dedi, yeniden gülümsemeye çalıştı. Sıkılğan ve hınzır Díaz Grey, adamın takındığı ifadeyi değiştirip saygınlık katan küçük hayal kırıklığını dikkatle inceledi. *Geçip giderek bizi tüketen saniyeleri fırlak dudağıyla bir bir işaretli-yormuş gibi ağzını aralayıp bir yana doğru tempoyla seğirmesi-ni sağlayan hiddete ne demeli, ne ad vermeli? Ya benim ıslahım ve yararım için bu tükürüklü ağızdaki kasılmaların tuttukla-rı zamanın hesabında dramatik, hafife alınmayacak olan şeyi*

maksatsızca biliyormuş gibi yapan, tiroit fazlalığından mustarip, öfkeden kudurmuş, iktidarsız, fırlak gözlere ne demeli.

“Özür dilerim ama artık ilgimi çekmiyor. Üç yıl oldu, sırf bunun için buradayım, başka şey için değil. Barthé her yıl, iki üç kez bana meselenin hallolduğu haberini gönderiyor. Şimdi artık gülüyorum.” Gülmeye çalıştı. “Anlıyor musunuz? Bu berbat şehirde. Burada kalıp kendimi çürütmeye devam ediyorum. Bunu size söylemeye de çekinmiyorum, siz zaten biliyorsunuz. Şimdi de tutup başka bir haberle geliyor ve sizi göndermekten de zerrece utanmıyor. Ama benim için bitti, Santa María’dan gına geldi.”

“Anlıyorum” dedi Díaz Grey; bastonu tek omzuna yerleştirdi, üşüyen dizlerini hafif hafif ovaladı. “Daha önce ne olup bitti bilmiyorum, üstelik ne öncekiyle ne de şimdikiyle bir ilgim var. Sadece Barthé’ye iyilik olsun diye geldim, benden rica etti çünkü. Size de iyilik ediyorum sandım. Her neyse, bu sefer doğru. Barthé diyor diye değil.”

“Bu sefer mi? Peki doktor, ben size, söylediğinize inanıyorum, bu sefer gerçek, bu sefer doğru olduğu için bütün mobilyaları kırıp dökmek, Berna’yı, *El Liberal*’i, eczacının yüzünü dağıtmak, bu domuz şehrin tamamına tekme tokat girişmek istiyorum desem? Affedin. Barthé’ye benim buradan gideceğimi söyleyebilirsiniz. Delirmişim, bütün bu yıllar boyunca aklımı yitirmişim, ancak şimdi farkına varıyorum. İşte şimdi bu da doğru, anlıyor musunuz?” Öfkesini kolaylıkla frenleyerek konuşuyordu ya da belki öfkeliyi oynuyordu, bir eli ceket yakasının altında, diğeri yüzünün önünde, doktorun sükûnetine doğru işaretparmağını sallıyordu.

“Tuhaf” dedi Díaz Grey, “ama anlaşılabilir.” Omuzlarını gözle görülür biçimde yavaşça kaldırdı, dinlemek istemediğini

gösterse ötekinin konuşmaya devam edeceğinden emindi. “Ama bütün bu söyledikleriniz Barthé’yle sizin aranızdaki bir mesele. Ben, mecliste yasanın onaylanması için gereken çoğunluğu elde ettiğini söylemeye geldim. Ve sizi ilgilendirmiyor, hepsi bu. Konunun artık sizi ilgilendirmediyi yarın Barthé’ye söylerim.” Yerinden kıpırdamadan bastonunu ahşap döşemenin üzerinde sürükledi, eldivenlerini bir elinden diğerine geçirdi.

Rüzgârın sokakta uzanıp yayıldığını işitiyor, kıyıda şehir doğru estiğini, gelen geceyi karşılayıp ele geçirmek için yükseldiyi tahmin ediyordu. Soğuğun yeniden bacaklarının sıskılığına yaslandığını hissetti, kalça kemiklerindeki neredeyse hareketsiz, uysal ağrıyı fark etti.

“Ama kendinizi benim yerime koyun” diyordu Toplayıcı. “Hakkınızda çok şey biliyorum, o sefil kulübelerdeki yoksul köylülerin sizin için söylediklerini biliyorum. Siz ötekiler gibi, kulüp ve oteldeki bütün o adamlar gibi değilsiniz. Size saygı duyuyorum, bu yüzden eğer kusur ettiysem affınızı diliyorum.”

“Teşekkürler.” Şimdi acı veren şey can sıkıntısıydı, kemiklerdeki ağrı neredeyse seğirir gibiydi. Geniş ve karanlık adama isteksizce bakıyordu, sanki onu böyle, can sıkıntısı ve saçmalık maddesinden yapılmış halde rüyasında görüyormuş gibiydi. *Kurtuluş yok; ayrıca bütün bu hikâyede, bu ihtiyar rezilde ilgi-mi çekeceğini umduğum şey neydi, hatırlayamıyorum bile. Eve dönüp kendime bir iğne yapmalı, müzik dinleyip Molly’yi, kumsaldaki evi, nehrin yukarısındaki ahşap oteli düşünmeliyim; yıl sona ermeden muhtemelen öleceğimi düşünmeli, Tanrı olduğumu varsaymalı, içi geçmiş, taşralı lavmancı, doktor Díaz Grey’in geçmişleriyle kaderinin benim için önemli olduklarını varsaymalıyım.*

“Durun, rica ediyorum.” Eli, ceket yakasının sığınağını terk etti, iki kolu yere paralel, doktora doğru uzandı. “Geri dön-

memek üzere gidiyorum, doktor. Önce Rosario'ya döneceğim, ama hemen ardından, durmaksızın başkente gideceğim kesin. Bir daha görüşemeyeceğiz.” Kollarını bıraktı, avuçlarının baldırlarında çıkardığı sesin kulaklardan yitip gitmesini bekledi. Leğen ve ibrikle taçlanmış tezgâha kadar gidip bir şişe porto şarabı ve iki kadehle döndü. “Bir yudum da olsa için, lütfen, rica ederim.” Gülümseyerek yalvardı, uysaldı. Masanın yanı başına oturup kadehleri doldurdu. Díaz Grey bir sigara yakıp paketi yeşil masa örtüsünün üzerine bıraktı.

“Sağlığınıza” dedi Toplayıcı kadehini kaldırarak. Díaz Grey bir yudum aldı. “Barthé beni çağırttığı için geldim buraya. Rosario'daydım ve inanın bana, halim vaktim yerindeydi. Ama benimle görüşmeye geldiler. Değişiklik yapmak, farklı şeyler denemek her zaman hoşuma gitmiştir. Bunu hiç yapmamıştım, anlarsınız ya. Baştan aşağı tek başıma organize edeceğim bir iş, canım nasıl isterse öyle, kimseye hesap vermeden. Hevesle geldim, ama fiyaskoyla sonuçlandı. Geri dönüp meseleyi unutabilirdim. Ama gitmedim, dirençliydim. Barthé altı ayda her şeyin ayarlanacağını söylüyordu. Affedin, sizin dostunuz, ama bu adamın biraz deli olduğunu düşündüm her zaman; ciddi, sözünün eri görünüyordu ama. Yerleşeceğimiz evi çoktan seçmiş, piyasanın nabzını yoklamıştım; şurada bir yerlerde bir bütçeyle tamamlanmış bir iş planı olacak. Gülmeyin doktor. Böylece, burada kalıp beklemek hoşuma gitti; bu yüzden gazetede iş baktım. Zaten biliyorsunuz: idari işlerin defterlerini tutuyorum, bundan on kat daha önemli bir firmanın defterlerini tutabilirdim. İnsanlar beklenmedik şeyler yaparlar. Şarap hoşunuza gitmedi. Bir yudum grappa ister misiniz?”

“Hayır” dedi Díaz Grey. “Teşekkür ederim, biraz hastayım şu ara. Siz anlatmaya devam edin.”

Şimdi daha bir hevesle dinliyor, aynı zamanda önündeki uykusuz saatleri düşünüyor, rüzgârın sabaha kadar çıkaracağı inlemeleri hayal ediyordu.

“Açık söyleyeyim, yirmi yaşımdan beri çalışmadım ben” diye devam etti Toplayıcı. “Düşünsenize, sonra bir gün başka şekilde yaşamaya, bir aylıkla geçinmeye neredeyse alıştım. Her altı ayda bir, ama özellikle her mart ayında, meclis görüşmeleri başladığında, Barthé adına biri gelip her şeyin ayarlandığını, hazırlanmam gerektiğini söylüyordu. Hem de her zaman hazır olan bana. Üstelik, geçen yılın sonuna doğru öğrendim ki, Barthé bu oylama işinde garantilemiş, nedenini şimdi anlıyorum. Bir oy daha. Ama iş artık benim değildi. Düşünsenize, iki yıldan fazladır kendimi buraya gömmüşüm, gülmekten kırılacak bir hayat yaşayıp durmuşum. Üstelik beni görmek istememesini, uyuz kapmışım gibi, şehre genelev kurmak isteyen o değilmiş gibi, üçüncü kişiler üzerinden görüşüp anlaşmak zorunda kalışımızı saymıyorum bile. Ama sonunda öğreniyorum ki, iş artık benim değilmiş, Colón’da bir evi olan çatlak Tora’yla anlaşmış. Tepem bir güzel attı, ne yalan söyleyeyim. Ama yine de kaldım, kaldım çünkü ben Santa María’da olduğum sürece Tora’nın buralarda bir işe girişmeye cesaret edemeyeceğini iyi biliyordum. Artık nedenini, Tora’yla arkadaşları anlatırlar size. Her neyse, oylama yapıldı, Barthé’nin garantili atı öncekilerden farksız çıktı.” Kadehini kaldırdı, gülümsedi, mesafeliydi, hoşgörü yüzünden gülünç biçimde yumuşamıştı, şarabı yutmadan önce ağzında bir süre çalkaladı. “Şimdiyse, iş ciddi görünüyor, üstelik bana sizi gönderiyor. Yani demek istediğim sizden gelmenizi rica ediyor, bir kez daha iş bende. Neden, bilmek ister misiniz? Fedakârlıktan, ilerlemeden, halktan bahseder hep. Ama olan şu, Tora pay vermek istemedi. Dediğine bakılır-

sa, kendisi için istemiyormuş; bir gazete çıkarmak istiyormuş, bu iş için destek arıyormuş. Bence iyi olur, yaşamak ve yaşatmak gerek. Fakat mesele şu, fazla istiyor; Tora sadece burnunun dibindekini gördüğünden, ben meydanı boş bıraksaydım bile olur demeyecekti.” Kadehini boşalttı, anlayışla, küçümsemeyle güldü. “Benim işime neden mi geliyor? Basit, çünkü ben içinde bulunduğum yılı değil, gelecek yılı düşünürüm hep. Bıraksınlar yapayım, sonrasına bakarız. Bu işler böyle, doktor; ayrıca inanın bana, size denk geldiği için üzgünüm. Artık yirmisinde bir genç değilim ve bildiğim kadarıyla bende değişen tek şey var: dinleyen kişiye saygı duyduğumda bol bol konuşabiliyorum artık. Geçen gün Santa María’da ne halt ettiğimi düşünmeye başladım. Bir arkadaşımdan bir mektup aldım ve düşünmeye koyuldum. Fıkra gibi. Ama artık bitti, bir hafta daha, ardından Rosario’dayım. Şimdi gerçekten de işler yoluna girmişse üzgünüm, çünkü, size yemin ederim, övünülecek bir ev açacaktım. Hep böyle bir iş kurmak istemiştım. Ama ne yapalım. Tora’ya gitsin; belki anlaşırlar.”

“Peki” dedi Díaz Grey. “Anlıyorum.” Kalkmak için bastonuna dayandı. “Hafif bir romatizma” diye gülümseyerek açıkladı.

“Doktorlar bile hastalanıyor” diye sakınarak şaka yaptı Toplayıcı. Ayakta durmuş, şapkasını yeniden taktı, gömleğinin bileklerini dışarı çıkarmak için bir süre çekiştirdi. “Birlikte inelim, ben de çıkmak üzereydim.” Kapıyı açtı, yatağın başucundaki lambayı kapatmak için geri döndü. “Bu yıl kış çok kalleş; özellikle burada, kıyı bölgesi ya.”

Ağır ağır merdivenleri iniyorlardı, sokaktan sızan soğuk rüzgâra girerek. Díaz Grey gözlerini kısmış, bastonu bir kolunda asılı, kendisini rehberliğine bırakarak tırabzana yaslanıyordu. Beş yıl önceki gibi şiddetle, ama daha önce tanımadığı, sevgi

dolu bir merakla, yeniden hissetti intihar arzusunu. Alacakaranlıkta, rüzgârla sokakların yalnızlığına doğru, alışkanlıklara doğru, bir başına yenen yemeklere, hizmetçiye yöneltilen tavırların, cümlelerin tekrarına doğru, kendini düşünmemesini, kendiyle yüzleşmemesini sağlayan eski hilelere doğru iniyordu. *Díaz Grey'in kısa hikâyesine eğilip baktı Tanrı bir anlığına, kayıtsızlığıyla, iyi niyetli şaşkınlığıyla bana da katlandı bir an.* Neredeyse kapalı gözkapaklarıyla, uysal bir gülümsemeyle, böbreklerindeki ağrının, göğsündeki verevlemesine ağrının, dizinin üzerindeki baston darbelerinin belli belirsiz farkında, Toplayıcı'nın bir basamak önünden gidiyordu.

“Teşekkür eder, özür dilerim doktor” dedi Toplayıcı ağır ağır. “Şimdi düşündüm de, Barthé'yi ziyaret etmem hâlâ mümkün.”

Julita'nın banyoda kardeşine kusması için yardım ettiği bütün o süre boyunca küçük mihrabı saran perdenin arkasında kıpırdamadan saklandım. Konuştuklarını, fısıldaştıklarını duydum, Marcos'un genelevle birlikte bütün şehre savurduğu tehditleri tekrarlayışını dinledim. Sonra merdivendeki patırtıları ve sahile doğru yol alan ufak kırmızı arabanın motoru duyuldu. Julita, perdeyi aralayıp çiçeklerle resimleri yerli yerine koyarak beni dua etmeye davet etmeden önce odada bir süre dolandı.

"Vah tatlım benim" diye, beni okşamak için eğilirken mırıldandı.

Işıktan afallamış, gülünç, yerden sakarlık etmeden kalkmaya çabalarken kim olduğumu, karanlıktan doğarken beni nasıl çağıracağını biliyordum.

"Geç oldu" dedi. "Hadi dua edelim."

Sanki vücudunu henüz keşfetmiş ya da bu vücut ona emanet edilmiş gibi göze görünür bir ihtiyatla, yavaş yavaş eğildi, ses çıkarmadan birbiri ardına yere dokundu dizleri.

Diz çökmüş, ellerimin arasında berem, kelimeleri düşünüyor-muş gibi yaparken, sanki kendisini selamlıyor, kutsuyor, müjde veriyormuş gibi meleğin cümlelerini kullandığını duydum; kapalı gözlerini gizlice izledim. Dudaklarının ucundan neredeyse yükselen gülümsemenin, alçakgönüllülüğü ve ilahi mutluluğu ifade ettiğinden emin oldum ama benim için bu gülümseme, önemsiz bir çizgiden, içini sadece bezginlik ve korkuyla doldurmayı becerdiği boş bir şekilden başka bir şey değildi, üstelik bu korku, ağzının kıvrımlarının üzerinden hızla, bir anlı-

ğına geçiyor, dudaklarının ucundan ve ortasından, dul kalan yengemin üstdudağının, süttten kesilmemiş bir çocuğunki gibi yükselip şişkin öne çıktığı o noktasından bana doğru atlıyordu.

Gülümsemenin merkezinde asılı kalmış umutsuzluk, dudaklarının yüzeysel mimiğinde dolanıp hızla bozuluyor, biçim değiştiriyor, korkuya dönüşüyordu ve bu korku bana doğru, benimkinin eksiksiz bir iadesi gibi fışkırıyordu.

“Ve karnındaki meyveyi kutsuyorum” diyordu Julita, hoy-rat bir sesle.

Onu aklını yitirmiş, ölmüş gördüm; çözülmüş örgüsü, bir-birine dolanmış bitki lifleri gibi, kıpırtısız, mat, tel tel asılı duruyordu. Korkumu kabul ettim, o, korkumu hissedip soluyabilse de, her ne kadar dünyadaki başka herkesin korkularıyla harman olsa da, bu korkunun bana ait olduğunu, ıstırabın en acıısı olduğunu, gerçekten inanıp katlanabileceğim yegâne şey olduğunu biliyorum.

“Karnındaki meyveyi, İsa’yı kutsuyorum” diye tekrarladı Julita; gözlerini kırpıstırarak, şaşkın ve dikkatli bir ifadeyle dişlerinin arasından fısıldadı, *Ite missa est*’i bana iletmek ve kalkmasına destek olmam için bir elini omzuma koydu.

Beni kapıya kadar geçirdi, tam öpecekken uzaklaştı. Onun için ilk kez Jorge’ye dönüştüğümü anladım, artık Jorge olmayı bırakamayacağımı hissettim, utanmış, tanımadığım birine bakar gibi kızardım.

Gözlerini bana vermek için açtı, öyle bir şiddetle açtı ki gözlerini, düşmelerini bekleyebilir, mavi veya yeşil iki yumuşak damlanın aynı anda yere çarpmalarını duyabilirdim. Açık, hayret edilecek denli büyük ağızıyla bana gülümsedi; iki dizi-

* (İt.) “Ayin bitmiştir, gidebilirsiniz” anlamına gelen kalıp.

si de sağlam, simetrik dişleri vardı, ama dikkate değer tek şey, atabileceği çığlığa ilişkin unsurların eksiksiz birliği, o yuvarlak ve kara delikti. Sonra ağzını soluk alıp vermek için kullandı, gözkapaklarını indiriyor –çıplak ayaklı olmasına rağmen ben- den daha uzun– harika, çocuksu bir gülümsemeyle bana bakı- yordu. *Bu geceyi hatırlayacağım, ağız boşluğuyla, gözlerin açılıp yayılmasıyla kendini sere serpe, yadsımasız sunan bu yüzü yarım ve ömrüm boyunca, ne zaman istesem göreceğim.* Kendimi bu yemini etmeye zorladım.

“Ama düşünsene” diye mırıldandı. “Bir çocuk. Kimse bil- miyor, bir tek sana söyledim. Mümkün olduğunca saklayaca- ğım. Düşünsene bir!”

Ağlamaklı sesiyle gülerek yağmurluğumun yaka uçlarını tuttu. O yaklaşımdan önce, kendimi düşündüm, sanki ken- dime bakabilirmişim gibi... Kapının pervazına tek omuzla yaslanmış vücudumun boyunu, güçsüzlüğünü, sakın tavrını kafamda ölçüp biçerek yeniden kurdum; başımdaki berenin eğimini, gülümsemesinin karşısında yüzüme yerleştirdiğim gevşek, olgun, anlayışlı ifadeyi gördüm. Bakışımın teslimiyeti yeterince ifade ettiğini ama hiçbir zaman kimseye teslim ola- mayacağımı düşündüm.

“Federico’dan bir çocuk” diye tamamladı; gülümsemesini yüzünden silmesi imkânsızmış gibi kafasını bir omzundan di- ğerine çeviriyordu. Deliydi, bense onun kadar kimsesiz, onun kadar genç değildim. Ama onun bir kadın olduğunu, daha güçlü, sonsuzca eski zamanlara ait, bir birim gibi tam ve tek başına olduğunu aklımda tutmaya devam ettim. Bir yanağı- nı, beni itmeden, ağırlığını vermeden, göğsüme koyup güldü, ağlayarak çevirip diğerini koydu. Hantal ve riyakâr bir elle ba- şını okşadım, öbürüyle yağmurluğumun cebindeki pipoyu sı-

kıyordum. Ardımda merdivenin boşluğu ve karanlığı, gecenin ilerleyişi ve Julita'nın sessizliğindeki yadsıma vardı. Julita, onu okşamaya devam edebileyim diye, düzgün aralıklarla, yavaşça vücuduma başının bir o yanını bir bu yanını dayıyordu. Merdiven boşluğu arkamda kalan ıssız bir gölgeden başka bir şey değildi. Onun bir an önceki yüzünü hatırladım, orada bütün insan yüzlerinin kasten gönüllü bir abartmayla sergilenmiş anlamını; kemiklerin, derinin, kasların, saçların, yüzdeki deliklerin hangi amaçla büyüyüp, hareket edip, var olduklarını görmüş olduğumu anladım: öbür anlamlara kendini dayatmak, onları geçersiz kılmak, onlarda var olmak, onları kendisinde var olmaya zorlamak.

Tekrar öptü beni, parmak boğumlarını bir esnemenin üzerine dayadı. Merdivenlerin yarısından itibaren, gürültüsüne aldırmadan, ayakkabılarımı zevkle vurarak basamakları indim, menteşelerin inlemesinden kendimi uzak tutmak için gözlerimi kapatıp kapıyı açtım, bahçeye, sıcak ve artık yağmursuz geceye çıktım. Yıldızlar, uzaklaşan kül rengi, büyük hafif bulutlar vardı.

Tamı tamına her zaman olduğu gibi, Julita'nın odasından çıkıp toprağa, yaban otlarına, kısa, ezilmiş çimlere bastığım her defasında olduğu gibi, az önce olup biten her şeyin -onun ve benim, bizi bir araya getiren sırdan, o anlaşılmaz yalandan ibaret söz ve durumların- herhangi bir rüyada geçen birtakım olaylardan daha fazla bir değerde olmadığını hissettim.

Ben, bir kez daha gerçek ve uyanık, işte buradaydım, ses çıkarmadan su birikintilerinin üzerinden atlıyor, pipoda kalan kötü kokulu o bir parçacık tütünü yakıyordum; ben, *bu kişi* diyerek belirttiğim ben, hareket ederken, düşünürken, bunalırken, kedere düşüp kederden çıkarken, kendini inancın küçük, değişken herhangi bir şekline bırakırken ve ayrılırken gördüğüm ben.

Marcos'un bostanda, söğüt ve kabak yapraklarına gömülmüş, yan yatmış küçük arabasının ay ışığı pırıltılarını keşfeden bu kişi. Hizmetçi Rita'nın penceresine yaklaşan ve bu gece mum ışığında genç kızın başını, yastığın üzerinde kabaran saçlarını, Marcos'un sarımtırak ışığın titremeden yansıdığı kol saatinin çemberine yığılmış kaskatı, kalın kolunu ancak görebilen bu kişi – çünkü yukarı tırmanmak istemiyor, çünkü yüzüne degecek sarmaşığın dallarından yayılan nemi, serinliği hayal edince titriyor.

Ya çok geciktim ya da henüz olmadı ama bu gece umurumda değil. Çıplak iki vücuttan görüp de hatırlayabildiğim şey beni ne heyecanlandırıyor ne de utandırıyor.

Uykum yok, canım mutfaktan yemek araklamayı, odama çıkmayı, masamın üzerine bıraktığım sayfalara bakarken atıştırmayı istemiyor. Gece yarısını çok geçmiş olamaz; şehre kadar yürüyüp Berna'da Lanza'yı bekleyebilirim ya da gazeteye girebilir, demir merdivenlere varana dek patronun oğluna verilen selamlara karşılık verip sonra matbaaya inebilir, derme çatma masada dizgileri düzelten Lanza'nın yanında oturabilirim.

Bahçe kapısını itip yola çıkıyorum; çıkıyorum ama bugün ihtiyar Lanza'yla gece komedisini tekrar etmeye aslında hiç de hevesli değilim. Yine de gidiyorum, ellerim yağmurluğun ceplerinde, omuzlarımın gevşek, öylece kendi halinde kalmasına özen göstererek, kollarım yürüyüş çabasının bir parçası olmasın diye gayret ederek, bazen su dolu çukurlara karşı tetikte, onlardan zahmetle kaçınarak, bazen de üzerlerine öfkeyle basarak gidiyorum. Burnum, nemli gecenin çürütüp tatlandırdığı tek tek her yaz sonu kokusunun kökenini (ağaç, yığın, oyuk ya da karanlık köşe bucak şeklinde) keşfetme teşebbüsüyle açılmış; başım, umutsuzluğu ve bu umutsuzluğu benimseme arzusunu

gösteren o açıyla, ağzımla gözkapaklarımın sarkmasına karar veren o abartılı, erkeksi, acılı açıyla kalkmış. Gidiyorum –inip çıkan, sürekli sağa doğru sarmallar halinde kıvrılıyor gibi görünen yol boyunca uzun adımlarla– çünkü başka bir şeyi yapmayı çok istiyorum; yukarı çıkıp bir şeyler yemeyi, dudağımdaki parlaklığın ve yağın bilincinde lokmalarımı çiğnerken, yazıya dökülmüş olmaması gereken, dünyaya yaptığı faydasız giriş işinden benim sorumlu olduğum, aklımdan bir türlü çıkaramadığım, geleceği olmayan o dört dizenin kimsesiz aptallığı üzerine eğilmeyi.

Çünkü bu gece Rita'yı Marcos'un karşısında çıplak görmek, birleşmeye ya da birleşiyormuş gibi yapmaya çabalarlarken itişmelerine bakmak, herhangi bir inekteki, herhangi bir güvercindeki, herhangi bir köpekteki kısa, adsız azgınlıkta kaybolmak amacıyla varlıklarından vazgeçmelerine bakmak için Rita'nın penceresindeki sarmaşıkla elimin, yüzümün çizilip ıslanmasını da canım hiç istemiyor.

Portakal ağaçlı bir dönemeçten geçiyorum, tel çitlerin üzerine asılmış koyun yünlerinin üzerindeki kirli lekelerle bakarak yürüyorum, kendimi yalnız hissettiğimde yolun ortasında topuklarımı kuvvetle yere vuruyorum. Şimdi değirmenin ve geriye kalan beyaz bulutları dokunmadan aydınlatan ışıkların yakınındayım. Yarın güzel, sıcak bir gün beni bekliyor, Tito ve Alejandro'yla mağarada buluşacağımızdan hemen hemen eminim. Düşünmek imkânsız olduğu için düşünmek istemediğim bütün şeyler bazen içimde oluyorlar ama genellikle geride, üzerine basmama izin verilmeyen, unutulması mümkün bir gölge gibi arkamdalar. Bakışlar, gülümsemeler ve sessizlik şeffaflaşıp boşluğu, yalnızlığı, ayrılığı gösterdiklerinde Tito'yla Alejandro bana sorular soracaklar; ben de onlara Rita'yla Marcos'tan,

sanki onları bugün görmüşüm gibi bahsedeceğim, omuzlarımı silkeceğim, pipoyu ağzımdan çekip tiksintiyle tüküreceğim.

“Ama sen hiç yapmadın ki” diye tekrar edecek Tito. “Bilemezsin.”

Onun da yapmadığından emin olsam bile, kısmen haklı olduğunu ona söylemeden kabul edeceğim. Onlara elveda ya da görüşürüz diyor olduğumu, eğlenceli arkadaşlık dünyasından daha kirli bir dünyanın tuzağına düştüğümü, doğrusu ne zamana dek süreceğini de bilemediğimi hissedeceğim.

Ama yalnızım. Tito, Alejandro, Alman, Julita, annem, babam, hepsinin kulakları bende. Ama ben o işi yaptığımda anlayamayacaklar, onların yaptıklarıyla, yapabildikleriyle hiç alakası olmayacak çünkü. Ne o şey ne de yaptıkları herhangi bir şey.

Sokak lambasının altında kaputunu silkeleyen bir bekçi var; bir blok daha, sonra meydanı geçmeye başlayacağım. Önemli olan hiçbir şey düşünülemez, önemli olan her şey bir gölge gibi bilinçsizce insanın peşinden sürüklenmeli. Yine de bu gece, Julita'nın çocuğunu, onun yüzüne, hareketlerine kattığı ve görüştüğümüz yatak odasının havasını az çok değiştirecek olan o şeyi gözlerimin önüne getirmeyi deneyebilirim. Benim arkadaşım olabilecek biri, bu meydandaki herhangi bir banktaydı ya da olacak, ağaçların altında yürüyordu ya da yürüyecek; benim zevklerime, birlikte yaşadığım insanlardan daha yakın herhangi biri, erkek ya da kadın. Onu asla görmeyeceğim, Santa María'nın meydanından geçerken, bir yaz fırtınasının nemini soluyup solumadığını ve dünyasını oluşturan malzemelerin yerlerini, sırf eğlence olsun diye ya da umutsuzluktan, boşu boşuna değiştirip değiştirmediğini bilmeyeceğim. Belki, hemen burada, yerinden oynamış çakılların üzerinde adım adım ilerlerken, hayatını tek bir amaca adamaya ya da bütün amaçlardan vazgeçmeye (aynı

yola çıkar) karar vermiştir. Benim için, vazgeçişini karşılayan veya karşılayacak biraz şaşkın, biraz korkak gülüşünü ve inancını paylaşmak da kolay.

Julita için bir çocuk, Julita'nın ben olmayan bir çocuğu, diye düşünüyorum köşeyi dönerken; bu saçma fikir üzerinde ısrar ederken, *El Liberal*'in küre lambalarının ışığında, gazeteyi kuranın büyükbabam olduğunu hatırlatan bronz plakanın hemen yanında pipomu dolduruyorum – plakada tarih ve iki sıfatlı bir cümleden başka ayrıca bir gaz lambasıyla bir kadın profilinin dış hatları var. Mermer merdivenleri çıkıyorum, kimse beni görmeden girişteki gri ışığı geçip matbaaya giden döner demir merdivenden iniyorum.

Başını tek yumruğuna yaslamış ihtiyar Lanza; kırçıl, seyrek, basık bıyığını ıslatmak için dudağını kaldırıyor. Tek eli masanın kenarında, yarısı kül olmuş sigaranın dumanını uzak tutmak istercesine...

“Merhaba, merhaba!” diyor, silkinip uykuyu üzerinden atıyor, öksürerek gırtlığını temizliyor, beni gördüğü için mutlu. Omzuna ve parmaklarının ucuna dokunurken onu düşündüğünden daha fazla sevdiğimi hissediyorum. Gömleğinin yakası, kol ağızları, elleri kirli. Damarlı elleri şişmiş, tüylü, çilli, neredeyse tırnaksızlar; çok şey yaptı bu eller, birbirlerine doğru gidip geldiler ve yıprandılar.

“Vay canına! Ne çok oldu görüşmeyeli, fakirleri unuttunuz. Oturun. Bir kahve, bir içki bulmanın imkânı var hâlâ. Hele de siz isterseniz. Şu şiir işi nasıl gidiyor? Juan Ramón'dan,* virgüllerden ne haber? Yağmur dindi, değil mi? Ben de sizi düşünüyordum, o gece konuştuklarımızı düşünüp durdum, elimdeki

* J. Ramón Jiménez.

üç beş şeyin arasında konuya uygun bir kitapçık buldum. Getirmedim ama size göndereceğim. Hah, işte adamımız da geliyor. Rica ederim, lütfen bir kahve söyleyin.”

Patronun oğlu olduğumu gözeterek konuşmuyordu, biliyorum. Yaşıtım herhangi bir çocukla da sizli bizli konuşurdu. Ötekilerin aksine, bana yardım ettiğini düşünmüyor. Ben onu oyalıyorum, ona yüksek sesle hatırlama fırsatı veriyorum. Gözleri ıslıl ıslıl, incitmeden şakalaşüyor, zeki, gülümsemesini parmaklarıyla ovuşunda canlılığını ve uyanıklığını koruduğunu tespit ediyorum.

“Kayınbiraderiniz ya da yengenizin kardeşi olacak o çakal neler yapıyor?” diye sorarak ergenliğimin rahat ve doğal olabileceği bir alana yerleştiriyor beni.

“Marcos mu? Hâlâ çakal, hâlâ sarhoş” diye cevap veriyorum; birbirimize bakıp gülerken beremi çıkarıyorum.

“Üzücü” diyor Lanza, üzgün. “Sarhoş haliyle bile inanmam ona. Bahanesi olan sarhoşlara inanmam.”

Aniden, yapmayacağımdan emin olduğum şeyi yapıyorum: ikiye katlanmış, üzerlerinde daktiloda yazılmış şiirler olan kalın kâğıtları cebimden çıkarıp masanın üzerine atıyorum.

“Alıp götürün, sonra bana söylersiniz.”

Okuyup okumaması umurumda değİ. Kimsenin o beş şiir hakkında söyleyecekleri beni ilgilendirmiyor. Bence hem kötü hem iyiler; bir başkasının nasıl bulduğunun bir anlamı yok.

Kahve içiyoruz, Lanza dizgileri getiren çocukla şakalaşıyor. Yaşlanmış, yaşlı birisi; çalındığı anda yankısının çandan ayrı olması gibi, onca yıl yaptığı her şey, bir zamanlar elinden çıktığı kişiden öylesine ayrı. Dizelerime iyi yürekli yüzüyle, neredeyse sevgiyle bakıyor, beş şiirin içinde en kötü olan birincisinin önünde gözlüklerini gezdiriyor, ardından kâğıtları kaldırıyor.

Bir kez daha Juan Ramón'a değiniyor, tütün içip şakalaşıyoruz, aramızda bizi ayıran dar, lekeli, soğuk masa. İhtiyar farkında değil ama, umutsuzluğumun bir kıyısında –onun, ölmüş olanın, benimle, asla var olmayacak olanla uzlaşıyormuş gibi yapmasının mümkün olduğu yerde– ağızlarımızı dengede tutuyoruz.

Başkaldırıyla değil, sadece günün bütün yorgunluklarını sürükleyip kendinde toplayan bir bitkinlik hissiyle, kasabaya kadar olan yolu ağabeyimin kararlı adımlarıyla yürüdüğümü ve şu dizeciklerle dolu beş kalın kâğıdı çıkarıp masanın üzerine kendinden emin bir şekilde atma hareketini Federico'dan çaldığımı hayal ediyorum.

“Sonuçta kadınlar geldiler” diyor Lanza, abartıyla göz kırparak. “Biz delikanlıların da eğlenmeye hakkı var, değil mi ama!”

Bunu söylerken beni aklından geçirmedi, ne beni yönlendirmeye ne lekelemeye çalışıyor, belki genelevin açıldığı evin babama ait olduğunu, evi Toplayıcı denen tipe babamın kiralamadığını bilmiyordur.

“Onları istasyonda gördüm” diyerek onaylıyorum Federico'nun dingin köylü sesiyle, dalgın, nazik gülümsemesiyle.

Larsen, Doktor Díaz Grey'in pansiyon merdivenlerini topallayarak çıkmasından iki gün sonra eczacıyı ziyaret etti. Ziyaretini, cüretkârca, elindeki hilelerin en zor olanıyla başlattı. Barthé'nin Tora'yla olan girişimlerine duyduğu hıncı serinkanlılıkla ortaya koydu, ardından soğuk, ölü bir ifadeyle ötekine doğru eğildi ve bu ifadeyi kısık gözlerle saniyeler boyunca korudu. O anda, baygınlıktan tutun kıyamet gününün telaşlı sevincine kadar her şey gerçekleşebilir, her şey beklenebilirdi. Yüzü ve sessizliği, hiçbir tehdide atıfta bulunmadan bütün tehditleri içeriyordu. Sonra kesin bir hareketle geri çekildi, yanaklarının şapşallığında bir rahatlama gülümsemesi şekillendi.

"Şimdi bana ihtiyacınız var. Hadi şimdi Tora'yla çözün meselenizi."

Barthé yuvarlak ellerini göğsünün üzerinde birleştirdi. Eczanenin, yazarkasa ve renkli sıvılarla dolu damacanelerin gölgesinde, eczacının yazı masası dediği okul sırasını yerleştirdiği köşesindeydiler. Kayıtsızlıkla, kaybedilen zamandan duyduğu üzüntüden fazlasını göstermeksizin Toplayıcı'ya baktı. Kapısı açık bodrumdan şifalı ot denklelerinin kır hayatını çağrıştıran kokusu tırmanıyordu.

"Doktor Díaz Grey'i aramızda görmemek üzücü" dedi Toplayıcı.

"Öyle" diye onayladı Barthé; son günlerde hava düzelmemişti, karanlık ve ıslak bir gece kirli camlara çöküyordu. "Hasta."

"Hasta olduğunu biliyorum" diyerek sözünü kesti Toplayıcı; eczacının uysallığından, yumuşak çocuk teninden, yuvar-

lak ağzının değışmeyen tedirginliğinden, bir çocuğa yaslar gibi göğsüne yasladığı ellerinden birden rahatsız olmuştu. “Biliyorum. Romatizma. Doktor ama tedavi edemiyor yine de. Benim meselem değil. Sizin de.”

“Yıl sektirmeden her kış çekiyor bu derdi” diye yorumda bulundu Barthé. “Bir hafta, on gün.”

“Ben bu işlerden anlamam. Doktor olan siz ikinizsiniz.” Toplayıcı bir sigara yaktı, alevi bir an serçeparmağındaki tektaşa doğru tuttu. Eczacı pencerelere, vitrin camlarına bakmaya devam ediyordu.

“Her neyse” diye mırıldandı. “Biliyorsunuz, o kadınla görüşmelerim sona erdi.”

“Bir dakika” diye itiraz etti Toplayıcı. “Tam olarak kastettiğim şeyi söyledim. Doktorun burada şahit olarak bulunmasını tercih ederdim. Size saygım var ama siz benim kim olduğumu bilmiyorsunuz.”

“Olabilir” diyerek uzlaştı Barthé; “insanları tanımak zordur, üstelik sizinle de pek görüşmedik.” Sesi Toplayıcı’ya tiz, sabit biçimde inatçı geliyordu. “Neden şahitlere ihtiyaç duyuyorsunuz? Sözümü hiç geri almadım, gizli saklı bir şey hiç olmadı. O kadın bana bir teklifte bulundu, bense onu reddettim.”

“Kötü olmuş” dedi Toplayıcı, öğüt verir gibi. “Çünkü artık işinize yaramam ben. Bu iş ilgimi çekmiyor artık. Uyanıp da bu ufacak şehirde ne yaptığımı kendime sorduğum güne dek, bir yıl aşkın bir süre bekleyip durdum. Ben. Düşünün bir.” Şapkasını çıkardı, kulağının üzerindeki kır saçları, hâlâ becerebildiği genç, alaycı gülümsemeyi Barthé loş ışıkta görsün diye başını eğdi.

“Gerçekten de...” dedi eczacı, itiraz mı ediyordu, onaylıyor muydu anlamak zordu. İri göbekli, esmer bir kadın içeri girerken kötü havanın melankolik bir kısmını peşinden sürükledi.

Tezgâha yaslandı, madeni bir parayı bir kavanozun camına bir süre hiç sabırsızlanmadan vurdu.

“Ben” diye tekrar etti Toplayıcı, hayretle, böbürlenmeyle. “Ama siz benim bütün bu süreyi neden Santa María’da geçirdiğimi anlayamazsınız. Hatta doktor bile tam olarak anlayamaz. Bazıları anlasın diye bazı şeyler yapıldı, başka bazıları için de başka şeyler. Başlangıçta umut ettiğimden kalıyordum, sadece umut ettiğimden burada kaldığıma inanmayı sürdürüyordum. Ama kafama dank ettiğinde...” Hızlı, abartılı bir öfke hamlesiyle şapkasını taktı. “Bir düşünün, şimdilerde şehir dedikleri bu kıyıtırık kasabada. Dediğim gibi, duruma uyandığımda, artık uzun zamandır umut etmediğimi fark ettim, aylardan beri aslında bu iş ilgimi çekmiyordu.”

“Bunu ancak siz bilebilirsiniz” dedi Barthé, sözünü kesmeden, devam etmesine yardımcı olur gibi. Büzülmüş tombul vücuduyla, yumuşak pazılarını ovuşturarak vaktin geç olduğunu, havanın soğuduğunu gösterdi. Yüzü şimdi gölgedeki basit bir beyazlık, şekil vermek isteyecek parmaklara sunulan soluk bir hacim gibiydi. Aynı zamanda, alışkanlığa, kadere dönüşmüş bir takıntının sınırsız sabrını sergiliyordu. Toplayıcı bunu bir bakışta anladı.

“Elbette ben bilirim” diye haykırdı Toplayıcı, gevşek bir yumruğu okul sırasının üzerine koydu ve ona sempatiyle, merakla bakakaldı.

Bir metre ötelerinde, kadın son cümlesini, son flört ve davet gülüşünü tezgâhtara bırakıp kırıtarak tezgâhtan ayrıldı. Çıkarken, artık rüzgârsız, çiseleyen, sessiz, nemli geceden bir parçanın görünmesine izin verdi. Çırak bir lambayı söndürdü, espadrillerinin yumuşaklığı üzerinde, yanlarından geçip kepenklerden birini indirdi.

Barthé de, Toplayıcı'nın okul sırasının üstüne kendinden ayrı herhangi bir şeymiş gibi yerleştirdiği, kendi haline bırakılmış yumruğuna bakakaldı: başparmağın hâkimiyetindeki kıvrımlar, parmaklardan birini kaldıran bilinçsizce yapılmış müstehcen jest. Şapkayla gizlenmiş kelliğiyle, fırlak gözleriyle, bozgunu kehanet eden mağlup burnuyla, ağzının sağ yanağına doğru belli belirsiz, periyodik büzülmesiyle Toplayıcı'nın başı, onunkinin hemen yanındaydı. O zaman eczacı, ötekinde bir tür dayanışma, bir eğilim ya da delice bir takıntı, amacı uğruna, o amaç için gerçek bir inanç duymaksızın, ulaşılacak bir hedef olarak düşünmeksizin mücadele etme ihtiyacı olduğunu sezdi.

“Sizin bilemeyeceğiniz şeyi ben biliyorum” dedi Toplayıcı dalgın bir saldırganlıkla. “Bazı şeyleri bilmek için onları yaşamak gerek.”

Eczacı gözlerini kıstı, ufak, pembeleşmiş ağzı gülümsemek için bir parça gerildi. *Yaşamamanın başka şey olduğuna inanıyor, sadece o. Benim paramın, ihtiyatımın, anlatacak hikâyelerden yoksun oluşumun anlamını asla kavrayamaz.*

“Burada ne demeye kaldığımı anlatamam” diye ısrar ediyordu Toplayıcı. “Bu insanların arasında, bütün bu süre boyunca, hiçbir şey yapmadan, hiçbir şey beklemeden. Anlıyor musunuz? Sonunda kendime ait bir işim olabileceğine, kimse gelip de burnunu sokmadan keyfime göre idare edebileceğime inanmıştım. Bunun sizinle mümkün olabileceğinden eminim. Mobilyalara, kadınlara, çalışma saatlerine, kontrata, her şeye benim karar vereceğim, sağlam ve kalıcı bir imtiyaz. Parfümlere, rujlara, pudralara kadar düşünmüştüm; sizden satın alacaktım elbette. Bizzat ben seçecektim. Ama olmadı, varsın olmasın. Sabır erdemdir.”

Tezgâhtar kollarını sıvamış, ağır ağır, süpürerek geçti; öksürmek için durakladı, boş dükkândaki ses Toplayıcı'yla eczacıyı şaşırttı. Önce, kuru ve saldırgan, sonra, tezgâhtarın çöpün üzerine tükürdüğü balgamlar yüzünden nemli ve neredeyse mahrem öksürük görüşmenin sonlandığını bildirdi. Toplayıcı yumruğunu sıkıp hafifçe okul sırasına vurdu, ardından gevşetip göğsüne götürdü.

“Sabır erdemdir” diye tekrar etti.

O anda eczacı, pek de gayret etmeden, acıma duygusunun izin verdiği o hissedilir üstünlükten yoksun, yeniden gülümsedi ve bir an kendisinin kadınlara karşı imkânsızlığıyla Toplayıcı'nın kadınlarla bütün hayatı olan ilişkisini –çalımına ve çıkarına uygun gelecek bir veda şekli ararken oyalanan bu şapkalı, alaycı adam hakkında bir şey anlaşılmak isteniyorsa göz önüne alınması kaçınılmaz o açık bağımlılıkla olan ilişkisini– karşılaştırmaya bıraktı kendini.

“Sevgili dostum...” dedi eczacı sonunda. “Madem bunca zaman boşuna beklediniz...” Ona bakmak istemiyordu; pis bir sicimle yazı masasına bağlanmış kalemle oynamak için elini uzattı. “Şimdi olması mümkün artık.”

“Şimdi” koroda söyler gibi tekrar edip gülmeye çalıştı Toplayıcı. *Bütün bu pisliği bir şekilde kapmış olmalı*, diye düşündü Barthé. *Yaşlı bir erkek, histerik, sonunda evet demek için dönüp dolaşıyor, bir kadın gibi.*

“Şartlarım aynı” dedi eczacı, tuttuğu yarım kaleme bakıyordu. Okul sırasında başka kalemler vardı, tuniğinin cebinde de. “İşletmeden elde edilecek gelir umurumda değil. Haftalık gazetenin masraflarına katkı olarak aylık sadece beş yüz peso istiyorum.” Sustu, sessizliğin merkezinde havaya diktiği kalemdeki diş izlerine baktı bir süre.

“Öyle mi?” dedi Toplayıcı. “Pekâlâ. Ya ön masraflar, organizasyon masrafları? Kira, taşınma, mobilyalar: tek kuruş kazanmadan önceki her şey. Kadınları bulmak için *El Liberal*’e ya da sizin gazetenize ilan vereceğimi düşünmüyorsunuzdur herhalde.”

Eczacı parmaklarını araladı, masanın üzerine düşüp sekmesi için kalemi bıraktı, içini çekti, sandalyede arkasına yaslanıp yusuvarlak birleştirdiği ellerini yeniden göğsünün üzerine koydu.

“Beni ilgilendirmez” dedi nazikçe, bir şey sunuyormuş gibi. “Benim bu pisliklerle hiçbir ilgim yok. Siz bildiğiniz gibi ayarlarsınız. Ve açıldığı günden itibaren her ay bana beş yüz peso verirsiniz.”

Toplayıcı bir süre diğerinin uykulu yüzüne dikkatle baktı, umursamaz tehdit ifadesiyle tekrar eğildi ama hemen doğruldu.

“Öyle olsun” dedi ayağa kalkarak. “Şimdilik kartları siz dağıtıyorsunuz. Ama önce yasanın onaylandığını görmek istiyorum. Pek çoğunun çıkarına aykırı.” Himaye eder gibi, gizemle gülümsedi.

“O mevzu sizin meseleniz olmadı hiç” diye karşılık verdi Barthé.

Toplayıcı, veda etmek için tek elini kaldırmakla yetindi. Demir kepenkteki, tezgâhtarın kolunun açık tuttuğu küçük kapıdan çıkmak üzere homurdanarak eğildi.

O gece gazeteden, başkente gidip bir hekime görünmek için on günlük ücretsiz izin istedi. “Burada doktor yok diye değil, üstelik buradakiler gayet iyi ama benim bir uzmana ihtiyacım var.” Sabah treni için bileti cebindeydi. Ama yatmak için yukarıya çıkmadan önce Berna’nın barında, tezgâhta dikilmiş, satış bölümünden Vázquez’in yanında son birasını içerken, yola çıkmadan önce kendisine kafasını karıştıracak bir tür mazeret bulamazsa Santa María’dan ayrılmanın zor geleceğini keşfetti.

Gazetenin üst kattaki bürosunda, muhasebe defterlerinin üzerinde kamburunu çıkararak; Berna'nın üstündeki odasında bir başına kalarak; Berna'nın barında ya yalnız ya da Vázquez'in kendisine gösterdiği hayranlığa rahatça yaslanarak zafer anını beklemeye fazla alışmıştı belki. Bizzat o ve bütün güdülleri bu bekleyişe dönüşmüşlerdi ve şimdi bunu geride bırakmak imkânsızlaşmıştı sanki.

Vázquez, kafası biraz karışmış, biraz kederli, Toplayıcı'nın yanında sıkılmak için gereken cüretten yoksun, iki parmağıyla bıyığını okşuyordu. Sağ kaşının üzerindeki şapkası, uçları yakasının altına kayan büyük siyah papyonu, bıyığının yumuşaklığı üzerinde gidip gelen lekeli parmakları, Toplayıcı'nın yolculuk nedeninden bihaber, arkadaşının suskun endişesinin karşısında azmini ve önemsizliğini sürdürüyordu. *Unuttuğum bir şey var. Ama yapmam gereken bir şey değil, bundan eminim. Hatırladığımda her şey yoluna girecek. Belki de yaşlandım,* diye düşündü Toplayıcı. Gülümsedi. O anda Vázquez parmaklarını burnunun önünde durdurup sanki bu nikotin, ter, matbaa mürekkebi, parfüm karışımını ezbere bilmiyormuş gibi şaşkınlıkla kokladı.

"Güzel María'dan söz etmiştim, hatırlıyor musun?" diye sordu Toplayıcı.

"Elbette, nasıl hatırlamam. Kimi kastettiğini biliyorum. Hani şu." Daha sakın, birasından bir yudum alıp ezberinden döktürmeye başladı: "Rosario ve başkentteki, hani seni haptisten çıkaran, alıp başını giden, ardından geri dönen, kafede sana meydan okuyan. Güzel María. Nasıl hatırlamam!"

"İşte o" dedi Toplayıcı ve bir elini Vázquez'in dar, kemikli omzunun üzerine yaydı. Barın sahibine tek işaretle bira söyledi. "Düşünüyordum, aklıma geldi, gazetede ki şu paravan muhasiplik hayatı beni yıpratıyor. Bu yüzden hatırladım."

“Nasıl yıpratıyor yani?” diye itiraz etti Vázquez. “Elbette siz aslında böyle bir hayatı hiç yaşamadınız.”

“Çok gençken, yaşadım” diye düzeltti Toplayıcı. “Ayrıca Rosario’da da benzer bir iş yaptım, gözlerden ırak olmak için de olsa. Bir süre bunu ciddiye alanlar oldu. Ama bu defa farklı. Neredeyse iki yıl geçti. Günde sekiz saat, üstelik hep sakin. Bir defasında Güzel María bunun tehlikeli olduğunu söylemişti. Hele bir de artık genç değilsen.”

İçtiler ve bara yaslanmış, dirsek dirseğe, karşılıklı sempatinin gizemi ve geçmişle birleşmiş, sessizce durdular. Toplayıcı, restoranın duvarlarını pencereler gibi bölen devasa fotoğraflardaki kış manzaralarına bakarken, Güzel María’nın anısının hiçbir anlamı olmadığını, kadını ve onu özleme bürüyen zamanı anımsamakla, içini kemirmeye başlayan başarısızlık bilincinin üstesinden gelemeyeceğini düşündü. Başkente giden trene binmeden önce üzerinde dikkatle düşünülmesi gereken o bahaneyi bulabileceği yer orası değildi. Böylece barın üzerine birkaç banknot attı, Vázquez’in sadık omzunu uzun uzun sıktı, ardından sokağa çıktı.

Uyumayacağını biliyordu. Daha merdivenlerde Barthé’nin ısrar eden, karşı koyan muhalif yüzünü hatırlamaya başlamıştı bile. Sanki güçsüzlüğünün, kendisini gelecekte ve kendisinden ayıran kayıtsızlığın kökeni orada, o beyaz yüzde, kabullendiği o aşağılanma anındaydı. Bir lambayı yanık bırakarak soyundu: yastığa dayanmış, göğsündeki tüyleri okşayarak, boynundaki küçük madalyayı dalgın dalgın emerek loş ışığa, eşyaların tanıdık biçimlerine baktı bir süre, kendisinin oradaki varoluşunda ısrar ederek, kendinden ayrılmış, bir başkası olmuş kendisine dikkatle bakmayı isteyerek, kendisiyle uzlaşmak için kaçınılmaz olduğunu anladığı düşüncenin ya da eylemin adını talep ederek günün ağarmasını bekledi.

Şimdi artık uzakta kalan o aylar boyunca Rosario'da demir atan Larsen, göze görünür bir mücadeleden yoksun, kendini uyuşukluğa, zamanın geçişine teslim ederek kaybolmuştu. Tora'nın evi satıp genelevi başka bir şehre bavul gibi taşımak istediğini söylediklerinde, işte o şişmanlamış, dalgın haldeydi.

Haberi getirene kayıtsızca bakarak bir servet ister, diye düşündü.

Fena fikir gibi görünmüyordu; saygın bir hayat yaşayabilir, her yıl kendine iki üç takım düzebilir, günlük berber ritüelini yerine getirebilir, arkadaşlara, en azından haftada bir yemek ısmarlayabilirdi. Ama halihazırda himayesinde olan cesetlerin sayısını ikiye katlayıp bütün gün çalıştırmayı başarsa bile, ne bu şekilde ne elde edilen kazancı ona katlayarak, Tora'ya hava parasını ödemek için gereken parayı bir araya getiremeyeceğinden emindi.

Evi biliyordu, bir müşteri gibi tadını çıkarabilseydi hoşuna da giderdi. Ama eleştiren gözlerle bakmak zorundaydı, kötü yerleştirilmiş eşyalara takılıp tökezlediği gibi kusurlarına da takılmaya mahkûmdu. Tora'nın ısrar ettiği ayırt edici bir özellik olarak başında şapkası, elleri cebinde, samimiyet eksikliğini pekiştirmek ister gibi derli toplu, tek kalçasının üzerine rahatsız bir şekilde oturmuş, Tora'nın evini hayal etmiş olduğu evden ayıran yüz farkın her birini buruklukla, gururla kaydediyordu. Belki şimdi kesinlikle hayata geçirilemezdi ama bununla kıyasladığında uzun ömürlü, sağlam, bir altın madeniydi.

Ama hayat devam ediyordu ve Tora'nın istediği rakamı öğrenmek her durumda ilginç olabilirdi. Onu tekrar ziyaret etti,

“Yavrum, bana telefonda önemli bir mesele olduğunu mu söylemişsiniz? Kendinize içki alın. Ben içmiyorum, karaciğerimle başım dertte. Yaşlılık. Ercilia nasıl? İyi mi? Aman öyle olsun. Delilik etmediğinde çok iyi bir kızdı. Hayır, içmeyeceğim. Hem ciğerim hem kızlar yüzünden. Size yemin ederim, bu öyle bir hayat ki... Yavrum, bir annede böyle sabır bulunmaz. Ama elden ne gelir, ben de genç oldum.”

Gümüş bir sarmaşık sarılı, uzun bir ağızlık kullanarak düzenli hareketlerle içiyordu sigarasını, ağızlık ağzına yaklaştıkça takma dişlerini abartarak sergiliyor, yavaşça uzaklaşan ağızlık parmaklarına dik asılı kalırken dumanı bir teslimiyet ve tiksinti ifadesiyle kalın dudaklarından üflüyordu.

“Öyle” dedi Toplayıcı ve devam etmeden önce, kadının o anda elbisesinin siyah ipeğine doğru götürdüğü masum masum şakırdayan Bolivya işi bileziğe doğru bir sempati gülümsemesi gönderdi. “Bu bir mücadele.”

Yakında kendine madam dedirteceksin. Avluda bekleyen kızların gençliğine ve idaresindeki memnuniyetsiz, küçük düşürücü cesetlerden biri olan Ercilia’nın geçmişine yapılan bu atıflar, durumları arasındaki farka işaret etmek; iki büküm, deforme olmuş vücutları, yıpranmış, gülünç yüzleri ve kendisini geçindirmeyi kabul eden iyi niyetli bütün fahişelere yeryüzünde mutluluk ya da en azından huzur vaat ettiği ısrarlı söylevlerle, tokatlarla ve hafif aşağılamalarla sezgisel olarak yardım edip güttüğü dört müstehcen kadın kalıntısının hastalıklarını anımsatmak maksadıyla yapılmış gibi gelmişti.

“Parayı konuşmak için geldim” dedi Toplayıcı. Kapı ziline çaldığını ve karşılama için ayaklanan kızların o çok tanıdık mırıltısını, sessizliğini duymuştu. “Satmak istediğinizi söylediler bana. Toplamda ne kadar?” Gülümsemesine son verdi ve

ciddi, kesin bir ifadeyi, Tora'nın ağızlığının ve dişlerinin çarpışmasından uzaklaştırarak yavaşça çekildi.

“Satmak mı dediniz yavrum? Aklımı oynatsam bile olacak şey değil. Bedelini, kazandırdığım saygınlığın maliyetini kim ödeyebilir ki?” Başını ve gülümsemesini sallayışı, neredeyse bitmiş sigaranın dumanıyla yolculuğuna ara veren ağızlığı, alay, üzüntü ya da şüphe göstermiyordu. Tora, kıskanmadan paylaşılabilecek bir zaferin tatmininden başka bir şey ifade etmek istemiyordu.

“Öyleyse hata ettim” diyerek özür diledi Toplayıcı. “Bana, evi satıp Santa María'ya gideceğinizi söylediler.”

“Kim söyledi?”

“Öyle diyorlar.”

“Anlaşılan benim bildiğimden fazlasını biliyorlar yavrum” diye tevekkülle homurdandı Tora. Diliyle tırnaklarını ıslatıp ağızlığını sigaradan kurtardı.

“Bana bir milyon verseler, kim bilir...” vücudunu gülmek için eğdi, avucuyla havaya bir tokat salladı. Kapı zili yine çaldı, selamlaşan seslerin samimiyetsiz şamatası geldi avludan.

“Anlaşılan birileri geldi...” dedi Toplayıcı; ayağa kalktı, kadehini bir dikişte boşalttı. “İlgilenmeniz gerekiyorsa...”

“Hayır yavrum. Kızlar işlerini bilir. Daha geç saatlerde, içeri si dolduğunda, elbette ilgileniyorum. Ya da beklenmedik bir şey olduğunda. Ama şimdilik bensiz başlarının çaresine bakarlar.” Kendisine inanılma ya da inanılmama, kulak verilme ya da verilmeme riski yokmuş gibi belli bir aceleyle, kişisel olmayan bir şikâyet tonuyla konuşuyordu. Homurdanırken r'lerde Fransızca telaffuzuna geri dönüyor, ağızlığına yavaşça yeni bir sigara takıyor, Toplayıcı'nın bıraktığı kadehi dolduruyordu. “Mesele buysa gitmenize gerek yok yavrum. Tabii yapacak başka bir işiniz varsa, o ayrı. Demek satıp Santa María'ya gideceğimi söylüyorlar, öyle

mi? Ne yapmaya gidecekmişim? Hasatta çalışmaya ya da açlıktan ölmeye mi?”

“Bilmiyorum” dedi Toplayıcı, yeniden tek kalçasının üzerine oturdu. “Satacağınızı söylediler, ben de size bedeli nedir, peşin mi, sormaya geldim.”

“Elbette peşin olmasını beklerim yavrum. Tabii satmaya karar verirsem... Pekâlâ, evi tanıyorsunuz, ticari değerini biliyorsunuz. Bu hale getirmek bana oldukça pahalıya mal oldu. Bana neye patladığını bir ben bilirim. Ama satmaya gelince karşıma çılgın birinin çıkması gerekir yavrum, elime ederinin iki katını sayacak biri. Ancak öyle.”

Toplayıcı dilini içkiyle tatlandırıp bir sigara yaktı. Tora'nın pazarlık etmediğinden emindi; sadece kendisine inanmıyordu, iyi de ediyordu, kendisinin evi satın alabileceği fikrini saçma buluyordu. Toplayıcı'nın işi başkalarına önerip komisyon almak için ağız yoklamaya geldiğinden şüpheleniyordu. Her şey usulüne uygundu, kadın bir rakam söylemeyecekti, oysa sırf bu rakamı duymak için gelmişti, bu rakamla kendisini düşlelerinden birinden ayıran mesafeyi, yaşamasının artık imkânsız olduğu zamanı ölçmek için gelmişti. Ama kalmaya karar verdi çünkü canı öyle istemişti, çünkü profilini masaya vermiş dayanıksız küçük sandalyedeki tek kalçasıyla rahattı ya da çünkü akşam yemeğinden önceki aperatif vaktine kadar yapacak bir şeyi yoktu, ya da çünkü onunla, kendisinin çaresiz bir üzüntü ve gülünç bir taklitle arzuladığı bir girişimin neredeyse aynısı olan bir girişimde hak etmediği bir zafer kazanmış biriyle birkaç dakika daha birlikte olmak istiyordu. Kapının zili tekrar çalar-ken, kızlar avluda topuklu ayakkabılarıyla yürüyüp çatlamaya başlayan sesleriyle selamlar dağıtırken bir süre daha kalmaya, Tora'yı dinlemeye, onu seyretmeye karar verdi.

Peşine düştüğü rakamı duymayı başaramadı; fakat saten kaplı sandalyede rahatsız otururken, Tora'nın kendine güvenini, hırçın üstünlüğünü pekiştiren avludaki gidiş gelişlerin gürültüsü arasından alaycı, yapmacık yorumlarını dinledi. Tora içki şişesini göbekli, siyah, alçak mobilyaya kaldırırken, Toplayıcı heyecanla, kendine karşı tetikte, o tatlımsı içkinin son kadehini de yuvarladı.

Kapıdaki her zilin Tora için en azından bir on peso anlamına geldiğinin hesabını yaparak veda etmek üzere kalktı. Yiyecek ve muhtemel sarhoşluk masrafları düşüldükten sonra en fazla kırk pesoyu bir araya getirebilmek için, ayrıca bayram arifesi olduğundan, gece yarısıyla şafak vakti arasında görmek, belki şefkat göstermek ve her koşulda dinlemek zorunda olduğu, dans elbiseleri içindeki dört cesedin karanlık, havalandırması yetersiz kabarelerde o anda tekrar ediyor oldukları gülümsemeleri, bakışları, hileleri, taktikleri geçirdi aklından.

Ertesi gün pansiyondaki odasında öğle vakti uyanıp ilk sigarasını yaktı. Bayram günüydü, kapının ve perdenin kararttığı balkonun ötesinde, üç radyo cihazından müzikler birbirine karışıyor, şehrin merkezinde düzenli aralıklarla havai fişekler patlıyor, dört kadından biri yanı başında çıplak, saçlarla kaplı adsız başı koluna, fanilasının kısa yenine yaslanmış, horluyordu.

Tora'yı ve Santa María'yı düşündü yeniden, boyaları solmuş mahalle kafelerinde her biri başka bir kalıpta yeminler ettiği, şaşkınlık, korku ve tereddütlü bir gurur içinde farklı olduğunu, arkadaşlarının ve gözleri kamaşmış ilk kadınların onun için söyledikleri ve kehanet ettikleri o şanlı, namert kaderle uzlaşmaz olduğunu keşfettiği gençliğini hatırladı.

O öğlen, vardiyadaki iğrenç, şişman, kısa boylu ceset, sarkmış, perişan yüzünde uyku ve makyaj lekeleriyle peşine düş-

müş, bir yandan sigara ve vermut bardağını çabuk hareketlerle idare edip, az önce gördüğü ürkütücü, yavan rüyayı anlatarak canını sıkarken, Toplayıcı zulaya attığı parayla elinde kalan mücevherleri gözden geçirdi. Değer biçti, ihtiyat ve açgözlülükle bir rakam yuvarladı. Yetiyordu.

“Canım yağda kızarmış yumurta çekiyor tatlım” dedi iskelet, şimdi yatağa oturmuştu, yılları, akılsızlığı, hayatın sona erişini salgılayarak açık uyluk kemiklerinin arasında tuttuğu bardakla ve parmak kemikleriyle dirseklerini ve dizlerini tıkırdatıyordu.

“Sipariş edelim” diye karşılık verdi Toplayıcı, âlicenap, satmamaya karar verdiği gramofonun yeşil hunisine dokunarak. Rengi neredeyse yeşile dönmüş, pis kokulu, fena halde şişman cesedin artık bu mevcudiyetle bir ilişkisinin kaldığından kuşku duyuyordu.

“Hadi oradan” dedi gülerek, yatağın kenarına kıvrıldı. “Diyorum ki yatmadan önce canım yumurta çekiyor, gördüğüm rüyanın nedeni bu herhalde.”

“Anlamamışım seni, affet” dedi Toplayıcı. “Eminim, bu yüzdendir.”

“Ama anlamı olan rüyalar var” diye mırıldandı o şey, içki-sini dikip sigarasını bardağın içine bıraktı.

Ucu göbek deliğinin hemen üstünde kıvrılan kahverengi fanilasıyla, gramofonun yeşil hunisinin çiçek formu üzerinde kıllı parmağını gezdiren Toplayıcı, merhametle tiksinti arasında gidip geliyordu. Bir ölü karşısında hep olan şey. Bir adım attı, yatakta biçimsiz oturan cesedin kızılımsı, yıpranmış, kuru, hâlâ parfüm kokan saçlarına dokunmak için uzattığı eline merakla bakakaldı.

“Kendini rüyalara kaptırma” diye tavsiye etti, saçını okşarken. Dilinin bir hareketiyle, beyazımsı, kıpırtısız tombul kadı-

nın birbirine bastırıldığı devasa baldırlarıyla tuttuğu bardağın içine sigarasını düşürdü. “Rüyalar duruma bağlıdır. Bazen tamamen tersini söylemek isterler. Baksana, seni sevdiğim sürece bunları ne diye dert edesin ki?”

Ceset başını kaldırıp gülümsemeye çalıştı. Larsen nehir kenarında zengin, beyaz, talihli bir şehir düşlüyordu, sanki orada doğmuş da nihayet karşısına geri dönme fırsatı çıkmış gibi, oranın hayalinde canlandığı kendine has havasını özlüyordu. Cisimden yoksun gülümsemesi daha bir geniş, küçük kafatası parlak, boş kadehi karın boşluğuna gömülü, yavaş yavaş doğrulan cesede bakıyordu. Affedici ve cömert, geriye kalan pek az kıkırdağın kokuşmasını soluyor, belki az önce uyanıp birazdan kendisine telefon etmeye başlayacak diğer bedenlerden yayılan leş kokularıyla benzeşen yanlarını tespit etmeye çalışıyordu.

Toplayıcı Santa María’da iki gün kaldı, ardından Rosario’ya dönüp bulabildiği pek az şeyi sattı, gramofonu paketledi, arkadaşlarıyla kadınlara iki haftalığına ya da bir aylığına kuzeye doğru yolculuğa çıktığı yalanını uydurdu. Yemek üstü sohbetlerinden birinde, terk edeceği ölü kadınları satmayı düşündü, şakalaşmalar ve gülümsemeler arasında, Ercilia’yla diğer üç mevtayı basit iyilikler, şekerkamışı likörü yudumları ve dostluk sıvazlamalarıyla takas etmeyi hayal etti.

Gel gör ki Santa María’da kendisi için bir şey yoktu, Tora’yı yenilgiye uğratmak olasılığından, eczacı Barthé’nin kefil olduğu saçma vaatten başka hiçbir şey. Ama gençliğin çeşitli, istikrarlı, vaat edilmiş biçimleri o kasaba ya da o şehirde bekliyordu kendisini. Barthé’yle dükkânın arka tarafında konuştu, güvensizliğin, küçümsemenin ve tutkunun beyaz, yuvarlak, tüysüz yüzü canlandırışını, sarkık gerdanındaki yağla parlatılmış gibi görünen ufacık kanlı ağzı parçalamakla tehdit edişini bir saat boyunca seyretti.

Bir saat boyunca eczacıyı konuşmaya teşvik etti, deliliğin böylesini kendisinininkiyle kıyaslama cazibesine bıraktı kendini. Barthé'nin teklif ettiği geneleve –ne ona ne Tora'ya, sadece insanlığa– inandı ve onu kurmaya, eşyaların tanzimine ve işe alacağı kadınların psikolojilerinin, yaşlarının, ırksal sicillerinin dağılımını planlamaya adadı kendini. *El Liberal*'in idari işlerinde bir iş buldu ve vaktini sistematik bir biçimde, keyif almadan, kasabayı ve sakinlerini tanımaya çalışarak, gençliğinin çarpık gülümsemesini erkeklere harcayarak, farazi bir gelecek için müşteri arayarak, nasıl bir havayı, ne tür bir alışverişi, hangi tarifeyi, hangi yapıdaki kadınları tercih edeceklerini keşfetmeye çalışarak geçirdi.

Barthé projesi için muhafazakârların oyunu elde ettiğinde, Tora'yla rekabet tehlikesi ortadan kalktığına, eczacı dükkânın arkasında sevincini abarttığına ve sözleşmelerden bahsetmenin neden yersiz olduğunu bir bir açıkladığında, o, Toplayıcı, gurur ve tecrübenin öğütlediği kurnazlıkların, çekimserliklerin, perdelemelerin gerisinde, bir koşu başkente gitmeye, Güzel María'yı bulmaya, onunla birlikte, ona hiç itiraf etmediği rüyasını gerçekleştirmeye hazır hissetti kendini.

Yaşlıydı, inançsızdı, duygusaldı; genelev kurmak, esasen, *in articulo mortis** evlenme gibiydi artık, hayaletlere inanmak gibiydi, Tanrı'yı oynamak gibiydi.

* (Lat.) Ölüm döşeginde.

Salıdan cumaya, gök mavisi panjurlu evin kapıları sabahın ikisinde kapanıyordu. Güzel María'nın yeniden boyandığı, parlak ipekten siyah elbisesini, akşamüstü başlangıcında ziyaretçileri karşılamak için kullandığı yüksek topuklu ayakkabılarını giydiği saatti bu. Yelpaze kullanmayı öğrenir gibi tutmayı öğrendiği uzun ağızlığında tüten yeni yakılmış sigarasıyla gülümseyerek hole giriyordu. Bazen –kalmak isteyip de kalamayan, üstü örtülü avludaki küçük masalardan sayıları çoğaltılamayacak üç yatak odasının kapılarına kaba bir kıskançlıkla bakan– erkeklerin ödemelerini yapmak ve genelde son kadehlerini kendilerini dışarı atan cüsseli kadının sağlığına kaldırarak içmek üzere toparlanmalarını sağlamak için Güzel María'nın varlığından, yavaş ve nazik cümlelerinden, kahkahaları arasındaki bir iki esnemenen başka bir şeye ihtiyaç kalmıyordu.

Güzel María sürgüyü sürüyor, kol demirini vuruyordu. Yarı uykulu yaşlı hizmetçi masalardaki külü ve nemi siler, yerdeki çöpleri, boş sigara paketlerini toplarken, Güzel María, odasında bir erkek bekliyor olsun olmasın, grappa ve şekerkamışı likörü artıklarını uzun bir bardakta topluyor, beş dakikalığına pencerelerden birinin pervazına oturup ipek çoraplarını gözden geçiriyor, bir parmaklık demirine vurarak sigarasının külünü atıyor, üzerinde taşıdığı kokularla görünmeyen yaz gecesinden yayılan, hep tanımlanamayan, belli belirsiz seziilebilir kokular arasında yalancıkdan endişelere ve hatıralara kapılma oyununa bırakıyordu kendini.

İşgünü sonundaki mutluluk âniydi bu, her tatsızlığın, sıkılmış olmanın ve akan zamanın farkına varma anlarında çakan şimşeklerin telafisiydi. Sigarasını tütürüyor, içkisini içiyor ve nihayet, yirmi dört saatte bir kez olsun tek başına kaldığına inanıyordu. Parmaklıklı pencerelerdeki o kaçamak randevularda kendisini yeniden bulduğuna ve kabullendiğine inanıyordu: olgunlaşmış gece ve bu gecenin havası üzerinde, erkeklerin yokluğu üzerinde, kızıl yer karolarında yaşlı kadının çıkardığı süpürge sesinin ve yatak odalarından gelen ikna cümleleriyle horultuların üzerinde. İyiliksever eylemleriyle, anlayışlı feragatleriyle, kopyalanmak için doğmuş kıyafet ve tavırlarıyla yabancı hayatlarla ne çatışan ne de karışan bir yaşam hissine sahip, henüz yaşlanmış, dingin bir Güzel María'nın varlığına inanıyormuş gibi yapıyordu.

Pencereyi kapatıyor, sigaranın son santimini yaşlı kadına verdiği bardağın dibine bırakıyordu. Yatakta onu bekleyen erkek olsun olmasın, yatak odasının aynasında aniden kendini görüvermeye gidiyordu önce. Kendisinin olan o sağlam azmi, o yorgunluğu, hep gelip geçici bir merakla keşfetmeye çalışıyordu. Sonra, rujunu düzeltirken, ardındaki sessizliği ya da bir erkek sesini dinlerken, Güzel María'nın yüzünü, sadece günün bitkinliğini temsil eder gibi görünen o tarihsiz, incecik kırışıkları dikkatle inceliyordu.

Artık kendisini tam olarak seçemiyordu. Işıltılara, yumuşaklıklara, gölgeli çizgilere bakıyordu, gerçekte bir yüzü olmadığını, kendisini orada bulabilmek için kullanabileceği tek şeyin nedenden ve umuttan yoksun o inişli çıkışlı heyecanlanma hali olduğunu tespit ediyordu; bunu ve içindeki yaşlı sarı liflerin bitkin düştüğü siyah halelerle çevrili kocaman gözlerini. Ağzı henüz bozulmamıştı, çenesinin büyüyen tombulluğuna, çenesini boynundan ayıran nal biçimli parçaya hâlâ uzaktı. Er-

tesi güne kadar dünya sona ermişti; uyuyacak ya da uyumadan önce birkaç dakika daha çalışacaktı.

Ev saat ikide kapanıyordu; ama cumartesi geceleri kapanışı, ziyaretçilerin sayısı ve hevesleri belirliyordu. Pazartesi günleri günbatımından hemen önce, güneş gök mavisi panjurları, ölü sardunya saksılarının kurumuş toprağını ısıtmayı bıraktığında açılıyordu.

Pazartesi, kadınların öğleden sonra dışarı çıktıkları gündü. Güzel María, daha ilk haftadan itibaren, Santa María'da gezinme, dükkânlarında para harcama, sırf kendisine hizmet ettirmek için sefil kafede bir masaya oturma ayrıcalığından feragat etmişti. Kasabanın herkesi, erkekleri ve kadınları, evlerinin önünü, sokakların meylini kapsayan bir hava değişimi gibi kendiliğinden ve saldırganlıktan uzak aşağılamasını görmüş, işitmişti.

Evveli gece kendisiyle birlikte olmuş ya da en azından evde bulunmuş erkeklerin utançla kızarmalarından, beceriksizce görmezlikten gelmelerinden, boş boş bakmalarından şaşkınlığa uğramıştı; tekrar çıkmak istemedi, korktuğu için değil, aksine, sırf Irene'yle Nelly'nin her pazartesi kasabaya kendisinin yokluğunu, gitmeme iradesini, eşdeğer aşağılamasını götürdüklerini düşündüğü için. Evde kalıyordu, öğle uykusunun ardından Toplayıcı geliyordu. Yatak odasında mate içip uzun sessizlikler arasında işten konuşuyorlardı, her biri kendini ötekinden daha sağlam, daha ilgili göstermenin yollarını arıyordu, çünkü başlangıçtan itibaren, yalnızca yardımlaşmak için para kazanmaya baktıklarını karşılıklı ifade etmişlerdi, Güzel María Toplayıcı'ya, Toplayıcı Güzel María'ya.

Panjurun şeritler çizdiği alacakaranlıkta, Aziz Yehuda Taday'ın renkli baskısının, haftada bir yenilenen çiçeklerin altında, hayret uyandıran, neşeli, önemleri muhtelif "hatırlıyor

musun?”ları tekrar ediyorlardı. Yalan söyleyip unutupuyorlar ya da yalan söyleyip unutmak için birbirlerine yardım ediyorlardı; geçmiş, kimi ölülerin yüzlerinde olduğu gibi kirlerinden yavaş yavaş arınıyor, koşulları ve nedenleri yadsıyor ve bir tarih metni gibi, bir cesaret, bilgelik ve fedakârlık efsanesi gibi esaslı, yatak odasının sıcak havasını uysal ve itici gücüyle işgal ediyordu.

Bazen karanlıkta, iki hayalet gibi yeniden sarmaş dolaş oluyorlar, yatağın yanı başındaki aynanın bedenlerini kopyalarken yirmi yıl gençleştirdiğinden, her birinin düşündüğü, farklı, dile getirilmemiş kelimelerle belirttiği bir erdem olan saygınlığın iliklerinden derilerine kadar coşkuyla büyüdüğünden emin, ne bencilce ne aceleyle, zevk uğruna çabalıyorlardı.

Bu sırada sarışın Nelly, şişman Irene’yle el ele, kol kola, meydana çıkan dik sokağı sonuna dek yürümüş oluyordu. İki kadın, iç çekerek, hayretle kıs kıs gülerek sıcaktan söz ediyor, ağaçların kesintili gölgesinde yolu kıpır kıpır adımlıyorlardı.

Irene zaman zaman, bir parça güvensiz, açmaya cesaret edemediği pembe şemsiyeye yaslanıyordu; başları fazlasıyla dik, şeylerin farkında oldukları gibi karmaşık şekiller verilmiş saçlarından gümüş ve altın renkli ayakkabılarına kadar, bir nesne olarak kendilerinin gayet farkında, bir köşeden diğerine meydana çaprazlama geçiyorlar, uyuşuk ve ani hareketlerle vitrinlerin önünde durup, birbirlerini dinlemeksizin, nedenleriyle sadece uzaktan ilişkili kelimeleri değiş tokuş ediyorlardı.

Gelmelerine neden olan şeyi neredeyse hiçbir zaman almadan, fiyatlara itiraz etmeden, satıcıların kabalığına da yüzlerine de aldırmadan, öylesine bir iki şey satın alıyorlardı. Gözleri görmüyordu adeta, bileklerine kadar inen yazlık elbiselerinin uyandırdığı iticiliğin, ölçülü, bir parça ifadesiz, yumuşak seslerinin harekete geçirdiği nefretin dışındaydılar.

Aslında kasabada peşlerinden sürükledikleri şey korkuydu –gezinti sırasında zaman zaman, siesta sonrası banyoyu tamamladıkları parfüm ve pudra kokusunu duydukları gibi hissediyorlardı bunu–, o kaldırımlara ayak basma, tezgâhlardaki ipekle yün yığınlarının arasına ellerini daldırma hakkından mahrum olma hissiydi. Tam olarak bilmeden biliyorlardı, bu yüzden adını asla koymuyorlardı.

Her pazartesi güneşin altında sokaklarda dolanıyorlardı yorğunluk ve ter yüzlerindeki taze makyajı silerken. Koltuk altlarındaki nemli gölgelerin adım adım yayıliverişini ve büyüklüğünü sıkıntıyla gözlüyorlardı. Haftalık aşağılanmaya doğru ilerliyorlardı çünkü bu, kendini canlı ve önemli hissetme keyfini, o ana dek varlığından habersiz oldukları tek kelime etmeden, tek bir bakış atmadan müşterek bir cezalandırmayı kışkırtma becerisini içeriyordu; bu aşağılanmanın içine –yavaşça, neredeyse gülümseyerek, sımsıkı dudaklarında neredeyse nazik, ödleğ gülümsemelerle– gömülüyorlardı çünkü evde geçen bir pazartesi öğle sonrasının anlamına katlanamazlardı, çünkü, her şeye rağmen, sürgün ve adaletsizliği görmezden gelemeyecek kadar gençtiler.

Alışverişten ve meraklı bakışlardan sonra nehir kıyısındaki caddeye az buçuk iniyorlardı. Koloni ailelerinin, pazartesi günleri pek az sert, koyu siluetleri arasından; balıkçıların, iskele duvarı üzerine yayılmış kıpırtısız sabrı arasından; cılız körpe ağaçların yaşamak için çırpındığı çiçek tarhlarının henüz çizilmiş eşkenar dörtgenleri arasından; öğle sonrasının çekilişi ve Santa María'nın üzerine inen o taşra kederinin arasından onların canlı renklerdeki elbiseleri uzun uzun planlanmış bir karşıt anlam gibi, safdil bir kışkırtma gibi gezinti yolunu geçiyordu. İvir zıvır konuşmaları mümkün kılan o koyuverme halinin ta-

dını çıkarmak için manasız sözlerle fısıldaşıyorlar, bir sözden rahatsız oluyor, bazen de omuz dürterek şefkat gösteriyorlardı.

Tepeden tırnağa makyajlı, şimdiden yorgun ve kaskatı, aşagılanma ve kayıtsızlığın ikili ifadesini hâlâ koruyan yüzleri son ikinci ışığının nehir üzerindeki kayıkların küreklerinden gelen yanslarıyla aydınlanıyor, hiç çaba göstermeden tempoyla hareket eden beyaz fanilalı ufacık gövdelerde kişisel özellikler keşfetmeye çalışıyordu.

Irene ve Nelly pazartesi gezintisini kıyıdaki neredeyse her zaman boş, serin bir kafede sonlandırıyorlardı; paketleriyle çantalarını bir sandalyeye yerleştirip ödedikleri paraları konuşurlar, yaptıkları alışveriş karşısında Güzel María'nın göstereceği tepkiyi tahmin etmeye girişirlerdi. Pazartesileri çalışan garson hantal, çalışmaktan bitkin düşmüş, sarı peruklu, yaşlı biriydi, bardaki şakalar korosundan uzaklaşıp hizmet etmek üzere kadınlara doğru yönelirdi. Gereksiz yere sandalyedeki paketlerin yerlerini değiştirir, masanın üzerinde gezdirdiği beze bakarak iyi huylu ve neşesiz gülümsemesini, hoş geldin diyen belirgin sessizliğini kadınlar arasında paylaşırdı.

Sütlü çaya bandıkları kurabiyeleri yer, satın aldıkları sabunları, parfümleri burunlarına tutar, kokuların çağrıştırdığı hatıralara değinirlerdi. Birbirlerinin kollarına, göğüslerine, boyunlarına dokunarak paketlerdeki kumaşlarla yaptıracakları elbiseleri tasarlıyorlardı.

Güneş nehre doğru inerken, kadınlar sigaralarını tütütürerek konserve fabrikasındaki erkeklerin girmeye başladığı, henüz ışıkları yanmayan kafenin penceresinden görünen güneşi izlerdi. Alacakaranlığın karşısında dalıp yanılığlı başlangıçlara atfettikleri tatlı hafif hüznü düşünür, sigaralarının rujla lekelenmiş uçlarını kararsız bir kibirle seyrediyorlardı. Dinlenme

günü sona ererken, görev duygusu ve alışkanlık harekete geçmek üzere büyüdü içlerinde.

Korku, kasaba sakinlerine bakmadan Santa María'yı geçip gitmelerine neden oluyordu. Sadece eller, bacak parçaları, derhal unutulabilecek, gözleri olmayan bir insanlık görüyorlardı. Böylece dönüş yolunda, ellerinde yükleri, telaşlarını çaktırmadan, lambalarının pembeleşen karpuzlarının belirmeye başladığı meydanı geçerken, insansız bir kasabanın, tezgâhtar olmadan işleyen dükkânların, ıssız sokaklarda kornalarıyla kendilerine yol açan, hızlı, boş otobüslerin, rüya misali inanılmaz imgesini de eve götürürlerdi. Hiçbir ağızdan çıkmamış birkaç başıboş hakaret hâlâ kulaklarında yankılanırdı; kendi kendilerini düşünerek, acımasızlık etmeden kendilerini suçlayarak, göklerden üzerlerine düşen laneti düşünerek, zamanla silinip gitmiş saldırgan sözlere tanıdık sesler atfederek, şişmanla sarışın, nefes nefese, karanlık çökmüş sokaktan inerdi.

Evin gök mavisi kapısında, sokak lambasının altında, kol kola, paketlerin ağırlığını tartışırken, ekili arazilere, ağaç gövdelerine, kumlu toprağa dokunmaya başlayan siyahlığa bakmak için bir saniyeliğine arkalarını dönerlerdi; pazartesi tatilinin sonunu selamlar, eve girer, kızıl yer karolarına doğru uzatıp dinlendirdikleri bacaklarıyla bezgin bekleyen iki üç erkeğin bulunduğu avluyu geçerlerdi. Toplayıcı ortadan kaybolurdu. Güzel María telaşlı ve teatral ellerini çırpıp, erkeklerle gülümser, paketleri yüklenip bağırırdı: “Kızlar. Hemen üzerinizi değiştirin. Misafirlerimiz var.”

İki kadının pazartesi öğle sonralarında, iki üç saat boyunca, ağır ağır yaptıkları o yolculuk dışında kasabanın kıyıdaki evle olan tek ilişkisi gece kaçamağı peşindeki erkeklerin kurdukları

kişisel olmayan ilişkiydi. Kadınların gelişinden günler sonra, kaldırım kafelerinde bira içen terli erkeklerin yorumları, alayları; bulvardaki ve piyanolu, kılıflanmış mobilyalı salonlardaki genç kızların fısıldaşmaları sona erdi.

Yaseminlerle dolu bir kasım ayıydı. Köylerden başlarının üzerindeki sepetleriyle kadınlar, kir pas içinde, ağlayıp sızlayan, çıplak ayaklı bebeleri, demetini bir pesoya satmak için geliyorlardı. Gece çökerken kaç kuruş olsa kabul ediyorlardı, böylece taçyapraklarının kenarlarında genişleyen kahverengi lekeleriyle iri çiçekler, kasabada ve Colonia'da, iki mezarlıktaki taşların ve biyografik özetlerin üzerinde, kiliselerdeki sunaklarda, salonlarda, yemek ve yatak odalarında kalıyorlardı. Bazıları, pazar günbatımlarında, nehir kenarındaki gezinti yolu boyunca ellerde, göğüslerde, başların üzerinde gezdiriliyorlardı; diğerleri ya da belki aynıları, kimi zaman sıcakta pestili çıkararak, kimi zaman çiseleyen yağmurla serinleyerek meydanda çürüyorlardı.

Yaseminlerin kokusu nesnesiz kışkırtıcılığıyla, sahte çağrışımlarıyla Santa María'yı işgal etti; günbegün alçak, uzun, beyaz bir dalga gibi geldi koku, sonra üç kadının şehre varışından ve kıyıdaki genelevin açılışından kalan izlerin üzerini çabucak örttü. Herkes, köy evlerinden gelen bilgeliğin ve sahteliğin kokusunu içlerine çekmek için burun deliklerini açıp gözlerini kısmak zorunda kaldı; herkes yaseminleri gizlice ya da çaktırmadan kokladı, her adaletsizlik için bir bağışlamanın var olduğunu doğruladı, her gerçek arzunun yerine getirilecek bir vaadi doğurduğunu sezdi. On pesoluk kadınların gerçekliği, kıyının hafif yamacı üzerinde yükselen gök mavisi boyalı evin hatırası, kokunun beyaz yoğunluğu içinde boğulup kayboldu.

Genelevden müstehcen bir şaka gibi bahsedilmişti. Fazla uzayan bütün şakalar gibi, artık sadece unutma isteğini, abartılı bir görmezden gelişi, meydanı çevreleyen dükkânlardan, yaya ya da arabalı grupların, özellikle cumartesi geceleri, evin bulunduğu ıssız yere doğru gittiklerini gören erkeklerin yüzlerinde kısa gülümsemeleri kıskırtıyordu.

Kasım, yaseminlerin bolluğuyla, harcıâlem şaşkınlıklarla doldu fakat ortasına gelindiğinde artık, hasat sonrası ürünlerin fiyatları ve rakamlarıyla, köprüler, yollar, taşımacılık tarifeleri üzerine yenilenen tartışmalarıyla, evlilik ve ölüm haberleriyle sıradan, tanıdık bir kasım ayına döndü. Ama Toplayıcı, şafakta, elleri cebinde –boynuna asılı madalyayı arada bir sıkışında ki aynı dalgın sofulukla tabancasını okşayarak– kapılarını henüz kapatan evden kasabaya doğru, Güzel María'nın mekanik uğurlama öpücüğünden Berna'ya ya da sahildeki sefil kafelere doğru salına salına dönerken, sokak lambalarında, kimi pencerelerdeki son, tek ışıktaki, karşılaştığı tanıdıkların alelacele selamlarında düşmanlıklar, tehditler, olgunlaşmamış komplolar keşfetmeye başlıyordu.

Ve Berna'nın barında, yalnız ya da Vázquez'in sessiz hayranlığına yan dönmüş son kadehini içerken, heves ve kuruntunun ruhunu ikiye böldüğünü kabullenmeye zorlanmış hissediyordu kendini: *Ücreti on pesoya çekmek baştan beri müthiş bir fikirdi; gelmemiş olanlar gelecekler, iki aya kalmadan onlar için doktora ya da kuaföre gitmek kadar önemli olacak. Ters giden bir şey var, konuşmadıkları bir şey, belki şimdilik düşünmüyorlar bile. Her şey yasaya uygun, elimde meclis kararı var. Bu kasabadan, ilk ayından kalma o yaşlı kadınlardan, Colonia'daki o gringolardan hiçbir zaman hoşlanmadım. Melezler ve gringolar, sürekli başkalarının yaşayışlarına*

bakmaktan yaşamaya vakit bulamaz. Bir kadın daha mı getirmeli, bilmiyorum, ne sarışın ne zayıf ne şişman ne esmer olan. Bilmiyorum.

İçkisini bitiriyor, barın sahibi kendisine gülümsedi mi diye endişe duymadan, yalnız, sıkılmış ve küçümseyici, kendisine yarım blok eşlik eden, bazen de odasına kadar çıkan Vázquez'in sağında Berna'dan çıkıyordu.

Yatmadan önce parayı sayıp toplamı küçük bir deftere not ediyordu. Gururlu, cesaretli, duyduğu güvenden ürpererek, altı ay öncesinin içi kararmış, anlaşılmaz Toplayıcı'sını gücendirmeden küçümseyerek odada geziniyor, zaman zaman, ritüeline uygun biçimde masaya oturmuş, teşhis etmeye değmeyecek, boyun eğmiş hayaletlerle çevrili, kendine bir kadeh grappa alıp, her yudumdan sonra tek parmağıyla ağzını silip, yavaş yavaş içkisini yudumlarken, bir tango dinlemek için gramofonun ahşap iğnesine dokunuyordu.

Güzel María'nın verdiği yasemin mürekkep ve sigara leke-
li masa örtüsü üzerinde, yeşil yapraklarının üstünde kırılmış boynuyla, solgun, can çekişiyordu. Toplayıcı, öğlenleri uyan-
dığında pencereden gelen ışıkla gözlerini kırıştırıyor, bu ışığa dünyanın başka herhangi bir yerindeki saat on iki ışığıyla karıştırılamayacak özel nitelikler, tonlar, saldırganlıklar ve ke-
tumluklar atfediyordu.

Santa María'dayım, diye düşünüyordu, homurdana homur-
dana ilk sigarayı el yordamıyla ararken. Kafasını kaşırken so-
kaktan, pansiyonun diğer odalarından gelen, yine farklı, yine başka seslerle karıştırılmaz gürültüleri yavaş yavaş ayırt edi-
yordu. Kıyıdaki evin, küçük dağların, plajın, nehrin üzerindeki ışık, hangi saatte olursa olsun, hiçbir anıya yerleştirilemeyecek bir ışıktı. Gerçekte bu velvele, güneşin, seslerin, sokaktaki mo-

torların, pansiyondaki koşuşturmaların temsil ettiği bu yaşam hızı ona yabancıydı, özünde anlaşılmazdı.

“Rezil kasaba, sıçanların kasabası” diye mırıldanıyordu Toplayıcı yatağa oturmuş terliklerini giyerken. Günbegün her oğlen nefret duyacağı somut bir hedef bulamamak onu öfkelendiriyor, dikkatini dağıtıyordu.

Díaz Grey hiçbir şey, soluklaşmış bir parıltıdan, gökyüzünde kıvrılmış bir ışıktan, coğrafi bir belirtiden başka bir şey göremeyeceğinden emin, meydanın sınırından nehre doğru bakmak için döndü.

Marcos'un küçük kırmızı arabası, scooter motosikletlerin alışılmış eşliğinden yoksun, otelin önünde duruyordu. Bar kapısından Plaza Otel'e girdi, barmen selamlamak için gülümsedi ve elinde kavradığı şişeyle bakakaldı. Marcos bara yaslanmış, girişe dönmüş, tek dizi Ana María'nın kadife pantolonunda, sarhoş, bir eli fazlasıyla iyi giyimli bir adamın ceketinin yakasına asılı, gülüyordu. O gülüşü kendine yardımı dokunsun diye uydurmuştu, ağzını doldurmaya, yüzünde parıldayan terin üzerine yayılmaya zorluyordu kahkahasını. Tatlı tatlı, ara vermeden, hiçbir anlam yüklemeyen, sanki ardına saklandığını hissediyormuş da erkenden harcamaktan korkuyormuş gibi gülüyordu.

Barda sadece Marcos, Ana María ve yeni takım elbiseli adam duruyordu. Kadınla Marcos birer tabureye tünemişlerdi; öbürü şapkası elinde, taranmış, parlak saçıyla başını nazikçe sallayarak ayakta dikiliyordu. Önlerinde üç uzun bardak vardı. Barmen, elinde şişe, yüzü hep doktora dönük, geri çekildi. Ana María, sıkılmış, tepkisiz, sigarasını uzaklaştırıp dumanını burnundan üfleyerek dönüp baktı. Marcos'un kızarmış yüzü, itaatkâr gülüşü yükselen dumanın ardındaydı. *Benden ya da benim de karıştığım bir şeyden konuşuyordu.* Díaz Grey her akşamüzeri oturduğu, sütunun hemen yanındaki masaya baktı. Şapkasını çıkarırken bastonuna yaslanıp bir reverans yaptı. Sırtı aynaya

dönük, raflara yaslanmış barmen, Marcos'un profiline baktı ve hemen ardından yüzünü doktora çevirdi. Artık ilgisini yitirmişti, şişelerin arasında kaybolmaya bakıyordu, zaten sırf merakından ötekilere katılmıştı. Díaz Grey, Marcos'un gözlerini yakalayıp gülümsedi. Ağır ağır, hiç olmadığı kadar topal, bara yaklaştı, kadının yanındaki tabureyi çekip oturdu. Ayaklarını yerden kesmiş, şapkayla örtülü elleri bastonun üzerinde, huzur içinde ve kararlı hissetti kendini.

"San Martín" dedi.

"Sek, derhal doktor" diye başını salladı barmen.

Sıcağa rağmen kadının, Ana María'nın üzerinde boynunu yarisına kadar örten bir kazak ve önü açık, flanel bir ceket vardı. Tatlı, ısrarcı, saçma bir parfüm kokusuyla, bir sabah parfümüyle sarmalanmıştı.

"Hem de ne sek, doktor" dedi barmen kadehi barın üzerine bırakırken. Ona bakıyor ve gülümsüyordu: Artık öbür üçüyle hiçbir ilgisi kalmamıştı, sınırsız bir suç ortaklığı sunuyordu ona.

"Teşekkürler" diye mırıldandı Díaz Grey, yarisını içip başıyla onayladı. Barmen yeniden gülümseyip barın üzerinde bir peçete gezdirdi. Díaz Grey, ötekilerin sessizliğini, birden hem fark etti hem hatırladı. Marcos gülmeyi kesmişti, ayaktaki adam ufak ufak yudumluyordu içkisini. Ana María aynaya karşı sigarasını içiyor, yansıyan yüzünü örtmek ya da bulandırmak için dumanı üflüyor, gözlerini kırptırıyor, yeniden üflüyordu.

Hareketsiz ve suskunlar, bana karşı bir sertleşme, bana karşı bir sessizlik. Bir de buna önem atfetmek için gizlice fısıldanmış kısacık bir cümle gibi kokan parfüm.

"Birer tane daha içelim" dedi Marcos. "Tazeleyin içkileri."

Yavaşça, alabildiğine dikkatli, gülüşüne belli bir şekil vermek istermişçesine yeniden güldü.

“Birer kadeh herkese, benden, Hansen. Kimsenin umurunda değil. Kendilerine başkentten kiralık kadın getirdiler diye ke-yiflenenlerden bahsetmiyorum. Pisliklerden bahsetmiyorum. Saygıdeğer insanları ya da saygıdeğer olduklarına inandığımız insanları kastediyorum. Hiç kimsenin umurunda değil, herke-se doğal görünüyor.”

“Anlıyorum” dedi ayaktaki adam yumuşakça. Bardağında kalan içkiye gülümsedi. “Marcos, size söylemiştim: meselenin ahlaki yanıyla hukuki yanını ayırmak gerek.”

“Öyle mi?” diye sordu Marcos, barmen bardağını doldursun diye kolunu uzatıp bekledi. “Gerçekten mi? Ama ben bu pis-liğin hukuki yanının canı cehenneme diyebilirim. Bunu vali-ye söyleyin. Santa María’da buna katlanmayacak bir adamdan fazlası var deyin. Bütün o hukuka uydurma dalavereleri, hepsi kızıkların işi.”

Hansen, Ana María’ya dönerek güldü. Ana María bir sigara daha yakmış, barmenin beyaz omzunun yanı başında, yansı-malarla şişeler arasında aynada tütüşünü izliyordu.

“Buna katlanmayacağız” diye tekrar etti Marcos. “Emin olun, Hansen. Laf olsun diye söylemiyorum.”

“Anlıyorum” dedi Hansen; bardağından minik yudumlar emiyordu. “Ama tartıştığımız şey bu değildi. Bana göre bu, tar-tışılacak bir sorun değil.”

Díaz Grey, parfümün ötesine, ona bakmak için döndü. Hansen diye çağrılacak bir yüzü yoktu. Toplanmış, kara bir ahşap parça-sına benzeyen saçları parlıyordu. Kısaltılmış koyu kestane bıyık-ları, teşhir ettiği bembeyaz dişleri vardı; düz, dar alını terliyordu.

“Hukuki olsun, olmasın” diyerek güldü Marcos. “Hukuki olduğu için var. Bunu biliyorum. Ama bu bir hile. Siz avukat-sınız, hile hep yapılır, bilirsiniz. Yahudilerin o eski oyunudur.”

“İyi de” dedi Hansen, “bu işin içinde Yahudiler yok.”

“Yahudiler her zaman her yerde vardır” dedi Marcos. “Siz de biliyorsunuz, hayır, yok demeyin. Ne olursa olsun her pisliğin arkasında hep bir Yahudi vardır. Bu işi üstlenen pezevenk, şu Ceset Toplayıcı, onun Yahudi olduğundan eminim. Sakin olun, beni duymaları umurumda değil.” Bir elini havaya dikti, ötekiyle içmek için bardağı kaldırdı, ardından gevşetmeden barın üzerine indirdi ve nem lekesinin üzerinde dolaştırdı. Ağzında asılı sigarasıyla Ana María, aynada bir duman çizgisiyle bölünmüş kesik yüzüne bakıyordu.

“Marcos, mesele o değil” diye umutsuzca telkin etti Hansen.

“Mesele budur” diye yanıtladı Marcos. “Şimdi size ispat edeceğim. Bir, Toplayıcı bir Yahudi. İki, bu imtiyaz istediğiniz kadar tümüyle hukuka uygun olsun, ama bu bir hile, edepsizlik. Annenizin yüzüne tükürülmesi gerektiğine hukuki olarak karar verilse bile siz buna katlanmazsınız, değil mi? İyi mi, kötü mü diye araştırmazsınız. Buna dayanamazsınız, o kadar. Ben meseleyi böyle görüyorum. Dinleyin, Toplayıcı Yahudi değilse de önemli değil. Yahudilerden de kötü olanlar var. Yahudi Yahudidir, hepimiz biliyoruz, para için her şeyi yaparlar. En kötülerini ötekiler. Yahudi olmayıp da onlara yandaşlık edenler. Barthé’nin, Toplayıcı’nın, şehirden süpürülmesi gereken bütün pisliklerin arkadaşı olmayı sürdürenler.”

“Siz...” diye başladı Hansen, sürekli gülümsüyordu. Ana María’ya, barmene baktı, uzun bir yudum aldı içkisinden. “Mesele ortaya yanlış konmuş. Marcos, sizin kişisel hislerinize saygı duyuyorum, hoş bence abartıyorsunuz. Demek istediğim, benim bakış açımdan... Ama tartıştığımız bu değil.”

“Peki,” dedi Marcos, “artık kapatalım. Ama valiye buna katlanmayacağımızı söyleyin. İster hukuka uygun olsun ister

olmasın, o evi, o kadınları, bütün o pisliği defedeceğiz. Ayrıca saygın olduklarına inandığımız bazılarını da, Santa María'ya birisi olmaya gelip şimdi genelevi tercih edenleri de defedeceğiz başımızdan."

"Hadi ama, Marcos," dedi Hansen tek omzunu ve bardağını kaldırarak.

"Hepsini. Belki rüşvet alıyorlar; belki başka türlü kadın bulamıyorlar. Barthé'nin bütün arkadaşlarını defedeceğiz. Bunu valiye söyleyin."

Díaz Grey bir içki daha söyledi ve barmenin gülümsemesine karşılık verdi: *Bana konuşuyor, kışkırtmak istiyor, ama sırıf benimle tartışmanın zevkini tatmak için yapıyor. Genelevden önce kadınla ve arkadaşlarıyla birlikte her gece buraya gelir, motorlardan, otomobil markalarından, pistonlardan, krank millerinden konuşurdu. Sarhoş olur ya da zaten sarhoş gelir, Ana María'ya kötü davranır, heyecandan kıpkırmızı kesilirdi; bir konudan öbürüne geçerken, beni tartmak, beni küçümsemek, kendini mazur göstermek için hep masama doğru bakardı. Ama sıkılıyordu esasında. Şimdiyse kendinden emin olduğuna inanıyor, geneleve karşı kutsal savaşın onu haklı çıkarabileceğini, capcanlı olduğunu hissettirebileceğini düşünüyor.*

Asalak arkadaşlarının arabaları ya da motosikletleriyle takip ettiği kırmızı ufak arabasıyla gelirdi; ben masamda içer, bazen de onu dinlerdim; farklı olduğum ve yalnız kalma cesaretini gösterdiğim için benden nefret ederek dönüp bana gülümserdi. Şimdi bana eşitilmiş gibi davranacağını sanıyor, genelevin, kıyıdaki evin, Güzel María'nın, Barthé'nin, Toplayıcı'nın bir çatışma, ikimizi de ilgilendirdiğinden bizi ayıran büyük bir mesele yarattıklarını düşünüyor. Meselenin ikimizi de heyecanlandırdığını düşünüyor olmalı. Ama zavallının biri o, ötekiler

de zavallı, bütün o adamlar ve kadınlar zavallı. Artık onların nedenleri beni teşvik edemez, acınacak, ölüme mahkûm bu insanların, ne tür olursa olsun bütün inançları, bütün kanaatleri bana komik geliyor; tarafsız olarak, toplumsal olarak beni ilgilendirmesi gereken şeyler de ilgimi çekmiyor.

Kabul, bacaklarının arasında bastonu ve şapkasıyla, Santa María'da bir otelin barında tabureye tünemiş bu bene anlam veremiyorum; ama orada işte, ona anlam vermeyi de dert etmiyorum. Üstelik artık hayat ilgimi çekerken, meraklıyken, başarı derdine düşmeden davranmak hoşuma giderken; şahsi olmaktan uzak, bencillikten yoksun katılmak hoşuma giderken.

“Genel bir temizlik” dedi Marcos. “İnsanları dost ve düşman diye ayırmayacağız. Genelevçiler bir tarafa, iyi insanlar öbür tarafa.”

“Bir sigara yakın” dedi Díaz Grey Ana María'ya.

Onun aynadaki yüzüne bakıyordu.

“Ben mi? Teşekkür ederim doktor. Daha fazla içmek istemiyorum.”

Korkudan beti benzi atmıştı ama Marcos'a bakmadı.

“Aynadaki yüzünüz hoşuma gidiyordu; sizi tanınmaz kılan dumanla. Ama dert değil. En hoşuma giden de bakışınızdı, yüzünüzü incelerken gösterdiğiniz o dikkat.”

Kadın bunun üzerine Marcos'a baktı, ardından kafasını sallayarak gülümsedi. Bir süre elini ceketıyla kazağı arasında gezdirip barın üzerine bir sigara tabakası koydu.

“Söylesenize, aynada kendinize bakarak sigara içerken ne düşünüyordunuz? Sormadan edemedim ama biliyorum bana cevap vermeyeceksiniz. Peki madem, kullandığınız parfümden söz edin bana; bildiğimden eminim, sadece anımsayamıyorum.”

Ana María, başını gülümseyişinin desteğiyle kaldırdı, kasıtlı bir hareketle Marcos'la doktor arasına yerleştirdi. Hansen'in çakmağıyla sigarasını yaktı.

"Ne diyebilirim ki" dedi. "Cidden, çok içiyorum. Bazen sesim kısılıyor, tek kelime edemiyorum. Hastayım herhalde. Siz ne dersiniz?"

İnsan, bütün bunlardan ayrı, bütün bunların üzerinde, bütün bunların ötesinde olsa bile, tek yapabildiği bunların içinde, bunların bir parçasıymış gibi davranıp konuşabilmek. Oysa gerçek davranış bir sessizlik, tam dinginlik olurdu.

"Kimileri fark etmiyor" dedi Marcos. "Rus değiller, belki pislik de değiller, ama farkında da değiller."

"Trenin gece yarısı geçtiğinden emin misiniz?" diye sordu Hansen. "Keşke yemeğe gitseydik. Arabayı vaktinde getiremediler bana."

"Böyle daha iyi" diye mırıldandı doktor. "Aynadaki yüz ve duman."

"Hadi ama doktor, susun, gülmeyin" dedi Ana María, ağzından bıraktığı dumanın gözlerini örtmesini sağlamaya çalışarak.

"Bana şu parfümü söyleyin, sesinizin kısılmasından ve boğaz ağrınızdan söz edin."

"Birazdan gideriz" dedi Marcos. "Son kadehlerimizi içelim. Size yemin ederim, ötekiler ebediyen gidecekler."

"*Souvenir d'amour*" diye yanıtladı Ana María, aynadaki ağzına bakıyordu. "*Souvenir*. Tamam mı? Ağrımıyor; bazen kısılıyor, hepsi o."

"Önemli bir şey değil, bir şeyiniz olmadığından eminim. Ama istediğiniz zaman gelin muayenehaneye. *Souvenir*. Hayır, bildiğimi sanmam."

“Şehri tek başıma temizlemem gerekse de gidecekler” dedi Marcos gülümsemeden, burun kanatlarından bile beyaz dişlerini göstermeden. Ter, sanki kasten, bir ifade gibi parlıyordu.

“Buna benzeyen çok parfüm var da ondan, doktor” dedi Ana María.

“Bana hastaymışsınız gibi gelmedi; hasta olsaydınız ateşiniz olurdu. Çok sigara içtiğinizden olsa gerek. Yine de emin olamazsınız. İnsanlar var ki tüm hayatlarını sağlıklı olduklarına inanarak geçirirler, bir de bakarlar...”

“Elbette, siz binlercesini tanıyorsunuz.” Sinirliydi, yaşlanmıştı, sohbetinin, vücudunun taburedeki salınmalarının, Marcos’u doktordan ayırıp doktorun varlığını duymamasına, görmemesine, farkına varmamasına yettiğini ya da yetebileceğini sanıyordu.

“Ben gidiyorum” dedi Hansen.

“Pekâlâ, ben kalıyorum” diye yanıtladı Marcos. “Bu gece yapacak çok şeyim var.”

“Ama Marcos, tatlım, hani istasyona bırakacaktın ya,” diye hatırlattı kadın.

“Bırakabilirim. Daha vakit var, birçok şeyi yapmak için daha vakit var.”

“Önemi yok” dedi Hansen. “Meydanda bir araba tutarım. İyi geceler, hanımefendi. Artık biliyorsunuz, gelecek hafta, oralara yolunuz düşerse...”

Şapkasını giymeden önce başıyla yeniden selamladı; dostane, kinayeli bir gülümsemeyle Díaz Grey’in önünden geçti.

“Gitsin” diye yorumladı Marcos. Açılmış ağzına doğru tuttuğu, bardakla, içmeden öylece kalmıştı. Abartıyla silktiği geniş omuzları büzülüyor, Hansen’le birlikte bütün erkekler tarafından terk edilmiş olduğunu, ama buna katlanacak kabiliyette olduğunu gösteriyordu.

Ana María konuşmak için hemen doktora döndü ama sadece gülümseyebildi. Birbirinden ayırmak zormuşçasına, acı veriyormuşçasına dudaklarını araladı ve gülümsemesini bir süre Díaz Grey'e sergiledi.

Yaşlı ve umutsuz; şu anki korkusunun altında, kalıcı, sonu gelmeyen başka bir korku var. Yakında tamamen korkuya dönüşecek, korkudan ibaret olacak.

Kadın flanel ceketinin yakalarıyla kendini yelpazeleyip gülümsemeyi kesti. Aynadan yansıyan yüzündeki ağzında bir sigara yaktı; ardından, sigaranın ateşini ıslak küçük bir tabakta ağır ağır boğdu.

"Evet efendim" dedi Marcos kadehe doğru.

"Kadın artık dayanamıyor olabilir," diye düşündü doktor. Bu tam da daha fazla dayanamayacağı o an olabilir, böyle bir anın geleceğini hepimiz düşünüyoruz, belki şimdi aynadaki yüzüne bakarak korkudan çılgılık atmaya başlayacak. Korkunun kendisinin dışına taşığını gördüğünde çılgılık atabilir; korkunun, kendisine yaptığı şeyden dolayı çılgılık atması da mümkün.

Ana María, içinde ani bir kusma isteğinin büyüyüp dinişini inceliyordu; gecenin geriye kalan Marcos'lu kısmını hayal ediyor, dövülme olasılıklarını tahmin etmeye, kendisini darbele-ri kışkırtmaya zorlayan, şimdi daha sık gelen o dürtünün olası kökenlerini anlamaya çalışıyordu. Darbeler bir son, bir ara, bir hiçleştirme anlamına geliyordu; kendisinin, bütün dünyanın yerini, ağlayıp sızlamanın, kendine acımanın alması anlamına geliyordu. Nefretin kısacık özgürlüğü anlamına geliyor, şefkatin geçici, bölük pörçük dönüşünü vaat ediyordu: uyuyan Marcos'un omzuyla tamponlanmış, titreyen açık ağzı. Gözyaşları ve solukları, karanlığın içinde, adamın teninin, kokusunun, sıcaklığının üzerinde yayılıyordu. Kendisine yönelmiş acıma hissi ondan

usulcacık ayrılıp göğsünden, sığınağı olan hatıralardan aşağıya iniyor, bir battaniye gibi, mükemmel bir okşayış gibi, adamın ağır vücudunun ve anlamının üzerini örtmeye başlıyordu.

Otelin mutfağından belirli saatlerde gelen kokuyu tiksintiy-le ve umutsuzca anımsamaya, yağlar ya da baharatların hangi zamanı ya da olayı damgalamış olduğunu bulmaya çalışıyordu.

“Evet efendim” diye tekrar etti Marcos, boş bardağın üzerinde ağır ağır doğruluyordu. Barmen barın ardında değildi; birisi girişteki döner kapıyı itti, üçü bir cümleyi, bir otomobil kornasını, yaz gecesinin çekiçle dövülmüş gibi ezilen sessizliğini dinlediler.

Kadın Marcos’un iç çektiğini duydu, adamın içinde o kasıtlı mutsuzluğu dürtüp duran, iteleyen öfkenin büyüyüp zirveye vardığını hissetti: *Şimdi bu zavallı adamı dövmesindense, sonra beni dövmesi daha iyi.* Orada, aynanın içinde, iki adamın ve bir zıtlığın arasında değilmiş gibi yaparak, “Annemin bir köpek gibi öldüğünü gördüm,” cümlesinden çıkardığı belli bir güruru, belli bir zarif ve melankolik payeyi, kendisini Trocadero del Rosario’da kokainle votka içmeye davet eden zayıf, esmer, artık isimsiz bir yeniyetmenin hatırasıyla harmanladı.

Marcos bir şeyler homurdandı, doktor halsizce gülüp barmeni çağırmak için el çıırttı. Fitilli kadifeden pantolon, önü açık flanel ceket taburenin üzerindeydi elbette. Zayıflamış, göz altları morarmış, pudralanmaya ihtiyacı olan yüzünü, ölmekte olan annesinin Rosario’daki çocuğun alnına düşen sert perçemle kesilmiş yüzünü harmanlayarak elinden geldiğince aynada tutuyordu. Kendisi de dahil her şey o kadar geride kalmış ki; her şey neredeyse tümüyle yalana dönüşmüş, bu yüzlerin üçü de, düzensizce simgeleyip durdukları kışkırtılmış umutsuzluktan, kofluktan ve hırstan sonsuzca daha az gerçekler.

“Bırak gitsin, hepsi gitsin” dedi Marcos. “Ben gitmiyorum, kalıyorum, sonuna kadar da kalacağım.”

Ana María’nın omzuna doğru döndü ve vücudunun önünden –kadın hâlâ aynaya gömülü ama artık oyunun bilincinde, kendinden geçmekten âciz, taburede taş kesilmişti– doktora, yarı utangaç yarı küstah bir gülümseme gösterdi. Díaz Grey, kadehiyle Ana María’nın tabakası arasına bir banknot bırakıp tekrar barmeni çağırdı.

“Yetmez” diye bağırdı Marcos. Kadın gözlerini kırıştırmaya, ağzını oynatmaya, aynadan çıkmaya başladı.

“Yetmez. Ben kalıyorum; belki gösteri bu gece başlar, bu gece biter.”

Birbirine çok yakın, küçük gözlerine, terinin ışıltısına, burunun solgunluğuna ve kasılmalarına rağmen, Marcos’un yüzü dingin, tatlı, inatçı bir ifade oluşturdu.

“Barmeni çağırmayın, doktor. Bekleyin biraz. Gelirse tazelemesini isteyin. Ama şimdi ödemeyin. Ben gitmeyeceğim, duydun mu Ana María?”

Ana María evet demek için başını salladı; geriye yaslanmış, yüzüğünü barın kenarına vurarak iki adamı yalnız bırakmanın yolunu arıyordu.

“Herkes gider. Demek istediğim buradan ya da şehirden gitmek değil. Biliyor musunuz, herkes bir şeyleri bırakıp gider. Beni anlamaya çalışın. Bütün genç erkekler benim gibiydi, aynı şekilde büyüdük, aynı şeyi yapıp aynı şeyi düşünüyorduk. Şimdi sadece ben eskisi gibiyim. Peki neden? Onlardan daha iyi olduğumdan değil; çünkü bende ne korku ne yenilik var. Hiç olmadı.”

Ölçülü, inandırıcılıktan uzak, barı yumrukluyordu şimdi; sesi, artık çok sarhoş, teklifsiz, sırdaş ve kederliydi. *Belki tam*

anlamıyla hödük değildir, diye düşündü doktor. Beklenmedik bir karmaşa. Ayıra ayıra gitmeli, bir hödükte zekâdan gelenle, hatadan geleni kabullenip saygı göstermeli.

“Ödlekler demek istemiyorum, yani birinin, bir tehlikenin karşısında. Siz ne demek istediğimi anlıyorsunuz. Anlayın, lütfen.” Avucunu göğsüne bastırdı. “Görüyor musunuz? Bu korku değil. Aynı okuldansınız, benimle birlikte adam oldular. Ama bela istemiyorlar, değiştiler, mesele onlarla ilgili olmadığı sürece ne olursa olsun hazmedecekler. Demek istediğim, şahsi bir durum yoksa. Yani tek başımayım. Hansen’e bakın. Benim gibiydi, okula birlikte giderdik. Şimdi valinin kâtibi, isteseydi bu rezilliğe son verebilirdi. Ama seçimleri, falanı filanı düşünmek zorunda. Tanrı’yla da şeytanla da arası iyi. Ama böyle olmaz, diyorum onlara ben, böyle olmaz. Siz de hatalısınız, ama saygım var size, kadehleri devirmeden konuşmak istiyorum sizinle. Muayenehaneye geleceğim sizi görmeye, konuşuruz, bana hak verin demiyorum ama anlayacaksınız beni.”

Tabureden indi, henüz gelen barmenin yüzünün önünde sallanıyordu; ardından hayır anlamında başını salladı.

“Hayır” dedi. “Doktordan para almayın. Hepsi benden.”

Ana María, bir iç çekişle, kendine yardımını dokunsun diye omuz silkerek, bacaklarını uzatıp yere atladı. Díaz Grey kapıdan onları selamlamak için arkasına döndü. Marcos kadını bir kolundan tutmuştu, başı göğsüne, barmenin doldurduğu bardağın üzerine doğru ağır ağır düşüyordu.

Dışarıda karşıdan karşıya geçerken, *o da korkuyor*, diye düşündü Díaz Grey. *Korkudan bir arada olmak, suçluluk ya da pişmanlıktan bir arada olmak kadar dokunaklı ama daha gerçekçi olurdu. Belki kaldıkları şu cemiyet evine vardıklarında tekme tokat dövüyordur onu. Öbür biraderlerle birlikte acaba grup*

seks yaparlar mı ya da yapıyorlar mıydı, bilmek isterdim. Üstelik bu sadece onlara atfedilecek bir şey değil; bütün birlikteliklerin, bütün arkadaşlıkların itici gücü korku. İşte şimdi bir korku kuramım var, aktarıyorum, düzenliyorum, yayacağım. Soğuk etten bir miktar kalmıştı ama yine de yemeğe Berna'ya gidebilirim.

Çiçek tarhları arasında bir U çizerek gidip geldi; bacağını hatırlayıp karanlığa doğru yeniden topalladı. Benim korku kuramım insanların tarihini ve psikolojisini saptarken şüphe götürmez değil, ama Marksizmden ve Freudizmden çok daha ikna edici.

Bir ağacın altında, karanlığa sokulmuş bir banka takıldı; oturup bastonunu dizlerinin arasına koydu. Her zamanki gibi yorgundu, ama ne sıkılmış ne de ilgiliydi. Görünmez bir otomobil iskelenin yanından azgınca geçti; gürültü, çimin, tarhlardaki koni biçimli bitkilerin kokusunu bir saniyeliğine kışkırttı. Sanki bir başkası, onun banktaki o kendi haline bırakılmış bedenini, geceye bakmak, hevesle koklayıp dinlemek için, hayaletlerin kaderleri ve dürtüleri üzerine başıboş doğaçlamalar yapmak için kullanıyordu.

Kim olduğumu bilmek. Hiç, sıfır, feshedilemez bir refakat, başkaları için bir varoluş. Bana göre, hiç. Kırk yıl, kaybedilmiş hayat; laf olsun diye böyle diyorum, çünkü hayatı kazanılmış olarak tasavvur edemiyorum. İllaki bana ait olmaları gerekmeyen birtakım anılar. Ertesi günden sonrasına oturtulacak hiçbir tutku yok. Sevgi hisleri, manzaralarla, ışıklarla, hayvanlarla, göklerle, bitkilerle, çocuklarla, acı çeken insanlarla, iyiliksever eylemlerle, genç ve çekici kadınlarla dayanışmalar var. Hislerden değil de, kendi kendini tatmin eden kısa süreli şefkat dürtülerinden bahsetmek daha uygun olur belki. Korkunun kuramını yazmaya davet edilmiş olmama rağmen korku duymuyorum; ve korku yoksa tutku da yoktur, böylece eylem saçma bir hale gelir.

Bu bankta oturan bu kişi: bana göre hiç kimse. Ötekilere gelince, beni, tedavi ederken, acı çektirirken, faturalar çıkarırken görenlere; beni kendilerine acı verebilen veya acıyı yok edebilen, onları öldürebilen veya öldürebilecek olan ya da hayatta kalmalarına yardım eden veya edebilecek olan küçük bir Tanrı gibi görmek zorunda olanlara gelince, onlar da birer hiç.

Santa María Meydanında, şehrin yaseminlerle dolduğu o yazın bir gecesinde, kırk yaşını doldurduktan kısa bir süre sonra bir başınydı. Darbe zamanlarıydı. Bir doğuma girebilir, kemikleri birleştirebilir, bir kansere tanı koyabilir, yaraları temizleyebilir, bir müsekkin ya da morfin reçetesi yazabilirdi. Gövdesi nehre doğru eğilmişti, bastonunun ucuyla yeri eşeliyordu. Şehirde ve çiftliklerde uyuyan ya da sabahlayan insanlarla çevriliydi, sefaletleriyle, her zamanki günahlarıyla, cılız, eğri büğrü heybetleriyle çeşitli iklimlere ve binalara dağılmış insan ırkıyla çevriliydi; şapkasının üzerinde, evrenin baş döndürücü bir kısmı parıldayıp titreşiyordu.

Ağzını dolduran tükürükten, soğuk et ve patatesli servis tabağına ulaşmanın aciliyetinden başka bir şey değildi. Az önce korkunun kuramını sezmişti; tamamlamaya o gece yemin etti, her kişinin birer his ve an olduğunu, görünürdeki devamlılığın baskılarla, rutinlerle, ataletle, bizi özgürlüğe değmeme haline getiren âcizlik ve ödlelikle denetlendiğini göstermeyi kabul etti. *İnsanın dağılıp yitip gitme* olduğunu, *dağılıp yitip gitmeye karşı duyduğu korku* olduğunu ileri sürdü.

Yazları nehir kenarında yaşamının bir avantajı vardır, çoğunlukla fazla serin olan gecelere insan katlanabilir. Meydanın köşesine doğru dört ayak, düzenli adımlarla mucur yüzeyi ezdi ve durdu. Sessizlik; ayağı kalktı, iyice topallayarak, tek omzu bükük, çekine çekine yürümeye koyuldu, satıcıların kâğıt

ve çöp bidonlarının yanına attıkları solgun, nemli ve çürümüş yaseminlerin kokusunu tiksintiyle soludu. Kadınla erkek meydanın köşesinde harekete geçtiler, tek kelime etmeksizin, dört ayakla çakılların üzerinde çıkardıkları parçalanma sesini tekrar ederek yürüdükleri yolu geri dönüp yaklaştırmaya başladılar. Kol kola yürüyorlardı, adamın eli kadının beyaz, çıplak dirseğinin üzerine asılmıştı; kadın inatçı ve dalgın, ufak bir dalla eteğine vuruyor, bazen de meydanın sınırındaki dimdik ağaçların kabuğunu tırmalamak için kullanıyordu dalı.

Karşılaşacağız, birbirimize yol vermek için duraklayacağız; getirdikleri şeyden etkileneceğim, ikisi arasında gelişen adı konmamış şeyden; en azından, gerçekte kim olduklarını asla bilmem gerekmeyeceğinin melankolik kesinliğinden, bunu bilmenin umurumda olmayacağını kesinliğinden iliklerime kadar etkileneceğim. Geri dönüp Berna'ya gidebilirim, yüzlerine bakmadan yanımdan geçmelerine izin verebilir ve yemek yemeden yatabilirim. Kızın saçları sokak lambasının altında bir parıldıyor bir kararıyor; onu tanımıyorum ama başını çevreleyen altın rengi parlaklığı, dar, belli belirsiz ışık şeridini hatırlıyorum. Kadın gibi erkek de çok genç, inatçı, dalgın ve kendine acıyan bir edayla biraz kambur yürüyor. Daha yavaş yürüyorum, bastona yaslanarak duraklıyorum.

"İyi geceler doktor" diyor kadın; erkekse bana bakıp mırıldanıyor. Kadını tanımasam da şapkamı çıkarıyorum, kamyon fiyosuyla ülseri olan Otero'nun büyük kızıdır belki. Sahte, tiz bir sesi vardı, yasemin demetini omzuna takmıştı.

Şüphesiz bir önemi yok, ayrıca ispat da edilemez ama eve girmek için karşıya geçtiğimde -artık bacağım gerçekten de ağrıyor, fazla abartmaya gerek kalmadan topallıyorum ve bastona yaslanıyorum, dizimde yeniden doğan acı, eşlik eder gibi rahat-

latıyor beni- pantolon cebimde anahtarlığı yoklarken, mümkün olmuş bütün Díaz Grey'ler arasında en arzulanır, en uygun ve başarısızlık, feragat ve sakatlanma hisleri nedeniyle en az yılmış olanın, başka bir havayı fethetme yetisi olan o bilinmeyen Díaz Grey olduğuna dair kanaatimi başımı eğerek doğruluyorum.

Ezilmiş sarı yaseminlerin kokusunun, rüzgârın nehirden getirdiği kokunun, merdivenimin karanlığında, hareketsiz, mütemadiyen dalgalanacak bu kokunun yerine, daha önce hiç görmediğim kalabalık bir şehirde, bir akşamüstüne doğru, bir kafede birbirine karışmış, solunmuş bir koku. Díaz Grey'ler arasında en Díaz Grey olanı, bir masaya oturmuş, tek başına, kimseyi beklemiyor. Yabancı olduğu bir kafe, ne çok lüks ne çok yoksul, pencereleri geniş, yıkanmamış bir caddeye bakıyor.

Biraz terli, bahar sonlarına doğru yapılan kısa yürüyüşlerin o hafif nemi yüzünden hem serin hem sıcak, rahat, gevşemiş vücuduyla Díaz Grey sigara içiyor; külünü silkelemek için sigarasını bir fincanın kenarına dayıyor. Birisi barın arkasını süpürüp talaş döküyor; tuvaletleri açık bırakmışlar, bir seks ve amonyak kokusu, bir ölü salyangoz kokusu yer döşemesine, ıslak talaş kokusuna sürtünüyor. Pencereden sokaktaki benzin kokusu ve yeni basılmış gazetelerin kokusu geliyor; bir de bir türlü kesinleşmeyen bir niyeti olan yoğun, yumuşak bir kadın kokusu.

Şüphesiz bütün bunların ne anlamı ne önemi var; ne olursa olsun farazi Díaz Grey'e duyduğum hımbıl bir hasetle, gözlerim kapalı, burnum huzursuz, ona uygun gelecek kokuyu oluşturan farklı kokuları birleştirip solumaya çalışarak, karanlıklar içindeki merdiveni ihtiyatla çıkıyorum.

“Kendimi görüyormuşum gibi hatırlıyorum, böyle sizin gibi ufak bir delikanlı ve belki kulaklarıma kadar geçirdiğim, buna benzer bir bere” diyor Lanza; ağzından nefes alıyor, gülümsediğini, kaç dişinin eksik olduğunu, kalan dişlerinin tütünden nasıl lekelediğini göreyim diye açık bırakıyor ağzını; canımı sıkıyor, kimsenin bu denli yaşlı olmaya hakkı yok. “Belki görüldüğüm kadar akıllı değildim, berem de bu kadar eğik değildi, hele öne doğru hiç değildi. Elbette ben kışın takardım. Ama fark etmez. Şimdi gözümün önüne gelen o halim, her neyse, şimdi asıl mesele geliyoruz, dâhiyane bir eser yazmaktan başka bir çarem olmadığından emindim. Ama şu anlamda bir eser değil...” Havada bir çember çizmek için tek elini hareket ettiriyor ve bir eşkenar dörtgenle yetinip bira masrapasına uzanıyor. Bir yudum alıp parmaklarıyla bıyığını siliyor. “Sadece bir kitap. Ama her şeyi söyleyecek bir kitap. Edebiyat, felsefe, teoloji, psikoloji ve daha nice- celeri, hepsi ölür. Hepsini birden hatırlamak mümkün değil. Tabii ya, bu meselede, genç bir kızın parmağı olmuştur belki. Ama o önemli değildi; meselenin ne yazgıyla ne Mesihvari kurtarıcılıkla ilgisi olmadığını boynu bükük kabulleniyor, en kötü ihtimalle, şöhret olduğuna inanıyordum. Ama bu da değildi; onaylanmaya, büyümeye, ciddiye alınmaya karşı duyduğum istekti. Çünkü, her şeye rağmen, yani biz o yaştayken, insanların bize yardım etmesi, işe bizi ciddiye almakla başlamaları gerekiyor.”

Hınç duymaksızın gülümsüyordu. Zor gelse de başımla onaylıyorum, ama gözlerimle ve elimin bir hareketiyle hayal edemeyeceği, üzerinde anlaşılamayacağımız şeyler olduğunu

bilmesini sağlıyorum. Gözlerim bu iletişimsizliğin beni  zd -
ę n  söylüyor.

“Olabilir, ama size bir kez daha söylüyorum, s z m n he-
n z bir üslubu olmadığını biliyorum ben.”

Utancımı görmesin diye maşrapayı kaldırıyorum ve biliyo-
rum, eğer beni ciddiye alsaydı, eğer yaşım zaten saçmalığın ke-
sin bir biçimi olmasaydı, söylediğim şey ona saçma gelirdi. Na-
zi, barın ardında koltuk altını kaşıyıp garsonla konuşuyor; ma-
sama doğru bakıyorlar. Kadınlar girmişti içeriye, belki benden
beremi çıkarmamı rica edecekler. Ceset Toplayıcı arka tarafta
gazetelerin dağıtımında çalışan tiple oturuyor. Beremi çıkar-
mayacağım; patrona diyeceğim ki eğer Ceset Toplayıcı Berna’ya
ayak basabiliyorsa, ben de yapabilirim. Garsonu çağırıyorum,
bira ve bir paket sigara sipariş ediyorum, Julita elime yüz peso
sıkıştırmıştı; bahçe kapısına kadar inmiş, sıkıştığım avucuma
parayı tıkıştırırken dudaklarımdan öpmüş sonra da dışarı it-
mişti beni. Kapıyı kapatmadan önce bir şey demişti. Lanza be-
nim Toplayıcı’ya baktığımı gördü, ona doğru döndü, şimdi de
bana göz kırıyor.

“şeytanın bizzat bu iyilik davasının kalesine gelip içmesine
ve tıkinmasına nasıl da göz yumuyorlar” diyor isteksizce. “K -
kürt kokusu alacağız. Eğer haçlı şövalyesi, mukaddes kabrin
kurtarıcısı akrabanız Marcos ortaya çıkmaz da etrafa saçılan
biraz kan ve birayı bize koklatmazsa tabii.”

şefkat duymaksızın seviyorum onu. Hatta gözlüğünün kirli
camları, gömleğinin aşınmış bilekleri, yağlanmış kravatı bile,
babama duyduğumdan sonsuz derecede daha fazla saygı duy-
mamı sağlıyor. O yaşlı, oysa bana genç bile denemez. Zaman
farkı değil, ırk, dil, alışkanlık, ahlak ve gelenek farkı bu. Yaşlı
biri bir zamanlar genç olmuş biri değildir, ergenliğiyle bağlan-

tısız, farklı biridir, başka biridir. Birbirimize bir şey söyleyemeyiz, oysa buradayız ve bira içip söyleşiyoruz.

“Ama diğerini unutmayalım” diye devam ediyor, “Peder Bergner’i, yağla kutsanmış akrabanızı unutmayalım.”

“Biliyor musunuz?” diyerek sözünü bölüyorum ve derhal başka bir tarafa bakıyorum, “rahip bana göre tanıdığım pek az akıllı insandan biri. Ayrıca benim akrabam değil; abimin dul karısının amcası, Marcos’un amcası.”

“Buna diyecek bir şeyim yok. Tabii ki evlilik bağından gelen, bu tür bir akrabalık olduğunu biliyorum. Üstelik nevi şahsına münhasır bir adam bu Peder Bergner. Bir defasında hatırlıyorum, pederiniz de hatırlayacaktır, gerçek pederiniz, *El Liberal*’e protesto etmek için geldi, yani lafın gelişi protesto, çünkü bu tip insanlar gerçekte sadece *in extremis*” protesto ederler, gazetede adı geçtiğinde kendisine din adamı değil, rahip demelerini istiyordu. Bana sempatik gelmişti.”

Yaşlı ama kafası herkesinkinden daha canlı ve berrak. Ama söylediği şey öyle değil: konuştuğu zaman her şey ağır ağır ölüyor. Okumak gibi onu dinlemek. Nazi bir kez daha bana bakıyor ve kadınlı grup da masama doğru dönüyor. Beremi çıkarmamı isterlerse hesabı öder giderim. Ceset Toplayıcı’nın burada oluşunu öne süremem, Ceset Toplayıcı üzerinde burjuva kartını oynayamam, iki ayaklı burjuva karşıtıdır o, bir simgedir, gerçek, elle tutulur bir şeydir, üstelik bir geçmiştir. Ama her isyankâr duruşun kendi inanç bağları, kendi önyargıları, kendi burjuvazisi var. Yine Julita’yı düşünüyorum. Umutsuzluk ve hayretle biliyorum, bütün gece düşünüp durmaktan kurtulamayacağım. Lanza’ya ateş uzatıyorum, ısrar ediyorum:

* (Lat.) Ölmek üzereyken.

“Kendisinin arzu ettiği unvanıyla rahip Bergner, Santa María’nın sahip olduğu az sayıdaki akıllıdan biri.”

“*Ora pronobis*”^{*} diyor Lanza. “Buna şüphem yok. İki sebepten şüphem yok diyorum. Sizin de ifade ettiğiniz üzere coğrafi sınırlama nedeniyle ve pazar günü kendisini dinlemeye gittiğim için. Muhteşem bir vaazdı, şaka etmiyorum.”

Yeni bir giysi giydirmek, tıraş etmek, bıyığını ve saçını kısaltmak, gözlüğünü temizlemek, çiğnemeye niyetlendiği fıstık tanelerini tutamayan ağızındaki dişleri yaptırmak yeterdi.

“Siz yine de dediğine bakmayın” diyerek devam ediyor; “bu eski bir batıl itikattı herhalde, orası öyle de, ama o kadar da batıl değil artık. İspanya’da, en çok da yoksulların İspanya’sında, kültür algısıyla kiliseyi bir tutarak büyümek zorunda kaldık. Latinceyi, tarih ya da coğrafyayı bilenler rahiplerdi. Yahu ben ne diyorum, okuma yazma bilenler de onlardı. Üstelik İspanya’nın, artık lafın gelişi, en hödük rahiplerine toslamak durumunda kalmış olsam da etkisi hâlâ üzerimde. Ardından, tabii ki, felsefe, teoloji, filoloji, yani satrançla karşılaştırılamayacak şeyler. Sonuç olarak, itiraf edeyim, okuyarak yaşamış insanlara bir hayranlığım, hayranlık duyma âdetim var. Elbette, her şeye rağmen, iyisiyle kötüsüyle.”

Anladığımı, haklı olduğunu, bir kadından ya da çocuktan çıkabilecek cılız bir sesle söylüyorum, çünkü gerginim, kederlenmeye başlıyorum. Bir işaretle birer bira daha söylüyorum ve işlemek için salonu geçiyorum. Ceset Toplayıcı’nın yanından geçiyorum, bana bakmamak için, vereceği selamı almamamı engellemek için gazete satışında çalışan tiple konuşmaya koyuluyor. Başka bir şey düşünmemek için, istesem de istemesem de,

* (Lat.) Bizim için dua et.

içimde düşünölmekte olan şeyi düşünmemek için sürekli Ceset Toplayıcı'yı düşünerek gidiyorum, işeyip geliyorum. Masaya oturduğumda Ceset Toplayıcı'ya gülömsüyorum, gülömsememi iki kez ona gönderiyorum, ama o beni görmüyor.

"Siz arka tarafa geçmeden önce söyledığım şey beni önceki-ne geri götürüyor" diyor Lanza.

Ummasam da beni kışkırtacak ve peşinden sürökleyecek bir şey duymayı bekliyorum; soğuk biraya doğru ağzını açtığı sırada candan gülömsüyorum.

"Hani şu dâhiyane eserden, biricik ve nihai olan kitaptan söz ediyorum. Elbette sizin ihtiyacınız şiir, sizinki mısralardan oluşan bir kitap olmalı. Ama ben, her ne kadar şiir yazdığım olduysa da, belki hiçbir şey olmadığım gibi şair de olmadığım-dan, bir düzyazının, belki bir romanın hayalini kuruyordum, kim bilir, her neyse, şimdi düşünüyorum da, söz konusu olan farklı, mutlak surette yenilikçi bir yazım türüydü. Dizelerden oluşan bir kitap mesela, şimdi aklımdan geçen bu, tartışabiliriz, bizi ilgilendiren yönüyle hiçbir zaman nihai olamaz tabii; daima bir başlangıç, daima açılan bir yol."

Dalgınlıkla neden diye soruyorum, akabinde sarsıldığımı hissediyorum, öfkelenmek ve çığlıklar atmak için uyanıyorum.

"Eh be adam," diyor gülerek, "çönkü nihayetsizdir, çönkü yok, çönkü şiir, adını böyle koyalım, bizde eksik olanla, elimizde olmayanla meydana gelir."

"Geride kalan her şey de" cesaretlenip maşrapamla masaya vuruyorum, "yazılmış binlerce kitap da bizde eksik olanla ortaya çıktı." Bir jestle konuşmaya devam etmeye, beni dikkate almamaya teşvik ediyorum ve alnında saçlarıyla saklamaya çalıştığı bir kabartıyı keşfetmemle birlikte geçici hevesim kaçıyor.

Bir yenilgi jesti yapmak beni rahatsız etmiyor çünkü karşı-
sındaki ben olduğumda bu türden meselelerde doğrunun ona
ait olduğu aşikârdı, hâlâ da öyle. Sırtımızı onun iyi niyetine
yaslayarak, ikimizin keyfi için tartışıyoruz. Onu dinlemeyi bı-
rakıyorum, kaşının üzerinde, kır perçemin kıvrıldığı yerdeki
şişliği inceliyorum, masanın üzerindeki damarlı elinin, parlatı-
yormuş ya da siliyormuş gibi gidip gelen hareketini izliyorum.

Ceset Toplayıcı dipteki masada, burnuna doğru eğdiği si-
yah şapkasıyla, kadehinin ve gazete dağıtımında çalışan tipin
uykulu sessizliğinin önünde başparmaklarını oynatarak, yüzü
yan dönük sigara içiyor. Şapkalı başka adamlar var, patronun
ve kadınlı gruptaki erkeklerin bana bakması bere yüzünden
değilmiş. Yaşlı eli duraklıyor, ardından yine, bu sefer dikine,
küçük darbeler vurarak harekete geçiyor. Beni bahçeye doğru
iterken, kendini daha mutlu etmelisin, demişti Julita. Benim
için gidip uyuma vakti geldi; Lanza için de.

“Artık istemiyorum.” Masaya vurduğu eline bakarak gece-
nin en iyi gülümsemesiyle mırıldanıyor; tırnakları kirli ama
yenmiş değil, geniş, köşeli, düz, her yanı gibi, her şeye karşın
şu dalgın ve asli saygınlığa sahipler.

“Şimdi aksine” diyerek sohbeti sürdürüyor, “tek istediğim
bir kitap yazmak, bir roman olmalı bu, başından sonuna beylik
laflardan oluşmalı. Gazete dizgilerini düzelte düzelte...”

Tam olarak bu: *Beni öperken elime parayı sıkıştırdı, avcumu
kapatıp beni dışarıya iterken bu parayla mutlu olmaya çalış-
mamı söyledi, çünkü beni başka türlü mutlu edemezdi. Böylece
bahçede, kapanan kapının önünde –sıcak ve nemli bir rüzgâr,
ayın üzerinden geçen beyaz ve ince bulutlara karşıt ağaçların
azmi– parmaklarımin arasındaki parayı hışırdatarak, hışırtıyı
anımsamayla, onun söylediği şeyin ardındaki muhtemel niyet-*

*le harmanlayarak ve buna kelimelerin orada olduğuna, kâğıdın üzerine yazılmış, sarmalanmış, korunmuş olduğuna ve elimi-
teriyle dağılıyor olduklarına inanana dek devam ederek, oldu-
ğum yerde ve kıpırdamadan, bir başıma kaldım.*

“Ama sadece bu değil, sevgili dostum. İzninizle, nihai ve evrensel olan şeye duyulan o yoğun arzuya, sizde olan ya da benim sizde olduğunu düşündüğüm o şeye dönmek isterim. Yeterince açıklığa kavuşturulmadı. Her neyse, o şey, evet, bende de vardı, sizin yaşıңызdayken, hatta epeyce sonrasında da. Deha sayesinde, özgünlük sayesinde herkes için her şeyi söyleyeceğim bir kitap. Edebiyatın da, roman türünün de, psikolojisinin de, vesairesinin de canı cehenneme. Kitap yazılınca başka bir şey, başka bir oyun icat ederlerdi nasılsa. Neyse, hayattaki şu çeşitli ihtimaller yüzünden böyle bir kitabı elbette yazmadım. Şimdi aklıma buna eşdeğer olabilecek başka bir kitap geldi. Sizde sözünü ettiğim, tamamen beylik laflardan oluşmuş bir roman. Dâhiyane özgünlük yerine, sağduyunun dehası diye adlandırabileceğimiz.”

“Anlıyorum. Peki, yazmaya başladınız mı?” Gülümseyerek, ihtiyatla soruyorum. Lanza gösterdiğim ihtiyatı kopyalayıp masrapayı boşaltıyor. Bir umut mimiğiyle, masaya yaslanıp yavaşça kalkıyor. Hep tek kıcının üzerine oturur.

“Ben de su dökeceğim” diyor. “Eğer şu Aryan hayvanı bu tarafa gelirse, lütfen benim sigaradan bir paket isteyin.”

Yürürken biraz aksadığını, Ceset Toplayıcı'nın masasının önünden geçerken başını salladığını görüyorum.

Sonra, yoldayken, bir süre için olan bitenin başka şekilde gerçekleştiğine, öptüğü sırada, beni başka türlü mutlu etmeyi arzuladığını söylediğine inandım. Öpücük, o her zaman alınma kondurduklarından farklı değildi, tek fark, ağzının bütün

şeklini çiziktirilivermiş bir resim gibi hissettiğimi hayal edebilmemdi. Rita'nın odasında ışık vardı, ama Marcos'un arabasını hiçbir yerde görmedim.

Sigara ve bira istiyorum. Ceset Toplayıcı'nın hareketsiz duruşuna bakıyorum, bir sonuca ulaşmadan nasıl olduğunu tahmin etmeye, ona bir geçmiş uydurmaya, babamdan kiraladığı kıyıdaki evin en yaşlı kadınıyla, Güzel María'yla birlikte hayal etmeye çalışıyorum. Hiçbir şey, hiçbir kaynak işe yaramıyor, biliyorum, genç yaşta, saf, cahil, anlamadan öleceğim. Kayda değer olan büyüklerin hayatı ve benimle hiç alakası yok. Arada bir o hayatta rahatsızlık duymadan, neredeyse inandırıcı hareketlerle dolanıp durmayı becerebiliyorsam, bu hafızanın, taklit etmenin, derinlerdeki anlamını idrak etmemin imkânsız olduğu davranışları kopyalamanın gücüyle oluyor. Beni öptüğünde böyle olmadı. Ben yalnızca, elle tutulur yenilikler, beni farklı kılacak saçmalıklar gibi şeyler istiyorum. Bana baksınlar istiyorum, skandal olmak istiyorum, beni kendileriyle karıştıramasınlar, kendileriyle eşit tutamasınlar, eşit düşünemesinler istiyorum. Bir geçmişe sahip olmak ilgimi çekmiyor, yarınsa daima yabancı bölge. Hep şimdi olmalı, her seferinde şimdi ve derhal olmalı. Sadece şeylere dönüştükleri zaman hoşlanıyorum kelimelerden; ihtiyar Lanza'nın bütün o sözleri, Peder'in, okuldakilerin, arkadaşların, dinlediğim sözlerin hemen hepsi tükürük gibi yumuşak, düşüyorlar, yere çarpıyor, parlıyor, kuruyor ve artık orada olmuyorlar. Onları ben de söylüyorum, söylerken kendimi tüketiyorum, yabancı tükürüklerle benimkiler sadece beni tüketmeye yarıyorlar. Zamanımı tüketiyorlar; yalnızlıkta ve sessizlikte benim zamanım var olmuyor, tükenmiyor.

Fakat ayrıca, bunun dışında ve bu oyunu, onların uydurduğu bu hayatı kabul edebildiğim sürece, boş bir mekân misali bir geç-

mişimin olması ve bu geçmişi, çocukluğumu geçirdiğim çiftlikten kimi anlarla, şimdikilerle alakası olmayan o Anne ve Babayla, Federico ve bir atla, ölü hayvanların kokusuyla, Federico'ya bakarken duyduğum kıskançlık ve gururla doldurmak da hoşuma giderdi. Geçmiş niyetine o toprak yüzeyi, belli etmediğim ve kimse-
nin fark etmediği o kır sevgisi. Sonra –ayrıca ve bunun dışında– sabahın ilk saatlerinde başkente yaptığı yolculuktan döndüğünde beni uyandırıp öpen bir Julita'yı; abimin defninden döndüğünde aklını kaybetmeye başlarken bana bakıp gözünü benden ayır-
mayan bir Julita'yı; beni Federico'ya dönüştüren bir Julita'yı, o çocuk efsanesini yoğuran ve yanı başındaki Jorge'yi tekrar içime dolduran bir Julita'yı, şeyleri düzenleyince onların doğmalarını sağlıyormuşum gibi o mekâna, şu anda yerleştirmek için bir gece-
mi verebilirdim. Geçmişime pek az Julita koyardım; içlerinden birinin diğerlerinden daha çok yer kaplaması ya da parmak uç-
larından, topuklarından, göğsünden, taramaktan vazgeçtiği saç-
larından (kadınların ümitlerini buralardan kaybetmeleri gere-
kir) kesintisiz, telaşsız sızan hafif kan ya da ifrazat gibi çocuğun ve deliliğin onu terk ettiğini, kendi başına bıraktığını son birkaç gecedir anlamaya başlayan bu Julita'dan bana daha fazla yak-
laşmasını sağlamak benim için olanaksız olurdu.

Gelecek hafta bir gece, kendini içi boşalmış, bir başına bula-
cak, kendini tanımak zorunda kalacak; ne beni Freddy diye ça-
ğırarak ne şöminede el havluları yakmak işine yarayacak.

O defasında, ben içeri girer girmez, kırmızı ve terden sırlı-
sıklam bir suratla koşarak ateşin önüne oturmuş, ceketini sırtı-
na alıp titremişti. Bir şarkı mırıldanıyordu, bense kâh, korların
arasında burulup kıvrılan kumaş ve pamuk liflerine, kâh gebe-
liğe uygun düşecek bir esrimeyi ilan ettiği, anında donup kalan
gülümsemesine bakıp duruyordum.

Bütün bunları biliyorum; uyumadan önce, yatakta cümleleri ve jestleri yinelemenin işe yaramazlığını tahmin de ediyorum; parmaklarıyla karnına taşıdığı bir öpücük hareketini yarıda kestiğini görüyorum. Bu tür şeyler, zevkime göre insanlarla dolduracağım, kabul edilebilir bir geçmişte gerçekleşmeyecekler. Bunlar –ya da bunların sonuçları– beni ıstıraplarının ortasına, yetişkinlerin mahkûm edildikleri için yaşamak zorunda kaldıkları o nemli, kötü kokulu, buz gibi derinliğe, inatla ve mekanik olarak sürüklemeye çalışırken önümde, karşımda olacaklar. Zihni yeniden berrak, tehirlerden ve bahanelerden ayrılmak zorunda kalacak, kendini kabullenmek ve tanımak zorunda kalacak ve ben ona sadece hazırlık olarak, alnını şöminedeki bir tuğlaya, Federico'nun resminin asılı olduğu duvara, gecenin on birinde girdiğim kapıya şiddetten uzak vuracağı saatler ya da dakikalar veriyorum. Otuzunda, yalnızca birkaç aylık dul.

Bana benzeyecek, aynı yere basacağız; ölü kelimesi, benim için olduğu gibi onun için de sadece pislik ve sefalet anlamına gelecek; hayatın duraklamak istemediğini, onun başarısızlık ve yas hikâyesinin sadece hayatı beslemeye ve itelemeye yaradığını keşfedecek. Yol boyunca öpücüğün ve sarf ettiği cümlelerin hatırasıyla, parmaklarımdaki arasındaki paranın temasıyla, Federico'yu ve ölümlerin yüzünde yadsımadan yana, kayıtsızlıktan yana, sevgisizlikten yana var olan şeyi düşünerek soluk soluğa geldim. Mühletin dolduğunu biz değil, onlar söylüyor. Federico, yüzü tavana dönük, o şaşırtıcı burnunu utanmadan sergilerken, ölenin gerçekte benim onunla geçirdiğim anlar olduğunu, bana ait bir şey, değiştirilemez, ebediyen açıklanamayacak, pişmanlıklardan doğan iyi niyetin dokunamayacağı bir parçam olduğunu tekrarlayıp durdu.

“Girdiklerini görmediniz mi?” diyor Lanza otururken; masaya dayadığı iki eline yaslanıyor ve sandalyenin oturağı sanki

camdan dikenlerle kaplıymışçasına ağır ağır alçalıyor. “Abisinin kayınbiraderi Marcos ve doktor Díaz Grey özel bölüme geçtiler.”

Fazlasıyla gecikti; rengi solmuş, bıyığı düzenli aralıklarla sağa doğru seğiriyor. Karnına ağrı saplanmış olmalı; karaciğerinin hasta olduğunu, alkol almaması gerektiğini hatırlıyorum.

“Umarım bir kahramanlık sahnesi yaşamayız.” Sonunda sandalyeye yerleşti; sanki kusmuş gibi yumuşak, titrek bir sesi var; şimdi bana gülümsemeye çabalıyor. Gözlük camlarındaki buğunun ardında, bağırsaklarındaki hoşnutsuzluğu kollayan gözlerini görüyorum. “Napolyon’dan daha fazla ceset toplamış yerel kahramanla sohbete daldım.”

“Bira ısındı” diye kesiyorum lafını. “Kendinizi kötü hissetmiyorsunuz ya?”

“Daha neler!” İç çekip arkasına yaslanıyor, parmakları alındaki şişliği kapatan saçlarıyla oynuyor.

“Bunlar ısındıysa ya da soğuduysa iki maşrapa daha isteyin.”

Alnını ter basıyor; hızlı hızlı nefes alıyor ve bir anlığına yalvarırcasına bakıyor bana. Sigara yakıyor, bense gözlerimi kaçırıyorum. Güldüğünü ve öksürdüğünü, sabun kokan eliyle masaya vurduğunu duyuyorum.

“Dinleyin beyim” diye başlıyor. “Size rahip Bergner’in vazalarını tavsiye etmek istiyorum.”

Yeni gelen maşrapalardan birini ona doğru itiyorum, o ise dikkatimi bir şeyden uzaklaştırmak istermiş gibi hızlı hızlı, heyecanlı, cazip, konuşmaya koyuluyor.

“Pazar günü istavroz çıkarmaya gitmemiş olmanız üzücü. Ama bir şey kaçırdınız sayılmaz; yüzyıllarca her pazar tekrarlanacak bir Haçlı Seferi olacak bu, başka bir deyişle, genelevin sürgüsünü çekene dek. Ama cidden, sizin şu akrabanız, hani dinden döndürdüğünüz, üç defaya bedel olacak şekilde bir de-

fada inkâr ettiğiniz rahip Bergner, tam bir karakter. Ve haksız da sayılmaz, zeki biri olmalı. Hoş, biz zekâyı başka türden şeylerle ilişkilendirmeye alışmışız... Herifin boyu iki metre olmalı.”

“Yaklaşık” diyorum. Lanza’nın Ceset Toplayıcı’yla ne konuşmuş olabileceğini, hani nerdeyse selam bile vermeyen Marcos’un ve doktor Díaz Grey’in Berna’ya ne halt etmeye geldiklerini düşünüyorum.

Gitmek istiyorum ama bunu söylemeye dilim varmıyor. Her gecenin sonunda hayal kırıklığı, hiç kimse hiçbir şey veremiyor bana, benim verebileceğim de kimsenin ilgisini çekmiyor. Çaktırmadan cebimdeki parayı diğer şeylerden ayırıyorum. Yüzlük banknotu iki parmağımla tutuyorum. Gözlerimle garsonu arıyorum, bulamıyorum. Özel bölümde olmalı.

Ansızın masanın üzerine eğilip soruyorum:

“Babamın politik duruşunun ne olduğunu biliyor musunuz?”

Amacım Lanza’yla değil, herhangi biriyle dalga geçmek. Lanza bana ne düşündüğünü söylemeye cüret etmez, babamın Toplayıcı’ya ya da Barthé’ye kiraladığı plajdaki evden söz etmez, *El Liberal*’in son zamanlarda yayınlanan ahlakçı başyazılarına değinmez asla.

“Bilemem, nadiren karşılaşıyoruz, karşılaştığımızdaysa politika tartışacak vaktimiz pek olmuyor.”

Masanın üzerine eğildiğimde söylemek istediğim şeyin ne olduğunu şimdi anlıyorum: Bir kadına ihtiyacım var, benim için önemli olan tek şey bir kadın.

“Babanız her zaman radikaldi” diye devam etti Lanza, bir sütanne gibi uysal. “Elbette, son zamanlarda olup bitenleri gördükçe...”

Lanza Baba’yı görebilir, bense gülümserken, ama gözlerinin arasında bir endişe gölgesi taşırken hayal etsem de göre-

mem. Kendisini dinlemek için şöyle bir dik oturan bir düzine zavallının dikkatinin ve saygısının farkında günün haberlerini yorumlarken görüp duyabiliyorum onu. Bu Lanza'ya, onu küçümsemek için yetiyor olmalı. Ama Baba onun babası değil, ayrıca Lanza on altı yaşında değil, üstelik onu, saatler boyunca ve kendini tekrar ede ede çalım satar ve yalan söylerken, tek eli başımın ya da omzumun üzerinde yalan söyler ve çalım satar-ken işittiğinde şefkat göstermekle yükümlü değil. O sırada bize doğru bakan Anne'nin mutlu gözlerine katlanamıyorum. Acıma ve tiksinti, bazen onun yapmış olabileceği şeyin hikâyesinden, bazen de hâlâ yapması muhtemel şeyin hikâyesinden doğuyor. "Geleceğin bana getireceği şeye dair hiç korkum yok. Her şeyi kaybedebilirim, yeter ki daktilomu bana bıraksınlar. Sen beni anlıyorsun" diyerek beni işaret edip bitirmişti sözünü. Nefretten çılgına dönmüştüm oysa onun için koyuverip ağlayabilirdim.

Hesabı ödemek için garsonu çağırıyorum. Durup barın olduğu tarafa gülümsüyor Lanza. Nazi ağzıyla bir çember yapıyor ve başını sadece bir kez sallıyor, ardından fıçıdaki tapaya vurmak için eğiliyor.

"Hesap ödendi" diyor garson.

Böyle şeyler iyi gelir ve endişemi dağıtır.

"Yok, ben ödemedim" diyor Lanza. "Her zamanki gibi yarısını zevkle öderdim. Akrabanız olmalı."

Marcos'un ödemiş olmasını istemiyorum. Öğrenirsem mucizeyi bozarım diye garsona bir şey sormuyorum. Marcos özel bölümden çıkıp Ceset Toplayıcı'nın masasının yanında duraklıyor. Arkasında sarışın, çekingen, parlak saçlı, mavi yeni bir takım giymiş doktor Díaz Grey gülümsüyor, bastonunu kaldırıp Marcos'un omzuna dokunuyor. Elimde yüz peso, arkama yaslanmış, Marcos'un geldiğini görüyorum, dev gibi, sarhoş,

yüzü ve beline kadar açık yeşil bir gömleğin teşhir ettiği göğsü ter içinde. Eğilmeden masaya yaslanıyor, Lanza'ya bakıyor, selam vermiyor, sonra gülümsemesinde, ufak dişlerinde belli belirsiz bir suç ortaklığı imasıyla yine bakıyor.

“Burada, bu saatte ne işin var?” diye soruyor Marcos. Bir kez daha her şeyin imkânsız olduğunu anlıyorum. Oysa her şey kolay olabilirdi, bu kabul edilmiş kolaylık dünyayı dönüştürebilirdi, diye bir anlığına kederle düşünüyorum.

“Hiç” diye karşılık veriyorum. On altı yaşındayım. Lanza, çizgili, lekeli bir mendille gözlük camlarını temizlerken gök mavisi, ufak ve neredeyse kör gözlerini gösteriyor bana.

“Hiçmiş” diye tekrar ediyor Marcos. Burun kanatları beyaz, ağzı yarı açık, gülümsemiyor. “Uyku saati. Şehirde zaten yeterince pislik var, bir senin gibi veletler eksikti...”

Hesabı ödeyen o değil. Ceset Toplayıcı da ödemiş olamaz. Bastonuna neredeyse yaslanmış Díaz Grey solgun bir şefkatle gülümsüyor bana.

“Hadi, seni götüreyim” diyor Marcos. Geceyi, Julita'yla birlikte olduğum bütün geceleri hatırlıyorum, Julita'nın onun kardeşi olduğunu düşünüyorum. Marcos'un Rita'nın yatağındaki çıplak vücudunu düşünüyorum, abim Federico'yu, ve Julita'yı düşünüyorum. Defalarca dua etmek için önünde diz çöktüğümüz, fotoğrafın altındaki yatağı da düşünüyorum.

“Kalkacak mısın kalkmayacak mısın?” diye soruyor Marcos, yumuşakça, eğilerek. Doğrulup paralarla dolu elini gösteriyor, garsonun yüzünü arıyor. Sanki beni ona kesin bir biçimde bağlayan bir şey var; bana onun, nefretime uygun düşmediğini hissettirebilen yakınlığı kuran bir şey.

“Ödendi” diyorum ona, yerimden kıımıldamadan. “Daha gitmiyorum. Benimle gitmek istiyorsan otur ve bekle.”

Kayıtsız, bir kez daha Díaz Grey'in gözlerindeki küf tutmuş muhabbete bakıyorum. Marcos parayı saklayıp göğsünü havayla dolduruyor, bakmadan profilini çeviriyor doktora.

“Dememiş miydim?” diye mırıldanıyor ona döndüğünde. “Bu benden yana.”

Yanağıma yumuşakça vurup masanın üzerine birkaç bank-not bırakıyor. Teşekkür ediyor ve Díaz Grey'in bakışını hatırlıyorum. Paraları cebime koyarken duvarın önündeki masada şimdi yalnız olan Ceset Toplayıcı'nın donukluğunu anlamaya çalışıyorum.

“Artık kalkmalı” diyor Lanza. Kışını sandalyeden ayırmak için yaptığı hareketlere bakmak istemiyorum. Birden aklıma Santa María'nın, hepimizin, özel, hoş karşılanan bir bedduaya uğradığımız, büyüünün önemsiz bir türüyle lanetlendiğimiz, kıskırtılıp sınavdan geçirildiğimiz geliyor. Neredeyse ağlamaklı, bir kadına ihtiyacım olduğunu tekrarlıyorum içimden. Serin, rüzgârlı sokakta, adımlarımı Lanza'nın topallayışına uydurarak, Julita'yı, Rita'yı ve Baba'nın kiraladığı kıyı evindeki üç kadını yadsımak için başımı sallıyorum.

Çünkü Julita'nın elime sıkıştırdığı yüz peso için belirlemek istediği varış noktasını şu an, birdenbire anlamama ve bundan emin olmama rağmen bu geleceği ertelemem gerektiğini, meydana genelevin gök mavisi pencerelerine dek yokuş aşağı yürüyüp, eğer âdettense yine gök mavisi kapısına iki kez vurmak için hâlâ cesaretimin olmadığını kavırıyorum.

Kadınların şehre varışlarının üzerinden birkaç ay geçti. Hepimiz, yokuş aşağı eve doğru gidenler ya da gitmeyenler, kayıtsız ya da değil, omuz silkip onların sonsuza dek kalacaklarını kabul ettik. Kıyıdaki beyaz, pürüzlü duvarının ardına çökmüş, iki yanında iki balkonlu, pencereleri dövme demir parmaklıklı ve gök mavisi panjurlu evin kalın kapısını çalmaya gidenlerimiz onaylarını ve hoş geldinizlerini, parmak boğumlarının ahşap üzerine vurduğu hemen hemen hep meydan okuyan darbelerle sunuyordu. Dolambaçlı, tozlu yolu inmeyenlerimiz ise, genelevden konuşmayı bıraktıklarında, Santa María'nın eski, muhtemelen sonsuza dek baki kalacak hasat ve birim fiyat beklentileri gibi, siyaset gibi, Colonia'daki ilerlemeler gibi tartışma meselelerine dönmeyi tercih ettikleri anda kabullenışı taahhüt etti.

Bu yüzden, herkes, hepimiz evet demişiz de genelev, şehrin dış görünümünü şekillendiren –sahil yolu, pazar sabahları meydanı kaplayan meyve sebze tezgâhları, Colonia'yı ve konserve fabrikasının etrafında genişlemekte olan mahalleyi şehre bağlayan otobüs hatları gibi– birçok şeyin arasına karışıp kaybolma aşamasına geçmiş gibi görünüyordu. Rahip Bergner her vaazında ateş yağmurlarından, tuz heykellerden dem vuruyordu elbette; ama biz onun, kadın ve çocuklarımızın yararına mecburi vazifesini yerine getirdiğini düşünüyorduk.

Böyle böyle, hengâmeden, skandaldan sonra, kıyıdan gelen dedikoduların tazeliğini yitirip solmasının ardından, genelevin bize ve geçmişimize ait olduğuna ikna olduk ve yavaş yavaş adını gülümsemeksizin anmayı öğrendik. Barthé'yi yeniden

selamlamaya, ondan yine ilaç ve parfüm satın almaya başladık, Toplayıcı'yla karşılaşmamak için kaldırım değiştirmeyi ya da o geldiğinde Berna'yı terk etmeyi yorucu ve saçma bulduk.

İmzasız mektuplar gelmeye başladığında artık duruma alışmış, kayıtsız, hükümetin buğdayla mısıra uyguladığı sabit sübvansiyonları tartışıyorduk. Mektuplar, bilhassa başlarda ve sonlarda, teksir baskıyla çoğaltılmıştı; siyasi mitinglerde ya da grevlerde dağıtılan, telaş ve gizliliği çağrıştıran düzensiz ve sili harflerle alelade kâğıtlara basılmış bildirilere benziyorlardı. Daha fazla sayıda, daha etkili, daha rahatsız edici olan öteki-lerse mavi mürekkeple, Katolik Koleji kız öğrencilerine öğretilen *Sacré Coeur* kaligrafisinin köşeli yazıtı-*pinde*, farklı kişiler tarafından kaleme alınmıştı.

Teksir baskı veya el yazısı, bugün meşru sayabileceğimiz bu mektuplar kavgacı, dolaysızdı, şedit ve bazen de şahsiydi. Ama asla aşağılayıcı değildiler. Meşru imzasızlardan söz ediyorum ve meşru derken büyük çoğunluğunu, belli bir sıklıkla, gönderildikleri kişilerin fiziksel özellikleri veya yaşam tarzları üzerinde acımasızca durmuş olsalar da, geneleve karşı Haçlı Seferinden başka bir amacı olmayan mektupları kastediyorum. Meşru diyorum çünkü nefret dalgası şehri kapladığında, çılgınlık Santa María ve Colonia'daki İsviçreli mahallesinde yaşayanların her bakışına, her çatlağına, her yalnızlığına, her bir eylemine sirayet etti ve böylece, genelevin varlığına ya da oraya yapılan sık ziyaretlere uzak ve daha eski hınçların kışkırttığı, taklit imzasız mektuplar da gelmeye başladı.

Kıyıdaki eve ve onun simgelediği şeye yoğunlaşan büyük örgütlü nefret, orayı ziyaret edenlerin, onların ailelerinin ve gök mavisi panjurların örttüğü ticarethaneye, hoşnut olsun olmasın, pasifçe göz yumanların üzerine boşaldı. Her türden kind-

rın huzursuzluğunu adım adım uyandırdı, eski düşmanlıkları canlandırdı, öfkeyi kusup rahatlatacak, kısmen intikam alıracak bir araç sağladı. Bugün bunların hiçbiri bizim ilgimizi çekebilecek durumda değil: vasiyetnamelerde tahrifatlar, zina ve başka bir dizi sıradan kötü alışkanlık da öyle.

Taklit imzasızların hiçbiri, gerçek mektupları karakterize eden ve okuyanların saklamayı tercih etmelerini sağlayacak kadar kıymetli kılan fanatizm, saçmalık ve hayret verici ahmaklık niteliklerinden payını almıyordu. Zamanla hikâyelerin manasını yitiren, içerdikleri geçici tutkulardan yoksun kalan, etinden sıyrılan meşru imzasızlar, bir iskelet gibi şaşmaz ve katı, özlerini sergiler oldu. İncecik harfler, *u*'larla karıştırılması mümkün *n*'ler çizen genç kızların hünerli parmakları, kıyamet habercisi ya da alaycı ve tanıdık cümleleri dikte ederken Santa María'yı kurtardığına inanan kişinin kayıtsız arılığını, kasıtlı körlüğünü yeni yeni ele verir oldu.

Başlangıçta, matbu imzasızlar, uğursuz, acı alaylı bildirgeler her talihsizliği, her ölümü, her kaybı Güzel María'nın kıyıdaki varlığıyla ilişkilendirmeyi amaçlıyordu. Bunlarda bir ikaz tonu, aldatıcı bir tarafsızlık, bir önsözü çağrıştıran çekimserlik vardı, hâlâ var. Doktor Díaz Grey'in, neredeyse iki hafta süren bu ilk dönemden sakladığı bir tanesi şöyle diyor: "Şeytan ve Yahudilerle müttefik olmak iyi bir pazarlık gibi görünebilir. Ama Tanrı'nın himayesi bizden uzaklaşıyor. Rinconada'da boğulanları bir düşünün. Düşünüp taşının ve aklınızı başınıza toplayın." Bunun, "Eğer bir genelev varsa kilisenin ne lüzumu var? Eğer on peso ya kiralanan kadınlar varsa aile ocağı neyimize gerek? Bir halk iffet duygusunu yitirdiğinde Tanrı'nın himayesini yitirmeye de müstahaktır. Rinconada'da boğulanlar felaketler silsilesini başlattılar" diyen, birinci olarak değerlendirebileceğimiz, daha

küstah daha ateşli olanın bir çeşitlemesi, iki numaralı imzasız olduğuna kesin gözüyle bakabiliriz.

İkisinin arasında birkaç gün geçmiş ve bu aralık yöresel bir başka talihsizlikle doldurulmamıştı; belki bu, ikincinin ısrarcılığının yanı sıra sergilediği ölçülülüğü ve tereddüdü açıklar.

Ama çok kısa bir zaman içinde meydan savaşı başlatıldı. Azize Eulalia Bayramının pazar gününde rahip Bergner vaazına başlamadan önce uzun bir süre hareketsiz durdu, kolları düşmüş, iri atletik gövdesi eziyetle doğrulmuş, birisini arıyormuşçasına gözlerini kiliseyi dolduran yüzlerin üzerinde gezdiriyordu. Yardımcısı çocuklar ellerini karınlarına dayayarak ufak başlarını öne eğmişler, yankılanacak sözlerin ayının kendisinden daha önemli olduğundan emin, rahibin iki yanını tutmuşlardı.

Rahipten doğan sessizlik birkaç dakika boyunca tapınakta yayıldı. İnananların duyduğu tedirginlik ve endişeyi ayın kürsüsüne doğru emdi.

“Evlatlarım” dedi rahip, sanki bitmek tükenmek bilmez soruları, karşılamaşının imkânsız olduğu teselli taleplerini yanıtlayacakmış gibi. Sessizliği bir kez daha salgiladı, acılı ve rahatlamışçasına gülümsedi. Avuçları kürsünün örtüsünü sıyırıp ahşabını sımsıkı kavradı. Yumuşak, kendisine konuşur gibi, beklenen konuya değinmeden, şehir ve suçuyla ilişkisi olmayan eski ve soluk bir hikâyeyi tekrarlamakla yetiniyormuş gibi belirgin bir tutkudan yoksun, Azize Eulalia’nın hayatını hatırlattı.

Bir yatışma ve hayal kırıklığı hissi geçti kafalarından, gotik kemerlerde şişti, ağır ağır sunaklardaki alevlere ve çiçeklere yayıldı. Geniş omuzları öne doğru bükülmüş, şaşırtıcı bir heybetle, yüzdeki solgun ıstırapla aralarında akıl almaz bir mesafe izlenimi yaratarak ileriye uzanmış, kıvrık ellerinden

destek alan rahip ağır ağır konuşuyordu. Gövdesini güçlük-
le doğrulttu, melankolik ve alaycı bir gülümsemeyle ellerini
kendine doğru çekti.

“Azizenin hayatının bu mühim noktasında kesmek mec-
buriyetindeyim çünkü hiçbirimiz, ne bu halimizle, ne benim
sözlerimin dile getirdiği perişanlık vasıtasıyla, onun çektiği
eziyete, gösterdiği kahramanlığa, hak ettiği ödüle ortak olma-
ya layığız. Adil olmak isterim. Bu kilise sizin merhametiniz ve
cömertliğinizle kuruldu. Bu kilise, her bir tuğlasına kadar siz
Santa María’nın inançlı insanların parasıyla yapıldı. Ben si-
zin merhametinize asla boşuna başvurmuş değilim. Çoğunuz
hatırlıyordur, buraya geldiğim zaman ayini bir hangardan da-
ha büyük olmayan bir mabette icra ediyorduk. Bir kilise iste-
dim, oldu; okula katkı istedim, şimdi yıllık binlerce peso gön-
deriyoruz okula. Tanrı adına ne zaman ne istediysem hepsi ol-
du. Yoksul, küçük Santa María, geleceğin üç din adamı için üç
burs karşılıyor. Yapabildiğim iyilik bana ait bir iyilik değildi,
haddim olmayarak Hz. İsa’nın iyiliklerini aranızda pay ettim.
Size borçluyum; kilise olsun, katkı olsun, burs olsun, hepsini
siz verdiniz; gerektiği her seferinde binlerce armağanla imda-
da yetiştiniz. Bense hiçbir şey vermedim zira dağıttığım şey
bana ait değildi. Vaftiz ettiğim herkese, mücadelelerinden ve
zayıflıklarından bana söz etmeyi istemiş herkese borçluyum.
Benden son tesellilerini almış, şimdiyse bize bakıp günahları-
mız yüzünden acı çeken anne ve babalarınıza borçluyum. Size
minnetlerimi sunuyor, affınızı diliyorum.”

Sendeleyip düşmek üzereymiş gibi, sanki yapılı bedeninin
sağlamlığı, kudreti, sağlığı ani ve çaresiz bir hastalıkla tehdit
ediliyormuş gibi kolları düşük, başı ve heybetli gövdesi öne doğ-
ru eğilmiş, yine kürsüden uzaklaşmıştı.

“Size, layık olmadığım iyiliklerin karşılığında duyduğum minneti dünyalığımı verir gibi veriyorum. Bugün, artık karşı karşıya ve eşitiz; bir günahkâr, gasp ettiği bu mukaddes kürsüden diğer günahkârlara konuşuyor. Sizin, Santa María’nın din adamı değilim ben. Çünkü şeytan bize geldi ve misafir edildi, sizler onu misafir ettiniz ve ben buna engel olmayı bilemedim.”

Toplayıcı ilk andan, bilhassa meclisin genelev iznini onayladığı günden itibaren Güzel María'yı düşündü, başkente gidip onu bulmanın ve ikna etmenin kaçınılmaz olduğu fikrine vardı. Bu hayatının fırsatıydı, heba etmeden ve bozmadan ancak kadınla birlikte değerlendirebilirdi. Ama başkente döner dönmez – Barthé ön ödeme yapmayı kabul etmemişti– vakitsiz gelen hevesi, intikam arzusunu, fiyakalı adımlarının enerjisini hemen kaybetti. Şehir başkalarınınındı, kafelerdeki pudralı yüzler hiçbir hatırıya benzemiyordu, yeni ve zor bir dilden konuşuyorlar, tarihten habersizdiler, hayaletlere inanmıyorlardı.

Güzel María'nın peşinde bıraktığı karman çorman iziyle afallamış ve kindar, ölmüş ya da kaybolmuş arkadaşlarla içi dola dola, korkunun başlangıcında beş parasız kalakalmış Toplayıcı, kendine yirmi günlük bir hayat biçerek limana yakın bir oda kiraladı.

Az yiyor, karanlık çökerken yataktan kalkıyor, Bajo'daki kafelerde kendisini Güzel María'ya götürebilecek tanıdık bir yüz ya da bir jest arayarak geceyi tüketiyordu. Pansiyonun sokağında köşe başında pis, yıkık dökük bir kafe bulmuş, sislerin ve hayaletlerin şehrine hep kapalı, yağla buğulanmış pencerenin yanındaki masayı kendine mal etmişti. Saatler boyu yudumlanan bir kadeh karşılığında, önceki gecenin başarısızlıklarıyla bir sonrakinin beklenti ve sezgilerini değerlendirme hakkını satın alıyordu. Başkente dönme nedeni, asıl meselesi giderek, tehlikeli bir biçimde, daha az Güzel María ve iş, her şafak sökmünde daha fazla kendisi, Toplayıcı, gençlik ve geçmiş oluyordu.

Yaşlanmış, kirli gömleğinin, kulaklarındaki tüylerin, yamulmuş topuklarının, yalnızlığın ve dışlanmanın farkında, ufak *cazalla* kadehine diliyle dokunuyor, acımasız ve genç, yaşamak için kuduran Toplayıcı'yı, gözü doymaz kahramanlık gecelerinin Toplayıcı'sını kafasında yavaş yavaş şekillendiriyordu.

Başlangıçta o yontulmamış şeydi, kadınlardan bedava elde edebildiği her şeyle, yine yontulmamış, içgüdüsel bir gururu tatmin etmeye çalışan yirmi yaşındaki o ofis çalışanı olmuştu. Ardından, kim bilir ne zaman, ergenlik gibi, bir hastalık ya da bir kusur gibi apaçık, kesin, sonsuza dek içine yerleşen o çağrı ortaya çıktı. Başlangıçta varla yok arasındaydı, kenar mahallelerin köşe başlarında verilmiş gelgeç kararlardan, barların aileye mahsus odalarındaki mesnetsiz zulümlerden, arkadaşların itiraflarına karşı dizginsiz bir küçümsemeden başka bir şey değildi. Bu kadardı, bir de, ötekilerden farklı olduğunu bilmekten duyduğu zayıflık, ıstırap, yalnızlığı kabullenmek için gerekli inancı taşımaksızın hoşgörölme için yalan söylemekten, fikirler ve cümleler taklit etmekten duyulan tuhaf utanç. Kaderinin, çok arzuladığı ve ancak belli belirsiz inandığı o varoluş formunun yalnızlık içinde gerçekleştirilemeyeceği sezgisiyle tetikte.

Aynı zamanda ofislerin, yüz ila yüz yirmi pesoluk işlerin, sekiz saatlik işgünlerinin, Günlük ve Diğer Harcamalar sütunlarına mavi, uysal, kendiliğinden aldatıcı yayılan el yazısının, Cari Hesap sütunlarının belirgin faydasızlığını inşa eden, yuvarlak hatlı, açık seçik, birbirine eş harflerin zamanıydı hâlâ. Patronların, muhasebecilerin ve yöneticilerin önünde kısa, hızlı, çarpık gülümsemelerin zamanıydı: ödeleklikten yoksun, sevimli olma, saygının uygun bir şeklini ötekilere dayatma, kabul edilme arzusuyla dolu. Ve aynı zamanda, ötekilerin yurt edinip savundukları acayip dünyaya teslim olmama, kabul etmeme iradesiyle.

Ama artık, eğreti de olsa, berberlerde kısa ve pahalı mutlulukların, bir yandan spor tartışmalarını, müşterilerin ve sokağın telaşını da yeniden üretiyor gibi görünen aynalarla uzatılmış bu salonların şiddetle parfümlenmiş ılıkliğında erkeksi ve neredeyse amaçsız kendini bırakmaların zamanıydı; kendini usturalara, nemli, kaynar derecede sıcak havlularla sarılıp sarmalanmış yok oluşlara bırakmaların zamanıydı. Bu sırada, hâlâ dikkat dağıtan ve dikkatli gerçeklik, soluk kesici ve mentollü havlular arasındaki imgesiz düşle, bölmeden ve güçlendirerek, manikürcünün üzerinde çalıştığı parmaklar ve boyacının cilaladığı ayakkabılar aracılığıyla bağlantıya geçiyordu.

Sonra o kadın, ilk gerçek kadın, gereken doğallıkla anlaşma teklif eden kadın ortaya çıktı, üstelik ciddi ve samimiydi, anlaşmanın şartlarını yerine getirebileceğini sevinçle gösterdi. Ev, yemek, ayrıca kafe ve restoran masalarının altından diz üstüne bırakılan, kaskatı bir kâğıt şeride dönüşmüş, on altı veya otuz iki defa katlandıkları için değerinin tüm anlamından sıyrılmış, asla iade etmeye kalkmayacağı beklentisiyle ödünç verilmiş on pesoluk banknotlar.

Ama o, Toplayıcı, beşinci ya da altıncı kadına geçtiğinde ancak, ilk gerçek kadının zaten ortaya çıkmış olduğunun farkına varabilmişti. Bununla beraber, tekrar edilen ve gerçekleştirilen tam pansiyon teklifleri, önceden kestirilemediği için hesabı da tutulmayan banknotlar ve günlük kazanç, güvenlikten ve güçten yoksundu; geçici durumlar, eğlenceli denemeler ve çiraklık dönemleri sayılabilirlerdi sadece.

Yine de sabahın yedisinde tramvaya, metroya, otobüse yetişmek için koşturmaya ve -ceplerinde sıkıp durduğu, çalışmadan kazanılmış banknotlardan çıkarabildiği azgın gizli gurura, şüphe götürmez bir yazgıya olan sarsılmaz inancına

rağmen- bu araçlarda, uykulu, isyankârlıktan yoksun, sıkıntılı yüzleriyle gazetelerin arka sayfa başlıklarını okumak için manevralar yaparken birbirlerini itekleyen, birbirlerini koklayan, şapkalarından enselerine utanç vesilesi, bulanık, sabunlu su damlalarının sızdığı erkekleri kardeşi ya da yakını saymaya devam etmesi gerekiyordu.

Giriş saatini imzalaması, yarım ağız selam vererek, alçakgönüllülüğün merak ve dikkatleri saf dışı etmesi için hafifçe öne eğilmiş gövdesiyle, çift sıra dizili, öne eğilmiş, ceketlerini askılara asan erkeklerin, önlüklerini ilikleyip, öğle vaktinden önce son bir kez pudralıklarının ufak aynalarında kendilerine bakan kadınların arasından geçerek ilerlemesi gerekiyordu.

Yanı başında çalışan üç adamın evlerinden, önceki gecedan getirdiklerini dinlemesi gerekiyordu, kafa sallaması gerekiyordu, demir kasadan gri çuval bezi kaplı koca koca defterleri çıkarması, açması, kol ağızlarının beyazlığını ve dirsekleri koruyan parlak kumaştan kollukları geçirmesi, kelimeler ve rakamlar çizmesi, uçuk renkli kâğıtları karıştırıp incelemesi, âcizliği kemirmesi ve bazen de çaktırmadan, floresan tüplerden gelen kaçınılmaz gündelik ışık altında tırnakların pembemsi pırıltısını inceleyerek dalıp gitmesi gerekiyordu.

Bazı zamanlar korkaklığından nefret ediyor, mazur görülemeyeceğini düşünüyordu; bazen de bu ikili hayatın, sekiz saat boyunca saçma bir dünyaya, yanlış olduğunu bildiği bir varoluş yorumuna bu dakik teslimiyetin, üniversiteye ulaşip en sonunda içindeki çağrıya kendini teslim etmek isteyen genç bir adam için lisenin can sıkıntısıyla geçen saatleri gibi, kesinlikle arzu edilebilir bir dönemi oluşturduğunu düşünüyordu.

O zamanlar, dergiler çıkaran bir yayınevinde çalışıyor ve şehir merkezindeki bir pansiyonda, kendisinden yaşça büyük,

şışmanlamaya yüz tutmuş bir kadınla yaşıyordu. Bir ad vermek gerekirse, adı Blanca'ydı, derdi Toplayıcı'yı kullanmaktı; sokağa çıkmak üzere makyajını düzeltir ya da vücuduna korseler ve kemerlerle biçim verir gibi biçim veriyordu ona. Kadından nefret etmeksizin kendini aşağılanmış hissedene genç Toplayıcı, onun bir okulda öğretmenlik yaparak kazandığı üç yüz pesoyu ayın ilk günlerinde tahsil ediyordu. Bu parayla yaşıyorlardı çünkü yayınevinden gelen maaşın arkadaşlarla birlikte, yemeye içmeye harcanması, kadına bir faydasının dokunmaması gerekiyordu.

Ama ne bu, ne tasarlanmış şiddet, ne suskunlukla geçen günler, ne beklenmedik uzaklaşmalar ve açıklaması olmayan dönüşler, ne pansiyon odasındaki masanın üzerine hiç aksamadan düşen buruşmuş aylık banknotlar ilk günahından arınmasına yetiyordu. Emeklilik kesintisi ve Analık Sandığı düşüldükten sonra toplamda üç yüz peso; bu para otuz günlük ev ve yiyecek anlamına geliyordu. Çalışarak kazanılmış, başta yeşilimsi olan, kirlenmiş, buruşmuş kâğıt paralar.

Herkes gibi kadının da bir adı vardı, Blanca; ama bu onu temsil etmeyen, herhangi başka bir kadına verilebilecek ve hiçbir değişiklik yaratmayacak bir isimdi. Şişmanlayan vücudu da, kıpırtısız gözleri ve ağzıyla açıklanamaz bir aciliyetle, neredeyse ilk haberi vermenin gururu içinde saldırganca vakitsiz gelen yorgunluk ve teslimiyet de onu temsil etmiyordu. Bu yüzden çehresiz, ayırt edilir bir sesi olmaksızın var olmaya, eşsiz özelliklerini, kendinden ayrı neredeyse merak içinde seyredebilir nesneler gibi dünyaya yerleştirmeye çabalıyordu.

Umudunu yitirmiş ve utangaç, Blanca ismini almış ve Blanche, Bianca, Quita ve Blan'a dönüştürmüştü. İsmi pek de önemli olmadığını biliyordu. Toplayıcı, kadınla birlikte neredeyse her gece, ağzının çarpıklığında yanaduran bir sigara, kadından hem

utanarak hem onun için dövüşmeye hazır, güya önemsemediği ütülenmiş yeni takımından duyduğu gururla bulvardan iniyordu. Gri bir takım, beyaz ipek gömlek, siyah fötr şapka, yine siyah renkte papyon, kalın, tok bağcıklarıyla uzun ince topuklu rujan ayakkabılar. Her adımda, kafelerdeki arkadaşların her merhabasında, Blanca'nın (ya da gecesine göre Quita'nın, Bianca'nın, Blan'ın, Blanche'nin, Blancette'in) parmaklarını her sıkışında, geçindiği paranın bayağılığına ve çaresizliğine gittikçe daha çok ikna olarak yürüyordu.

Bazen restoranlarda yemek üstüne, birlikte kahve içmek için gelen arkadaşların önünde Blanca'nın savurduğu, önceden kurulmuş ve eksiksiz, üstelik önceden kestirilebilir ahlaki ve estetik niyetlerle lekelenmiş cümleler yüzünden mahcup duruma düşen Toplayıcı, kadının büyüyen yağ tabakasına ve yıllara rağmen, şişmanlık ve yaşlılıkla, sanki bunlar yabancı şeylermiş, vücudundan bağımsız, boş bir alanda önüne çıkan engellermiş gibi mücadele ederek, onun dünyasında bir yer tutmak istediğinden şüpheleniyordu.

Ama kendisinin ne kadınla ne de hevesiyle bir ilgisi vardı; adı gibi beyaz bir yüz, bulanık ve geçmişte kalan olasılıklar ve hepsinden öte, o her şeyin altında yatan, her şeyi faydasız kılan, vazgeçemeyeceği yapısal dürüstlüğü; okuldaki beş saatlik iş, Blanca'nın -kendisi için, içinde varlığını sürdürmeye devam eden, kendisinin olan o ölümsüz parçacık için- gelenekleri ve bakış açılarını, açıklanamaz ve açıklama gereği duymamış olduğu inançları günü gününe koruduğu eylemleri ve sözleri.

Sonra kriz anı, her güçlü ruhun yalnızlığı ve kaderini aradığı, beklenen o vakit geldi. Toplayıcı işi bıraktı, Blanca'dan ya da Blanca'nın yerini alan kadından ayrıldı. Ucuz, küçük evlerin olduğu mahallede bir oda kiraladı, her öğle vakti, yeni uyanmış,

tıraş olmuş, bir aletin benzersiz özelliklerinin ve kabiliyetinin farkına varabildiği gibi ağzının gülümsemeye doğru saptığının farkında tramvaya binmeye, arkadaşlarıyla buluşmaya, onlardan beslenmeye ve Bajo'daki kabarelerde içindeki çağrıya uygun kadını, gerçekten kendi kanaatine göre yaşamaya başlamak için vazgeçilmez olan kadını aramaya başladı.

O zamanlar tanıdı Güzel María'yı ve ideallerin gerçekleşmesinin vazgeçme gücümüze bağlı olduğuna kanaat getirdi; sonra bu güven bir dogmaya dönüştü; ömrünün geri kalanı boyunca bu dogmayı terk etmesi gerekmeyecekti. Güzel María temkinli ve ahlaksızdı; Toplayıcı, birbiriyle karışamayacak, buna rağmen orada, kadının içinde, ona hayat vererek bir araya gelen, onun içinde dönüşüme uğrayan şeyleri manasızca ayırıştırma görevini gerçekleştiriyormuş gibi, anlamadan, çileden çıkmış, temkinli ve ahlaksız diye düşünüyordu. Temkinlilik ve ahlaksızlık, Toplayıcı'nın tasarlayabileceği bütün sınavlardan geçtiler, kurabildiği bütün tuzaklardan kaçtılar, dayaklar, haksızlıklar, cömert eylemler, meydan okumalar, sinsî veya samimi beklentilerden geçerek tükenmez, hayat dolu, kendileri olmaya ve birbirleriyle anlaşılmaya devam ettiler.

Artık arkadaşlar, meslektaşlar dönemindeydi; bir kısmı, kendisine yoldaşlıktan ve üslup derslerinden, tartışılabilir ya da şevkle benimsenebilecek teknik örneklerden başka verecek şeyleri olmayanlardı. Ötekiler de neredeyse hep başarısızlığa uğramış ya da yoksul ve eşli bir yaşlılığa doğru gitmekte olanlardı; belirli bir hayata ya da para ve kadın kokusu vasıtasıyla, ipek gömlekler, paravanlar, kürtağlar, şehir çıkışlarındaki ocak başı restoranlar, pırıl pırıl yanaklarla, geçmişe özlem ve sözde bir kayıtsızlıkla hatırlanabilecek bir hayata kendilerini taşımış dürtünün yoğunluğuyla kardeşi olanlardı. Onları aşan, ban-

ka hesaplarından ve gururun verdiği düşüncesizce tatminden öteye, kardeşlerine verilmiş imkânları anlama imkânlarından daha öteye giden bir yoğunluktan bu. Onlar kardeşleriydi, kendisi gibi lanetliydi, gelenekleri destekliyor, yabancı nefretini azdırıyor, peş peşe gelen ilahlaştırmalara güven duymak için gerekçeler arıyorlardı.

Aralarından –sessiz, gergin, cüretkâr olan– bazıları, Marsilyalılar küçük Julio’yu bir genelev kapısında öldürdüklerinde, gitarcılarının boş locasından aşağıya doğru iki şerit, kaskatı matem tülünün asılı olduğu kafenin barında, kendisini ağlarken görmeye layık olduklarını gösterdiler.

Bazıları da intikamında ya da bu intikamın sonu gelmez hazırlıklarında ona yardım etmek istediler. Bu isteği, yerli şeflerin, melez görünümlü Pérez ve Giovaninis’in verdiği bekleme ve ayak uydurma emrine itaatsizlikte de gösterdiler. Gerçekte, şüphe çektiği üzere, oradan oraya, restoranlar, barlar, çardaklarda sürüklenen intikam komploları, küçük Julio’nun, kimsenin hazır bulunamadığı, uzatılıp duran cenaze nöbetinden başka bir şey değildi. Hikâyeler anlatılıyor, gerçekleşmesi mümkün görünmeyen kehanetlerde bulunuluyor, şekerkamışı likörü kadehleriyle çevrili sessizliklerde cesaret aranıyor ve kıçların üzerindeki revolverlerin kabzalarını tokatlayan eller, aynı zamanda kafa karışıklığını, ölümün çaresizliğini, sersemlemiş bir iktidarsızlığı ölçüyordu.

Yıllar sonrasının Toplayıcı’sı, *El Liberal*’in ve kıyıdaki küçük evin Toplayıcı’sı, elinde sadece geçmişi hatırlamasına yardım edecek gazete dağıtımcısı Vázquez’in ya da Santa María’nın kısa şafaklarına takılan genç bir kamyoncunun hayret ve hayranlık içindeki dikkati bulunan Toplayıcı, hikâyeyi tekrar etmeden önce, adım adım üstesinden geldiği giriş inkârlarından önce,

ayağa dikilip kafasındaki saçından kalan hatırayı sergilemeyi alışkanlık haline getirmişti:

“Adı neydi bilmiyorum; demek istediğim, soyadı. Adı Julio’ydu. Ölümünü görmedim, ama öncesinde, birkaç saat öncesinde ya da önceki gün onunla birlikteydim. Yirmi dört yaşındaydı, benden küçüktü, yani biraz küçüktü; ama fark etmiyordu: bu yolda pişen erkekler, Polonyalıların gelip de Aiglon’un bodrumundaki kadınların işini bitirmelerinden önce erkek olanlar, artık nesli tükenmiş cinsten erkekler, onu şefleri biliyorlar, tavsiyelerinden nasipleniyorlardı. O sıralar, diktatörlük zamanlarından bahsediyorum, herkes kendi başının çaresine bakıyordu, hepimiz üç kuruş için yoldaşını satmanın yolunu arıyorduk. Marsilyalılar öyle değildi; çünkü, her zamanki gibi onlar için önemli olan sadece işti, işlerini korumak için anlamayı biliyorlardı. Marsilyalılar, Yahudiler ve yabancı olup olmadıklarına bakmadan hangisi daha çok ısıtıyorsa o güneşe yanaşan Polonyalılar, anlayın işte. Hepimiz için bir umuttu, ondan yaşça büyük olan, tekrar ediyorum, çatışmalar arasında yürümekten yorgun, hayat kadınları ve kurşunlar arasında yetmişmiş bütün bu adamlar için. Büyüklerden her biri başta sırtını döndü ona, olur böyle şeyler deyip üstünlük tasladı, iyice bir tarttı, tam da fırsat kollayarak topun döndüğü noktaya koşan zıpcıktının tekine davranır gibi ciddiye almadan başından defetti. Ama hiçbir şey istemiyordu onlardan, üstelik vermek isterlerse gücendirmeden geri çeviriyordu. Bakın küçük Julio’nun yöntemi şuydu: sabırla etrafta dolanıyordu, köpekbalıklarının ayak işlerine bakan birini keşfedene kadar aralarına karışıyordu. Önce adama kendini tanıtıyor, zamanı geldiğinde de Marsilyalılarından söz ediyordu ona. Neden biz kendi içimizde kavga ediyoruz da onlar bizim canımıza okumak için birlik oluyorlar;

neden aramızda örgütlenmiyor, savaş baltalarını gömmüyor, omuz omuza verip onları bize ait bu topraklardan atmıyoruz, falan. Canlarını sıkıldığında ya da ağzı süt kokan birinin gelip kendilerine ne yapmaları gerektiğini söylemesine öfkelenmelerinde, tepelerinde vızıldayıp duran bir sinek gibi kurtulmanın yolunu arıyorlardı. Ama o, ölmekle görevli, gizli kapaklı bağları olan, yasalardaki açıkları kendileri yararına veya başkalarına tavsiye vermek üzere ezbere bilen tiplerin yanında, o küçük hanım edasıyla, aynı mevzuda ayak direyerek, yeri geldiğinde gülerek ama onlara dizgine gelecek tiplerden olmadığını gözleriyle göstererek, hadi hadi demeye devam ediyordu. Ve kimse ona karşı çıkmadı; yüzlerine bakarak, sesini yükseltmeden, sakince fikirlerini söylüyordu. Böylece ufak ufak, zaman yitirmeksizin büyüdü. Kendisi için bir şey istemiyordu; iki kadınla yoluna devam ediyor, daha fazlasını aramıyordu. Birlik olalım, çocukluk etmeyi bırakalım, yabancılara ve satılmışlara karşı kendimizi savunalım istiyordu sadece. O bir umuttu, tahmin edebilirsiniz; tekrarlayıp durduğu şeyi ondan önce biz de düşünüyorduk, ama bir tek o, beladan uzak yeni biri, birimizden diğerine tek tek gidebilir, konuyu tartışabilir ve bizi ikna edebilirdi. Onu lükse kaçmadan, geriye itilmiş siyah fötr şapkasıyla hep griler içindeki patronlardan biriyle baş başa ne zaman gördüysem, size şu kadarını söyleyeyim: başında onu alaya almak isteyen sonuçta her zaman ona saygı duymuştur. Ben onu birkaç saat öncesinde, şehir merkezinde gördüm, cumartesiydi, bana Dorrego'nun, şimdi yerinde yeller esen o kafenin barından seslendi, gülerek bir tek atmaya davet etti, kolunun altında katlanmış bir gazeteyle yarım yamalak kucakladı beni, üzerinde –ben ilk kez görüyordum– siyah olmayan bir kravat ve, hâlâ gözümün önündedir, minik minik taşlı nal biçiminde bir iğne

vardı. Benim bir iş yüzünden acelem vardı, tahmin edemedim. Ertesi gün, pazar akşamüstü güneş indiğinde, restoranı da olan bir evin kapısında dikilmiş duruyordu, Marsilyalılar onu bir taksiden mıhladılar, karnına yarım düzine kurşunu boşalttılar. Tek kelime bile edemedi. Olacağı buydu. İşte o zaman memleketin sonu geldi, her şey bitti.”

Böylece savaş başladı ve bunu tasdik etmek için imzasız mektuplar derhal postacıların çantalarına atladılar. Düzgün, mavi harflerle, ağır ağır yazılmışlardı; hemen hemen hepsi kadınlara gönderilmişti, oğulların ve kardeşlerin, sevgililerin, az sayıdaki kocanın genelevde görüldüğünü bildiriyorlardı. Ne hakaret ediyorlar ne yalan söylüyorlardı; rahip Bergner'in ilk saldırgan vaazının hemen peşinden gelen o dönemde isimlerden, tarih ve saatlerden söz etmekle yetiniyor, pek yakında şehri bölecek olan misillemeleri belli belirsiz ima ediyorlardı.

Mektupları yazanlardan bazıları otuzuna yakın kadınlardı; ama çoğunluğu, birbirlerini Kolektif Eylem grubunun toplanmalarından tanıyan genç kızlardı. Ne olursa olsun aralarında, üzerleri mavi yazılar yazılı uzun zarfları açanların gözünde canlanan o umutsuz evde kalmış kız tipini doğrulayacak hiçbir kadın bulunmuyordu. Belki de hepsi aynı kadını varsayıyordu; kafalarında bir araya getirdikleri kemikler, gözler, boy, ten, parmak kemiklerinin uzunluğu, tırnakların şekli, yazı sırasında parmak boğumlarının aldığı şekil birbirine tastamam uyuyordu.

Alıcıların hepsi, birbirlerinden habersiz, bilmeden, kadına –yazıtipi açığa vurmaya da, imzasızlar daktiloda yazılmış olsalar bile, yazanın bir erkek olduğunu akıllarından geçirmezlerdi– boyun kısmı ince kadife bir kurdeleyle çevrelenmiş ya da yakanın ilk düğmesi yerine bir broş ya da broşa dönüştürülmüş bir altın para bulunan derli toplu, dantel bir bluz yakıştırdı. Donuk bir gülümseme, içe çökük bir ağız, tatlı bir ifade, adil bir profil verdiler. Nefret edilebilir ama itici olmayan, suskun, ke-

derli, bitki ve kedi dostu, şafak ve günbatımlarına düşkün birisi olarak tasarladılar; ona bir peruk ya da sarıya boyanmış bir saç verdiler, adının baş harfleri işli bir mendili, sadece kokusunu içine çekerken kendini yalnız hissetme zevki için kol ağzından çekip burnuna götürme alışkanlığı atfettiler.

Muğlaklık ve kehanet tonu tutturmaya çalışan, Rinconada'daki piknikte boğulan gençleri referans almakta ısrarcı ilk imzasızlar, belki de söylendiği gibi kilisenin kutsal emanetler odasından çıkmıştı. Herhangi bir ceza, göze çarpan bir afetin olmadığı birkaç hafta geçti. Rahip Bergner, kürsüden bize bu aranın, takdiri ilahinin görünürdeki bu kayıtsızlığının ya da unutuşunun, kafa karıştırıcı ve uğursuz olmaları nedeniyle, bir dizi somut trajediden sonsuz seviyede daha ürkütücü olduklarını gösterdi. Babil'in ve Ninova'nın vurdumduymazlıklarını hatırlattı; öngörülemeyen, eli kulağındaki geleceğe gözyaşı ve diş gıcırıtısı yerleştirdi, fırtına öncesi sessizliğini inceden inceye ele aldı.

Böylece Kolektif Eylem'in kızları, emirlere veya telkinlere itaat ettiklerini kimsenin asla ispat edemediği, Santa María'nın o temiz, iyi giyimli kızları, tarih huzurunda, inançlarından, şehrin hayatını altüst eden sefalet ve tehlike hissinden başka bir şeye boyun eğmeksizin, kendiliğinden bir araya gelip entrikalar çevirmeye başladılar. Sessizlik yeminleri mırıldandılar, uçuk renkli incecik kâğıtlara, geleneksel ve mağrur, uzun harfleriyle, tehdit ve itham dolu mavi mektuplar yazdılar.

Ahlaksızlığın içten içe kemirdiği, çarptırıldıkları cezayla yıkılan Ortadoğu şehirlerinden bahsetmiyorlardı kuşkusuz; sadece kıyıdaki evden ya da Güzel María'dan, oğullardan, sevgililerden, kardeşlerden, hepimiz için tanıdık kişilerden ve yerlerden söz ediyorlardı; anlamları şüpheye yer bırakmayacak şekilde kavranabilecek rastlantı iddialarında bulunuyorlardı.

Örneğin, María Mann'ın durumunu ele alın: Urquiza Cadesinde, müzik dükkânının hemen yanında, Barthé'nin eczanesinin neredeyse karşı köşesinde, tente, şilte, plaj sandalyesi satan mağazanın sahiplerinin kızı. Postayla gönderilen ilk el yazması imzasızlardan olduğu neredeyse şüphe götürmeyen bir mektup almıştı:

Sözlün Juan Carlos Pintos cumartesi gecesi kıyıdaki evdeydi. İffetsiz ve büyük olasılıkla hastalık kapmış bir halde pazar günü seni ziyarete geldi, evinde öğle yemeği yedi, seni ve anneni sinemaya götürdü. Seni öpmüş olabilir mi? Annenin eline, masandaki ekmeğe dokunmuş olabilir mi? Raşitik, kör, yaralarla kaplı çocukların olacak ve özellikle sen, o korkunç hastalıkların bulaşmasından kaçamayacaksın. Ama çok daha önce türlü türlü talihsizlikler, günahsız yakınlarını üzecek. Bunu düşün ve kurtarıcı telkini dualarda ara.

Diğerleriyle birlikte María Mann da, İncil'den alınmış ismi ve dantel bluzu olan incecik, kindar kadın imgesinin vücut bulmasına katkı sağlayabilirdi. Onu tek başına, dudağını ısırırken, isminin baş harfleri işlenmiş küçük mendilinin parfümüyle burnunun altına ufak ufak dokunurken mektupları yazışını görebilirlerdi. Ama, gerçekte özgün imzasızları yazan, Eylem'e mensup kızlar, hayallerdeki yaşını başını almış sıska kadından çok farklıydılar.

Her şeyden önce içtendiler, dürüst davrandılar. Santa María'yı bu çirkeften, kıyıda doğan ve antenleriyle evleri tırmalamak üzere ara vermeksizin, küstahça şehre doğru ilerleyen bu beladan temizlemek, geneleve kilit vurmak için kaçınılmaz olduğuna

inandıkları acıdan, kavgadan ve ayrılıktan daha fazlasına neden olmak istemediler. Ne zaman ne hınç soldurup kurutmuştu; öç almanın değil, aksine, ilkelerini ve tasarılarını, hepsinin aynı olan kişisel geleceklerini tehdit eden bir düşmana karşı kendilerini savunmanın peşindeydiler.

Gelişigüzel çokeşlilik istemiyorlardı, böyle bir çokeşliliğin mümkün olduğu, kolay olduğu, kıyıdaki evden davet edildiği fikrine katlanamıyorlardı. Böyle saldırganca karşılaştırılmak istemiyorlardı, erkeklerin, yanılısalar bile, başka kadınlar bulaabileceklerini hissetmelerine göz yummak istemiyorlardı.

İlkin, okulun her hafta Kolektif Eyleme tahsis ettiği salonunda, sonraları Tablada'ya giden yolun üzerindeki eski kır evinde, Malabia'nın dul karısı Julita'nın odalarında toplandılar. Körpe ve sağlıklı, gülüşüp çığlıklar atıyor, her biri ötekilerin kötü niyetine karşı kendi sırrının aslını koruyor, planlar yapıyor, dedikodu alışverişi yapıyorlar, ardından, çay yudumları arasında, yüzlerine azıcık al basmış, dilleri dişlerinin arasında, dolma-kalemlerin uçlarına doğru kayan hırslı parmaklarının uçlarına mürekkep bulaştırarak imzasız mektupları kopyalıyor, oluşturdukları bu kadın ittifakının asırlar öncesine gittiğini hayrete düşmeksizin keşfediyorlardı.

Özünde sevgiden daha güçlüydü, erkek karşısında gösterilen her teslimiyetten, bireysel tüm feragatlerden sağ çıkabiliyordu. Kızlar çay içerek ve keklerden ısırıklar alarak, birbirlerinin kaçınamadıkları parfümleri koklayarak, alınlarına dökülen saçlarını ellerinin yumuşak, uygun darbeleriyle sıcaktan ve nemden öteye iteleyerek, kahkahaları haber veren ve koruyup kollayan bembeyaz dişlerini göstererek, yurttaş iffetini savunmak için ve erkekler onların kişiliklerinin şifresini sezemesinler, absürtlüklerin, kurnazlıkların, yüzlerce yıllık, sürekli yenilenmiş yan-

liş anlamaların kıskançlıkla örttüğü biricik gizemlerini deşifre edemesinler diye yazıyorlardı imzasızları.

Malabia'nın dul karısı Julita, onları haftada iki kez ağırlamayı kabul etmişti. Çoğu şipşak fotoğraflardan büyütülmüş soluk, bir düzine kadar portreden Federico Malabia, imzasızların yazarlarına gülümsüyor ya da kederle bakıyordu; kızlar, fotoğrafların hızla yaşlandıklarına şahit oluyorlardı: her göz atışında, önceki ziyaretlerinde hesap ettiklerinden iki üç yıl önce çekilmiş görünüyordular, adamsa her defasında daha ölü, daha az inanılır görünüyordu. Ama bundan hiç söz etmiyorlardı; Julita'ya veda ettikten sonra bahçede bir araya gelmiş, portrelerdeki gözleri, merhumun omuzlarını, yüzündeki yegâne yumuşaklığı, üstüdağın sevimli çizgisini yorumluyorlardı yalnızca.

Zaman zaman Federico'nun mobilyaların üzerine dağıtılmış, yere atılmış pantolonlarıyla, gömlekleriyle karşılaşıyor, kolonya ve puro tütününü kokusundan artakalanı kokluyorlardı; sanki onlar gelmeden birkaç dakika önce orada bir adam varmış da duş alıp giysilerini değiştirmiş, külü odada bulunan tek kül tablasında beyazlaşan o kalın purolardan içerken Julita'yla, sıcaktan tembel tembel laflamış gibiydi. Ama biliyorlardı, bu imkânsız olsa da, tütün ve kolonya kokusu da, giysiler de Federico'ya aitti. Julita'nın yüzünü, yorgun ağzını, omuzlarına salınmış, tarak değmeden uzayan saçını, öfkeli bir esrime bakışıyla, duyurulamaz, sır olarak kalacak bir zaferi ima eden bir bakışla yorulmaksızın doldurduğu ışıldayan, adanmış gözlerini hayal ediyorlardı.

Kızlar kadının hareketlerine bakıyorlardı. Demlik ve fincanların bulunduğu tepsiyle kek tabağını masaya koyup onlara gülümsedikten sonra dirseklerini beline götürüşünün yavaşlığını ölçüyorlardı; kadın bu geri çekilme ve toplama hareke-

tiyle sessizliğini sağlamlaştırıyor, mutluluklarını kıyaslamaya meydan okuyarak davet ediyor, yalıtılmışlığını ilan ediyordu. Kızlar bütün bunları fark ediyor, birer birer fesatlığın kolaylığından el çekiyor, kendilerini mucizeye ya da deliliğe inanmaya zorlayarak güzelleşiyorlar, duvarlardan, masadaki çerçeveden, kararmış şömineden bakan ölü adamın o öğleden sonra, ilk gelenin bahçedeki gıcırtılı kapıyı çalmasından on beş dakika önce orada olduğu sonucuna varıyorlardı. Belki de yolları merdivende kesişmişti, belki narin ve iriyarı adamı merdivenin bir dönemecinde durup öne eğilmiş, sabırla kendilerine yol verirken hayal etmek saçma olmazdı.

Kızların Federico'nun elbiselerini etrafa yayılmış buldukları öğle sonlarında, Julita, saçları daha bir dağınık ve neşeli karşıyordu onları, özürler mırıldanarak pantolonu, buruşuk gömleği, yilankavi kravatı toplayıp sandalyeleri boşaltmak için koşturuyordu. Eşyaları elbise dolabına kaldırmadan önce bir ahşaba ya da kendi vücuduna vurarak kemer tokasını anlatıyordu; ardından, duman ve kolonyanın erkeksi kokularını havadan silmek için pencereyi açıyordu. Yüzü pembeleşmiş, kızlar mahremiyetini görüp kokladılar diye pişman olmuş, ardındaki bahçe ışığına karşı kollarını açarak yeni bir özürle gülümsüyordu.

Sadece mecbur kaldığında konuşuyordu; sabahlığının ceplerine gömülü elleri, deli deli bakan gözleri, gülümser ifadesiyle, adeta yakınlarda ama erişilemez bir yükseklikte duruyordu. Kızlar, orada değinmeye cesaret edebildikleri şeylerden, havadan sudan, genel mevzulardan konuşurken can kulağıyla dinliyor, başını sallayarak onaylıyordu; çay, dolmakalem ve mürekkep şişesi, yumuşak renklerde incecik kâğıtların olduğu kutular getiriyordu. Kızların evine neden geldiklerini bildiğini asla göstermedi; konuşmalarına ve yazmalarına izin verdi.

Julita'nın sert, taranmadan salınmış saçlarla çevrili mak-yajsız, terden yağlanmış, lakayt bir gençlikte sabitlenmiş yü-zü, şakaklarındaki ve ağzının üzerindeki kırışıklıkları sakla-mayıp aslında sergileyerek, olan bitenleri neşeyle açığa vurarak ve bunları kabullenmeyi reddeden gözlerindeki öfkeli ışıltıyla, küçümsemeden ve heyecansız bakıyordu kızlara. Kimi zaman karnına bakmak için yüzünü eğiyordu Julita, kimi zaman da kızlardan, onların sınırlı ilgilerinden, akraba ve arkadaşların günü gününe uyuştukları kesinliğin kabullenişinden ötelere çevirip gerçekleşmesi imkânsız olaylara, birlikte olunan mutlu anlara, en azından aylarla hesaplanabilecek bir eskiliğe sahip sahnelere katılıyordu yeniden.

Kızların sohbeti, mektup kâğıtlarının üzerine eğilmiş pro-filleri, yaz sıcağından çıplak bırakılmış omuzları, birbirine eş yaşları, onunla hatıralar arasına girmiş, o anda mevcut ve do-kunulabilir bir buhar bulutundan başka bir şey değillerdi.

Hamarat kızlar, mavi mürekkeple ithamlar kaleme alıp ce-zalar ima ederken, Julita tekrar Federico'nun kollarına ve sırtına dokunuyor, yatağa, şömine başındaki karşılıklı konuşmalara ve sessizliklere, çiftlikteki kış şafaklarına, soğuktan donmuş atla-rın, kuş çığlıklarının, dışkı ve dış macunu kokularının arasında tek başına birleşmelere geri dönüyordu.

Lanza bıyıklarına dokunup bir kez daha bira kupasını kaldırıyor ve nemden bardağa yapışmış karton altlıkla birlikte az önce iki parmağımı şaklatarak bir kenara ittiğim mevzuyu tekrar açıyor.

“Şiirlerinizle ilgili söyleyebileceğim en kötü şey” ve ardından söylüyor, “iyi oldukları. Şiirlerinizi dehşet verici bulmayı, şekilsiz, kusurlu doğmuş minik minik yaratıklar gibi, patileri, gözleri, boynuzları fazla ya da eksik hayvancıklar olarak görmeyi tercih ederdim. Demek istediğim...”

“Bir şey demeyin, umurumda değil. Size utançla emanet ettiğim dizecikleri umursamıyorum. Pişmanlık duymak istemiyorum. Doğdular ve şimdi ölüler.”

“Demek istediğim,” üzgün ve kararlı, orantısız bir ciddiyetle ısrar ediyor, “iyi olmaları sebebiyle kötüler. Sizin yaşınızdaki birinden, bu yılda, bu şehirde bir çılgılık... anlaşılmaz bir mimiği, deliliğin herhangi bir halini tercih ederdim ben.”

“Tabii” diyerek gülümsüyor ve içiyorum. “Yaş, yıllar, Santa María ve, söylemeyi unuttunuz, şahsi durumlar.”

Savunmasız ve daha üzgün, Berna’da bir cumartesi gecesinin havasında, duman ve söz karışımında garsonu arıyormuş gibi yapıyor.

“Hayır” diye bana bakarak mırıldanıyor. “Unutmadım, unutmadığımı biliyorsunuz. Bırakın da bu zavallı ihtiyar konuşsun. Kaçınılmaz olanı söyleyip rahatsız edeceğim sadece. Beni anlıyorsunuz; çünkü okuduğum şeyden, sizden istediğim şeye, lanet olsun, sizin yazmaya mahkûm olduğunuz şeye temas eden

birkaç satır kaldı bende. Hataları mazur görün, asla kendinizi tashihe adamayın. Bakın şunu ne hale getirdim:

*Bense kaybediyorum, kadını da erkeği de, can veriyorum
her geçen gün daha edepsiz, arzulu ve soğuk
yabancı yaşlılıklar ve tutkular karşılığında.
Gitmekse gitmeyeceğim, kalmaksa kalmaya inanayım.*

Birer bira daha istiyoruz, pipomu boşaltıp doldurarak, gelen giden üzerine konuşarak uzunca bir süre oyalanıyorum. Lanza'nın yüzü, buğulu ve kızarıklık gözlerindeki belli belirsiz zaferle birlikte iyi huylu ve sakin.

"Olmuş," diyorum, "hoşuma gitti. Ama bunun size okumanız için verdiğim, patilerinin yerleri karışmış ucubeyle pek ilgisi yok. Korku ve çığılıktan uzak hali çok daha iyi."

"Öyle mi," köpüğün arasından kararlı bir tavırla geveledi. "Hafıza kusurundan, yaşlılara has kafa karışıklığından olacak. Ama hatalı bu dört dize... Bence bunlarda huzursuz edici bir şey var, hani sizden istediğim ya da dilediğim hakikat. Ama faydası yok. Siz fikrinizi zaten söylediniz. Bu tür şeylerde fikirlerin kıymeti yoktur. Bunları ciddiyetle dinleyen yolunu kaybetmiştir. Şimdi siz çaktırmadan bara doğru bakın. Akranınız Marcos, her zamanki asalaklar ve bazı kadınlarla bizi kuşattı. Her biri Falanster'in melankolik harabesi."

Bakıyorum, oradalar, içiyor ve şişe şişe içki alıyorlar. İhtiyara dönüyorum.

"Bir keresinde Falanster'den bahsetmiştiniz bana. Ortalıkta gezinen bazı dedikodular duydum elbette. Ama gerçekte nedir bilmiyorum, anlamıyorum."

Lanza gülüyor, ağır ağır tüttürüyor.

“Vaktiniz var mı?” diye soruyor bana.

“Hem de bol bol.”

“Ne mutlu size. Hadi piponuzu yakıp katlanmaya hazırlanın. Aslında bu da başka bir hileli dehşet. Ciddiye alınırsa üzücü de. Marcos Bergner, bu mevzudaki fiyaskonun ne eser sahipliğini ne günahını hak ediyor. Aranızda kaç yaş var?”

Hesap ederken pipomu tüttürüyorum. İhtiyar Lanza’nın girizgâhındaki niyeti tahmin edemiyorum. O buna önsöz derdi. Ne olursa olsun, gece uzun olma vaadi ya da tehdidi yüklü. Yaşlı insanların ve aptal gençlerin herhangi bir hikâyeyi anlatırken etki bırakmak için kullandıkları hileleri bilirim. Babamın ne kadar sıkıcı olduğunu hatırlıyorum.

“Sanırım on yaş kadar” diye karşılık veriyorum sonunda.

“Onu ne zamandan beri hatırlıyorsunuz? Gerçek bir hatırlamayı kastediyorum.”

“İşin doğrusu... Bir dakika; onu görmeye başlayalı iki üç yıl oluyor. Yani sizin kastettiğiniz biçimde görmeye başlayalı.”

Lanza memnun, gülümsüyor, sigarasını hazırlarken ağırdan alıyor. Önemi yok, beklerim; Falanster ilgimi çekiyor.

“O halde” diyor rahatlayarak “farklı kişilerden söz ediyoruz. Başka bir Marcos vardı, var oldu. Şuna bakın, sarhoş, şişman, kaba saba, kibirli. Büyük felaket ve değişimler, beni İspanya’dan çıkmaya zorladı, işte gördüğünüz gibi buradayım. Kendi kişisel sorunumu her açıdan inceledim, fazlasıyla zamanım oldu, mantık olsun, uykusuzluk olsun, umutsuzluk olsun. Bela da eksik değildi. Sonuçta başka şansım yoktu. Doktor Díaz Grey’le, dostumuz, zavallı fahişelerin koleksiyoncusu Larsen’le, ne bu meseleyle ne bu geceyle ilgisi bulunan daha niceleriyle birlikte beni Santa María’ya demir atmaya zorladı her şey. Buraya, ölene dek.” Omuz silkerek, öksürüğünü örtmek için kaldırdığı

parmaklarının arasından söylüyor bunu. “Kederse keder; anlamaksa baki. Ama ne dram ne melodram. Falanster. Size hiç tanımadığınız bir Marcos Bergner’den söz ediyordum. O sıralar, sizin şimdiki yaşınızda olacak. Belki birazcık daha fazla. Ama onda bir şey vardı ki, affedin, sizde yok. Kanlı canlı dediğimiz türden bir bünyesi vardı. Siz, insan deneyimlerinin en önemlilerini şiirler yazarak yaşayabilirsiniz ya da yaşayabileceksiniz. O zamanlardaki Marcos, bunları ruhunda (tabii bir ruhu varsa) ve bedeninde yaşadı, tek satır yazma gereği duymadan. Bir de, memleketlim diyebileceğim Insurrealde’nin kızı vardı. Bana kalırsa, gerçek soyadı Insurrealde olmalı. Ama önemi de yok. Santa María’ya göç eden her şey soluyor ve yozlaşıyor. Bir kaybın ardından endişelenmeyelim.”

“Pekâlâ” diyorum yumuşakça, ihtiyarın orada olduğumu ve sözünü kesmediğimi bilmesini istiyorum. “Kız Marcos’un sevgilisiydi.”

“Babasının satın aldığı hektarlarca arazi ve kız. İsviçrelilerin Colonia’sı henüz kuruluyordu. Altı ayda bir, teneke sandıkları, tuhaf, kolalı giyim kuşamları, İncil’leri ve iradeleriyle birlikte yeni yeni aileler geliyordu. Ama ortada bir Colonia yoktu daha. Fotoğraf aşağı yukarı o sırada ortaya çıkıyor. Bu Orloff’un işi olacak, Prens Orloff, 1905 Rus Devriminden ya da Büyük Katerina’nın Potemkin’den bıkmışından bu yana bu mahallelerde cirit atıyor olmalı. Her ne anlatırsa anlatsın, Orloff ikna etmesini bilir, hiç dert etmeden tutkuyla anlatır anlatacağını. Benden daha iyi yalan atar. İkimiz de tarih hatalarına, abartmalara, imkânsızlıklara meylederiz, teslim ediyorum. Ama birbirimizden farklıyız: o, güzelliğin, edebi sahenin, şimdilerde gerçeklerden kaçış denen şeyin, keşfin peşinde. Onunkisi bir sanatçı duruşu. Bense gerçeği arayan zavallı bir *ihtiyarım*.”

Marcos, arkamda tehditkâr bir çığlık atıp hemen ardından gülmeye koyuluyor. Arkadaşları onu kutlayıp birer kadeh daha istiyorlar.

“Kadınlar ne yapıyor?” diye soruyor Lanza.

İsteksiz, gözetleyip anlatıyorum.

“Biri” diyorum, “hasta, kusmak üzere olan bir suratla sigara içiyor. Öteki de dikiş dikiyormuş ya da evi, odayı, her neredede yaşıyorsa işte orayı düzenliymiş gibi sakın, şarkı mırıldanıp boyanıyor.”

İki kupa bira getiriyorlar, Lanza dudaklarıyla köpüğe dokunuyor.

“Pekâlâ” diyerek kabulleniyor. “Gelelim Orloff ve fotoğrafa. Evimde bir kopyası var, yıllardan beri ilgimi çeken her şeyi tuttuğum bir defterim var. Sizin için sürpriz olurdu. Bir gün o kâğıt yığınının göz atmanız için sizi davet ederim, kutsal vatanperverlik görevimiz gereği, Santa María’nın gerçek tarihini öğrenirsiniz. Bu arada, fotoğrafın bendeki kopyasını da görürsünüz. Bu fotoğrafta satir kulaklarıyla, sorgulayıcı uzun kaşlarıyla, sert burnuyla, çocuksu ağızıyla zayıf bir Marcos bulacaksınız. Siyah bir pelerin, belki de bir pançodur omuzlarının üzerindeki; panço pelerinden asla sahip olmadığı, inanılmaz uzun eller, parmaklar çıkıyor. Bu hileyi nasıl yaptılar bilmiyorum. Ceketinin kesimi eski tarz, yelek uzun, cenaze kravatı aşırı kalın. Bu Bergner, kaşlarının arasında derin bir çizgi, aşağıya bakarak poz veriyor. O zamanlar onun da şiir yazmış olması muhtemel. Arkanıza yaslanın ve ona bakın, gözünüzde canlandırın. Şimdi birden düşündüm de, yıllar sonra bu geceki Marcos’a benzemeniz olmayacak şey değil. Lanza Arşiv ve Müzesinde, mucize eseri, gözden kaçırılmayacak bir fotoğraf daha var. Basklı küçük kız Insurrealde’nin, Moncha’nın fotoğrafı.

“Oldukça ince bir kâğıda basılmış, sararmış, silik, hani neredeyse bir gazete kupürü. Ama meydan okuyan bakışı, şehvetli ve küçümseyici ağzı, çenesinin kuvveti yine de belli oluyor. Marcos’tan büyük ve reşit olduğunu da unutmayalım. İkinci yüz sabırla incelendiğinde neden engelleyemediği, ihtiyar Insurralde’nin –kızın annesi ölmüştü– çenesini tutup kabul etmekten başka bir çaresinin neden olmadığı anlaşılır. Falanster’i kabul etti ki bu, tarihleri ve coğrafi durumları anımsarsak, epey önemli bir şeydi.

“Başlangıçta altı kişiydiler, hepsi zengin, hepsi genç. İki evli çift ve Marcos’la Moncha. En geniş oldukları dönemde çocuklar hariç on kişiye varmışlardı. Fikri kimin önerdiği, savunuculuğu kimin yaptığı bilinmiyor, ben de öğrenemedim. Görünürde basitti; kâğıt üzerinde özetlesek ya da yemek sonrası masa sohbetinde tartışsak, çok basit olurdu. O çok eski Marcos Bergner arazilerinin bir kısmını, kim bilir günün birinde size miras kalacak çiftlik evini teklif ediyordu. Eşlerin ortak mülkiyet meselesi, bölünmez mülk, ne dersiniz deyin, aynı derecede nahış herhangi bir tanım.

“O dönemde, o gecelerde, başlangıçtaki bu üç çift yemek için İlerleme Kulübünde toplanıyor ya da birbirlerini sırayla evlerine davet ediyorlardı. Bazı cumartesiler, sıra Basklı Insurralde’nin evine de geliyordu. Fikir, tekrar edeyim, hataya mahal vermeyecek derecede basitti: Santa María’dan çekip gitmek, küçük çiftliği mesken edinmek, ekip biçmek, hayvanların büyümesinden ve çoğalmasından mutluluk duymak. İlk adım. İkincisi daha fazla toprak satın almayı, safkan hayvanlar ithal etmeyi, milyonlarca pesonun önü alınamaz birikimini içeriyordu. Tekrar söylüyorum, proje iyi ve hayırlıydı, ama teoride. Projenin tüm öncüleri, kıtlıklar, salgınlar, dolu vurgunu, ineklerin zayıf düştükleri dönemler gibi kabul edilemez durumlarda yardım etmek için eko-

nomik destekleriyle hazırdı. Erkekler yönetme ve planlama gibi zihinsel işlere yoğunlaşabilsinler diye gündelikçiler olacaktı elbette. Çocuklar fazla rahatsızlık vermesinler diye, yemekler her gün vakitlice hazır olsun diye dadılar, hizmetçiler de olacaktı ve elbette işbirliği içinde bir çalışmadan söz ediliyordu, en azından kazancın pay edilmesi gibi mevzularda. Sonuçta, özgeciliğe, hoşgörüye, karşılıklı anlayışa dayalı, Hıristiyan ve ilkel bir topluluk olacaktı.

“Böylece kurulup yola çıkıldı. Falanster’in tek bekâr küçük Basklı kızını, tek yapabildiği yalvarmak ya da hakaret etmek olan ihtiyar Insurrealde’yi karşısına alırken hayal ediyorum. Çünkü hem Moncha reşitti hem de Insurrealde ailesinin servetinin üçte ikisi bu genç kıza aitti. Cevabını ilk ve son kez olmak üzere verirken, onu kayıtsız ve kararlı, hani size tasvir etmeye çalıştığım o gazete kupürü yüzüyle hayal ediyorum: ‘Marcos’u gerçek anlamda tanımak istiyorum. Evlenmeden önce kim olduğunu bilmem gerek.’

“Ve haliyle ötekilerle birlikte gitti. Birkaç ay sonra, size sözünü ettiğim gibi, evli iki çift katıldı onlara. Haklarını vermek gerek, birinci aşamada yapmayı düşündükleri her şeyi yaptılar. Küçük çiftlik, Falanster; bir veya bir buçuk yıl boyunca iyi ilerlediler, hem de çok iyi. Biz tarihçiler, bahsi geçen sürenin kesinliği konusunda bir anlaşmaya varamadık. Ama, çeşit çeşit kökenden yalnızlıklarımızı iskambil oynamak için bir araya getirdiğimiz zamanlarda, Tarih anlatısının tarih düşerek dayattığı şey hakkında, fazlasıyla anlaşılmaz, kof ve aptalca olan hakkında fikirlerimiz çakışıyordu. Tarihsel nesnellikte hemfikirdik. Hiçliğinde, boş yumurtanın kabuğunda.

“Basklı kız Insurrealde’nin, altı ay yirmi üç günün sonunda, çalıntı bir atla Falanster’den tüydüğünü, soluklanmak için Santa María’ya uğradığını, ardından onu Avrupa’ya götürecek

bir gemi bulmak için başkente gittiğini kabul ettik. Birkaç ay sonra babası sahip oldukları her şeyi iyi bir fiyata sattı. Bir daha da haber almadık onlardan. Fakat gerçek bilinmez kaldı, hepimiz dürüstlük ve saygı göstererek içi boş kabuğu doldurmayı denedik. Ancak, kim bize gerçeği söyleyecekti? Çünkü yavaş yavaş Falanster evi boşaldı, projeler rafa kalktı, tohumlar ve hasat ölümüne terk edildi, neredeyse bütün hayvanlar haraç mezat satıldı.

“Falanster’in erişilebilir dokuz sakininden herhangi birinin bu fiyaskoyla ilgili açıklamalarda bulunmasını beklemek boşunaydı. Hal böyleyken, evli dört çiftten birinin, komünal, Hıristiyan ve ilkel deneyimin başlamasının hemen ardından ayrılmaya karar verdiğini hatırlarsak, bu vakanüvis kendini mesleki vicdanı ve gelecek kuşakların yargısı önünde, Marcos ve şürekâsına hicretlerinde ve davalarında eşlik eden gayretkeş tarım işçilerinin birbirleriyle çok uyumlu versiyonlarını dikkate almakta yetkili görüyor. Bilhassa, suya düşen bu girişimde kalfalık yapmış, şimdiyse, sanırım oralarda, Enduro civarlarında bir bakkalın ya da buna benzer bir şeyin sahibi olan Barrientos’un anlattığı pek az şeye inanmak mümkün.

“Marcos’a gelince, üzücü koşullarla baş edebilecek durumdaydı, acıyı ve talihsizliği kabullenmesini bildi. Santa María’ya dönüşünde, bir süre uluorta efkâr dağıtmaya adadı kendini. Ardından teknesine içki kasalarını yükledi, birkaç kadın ve ahbabının dayanışmacı varlıklarıyla hazır bulunmasını sağlayıp birkaç aylığına nehir boyunca yukarı ya da aşağıya doğru ortadan kayboldu.

“Tarla süren gündelikçilerin, sürüleri güden binicilerin lakırdıları, çekiştirmenin çocuklarıdır denebilir, elbette öyledir. Ciddi bir araştırmacı da bunlara kazara inanabilir. Ama, San-

ta María'nın İlk Falanster'inin Gerçek Tarihine Giriş adlı eseri yazarken ve miras bırakırken, alt sınıflara has o hınç dedikoduculuğunu kullanmamalı. Ben bunu yaptım.

“Muazzam girişinin taahhüt edilmesinden itibaren aşağı yukarı altı ayın sonuna doğru, belli bir kafa karışıklığının dikkatleri çekmeye başladığını orada anlatıyorum. İlk bakışta ve hamlede, kutsal aile çekirdeklerini oluşturanların kimler olduğunu doğrulukla kestirmek mümkün değildi. Doğal olarak gündelikçilerin kalesine pek sık yaklaşmadıklarını not düşmeliyim. Ama mutfaktan ve çocukların bakımından sorumlu hizmetçi kızların o tabyada bulunması kaçınılmazdı.

“Her yere saçılıp yayılmış iftiralara göre, yeni çiftlerin ne meşrulaştırılmış ne kutsanmış hükümlerliliğinin yerini zamanla, yüzyılımızın en mükemmel seviyeye erişen endüstri toplumlarında yürürlükte olan ölçüt aldı: malzeme ve zaman kaybından tamamen kaçınmak. Az önce size tarif ettiğim fotoğraftaki Marcos Bergner, o sıralar Dionysos kültüne çok sayıda yandaş kazandırmıştı.

“Fesat, edepsiz dillere bakılırsa, pek görkemli ayın haftada iki kez yapılıyordu. Zar yahut iskambil kâğıtları, iki ayrı şapka da karıştırılmış masum Aziz Juan kâğıtlarını* kullanıyorlardı. Falanster'in sakinleri kör güdülerden, aldatici cazibelerden böylece feragat ettiler. Tanrıların engin bilgisine, Talih'e, Kader'e boyun eğip, haftada iki kez, gece eşliklerinde hazır bulundular. Kadınların beşi de genç ve hoştu; erkekler üzerine fikir yürütmüyorum; onların da genç olduğunu söyleyebilirim sadece.

* Aziz Juan bayramında oynanan, eşler oluşturmak için kadın ve erkek isimlerinin yazılı olduğu kâğıtların ayrı ayrı kutulardan çekilerek eşlerin yüksek sesle ilan edildiği bir oyun—çn.

“Tanrıların tavsiye kanallarını çeşitlendirmek için, bazen yatak odalarının anahtarlarından rasgele birini seçerek oynadıkları da söylendi. Bu fikrin bambaşka bir cazibesi, bir fantezisi var. Ama ben son derece dürüst ve onuruna düşkün bir tarihçi olarak bu fikri kabul edemedim. Zira Marcos Bergner’in küçük çiftlik evinin yatak odalarının kilit ve anahtarlarının olması pek muhtemel değil, bunu siz de biliyor olmalısınız. Ayrıca ihtiyaçları da yoktu; bir tek, bazı çekincelerle kabul edilebilir, anahtarları töreni şiirsel bir tarzda çeşitlendirmek adına sembol misali kullanmış olabilirler.

“Buna, hakikatin pırıl pırıl altınından sık sık ayrılmayan bu belgesel cürufa sırf acayıplık olsun diye herhangi bir abartılı unsur eklenebilir. Cahillerin güçlü edebi hayal gücü, aralarındaki münasebeti tanrıların kurduğu tesadüfi çiftlerin bütün çiftler gibi zamanla, yan yana iki kişinin yalnızlığından daha kederli bir yalnızlığın olmadığını keşfettiklerini ekliyor. İşte bunun sonucunda, sosyal faaliyetlerin cazibesini, kolektif işlerin bireysel, küçük burjuva bencilliklerin sunabileceğinden çok daha üstün zevklerini tercih ettiler.

“Şimdiyse, hakikatin peşinde, hikâyemin tümüyle ikna edici olamayan iki noktasına dikkatinizi çekmeliyim. Anlamaktan hepimizin gurur duyduğu insan doğasını belirleyici bir faktör olarak hesaba katarak söylüyorum, etraflıca düşünülmüş hiçbir iddia, Falanster sakinlerinin, kaçınılmaz olan bu çekeşliliğe başlamakta neden bu denli geciktiklerini açıklığa kavuşturmadı. Küçük Basklı kız Insurrealde’nin öfkeli ve dehşet içindeki kaçışını tarih olarak alıyorum. Ortak varoluşun bütünlüğü bir kez kabul edildikten sonra, dramda yer alan şahsiyetlerin, işin sonunu kurşun ya da kavgayla getirmeden onca zaman bir arada yaşayabilmiş olmalarını da anlayamıyorum. Ayrıca, Ce-

set Toplayıcı gibi kötü bir namla anılan yurttaş Larsen'in kıyıda vekâleten çekip çevirdiği şu sıradan geneleve karşı akrabamız Marcos'un bir Haçlı Seferi örgütlediğini görüp duymanın bana tuhaf geldiğini de eklemeliyim. Mesele psikolojik açıdan değerlendirildiğinde, sanatçıları daima karakterize eden, genel bir mesleki rekabetten söz edilebilir. Marksist bir kıstas uygularsak, bu garazın kökeninin gök mavisi küçük evdeki üç kadının bedava çalışmadıkları, yatakta sırf saygın bir meslek aşkıyla hareket etmedikleri sonucuna varabiliriz. Unutulmaz Falanster'in kısa süren pastoral döneminde Marcos'un sahip olduğu ve tanıdığı kadınlardan o kadar farklılar ki."

“Bu bir pazar gecesi” dedi Toplayıcı; düşündüğü şeyi anlayamayacağından emin, avludaki küçük masalardan birine oturmuş, bardağındaki sıvıyı içmeden önce çalkalıyor, yarım yamalak içilmiş sigaraları yerdeki karoların üzerine atıyordu. “Bir pazar gecesi ya da bir pazartesi sabahı. Farkında mısın?”

“Neyin farkında mıyım?” diye sordu pencereden Güzel María; kafasını iki parmaklığa yaslamış, bir bardağı eteğinde, ayırık bacaklarının arasındaki oyukta tutuyordu.

“Farkında değilsin. Beni dinliyor muydun? Farkında olsaydın sormazdın. Biliyorsun, ben konuşkan biri değilim ama konuştuğumda insanların beni dinlemelerinden hoşlanırım.”

Güzel María, Toplayıcı’nın duyabileceği şekilde güldü; kalçalarını pervaza yerleştirip kafasını ağır ağır kaldırdı, iki parmaklığa sürdü.

“Bir pazar gecesi olduğundan bahsetmiyordun aslında. Başka şeyden konuşuyordun.” Gözkapaklarını indirmiş, avluda, boş masalarla, yaz ortasının kederli kızgın sıcaklığıyla çevrili yalnız adamın gölgesine bakıyordu. Nişteki Çocuk İsa’nın üzerine eğilmiş Bakire Meryem’in altın yaldızlı baskısının önünde yanan mumun ışığından başka ışık yoktu.

“Sana ilkokul soruları sormayacağım” dedi Toplayıcı, sert kabuklu yeşil bir böceği çıkarmak için tek parmağını bardağa daldırdı. “Şu dolaplara takılan tellerden alıp pencerelere takmayı düşünüyorum hep. Ama böcekler için fark etmez, kapı açılınca da girerler. Geçen gece, her yanda o kalın kabuklu böceklerden vardı, ayrıca onları ezmeleri de hoşuma gitmiyor.”

Kadın, kafasını parmaklıklardan ayırıp hafifçe geriye attı; dışarıda gece, sıcağı ve Santa María'nın bilinmez dünyasını içinde tutan kara bir sınır gibiydi; orada kızların yasemin taktıklarını, sarışın olduklarını, meydanda ve iskelede gezindiklerini biliyordu. Nelly'yle Irene'nin pazartesi akşamüstlerinde anlattıkları hikâyeler, şehre dair kafasında kalan imgeyi hafiften değiştiriyordu; bir mağaza vitrin açılışı yapıyor, bir anekdot anlaşılmaz bir geleneği açıklıyor, atlı bir adam, hatırında kalan meydanın etrafını ebediyen turlamaya başlıyordu.

Toplayıcı bardağını doldurup bir sigara daha yaktı. İçeride karanlıkta uyuyan kadınlardan biri, hiçbir yerde, ölü horluyordu. Toplayıcı, nefesin ritmiyle batıp çıkmaya zorunlu, ısıklanan S'lerle yaralanmış, uyuyan kadının ağzının havada açtığı yuvarlak soğuran deliklere gömülürken, kendisinin ne düşündüğünü kadının asla bilemeyeceğini anladı, birisinin bir şeyleri prova etmek için kendisini kullandığını söyledi içinden.

“Bir pazar gecesi” dedi. “Farkında ol ya da olma.”

“Elbette farkındayım. Pazar, benim için cumartesi. Bu durumda cumartesi olduğunu fark etmem gerekiyor. Değil mi?”

Toplayıcı kafasını sallayıp yeniden içti; ardından penceredeki beyaz şekle bir gülümseme doğrulttu, kadının bunu görmeyeceğini bilerek, ikiyüzlü bir itirafın, bir sevgi rolünün yoğunluğuyla gülümsüyordu.

“Bitti” dedi. “Yanımda konuşacak bir erkek olsun isterdim.”

“Biten ne?” diye sordu Güzel María, kafasını parmaklıklardan ayırmadan. “Benimle konuşabilirsin. Hep benimle bir erkek gibi konuşabileceğini söyledin. Bilmeye can atıyordum ama acele etmiyorum, zaten hiç inanmamıştım, başarısızlığın varlığını bir koku gibi, evler ve eski eşyalarla birlikte kabullenmek gereken aromalar gibi hep içime çekmiştim.”

“Yanımda bir erkek olsun, yanımda doktor Díaz Grey olsun isterdim. Hakiki bir erkek mi bilmiyorum, anlar mı bilmiyorum; ama şimdi, bu masada olmasını isterdim. Bu işin sonu geliyor. Bir yandan rahip, diğer yandan birtakım adamlar orada, dışarıda, arabanın içinde, olan biteni not ediyor. İnsanlar artık beni selamlamaktan, benimle görölmekten korkuyorlar. Hatta gringolar bile bana mal satmaya korkuyorlar. Ben korkmuyorum, yasal bir ayrıcalığımız var, bizi atamazlar. Ama durumun farkındayım.”

“Şimdi mi?” diye sordu Güzel María. “Benim kafama ilk gün dank etti, arabayla kasabanın içinden geçerken her yer kapalıydı, hakaret etmek için bile olsa kimse kafasını uzatıp da bakmadı. Ama sen hep dedin ki...”

“Seni cesaretlendirmek için söyledim. Hem gelip geçeceğini düşünüyordum. Geçti de. Ama şimdi daha beter dönüyor, artık iş ciddiye bindi, bitene kadar da peşini bırakmayacaklar.”

“İyi ya, biz de gideriz. Elimize bir şeyler geçti yine de. Rosario’ya ya da başkente gidebiliriz ya da daha iyisi burası gibi bir yerde, ufak bir şehirde deneyebiliriz. Kapalı kapılar ardında yaşamak büyük bir fedakârlık gerektiriyor, ama bu şekilde para güvenle ve belası kazanılıyor. Endişelenmene gerek yok tatlım. Üzülmesine üzülüyorum, ama kızlar için, onca hayal kurdular.”

“Öyle” dedi Toplayıcı; sigarasına sigara ekleyip bardağın içinden titreşen mum ışığıyla oynuyordu.

Güzel María aniden doğrulup bardağını boşalttı; anlaşılmaz bir tattı, göğüste bir yanmaydı, evi kapattıktan sonra masalarda kalan kadehlerden topladığı içkilerin her birinin, kısacık, kaçıreren hatırasıydı içtiği. Başını yeniden parmaklıklara dayadı.

Yaşlanmışım herhalde, diye düşündü kadın. Santa María’daki maceranın sonuna, kazanmayı düşündüğünden daha az bir pa-

rayla varmak umurunda değildi; avluda sandalyesinin üzerinde, yatak odalarından gelen horlamaların ritmine vücudunun git gelini uydurarak sallanan bu iriyarı adamın sevecenliği ya da sevimsizliği umurunda değildi. *Bu bir pazar gecesi* cümlesinin anlamını kavradığına inanıyordu artık, ama bu anlam ilgisini çekmiyordu. Kuvvetini, yaşama isteğini yaratan ufak tefek nefretler ve tanıdık hırslar tarafından terk edilmiş, huzur içinde hissediyordu kendini. *Yaşlanmışım herhalde, yaşlanmışım*, diye duygulanmadan tekrar etti, yarı açık ağzının içinde kelimelere şekil vermek için dilini oynatarak.

Belki başarısızlık gerçektir, belki evi kapatmaya, Carlos'un Ford'unda bu defa iki yanı hanımeli, okalıptüs ve adını bilmediği gölge veren başka ağaçlarla çevrili, kurumuş çamurdan sokakları yokuş yukarı çıkarak şehri yeniden geçmeye mahkûmdur. İstasyona dönerken, şehre varışlarının üzerinden sanki sadece birkaç gün geçmiş de, sanki bir ziyaretin, bir tatilin sonuna varmış da, belli belirsiz görmüş olduğu ve aklında kalanların, kızların, Nelly'yle Irene'nin anlatılarıyla, avluda içerek oyalanan, bağlarından kurtulmuş ve kendilerine gelmeye başlayan erkeklerin sohbetlerinden yapılan alıntılarla, kesinlikten yoksun, giderek tamamlanmış o yerlerden tekrar geçecekti. O zaman şehri, kapıların ve pencerelerin sergilediği, bozuk yollarda neredeyse düzenle sarsılan yaysız eski ufak arabanın kaputunun işe yaramaz iskeletinden seçebildiği pek az sırtın, pek az hissiz, kör yüzün altını çizerek belirginleştirdiği yalınlaşmanın öfkeli inkârını yenme umudundan yoksun, son bir kez geçecekti şehri. İşte o zaman, diye düşündü kadın, Santa María'yı sonsuza dek kaybedeceğim.

“Burada olsun da söyleyeyim isterdim” dedi Toplayıcı, hareketsiz, yerdeki son sigaranın közüne bakarak. “Anlamaz, bu

gece sen de pek bir şey anlamıyorsun. Pazar gecesi, pazartesi sabahı, fark etmez. Ama şöyle olur: tüm olan biten hakkında başka bir şey düşünecek. Benim, senin, bu işin hakkında.”

Artık horlamalar duyulmuyordu; mum ışığı, çıtırdayıp zayıflamasının ardından, nişteki resmin üzerine cansız bir sarı yayıyordu.

“Ne anlayacak?” diye mırıldandı Güzel María, küçümseyerek, dalkavukça.

Neredeyse kendisi kadar yaşlı, irikiyım, geniş, siyah giyimli, boş avlunun ortasında sandalyesinin üzerinde bacaklarını yaymış bir adam. Adını, alışkanlıklarını hatırlayabilir, tanıyabilir, onu kendisine bağlayan şeyleri tek tek sayabilir, hatta bütün bunları yeniden, kesin bir anlamla, o uygun ve dostane anlamla doldurabilirdi. Boş bardağı kaldırıp içinde soluk alıp vermeye koyuldu; nefesiyle arkadaki mumun ışığını yavaş yavaş siliyordu. *Yaşlıyım, yalan söylüyorum, başkentte kalmalıyım, Toplayıcı dediklerinde kızıyor, Nelly kalıp o gringoyla yaşayabilir, elimde birkaç bin peso ve satıştan alacağım para var, yarın bıkıncaya kadar uyuyacağım, en iyisi küçük bir şehirde denemek, bütün yazı burada geçirdim, içeri tıklımış vaziyette, gideceksek içki siparişini iptal etmeliyim, yaşlıyım, üstüne bir de çocuk gibi bardağın içine üflüyorum.*

“Bir vuruşta halledeceğim,” dedi Toplayıcı. Yine sandalyede sallanmaya başlıyor, ileriye doğru bakarak gülümsüyordu. “Ama çok dayandım, bilmem anlıyor musun? Fazlasıyla dayandım, artık silkelenip onlara kim olduğumu, kendilerinin de ne olduğunu göstermek istiyorum.” Sert saçından bir tutam, bir gözüne kadar sarkıyordu; gülümsemesi, sigaralı elinin hareketleri onu gençleştiriyordu, yandan görünen yüzü mum ışığına girip çıkarken inceliyordu.

Güzel María parmaklığa yasladığı ensesinin ardında geceyi, sanki farklı, öbür gecelerden kolayca ayrılabilir, saklanıp taşınabilecek bir geceymiş gibi hissediyordu. *Bütün bir yaz, plaja gitmeden, böyle kapalı, kim inanır!* Bardağı pervaza koydu ve uyumayı denedi, fakat kafasının berraklığına, yorgunluğun verdiği gerginliğe, korkunun ve pişmanlığın mümkün olan bütün nedenlerine çarpıp geri tepti.

Başarısızlık, şehre geldiklerinde içinden geçtiği, kendisini küçük evin parmaklıklarının ve gök mavisi ahşabının ötesinde tetikte, sabırla, güvenle bekleyen küçümseme umurunda değildi. Ama düşlediği, gerçeğiyle yüzleşmeye asla cesaret edemediği Santa María'yı kesinkes kaybettiği için ağlamaya hazırdı.

Dışarı çıkıp, örneğin yarın, pazartesi, Irene'yle Nelly'nin kollarında meydanın köşesine kadar giden toprak yolu tırmanmaya cesaret etse; kızlara yaslanarak dükkânların kapıları ve vitrinleri boyunca gezinip ardından sahil yoluna dek tembel tembel inse, müşterilerin söz ve gülüşleriyle, rüzgârın taşıdığı ya da yazın ezip saldırdığı kokularıyla, kızların haftadan haftaya derlediği haberlerle, kırlarla çevrili başka küçük bir şehrin kafalarındaki yıpranmış hatıralarıyla günbegün, istemeden yavaş yavaş kurduğu şehri tanıyamayacağından emindi.

Kızlardan birinin –ya yalnız uyuyan zayıf Nelly’nin ya da yanında partneri bulunan Irene’nin– horlaması şimdi odalardan düzenli aralıklarla, yumuşakça sıçrayıp, ıslanmış, kemiklerinden sıyrılmış halde düşen küçük bir kurbağa gibi kesik kesik avluya yerleşiyordu.

Toplayıcı içiyor, horlamayı çıktığı ağza, Nelly’ninkine ya da Irene’ninkine yakıştırmaya çalışıyordu. Sıradan bir babanın kızlarını melankoliyle, dalgınca kendisinin sayması gibi uyuyan kızları kendisinin saymasına rağmen gözünün önüne getiremiyordu. Bir aile oluşturunlardı ve bu dörtlünün sahip olduğu o akıldan çıkmayan geçici şey olma karakteri sadece uyarı seslerine güç katmaya, önyargıları daha da sağlamlaştırmaya, kötünün iyiyle karıştırıldığı bütün durumları engellemeye yarıyordu.

Sonunda Toplayıcı, başarısızlıklardan, kötü zamanlardan, deneme ve içe çekilme yıllarından, önceden kestirilemeyen derslerden geçerek, günahı günah yapan şeyin işe yaramazlığı olduğunu, kendi kendine yetmek, yolundan şaşmamak için gösterdiği o zararlı takıntı olduğunu; sınırlarını aşmak ve başkaları için görünür, ele gelir olan şeyleri, rakamları, paylaşılabilir tatminleri dünyada biriktirmek ihtiyacının eksikliği olduğunu keşfetmişti.

Kendisi, Güzel María ve iki genç kız, bir nehrin yanı başındaki bir taşra kasabasında, acılar ve savunmalar yoluyla önyargılarını keşfedip kabullenmeye ihtiyaç duymadıkları için kendisinden daha güçlü sarışın adamlara ait bir koloniyle ne-

hir arasında kalan bir kasabada para kazanmak gibi bir ortak amaçla bir araya gelmiş bir aileydiler, üstelik diğer aileler gibi bir rastlantı eseri meydana gelip ayakta kalmıştı bu aile, bu öyle bir tesadüftü ki saçma gelebilir, kasti bir hakaret olarak algılanabilirdi.

Amaçları, Colonia ve Santa María erkeklerinin davranış ve düşüncelerini belirleyen amaçla örtüşüyordu, Toplayıcı bu amaçın başkalarına da ait olduğunu rahatlıkla tahmin edebilirdi: para kazanmak. Ama sadece öyle, para kazanma arzusuyla para arasında doğrudan, hayalperest bir ilişki kurarak değil, aksine, arzunun yontulmamış doğasından hareketle teknikler, deneyimler, mükemmelleştirmeler, meşru kurnazlıklar, pratiğe dönüşen yenilikçi hilelerle çalışarak paraya doğru giderek. Elbette araçlar ve bu araçları nitelemekte anlaşmaya varmış insanlar vardı. Ayrıca, kendisini yıkıma uğratmak, itibarını zedelemek, mesleğinin zayıf halkasından yakalamak için, o anlaşmadan doğan tutarsızlıklar, sadakatsizlikler, ifşalar ve istismarcı basit kapisler vardı.

Sonunda Güzel María kafasını parmaklıklardan ayırıp vücudunu doğrulttu. Gülümseyerek, yalınayak, Toplayıcı'nın masasına kadar gitti ve saçını çözdü. Tekrar bardağını doldurdu ve eğilip adamın ağzının bir ucunu, tütün ve alkolü koklamak için duraklaya duraklaya, yumuşakça öptü.

Toplayıcı omuz silkip bir elini salladı ve kadın pencereye döndü. Bilekleriyle dizlerini kenetleyerek, şimdi bir yanını geceye dönüp yerleşti.

“Benimle konuşmak niye işe yaramayacakmış?” diye ısrar etti. “Burada değilmişim gibi konuş benimle. Evi kapatmamız gerekiyorsa, dert değil; başka bir yere gideriz. Sen ve ben, daha pek çok şey yapabiliriz. Beni sevmediğini biliyorum, yani de-

mek istediğim, öyle önceki gibi bütünyle. Duyuyor musun? Ama seviyorsun beni ve sonuna kadar seveceksin. Burada de-ğilmişim gibi konuş.”

“İşe yaramaz” dedi Toplayıcı. Uyuyan kadının ıslığı şimdi çok daha hızlıydı, neredeyse neşeli, karanlıktaki birini yol göstererek çağırıyormuş gibiydi. “İşe yaramaz.”

“Eskiden her şey nasıldı, sen ve ben, anlat bana” diye umutsuzca mırıldandı Güzel María.

Toplayıcı o şeyin içine gömülmüştü; Santa María macerasının sınırlarının ötesinde hiçbir ânı hatırlamıyordu, yıllar boyunca arzuladığı, şimdi ellerinin arasında öldürmekle tehdit ettikleri bu mükemmel fırsatın... Ne cesareti, ne nefreti ne de ifade edilemez sevgisi ömrünü uzatmaya veya savunmaya yarayacaktı.

Ama konuşmanın bir yararı yoktu, özellikle kadınla. Díaz Grey’in yanında olmasını hayal etmişti etmesine, ufak tefek, ödle doktora acıma ve onu yalanlamaya şiddetle ihtiyaç duyduğunu farz etmişti etmesine ama bunun nedeni zevk, kızgınlık, ona kendini konuşmanın faydasızlığına bırakmayı vaat eden bilinçli bir umutsuzluktu, öyle olmalıydı. Her şey yitip gitmişti ve nedeni ellisine merdiven dayamışken yeni bir başarısızlığın burada, Santa María’da vuracağı darbe değildi. Ne şehrin dışlaması, ne imzasız mektuplar, ne küçük hanımların histerisi, ne rahip Bergner’in deli enerjisi, ne arabanın içinde esneye esneye genelevi gözetleyen zavallı iblislerdi.

Her şey yitip gitmişti, çeşitli adlarla bilinen, şimdilerde Toplayıcı diye anılan o adamın yeri doldurulamaz biricik hikâyesi –herkesten daha iyi bilmekle böbürlenirdi– adeta beklenmedik biçimde sona ermişti. Bir kadının ölü bir cenini taşıması gibi taşıyabilirdi Toplayıcı’yı; hatıralar aracılığıyla o hâlâ yaşıyormuş gibi yapabilirdi. Fakat artık, bu ölümden ötekine kadar görü-

nür olan ve henüz sona eren geçmişin dayattığı bir dizi tepkisel eylem dışında, başka bir olay –ufak yenidendoğuşlar, değişimler, bozulmalar, ilerlemeler, her gerçek olayın anlam verdiği hoş iyileştirmeler– yoktu.

Hiç kimse. Hatta mırıldanan, dizlerini yüzünün seviyesine kadar kaldırdığı uzun bacaklarıyla pencere parmaklıklarının yanı başında büzülmüş, kullanım dışı ellerini baldırlarının altında tutarken çocuk gibi başını büküp içmek için dizlerinin arasına içki dolu bir bardak sıkıştırmış bu kadın bile. Hatta içten ama uzak, kayıtsız, yabancı, kuvvetle büyümeye ve yozlaşmaya başlayacak o efsanede, merhum Toplayıcı'da önemli olan tek şeyi anlama kabiliyetinden oldu olası yoksun doktor Díaz Grey bile. Ne Güzel María, ne Díaz Grey, ne Barthé ne de Vázquez.

Hiç kimse. Ölmüş, meydan okumalara ve sezgilere rağmen, sonun daima aniden geliverdiği inancıyla sersemlemiş. Toplayıcı'dan sadece kendine söz edebilirdi. Toplayıcı'nın tarihini yeniden inşa edebilmek ve nihai ölümünden önce kullanışlı bir yorum elde etmiş olmanın güveniyle sakinleşebilmek adına sonlanmış hayatından, bundan böyle, pasajlar hatırlamasını gerektirecek ölçülü tavırları, monologların kırmızı donuk gözlerini, ümitsiz çabayı, sakınma arzusunu, katıksız merak ve adaleti şimdiden görüyordu. Ancak böyle, ölenin ne olduğunu bildiğinize inanarak, huzur içinde ölebilirdiniz.

“Konuşmayacaksan yatalım” dedi Güzel María. “Kalacaksın, değil mi? Sonuçta bu işin sonu geliyorsa, yatıya kalmışsın kalmamışsın, senin için ne önemi olabilir.” Avlunun ortasında, ayakta duruyordu, ileriye doğru açılmış gözleriyle, çocukların bir şey içtiklerinde yüzlerinde beliren o düşünceli, dalgın, güvenli ifadeyle içkisini bitiriyordu. Ayağında ayakkabıları olmadığı halde başı niş içinde çıtırdayan isteksiz alevin seviyesine

geliyordu. *Kırkında bile değil*, diye şaka yaptı Toplayıcı. *Otuzunu ancak geçmiştir. Ama genç bir kızken, başka bir isimle tanıdığım Güzel María'nın aksine, kendini asmuşçasına vücudu ağırlaşmaya başlıyor bile. Boyu uzun olsa da her şeyi yukarıya doğru hareket ediyor, büyümek istiyordu. Benden, neredeyse bütün erkeklerden daha uzundu, yine de yukarıya bakıyor, vücudunu dikleştiriyor, kollarını kaldırıyordu. Artık geriye dönüyor, göbeği, göğsü, yüzü, irileşmiş elleri, her şeyi sarkıyor, inmek istiyor.*

"Gitmeyeceğim" dedi Toplayıcı. "Yat sen."

"Sigaran var mı? Şişe şurada, ama çok içme."

"Cumartesi gecesi. Bu iş başladığından beri sarhoş oluyorum."

Güzel María nişin önünde haç çıkardı, mumun fitilini doğrultmak için bir parmağını tükürükledi. Evin karanlık kısmına doğru; uyuyan kadının, Nelly ya da Irene'nin kesik kesik, akıcı horlamasının karanlığı oyarak yarattığı birliğin, sürgünün, kendine yeterliğin sallantılı inine doğru giderken, ayaklarını döşeme taşlarının serinliğinde sürükledi. Durup başını çevirdi.

"İçimden temizlik yapmak geliyor. Şu yağlı kiri görüyor musun? Çok geç kalma."

Toplayıcı kapının açılıp kapanma sesini bekledi; ardından, elinde, göğsünün hizasındaki bardağıyla, pencereye yaklaşıp burnunu parmaklıkların arasına soktu. Araba oradaydı, hareketsiz, semeresiz; ağızlardan birinden sarkan, kıpırtısız bir sigara ışıldıyordu. Uykulu, kaslarına kramp girmiş üç adamın düşünüp söylemedikleri şey yüzünden, gecenin sessizliği –ne uzaklardaki horoz ve köpekler, ne rıhtımın uykulu sokaklarına doğru inen son tramvayın yorgun demirlerinin sarsıntısı duyuluyordu– arabanın etrafında daha yoğun, daha pekişmiş gibiydi.

“Puştlar” dedi Toplayıcı, dönüp taş döşeli avluya, simetrik düzenlerini kaybetmiş, açık renkli örtüleriyle küçük masalara baktı. Tekrar oturdu ve bir sigara yaktı. Gece, kadının bir yutup bir saldığı, ritmik, gırtlaktan gelen *H* ile beslenmiş gibi kesin, sonu gelmez bir geceydi. İyi ki Díaz Grey’le birlikte değildi, Güzel María da yatmaya gitmişti, kendisini beklemeden uykuya dalacaktı. Artık ölü ve hoşgörüyeye karşı hassas Toplayıcı’yla beraberdi. Bardağını kaldırdı, şerefe, dedi ve içti; iyi niyetlerle heyecanlanmış, kafası karışık, gülümseyerek bardağını masanın üzerine koyup bir süre tırnaklarıyla hafif hafif vurdu bardağa.

Marcos yerde uyandı ve gözlerini hemen kapamak zorunda kaldı. Serinlikten yoksun bir rüzgârın belli belirsiz salladığı okalıptüs dallarıyla lekelenen, kesilen güneşi sabahın sekizi yüksekliğinde görmüştü; ayaklarının arasında kumlu bir toprak şeridini, kurumuş çimleri, nehirdeki ışığın yansımasını görmüştü. Boynu ağrımış ve nemlenmişti; gecenin ve şafak vaktinin anısı, üstünü örtmek, sıcak alanların ve uzayıp giden soğuk titremelerin birbirine girdiği vücudunun tamamına yerleşmek için sırtının altından yukarıya doğru sarıldı.

Kadının sesi verandadan indi:

“Uyandırsak daha iyi olmaz mı sence? Güneşin altında böyle üstündekilerle uyuyakalmak... Hasta olmuştur herhalde.”

“Canı çıksın” dedi Ana María, öteki alayla güldü. Bir kuş gibi gagalayıp sabahın neşesinden bir parça koparıyor, çabucak yutuyor ve böylece sırf küçümseme, hantal bir nezaket, hıncın kişisel olmayan bir şeklini içeren gülüşünü uzatıyordu sanki. Marcos başındaki ve karnındaki teri hissediyordu, damlaların gömleğinin altından kaburgalarına düştüğünü biliyordu. Hemen yukarıda, verandada bir fincan ya da sürahi bir şeye çarptı; kadınlardan biri ağzından bir ses çıkardı, öbürü güldü.

“Ötekiler hâlâ uyuyor” dedi Nena. “Mario’yu uyandırmaya gittiğimde söverek çıkardı beni. Öğlene dek ayılmaz.”

“Sütü getirmediiler hâlâ” dedi Ana María. “Bu dünden, keşilecek sandım.”

“Madem Alman canı istediğinde sağıyor, neden bir ine-

ğimiz var anlamıyorum. Belki sütü satıyordu; gözetleyecek kimse yok ya.”

“Güneşin bir zararı dokunmaz” dedi Ana María. “Böyle uyuması ilk değil.”

“Bırak kalsın. Dediklerine göre insana kötü gelen aymış. Deli eder bırakmış. Ama bu zaten deli.”

Nena yeniden güldü, bu sefer gülüşünün açık kalan ağzında ölmesine izin verir gibiydi. Yıkanmadan, yüzlerinde makyajdan kalanlar ve yağlı ışıltılarla verandada kahvaltı ediyorlardı; belki Nena tırnaklarını düzeltiyordu.

“Hepsi yarı deli” dedi bir süre sonra Ana María; aptallık se-sinde, bir aksan kadar dikkat çekiyordu.

“Rosario’ya hiç gittin mi?”

“Hayır, söyledim ya. Sevmiyorum.”

“Gitmediysen bilemezsin.”

“Sevmiyorum.”

Marcos sessizliğin içinde uyur gibi yaparak, iki kadının göz-leri ve düşünceleri karşısında savunmasız, gökyüzüne doğru hareketsiz duran yüzünü düşündü öfke ve merhametle. Ana María’dan gelecek bir hayranlık ya da sevgi cümlesine ihtiyaç duyduğunu düşündü; zihninde kendini diz çökmüş, çim üze-rindeki kocaman, kapalı, kızarık, vücuttan yoksun yüzü üze-rine eğilmiş canlandırdı. Ama yüzüne kendisi değil kadınlar bakıyordu. Ana María ve Nena gözlerini kısıp kafalarındaki uyuşukluk ve keyifsizliği kaşıyarak, aptalca laklak ederek, kah-valtılık içeceklerini içerek, tırnaklarına bakarak, kendilerini bı-rakıp akılsızca sözlerinin bulanık anlamlarının peşine heves-sizce düşerek verandadan kendisine bakıyorlardı.

Kendisine bakıyorlardı, savunmasız, çıplak yüzüne. Sabah-ları güneş verandaya vurduğundan belki de gözlerini kısmış-

lardı; öyleyse Ana María'nın şakaklarında minik birer kırışık yelpazesi açılacaktı, aşırı bir öfkeyi tetikleyebilecek birer üçgen. Saklamaya çabaladığımızla her zaman örtüşmese de, yüzlerimizin bir gizemi var. Orada, sabahlıkları içindeki kadınlar, yelken bezinden sandalyelerinde bacaklarını yaymış, sıcaktan, şafak vakti içtiği şaraptan, şahdamarını titreten nefretten kızarmış yüzünün üzerindeydiler; pişmanlıktan çürümüş ve yaşlanmış yüzünün. Gözkapaklarında sakın bir uykunun gevşekliğini koruyarak, lanet olası fahişeler, diye düşündü. Ama kadınlar dikkate değmezdi; şimdi o sabah vakti, verandada hareket etmeden sevimsiz bir sessizliği yaratan bu iki kadın vasıtasıyla kendisine dikkatle bakanlar aslında herkeste, bütün ötekiler.

Aceleye getirmeden terli ve kırmızı yüzüne, ağzının ödlekle uçlarına, sert kumaştan gömleğinin yakasının yukarı kaldırdığı gerdanına bakıyorlardı. Yalanlarını keşfedebilir, pis kokusunu koklayabilir, kuşkularından ve gözyaşlarından ötürü ona acıyabilirlerdi; onu görebilir, yargılayabilir, onun asla bilemeyeceği şeyi kavrayabilirlerdi.

Rüzgâr sakinleşmişti, şimdi güneş okaliptüsün en tepedeki yapraklarının yukarılarına tırmanıyordu; kimsesiz iki at mandıranın olduğu tarafa doğru, telaşsız kişnedi; kuşlar, kıyıdaki ağaçların üzerinde çığlıklardan bir çember kurdu, çırpılan pачavralara benzer bir gürültü çıkardı.

"Sevmiyorum" dedi Nena. "Bana bira ver."

"Tıpkı öteki" dedi Ana María. "Sırf o içtiği için."

"Tamam" dedi Nena. "Can sıkmayı bırak. Sevmiyorum, o kadar. Hadi anlat."

Biri gülmeye başladı, tamamlamasına yardım etti.

"Hiç işte" dedi Ana María. "Trocadero'daydım, gelip geçici bir hevesti. Bu çocuk geliyor, beni özel bir odaya davet ediyor-

du. Bana hep votka içiriyordu, öyle öğrendim işte. Likör gibi, alkol gibiydi. Ama mideye yüklenmeden sarhoş oluyorsun.”

Votkadan bahsederken hep aynı şeyi söylüyor. Ter dökerek kazandığı birkaç kuruşla kuzeyde bir kabarede votka parasını ödeyen veremli suratlı minik zenci. Hışır çıkmuş bir çift fahişe, parasını benim ödediğim sarhoşlukta sızmış uyuyan ötekiler ve ben, sabaha fırlatılmış pislik. İlerleyen pazar sabahı ve o embesil öldü de onu sevişecek kimseden yoksun bıraktı diye deliren kız kardeşim, bir de genelevle paraya para katan Yahudiler.

“Bu iş böyle, üstelik geri dönüşü de yok, kabullen” dedi Nena.

“Olabilir, canım” diye karşılık verdi Ana María.

Birbirlerine canım dedikleri saat gelmişti, saygılıyı ve özenliyi oynuyorlardı, her biri ötekine yönelttiği cümlelerle, gülümsemelerle kendisinin ideal imgesini oluşturuyordu.

Mandıra tarafında inekler böğürerek sahile doğru ilerliyorlardı. Marcos dizleriyle kollarını kaldırdı, çimde toparlanarak gerindi; boynundaki ağrı sabit ve derindi, keyifsizlik, ağzındaki berbat tat kadar belirgindi. Ayağa kalktı, verandaya çıkan ahşap basamaklara kadar, hantal, başı döne döne, ağır ağır yürüdü. Arkasını dönüp güne, nehre baktı; Ana María sırtına doğru konuştu. Esneyerek yelken bezinden sandalyelerin arkasından geçti, kadınların alaylı günaydınına bir küfürle bağırarak karşılık verdi. Ancak mutfaktayken ayaklarının çıplak olduğunu hissetti; bir bardak su içti, ikincisiyle ağzını çalkalayıp pence-redeki tel örgünün önüne, dışarıya doğru tükürdü.

Mayosunu aramak için yatak odasına girdi; elbise dolabının çekmecesini altüst ederken bir sinek sırtında vızıldıyordu. Mayo orada değildi. Dikilerek yatak odasının penceresindeki hasırın gölgesini ne olduğunu anlamaksızın inceledi. Ana María’nın kokusunun rehberliğinde yatağa gidip kendi-

ni bıraktı. Elleri göğsünde, gecenin anısına gömülmek, inip anıyı ezmek istedi. Uykunun girizgâhı hep uzlaşmalar, hiçbir şeyin açıklanmaya ihtiyaç duymadığı anlaşmalar, kesin ve sessiz bir anlayış vaat ederdi. Sinek, gömlekte bir açıklık arayarak dört dönüyordu. Marcos omuzlarıyla çarşafaların ve Ana María'nın kokusunu, hemen çözülüverecek ipliklermiş gibi sürükleyerek kalktı.

Yatak odasından çıktı, topuklarını vura vura ilerledi, kadınların oturduğu yelken bezi sandalyelerin sırtlarına doğru yeniden sövüp bir sıçrayışta yere indi. Dimdik, gülümseyerek, dövüşme arzusuyla, taşlar ve dikenler ayağını acıttığında keyiflenerek nehre doğru yokuşu yürüdü, ilerlerken gömleğini çıkarıyor, kemerini gevşetiyordu.

Su soğuktu ama yeterince değil. Önce gözleri kapalı, suya gömülerek yüzdü. Suyun sessizlik içindeki kayıtsız kör biçimleri ve serinliği ağzına, meme uçlarına, karnına, testislerine dokundu. Bu organlarının hepsi geçmişte kayboldu, ayak tabanlarının ardında... Ama aynı hisler geri dönüp yeniden dudaklarını, göğsünü, karnını ısrarla, titiz ve ilgisiz okşadı.

Nefes almak için kafasını çıkardı, bir yandan düşüncelerini omuzlarının bir ileri bir geri hareketine uydurmaya çalışırken, bir yandan su üfleyip düşünmesi gereken şeyi kavramaya çalışırken, bir süre görünmez, hayali sahile doğru kulaç attı. Yüzüstü yüzüyor, acele etmeden geri dönüyordu, gözleri güneşin altında kısılmış, ağzı tükürmek için yuvarlak, açık. Gülümsüyordu, uyanmaya başlamıştı, soğukluk hissi koltuk altlarında, kasıklarında yavaş yavaş yayılıyordu. Su sanki anlık ve hatırlanabilir kokularla birlikte yılları ve başından geçen hikâyeleri, bile isteye ayak dirediği hovardalıktan söküp almış gibiydi. Şimdi kendini sabit tutup yüzeyde kalmak için kolları açık dik

durumda, neşeli, gözlerini dolduran damlaların arasından tanıdık manzarayı görmeye başladı. Bu durum gerçekleşsin diye kurnaz kurnaz, dolaylı dolaylı yalvarmıştı. Kendini batmaya bıraktı, bir süre salınıp durdu, nefes alması gerekince yukarı çıkıp güneşin altında ıslak kafasını salladı.

Kırlara ve sahile baktı, çocukluğundan bu yana defalarca, birbirine benzeyen binlerce sabahta gördüğüne kendini ikna etmek için hafızasına başvurması gerekti. Ancak, anılarına rağmen bunları şimdi ilk kez görüyordu, sanki gözleri baştan yaratıyormuş gibi, sanki ölmesi ya da bakmayı reddetmesi, yaban otlarıyla kaplı kıyının, yaz güneşinin, bira içip laflayan iki miskin kadının ufak tefek halleri ve elbiselerinin renkleriyle birlikte eğimli kırıslara oturtulmuş verandanın yok edilmesi anlamına gelecekmiş gibi.

Jorge bir ağacın ardından sendeleyerek çıktı, bir otu koparmak için eğildi. Üzerinde mavi, buruşuk, kirli bir pantolon vardı, katlanmış gömleği omzuna asılıydı. Zayıftı, sarışındı, kaburgaları derisini ve midesinin yanlarını geriyordu. Marcos suya yeniden dalıverdi, ardından kıyıya dek başını kaldırmadan yüzdü. Jorge şimdi bacaklarının üzerine oturmuş, bir ot sapını dişlerken dostane ve hoşgörülü gülümsüyordu. Marcos sahilde doğrulup ötekini oluşturan beyaz, sessiz kütleye, sergilenmiş dişlere, uysal esintiyle titreyen ısırılmış sapa baktı.

“Dün gece olanlar için affet” dedi Marcos, içtendi ama inan-dırıcı değildi.

Jorge omuzlarını silkip gülümsemeye devam etti. Şimdi yüzünü güneşe doğru buruşturarak uzatmış uzaklara, ışıldayan suya bakıyordu.

“Güneş gözlüğümü bir yerlerde unutmuşum” dedi Jorge, ağır ve uysal. “Radyonun yanına bıraktığıma emindim. Ama sabah...”

Kadınlar tekrar güldü; bir fincan verandada yere düşüp kırıldı. Ana María ayağa dikilmiş bağırarak iki eliyle eteğine vuruyordu.

“Kafasız karılar” dedi Marcos ve peşinden gülümsedi. “Sigara getirdin mi? Ben de getirmemişim.” Bocaladı, Jorge’nin yanına doğru eğilip uzattığı koluyla kuma yaslanarak oturdu. “Dinle, rica ediyorum, dün gece yüzünden affet beni. Gerçi olaylar öyle geliştiği için kısmen memnunum.”

“Neden ki? Bir önemi yok. Birkaç kadeh daha ve üstüne birkaç yumruk.” Kırık tırnağıyla elmacık kemiğine dokundu. “Hâlâ biraz ağrıyor, ama ciddi bir şey değil.” Çıkık dişleri çabalamadan bir gülümsemeye biçim verdiler.

“Sana vurmak istemezdim” dedi Marcos. “Kendimi haklı çıkarmak için söylemiyorum, ama sana vurmak istemezdim.”

“Tamam, sıkıntı yok. Biraz iriyarısın, hepsi bu. Yine söylüyorum, hepsi doğru. Evet, hemen hemen her gece Julita’yı ziyaret ediyorum, sarhoş olmadığın sürece aramızda bir kıskançlığı haklı çıkaracak hiçbir şey geçmedi, bazen onun deli olduğunu, bazen olmadığını düşünüyorum.”

“Biliyorum” diye karşılık verdi Marcos, Jorge gülümsediğini görsün diye başını çevirdi. “Altı üstü bir vücut işte.”

“Öyle demek istemedim” dedi Jorge, tek omzunu oynatarak, “Üstelik bende o bile yok. Fazla cüsse, fazla jimnastik, fazla kuvvet. Her zaman böyle oldun. Ayrıca kuvvet para gibidir, harcamak lazım. Ama bunların hiçbirinin bir önemi yok.”

Yelken kulübünden iki kayık, uzaklardan, limana doğru önlerinden geçiyordu; çıplak göğüslü üç adamla beyaz süveterli biri belli bir ritimle eğilip doğruluyorlardı.

“Evet” dedi Marcos. “Dün geceki şeyden niye memnun olduğumu biliyor musun? Memnunum, çünkü artık bitti.”

“Bitti mi?” diyerek güldü Jorge. “Biten ne? Evet, birkaç defa çiftlikte gündelikçi olarak çalışacağına yemin ettin. İşte yeni bir Federico. Artık içmeyecek, Ana María’yı başkente postalayacaktın. Ama pişmanlık duyduğun sırada sarhoştun. Eh, sabah oldu ve sen sudan yeni çıktın. Çiftlik artık kız kardeşine mi ait? Çiftliğin tamamından söz ediyorum. Çünkü belki benim de payım vardır.”

“Kız kardeşimden bahsetme” dedi Marcos hızla. Yumuşakça ekledi: “Julita bence deli, cidden. Yastan fazlası var onda.”

“Daha yeni evlenmişti. Üstelik Federico’yu seviyordu. En azından burası kesin.”

Son cümle vınlayan bir haşere gibi, Marcos’un kapalı gözlerinin üzerinde durakladı. Kendini bir saat öncesinde Ana María’nın parfüm kokusunun üzerinde, sineğin kesintili şamatasının altında uyumaya çalışırken gördü. Jorge’nin yüzüne gevşekçe vurduğunu, ondan nefret ettiğine, tartışmaya ve yumruğa iman ettiğine inanmaya çalıştığını hatırladı. Şimdi de söz vermek, kelimelerin, sudayken hissettiği duyguya olgu şekli verebileceği umuduyla konuşmak istiyordu.

“Canım sigara içmek istiyor, hatta yine sarhoş olabilirdim. Ama artık önemi yok, çünkü bitti artık. Beni anlamalısın.”

“Peki” diyerek kabul etti Jorge, “tamam, ama biten ne?”

“Her şey. Bu yüzden dün gece olanlara memnunum. Çünkü kavga sırasında fark etmeye başladım. Sen başlamak uğruna kendini bitirdin, çünkü her şeye daha yakınsın. Sen, kız kardeşimi ziyaretlerin, Federico’sun sen, ikinci ve son Federico. Ne o zaman, ne şimdi olan ya da olmayan umurumda değil. Bu bir hakaret değil, anla. Ayrıca Ana María, Falanster ve bu hayat tarzı, hepsi bitti.”

“Peki” dedi Jorge; Marcos’un gözünde dişlerinin sere serpe güneşlenişi canlandı. “Peki ne yapacaksın? Mesela genelevle ilgili.”

“Bilmiyorum. Ama yaptığımdan fazlasını yapmayacağım. Bu başlangıç. Hem de şu andan itibaren. Bu da bir şeydir, değil mi?”

“Evet. Hiçbir şey ya da fazla bir şey de olabilir.”

“Göreceksin” dedi Marcos, “sanıldığı kadar aptal değilim. Senin her zaman sandığın kadar. Bir defasında sarhoş olmuştuk, Negro’nun Santa María’ya döndüğü sıra; birbirimize ötekiyle ilgili düşündüğümüzü söyleme oyunu oynuyorduk. Hatırlarsın, bunu sana kız kardeşimin odasında anlatmıştım.”

“Evet, hatırlıyorum” dedi Jorge. “Sonunda gece her zamanki gibi tekme tokatla bitmişti.”

“O gece” dedi Marcos ağır ağır; doğruldu, sırtı eve ve Jorge’ye dönük oturdu. Vücudu yine kuru ve sıcaktı, nehir yüzeyi boş ve yükselip yükselip ışık gibi sönmeyen minik, beyaz konilerle köpüklüydü.

“O gece, benim Negro’yla olduğum gece değil, senin ve benim Julita’nın yanında olduğumuz gece, benimle ilgili ne düşündüğünü söylemek istemiştin. Bana, ancak birbirimizi bir daha görmemek üzere ayrıldığımızda söyleyeceğini söylemiştin.”

“Evet, hatırlıyorum” dedi Jorge; onun da sesi daha farklı, daha az yumuşak çıkıyordu.

“O halde şimdi söylemek zorundasın. Öğle yemeğinden sonra gidiyorum. Söyleyecek misin?”

“Evet, söyleyebilirim. Ama söyledim diye beni bir daha görmemek zorunda olduğunu düşünmeni istemem. Belki seni rahatsız ediyorum; ama ben sana iyi geliyorum, eminim, sen farkında olmasan da.”

“Yok, ben artık bütün bunları bitirmeye kararlıyım. Yüzmeye başladığımda fark ettim. Hiç de seni düşündüğüm yoktu.”

Jorge yeniden güldü, neredeyse tümüyle eski gülüşüyle.

“Sarhoşken kolay görünüyor. Ama uzun ve oldukça karmaşık.”

“Vaktimiz var” dedi Marcos. Gülümsemeye devam ediyordu, çünkü öfkelenmek istemiyordu. Huzursuz ve gergindi, bir tiksintinin başlamasıyla boyun eğmişti. “İstersen eve gidip sarhoş da olabiliriz. Sarhoş olmaya ihtiyacın varsa tabii.”

“Hayır, ihtiyacım yok. Asla ihtiyaç duymam. Demek istediğim, daha rahat olur. Her zaman bir parça korku oluyor, kelimelerde yanılma korkusu.”

“Dert değil, hadi başla” diye mırıldandı Marcos sabırla. Belki sessizlik ötekini konuşmaya zorlardı, belki sessizlik bir yükümlülük gibi rahatsız ederdi.

“Julita’dan bahsetmeyeceğim, Federico’dan da. Bu meselede aynı fikirdeyiz, tahmininden de fazla. Santa María’dan gidecek misin?”

“Santa María’dan da gideceğim. Ama ne olursa olsun, seni bir daha görmek istemiyorum. Ayrıca beni arayacağını da sanmam.”

“İyi, tamam” dedi Jorge. “Zaten ne seninle ne benimle ilgili, bilesin. Önemli olan tek şey, yaş farkına rağmen arkadaş olduğumuz yıllar. Şimdi seni düşündüğümde gözlerimin önüne gelen sen değilsin aslında. Seni değil, o yılları düşünüyorum. Demek istediğim, kendimi düşünüyorum. Yapmayı düşündüğüm hemen her şeyi birlikte yaptık.”

“Anlıyorum. Daha yakınlarda Ana María’dan, benim için ne ifade ettiğinden bahsederken ben de sana aynı şeyi söylüyordum. Ama bu bir yana, beni tanıyorsun ya da tanıdığını sanıyorsun.”

“Peki” dedi Jorge, yine güldü. “Duygulanmış değilim, gerçekten. Evlilikte olduğu gibi. Arkadaşlık bitiverir ve insan, belli bir nedeni olmaksızın, tembellikten; öteki insan onunla bir şeyler yaptığından artık kendisinin bir parçası oldu diye devam eder. Federico’yla ve seninle bir şeyleri hayal ederek yaptım. Fe-

derico öldü. Ben konuşmayı bilmiyorum, ama sen anlıyorsun. Seninle ilgili düşündüğüm her şeyi söylemeyeceğim çünkü ha deyince aklıma gelmiyor. En önemlisi cüssen ve paraya sahip olman. Bu vücuda, kuvvete, enerjiye sahipsin ama sana hiçbir yararı yok. Elbette kadınlar, bir de Santa María'da kavgaya tutuşman söz konusu olduğunda faydası vardır. Gücün kuvvetin yerinde ama sen dişe dokunur hiçbir şey yapmıyorsun onunla. İşte bu seni zehirliyor. Falanster'e birilerinin yolu düştüğünde seni görsünler diye hemen soyunup jimnastik yapıyorsun. Bazen Ana María'ya bir iki vuruyorsun. Ama bunlar seni tatmin etmiyor. O zaman da daha fazlasını isteyerek yaşamak zorunda kalıyorsun. Ve daha fazlası Santa María'da yok. Böyle yaşıyor, ucuz zulümlerle kendini harcıyorsun. Bir anlam bulmak için kuvvetini zorla kabul ettirmelisin ama ettireceğin kimse yok. Tutup sopayla bir atın ya da ineğin belini kırabilirsin. Ama bu bizim ne işimize yarar? Ana María'yla yatıp kapıyı açık bırakabilirsin; bütün Santa María'yı, Colonia'daki bütün gringoları tehdit edebilirsin; dün gece yaptığın gibi lambaya gelen bütün böcekleri parmağınla ezebilirsin. Paran olduğuna göre enerjini hiçbir şeye harcamak zorunda da değilsin. Cömertsin; ama bu bence kuvvetini sergilemenin başka bir yolu. Tabii tutarsız bir tip olduğun da söylenebilir. Tutarsızsın çünkü bir yandan da hepsini birden istiyorsun, çünkü kuvvetinin hiçbir işine yaramadığının farkındasın. Böylece seviyen kuvvetinden aşağı kalıyor, ilk bakışta düşünülenenden aşağı kalıyorsun ve bu yüzden zayıf düşüyorsun. Bunun üzerine tanınmamak için dikkatleri dağıtmak istiyorsun. Şimdi de tutup genelevi uydurdun, kız kardeşin yüzünden kıskançlıklar uydurdun, eskileri ve dün gecekileri."

"Bu kısmını anlamadım, böyle olduğunu sanmam" dedi Marcos, ağırbaşlı. "Ama önemi yok. Genel hatlarıyla katılıyorum.

Başkası hakkınızda her şeyi tamamen bilemez gerçi. Peki hiç iyi bir şey yok mu? Önemi yok tabii. Hayatımız boyunca projelerden ve sağda solda şişinmekten başka bir şey yapmadık. Tek fark senin inanıyor olman, günün birinde bir şeyin, üzerinde konuşulan bir şeyin, projelerin, istediklerinin olacağına inanmaya devam ediyorsun. Ben yıllardır inanmıyorum. Yaş farkına rağmen ikimiz aynıyız. Bildiğim kadarıyla bugüne kadar asla, hiç kimse için, gerçekten de iyi bir şey yapmadın; sen de benim gibisin, hep bahşiş veriyorsun, her gece kız kardeşime bahşiş veriyorsun. Çiftliğe mektup yazdığımda bu bir bahşıştır; Ana María'ya şefkat gösterdiğimde, yine bahşiş. Kendimize şöyle bir bakarsak, iyiden iyiye ayvayı yediğimizi görürüz; ama bakmak zorunda değiliz. Başka bir şey var mıydı?"

"Şimdilik, önemli bir şey yok. Umarım doğrudur, senin için bütün bu şeyler bitmiştir. Ben gencim, sen ise zehirlenmiş bir hayat yaşıyorsun."

Marcos ayağa kalkıp yeniden gülümsedi; kollarını esnetip ardından yumrukları omuzlarına değene dek geri çekti.

"Projeler ve şişinmeler; göreceğiz bakalım. Ayrıca, söylediklerinin hemen hepsini ben söylemiştim sana."

Kadınlar verandadan gitmişlerdi, mutfağın dumanı evin üzerinden cılız cılız yükseliyordu. Jorge yeniden büzülmüş, ince kollarıyla mavi pantolonunun dizlerine sarılmış, gözler kısılı nehre bakıyordu. Rüzgârın yönünde ve sıcaklığında olan ani bir değişiklik gibi, yalnızlık, ıstırap ve hızlı bir olgunlaşma, incecik, iki büklüm vücudunun içindeydi artık.

"İyi, peki" dedi Jorge, dişlerini göstererek. "Hâlâ arkadaşın olabilirim."

O hafta Kolektif Eylem kızları bisikletlerini iki kez Malabia'nın dul karısının bahçesine bırakıp bizi gök mavisi panjurlu küçük evde sunulan zevklere karşı tetikte olmaya çağıran aldatıcı doğaları, uğurlarına ödeyebileceğimiz hadsiz hesapsız bedel üzerine bizi düşünmeye teşvik eden üçüncü dönem imzasız mektupların yazımını tamamlamak üzere gıcırdayan merdivenleri kararlı adımlarla çıktılar.

Kızlar bu iki toplantıda, gençleşmiş, neşeli, süslü yeni Julita'nın karşısında daha önceki kötü giyimli, dağınık saçlı, dalgın ve yağlı yüzlü versiyonun yanında olduklarından daha bir rahatsız, daha bir şaşkın hissettiler kendilerini.

Bu iki öğle sonrasında kısacık molalarla çalışan, dul kadının abartılı bir samimiyetle açtığı havadan sudan bahislere girmekten kaçınan kızlar görevlerini neredeyse tamamladılar.

Julita'yı saran, bunu bile isteye yapmadığını içten içe bildikleri için aşırı buldukları bir biçimde koruyup sürdürmeye çabaladığı diriliş havasından kendilerini korumayı bildiler. Çorak, sıcak manzaraya doğru açılan pencerelerin önünde attığı mutluluk çılgınlıklarını işittiler; aniden aynaya kaçıverişlerini, ağzında çocuksu, alaylı bir kıvrımla emerek sessiz sigara içişlerini seyredip genelevle, şehrin öfkesiyle, yazdıkları mektuplarla ilgili sorulara ve beklemeden hızla verdiği cevaplara katlandılar.

Kızlar o iki buluşmada işlerini neredeyse bitirdiler, ikinci dönemin imzasız mektuplar dizisinin belirlediği listedeki son isme kadar vardılar. Üstelik o zaman dek, Rinconada'da ka-

yığın alabora olması olayına göze batan hiçbir felaket, hiçbir çarpıcı, toplu talihsizlik eklenmemiştir.

İffet Birliği ya da sonrasında adlandırıldığı üzere Centilmenler Birliği, Santa María'daki pek çok insanın hâlâ inandığı gibi rahip Bergner tarafından kurulmamış hatta önerilmemiştir bile. Genelevin kuruluşundan birkaç yıl önce, bilhassa bir normal bir de sezaryen doğumu ayrıntılarıyla gösteren bir Alman filminin Santa María'nın tek sinema salonunda gösterime girmesini engellemek amacıyla kurulmuş olmalıydı. O zamanlar rahip Peña –bir anjin krizi yüzünden ölen ve yeri rahip Bergner tarafından doldurulan, ufak tefek, yaşlı bir Endülüs göçmeni-Colonia'dan dört çiftçi, kasabalı bir tüccar, şimdiki Ramallo'nun babası hırdavatçı Ramallo tarafından oluşturulan İffet Birliği, Santa María halkının filmi görmesini engellemek için pek de çaba sarf etmek zorunda kalmamıştı.

Sinemanın sahibi bir İsviçreliydi, bilimsel tanıtım filmiyle birlikte planlamış olduğu girişimden vazgeçmenin avantajlarını derhal kavrayıverdi.

Böylece İffet Birliğinin üyeleri sinema salonu sahibinin açıklamalarını dinleyip yolundan dönmesini kabul ettikten, büyük olasılıkla safça ve kötü bir niyet gütmeksizin yapılmış olan kontrat ve reklam masraflarını da ceplerinden ödeyerek meseleyi hale yola soktukten sonra bir anda yerine getirilecek bir vazifeden yoksun kalıverdiler.

Kilisenin önünde meydan niyetine ayrılmış, yaban otlarının örttüğü, başıboş zincirlerle çevrili parselin etrafında gelişmeye başlayan işyerlerini tek tek, dostça ziyaret ettiler ve dükkânlardan, gelecekteki vitrinlerinin hiçbirinde kadın iç çamaşırlarını sergilemeyeceklerine dair söz almakta zorluk çekmediler. Ardından *El Liberal* gazetesinde başkentten gelen dergilerin tehlike-

leri üzerine bir uyarı yazısı yayımlattılar. Ayrıca rahip Peña bu uyarıyı daha geniş, daha anlaşılır ve ciddi bir biçimde, üç pazar boyunca kilisenin kürsüsünden tekrar etti.

Birlik, varlığını rahip Peña'nın ölümüne dek gizli ve teorik olarak sürdürdü; takipçisi rahip Bergner cemaatin sorumluluğunu üstlendiğinde Birlik'e sunulacak, onlarla doğrudan alakalı, pratik bir hedef bulamadı. Ama akıllı, geleceği gören ve örgütlemekten hoşlanan biri olduğundan Birlik'le meşgul oldu, adını Santa María Katolik Centilmenler Birliği olarak değiştirdi, yavaş yavaş birliği oluşturan çiftçilerin yerine şehirde şekillenmekte olan entelijansiya unsurlarını yerleştirdi. Centilmenler Birliği, o zamanlardan genelevin açılışına kadar, rahip Bergner'a danışma meclisi gibi hareket etmekle yetindi, kaynaklarını kilisenin inşasına ve rahip okulu öğrencilerinin burslarına yönlendirdi, Santa María'nın gazetelerinde –artık *El Liberal*'den başka bir de *El Orden*'imiz vardı– özellikle kitaplar, dergiler, moda ve alışkanlıklar üzerine uyarı, kanaat ve hüküm yazıları yayımlattı.

Rahip Bergner, ilk savaşa çağrı vaazından sonra, meseleyi unutmuş, kadınların kıyıdaki evde varlıklarını sürdürmelerini ve erkeklerin ziyaretlerini görmezden geliyormuş gibi davrandı; Noel ayinini yönetti, ayrıca Aziz Silvestre'den * sonra –ocak ayının ilk günü pazara denk gelmişti– kiliseyi dolduran müminlere, gelemeyenlere ve gönüllü olarak orada bulunmayan şehir sakinlerine bir mutluluk, pişmanlık ve mükemmellik yılı diledi. Tanrı'dan bu lütfu istedi ve geneleve atıfta bulunmadı. Ama ayin bittiğinde, Centilmenler Birliğinin beş üyesinin her birine ertesi, yani pazartesi günü akşamüstü saat yedide kilisenin konferans salonunda buluşmak üzere randevu verdi.

* Yılbaşı gecesi.

Gizliliği, başlamasından önce ilan edilen toplantıda ne tartışıldığını ve nede karar kılındığını bilmiyorum. Rahip Bergner'in tehdidin ciddiyetini, şehre sokulan bu rezaletin Centilmenler Birliğince görülmesini sağladığı, epey bir süre sonra yeminlerden sızan gizli bilgilerden tahmin edilebilir. Bizi tetikte ve uyanık tutan mavi mürekkeple yazılmış imzasızların kaynağının bilgisini onlara emanet ettiğine, kendisini dinleyen beş adamı Eylem'in kızlarının eylemlerinden feyz almaları, hatta onlarla yazışıp ihtiyaç duydukları ve hak ettikleri cesur desteği hiç çekinmeden vermeleri için kışkırttığına neredeyse kesin gözüyle bakılabilir.

Görüldüğü üzere, centilmenler aynı kanaatte olduklarını gösterip çabucak harekete geçtiler. Toplantıyı izleyen, üç ocak salı günü akşamüstü saat altıdan itibaren bir otomobil –aslında üç araba günlük olarak vardiya değiştiriyordu– kıyıdaki, gök mavisi kaplı evin karşısında toprak yolun genişliği kadar uzağında, yokuşun birkaç metre yukarısında park etmiş halde görüldü.

Araba, başlarda bütün gün yerini koruyordu; daha sonra, suçluların sabah vakti gelmesini beklemenin faydasızlığı keşfedildi: kadınlar, her zaman yalnız olmasalar da saat on ikiye kadar uyuyorlardı, sabaha kadar yanlarında uyuyan, gözleri kamaşarak beyaz yaz ışığına doğru sokulan ve kapının gök mavisi fonunda henüz doğmuş ya da uzak bir ülkeden dönmüşler de şehre yeniden uyum sağlamaları acı veriyormuş gibi uzunca bir süre bocalayan yatak arkadaşları erkekler, şafak vakti sona eren bir önceki vardiya tarafından zaten listeye alınmış oluyordu.

Otomobillerin içinde sigara içen, neredeyse her zaman sessiz, dirsekleşip hiştleşen, kollarının altındaki koca koca revolverleriyle vardiyadaki üç kişi –Birliğin Centilmenlerinin oğulları ya da yeğenleri, oğullarla yeğenlerin delikanlı arkadaşları– nöbet

tutuyor, olaysız molaların verdiği sıkıntıyı, kapıyı çalıp içeriye giren erkeklere duydukları abartılı öfkeyle harmanlamaya çalışıyorlardı.

Gülünç oldukları ve ispiyonculuk ettiklerine dair her türden fikir, günbatımından başlayarak gece boyunca adeta tek hecelik seslerle yaratıp güç verdikleri o pasif kahramanlık, yerine getirilmiş toplumsal görev duygusuyla çözülmüş, darmadağın olmuştu. Üstelik yalnızlığın, koltuk altlarındaki revolverlerin sertliğinin, görünmeyen nehre ve Enduro'nun derme çatma küçük evlerine doğru döne döne inen tekdüze mesafenin verdiği tehlike hissinden de destek buldular; şahit ve yargıç olduklarını, arabanın ön panel ışıklarında çiziktirilen düzensiz kısa çizgilerin bir kaderi değiştirebileceğini, bir mizacı bozabileceğini düşünüyorlardı.

İşte yeni imzasız dönemi bu sayede başlayabildi. Kesinlik bakımından öncekilerin ilerisindeydiler, kişilerden, saatlerden ve tarihlerden söz ediyorlardı. Kısa zamanda hepimiz, imzasız mektupların doğruyu söylediklerine, adı geçenlerin küçük evi, üstelik tam da sözü edilen günde ziyaret ettiklerine ikna olduk. Eylem'in kızlarının gönderdiği mektupların gücü bu doğruluktan, bütün intikam ya da iftira niyetlerinden azade oluştan doğdu. Okurken imzasız olmalarını düşünmüyorduk, kimlerin yazdığını, kimlerin casusluk ettiğini zihnimizde canlandırmıyorduk. Gerçekte, sanki üstün bir güç suçlulara ve ötekilere, ikiyüzlülüğün, işlenen günahın sonuçlarından kimseyi koruyamayacağını gösteriyormuş gibiydi.

Bütün bunlar yıllar önce oldu, herkes her şeyi biliyor zaten. Bunları anımsarken, Santa María'yı ve sakinlerini, o vakitler

bizim onları gördüğümüz halleriyle değil de oldukları gibi canlandırdığımıza inanabiliriz şimdi. Artık bizi hatırladığımız şeye bağlayan önemli bir şey yok ama aslında bu mesafeyi sağlayan şey zaman değil, ilgisizlik.

Santa María topraklarının kayda değer hiçbir yükseltisi yok. Şehir, Colonia, bir uçaktan keşfedilebilecek manzaranın tamamı, bir yarım daireyi doldurup nehre kadar yumuşakça alçalıyor. İç kesimlere doğru dağların yükseltisi dışında, arazi dikkat çekici bir yükseklikten mahrum, dümdüz ve engebesiz. Buna rağmen şimdi şehrin ve Colonia'nın işgal aylarındaki hikâyesini anlatırken, sırf kendim için, doğruluk ve edebiyat adına vaatlerde bulunmaksızın kendimi oyalamak için yazarak anlatıyor olsam da, şimdi, şu anda, şehrin yanı başında bir tepe olduğunu, oradan evlere ve insanlara bakabileceğimi, gülüp kederlenebileceğimi hayal ediyorum. İstedığimi yapabilir, istediğimi hissedebilirim ama müdahale edip oranın düzenini bozmam imkânsız.

Alçakgönüllü yükseltimden Santa María'yı oyuncak bir şehir gibi, beyaz küplerle yeşil konilerden ibaret, içinden hantal yorulmak bilmez böceklerin geçtiği sade bir yapı olarak da canlandırıyorum zihnimde. O zaman pek az olan nüfusunu görüyor, geometrik şeklini, yüksekliklerini, dengesini kavırıyorum; hemen hemen değişmeyen tekrarlardan böceklerin tedirginliğinin sebeplerini anlıyorum. Ama bütün bunların varlığı konusunda şüpheye yer bırakmayacak bir anlam bulamıyorum, bunun üzerine şaşkınlığa uğruyor, sıkılıyor, hevesimi yitiriyorum. Hevessizlik yazma isteğimin gücünü zayıflattığında –üstelik bu yazma vazifesinde yükümlülükten, kefareten bir şeyler olduğunu da düşünüyorum– bir Santa María'nın ya da o Colonia'nın, o nehrin asla var olmadıklarını varsayma oyununa başvurmayı yeğliyorum.

Böylece ben yazdığım her şeyi uydurduğumu hayal ederken, şeyler bir anlam kazanıyor, açıklanamaz bir anlam elbette, ancak bu anlamdan, aynı anda kendi varoluşumdan da şüphe duyarsam şüphelenebilirim. Öncesinde asla bir şey yoktu ya da en azından nehir boyunda bir sahil, bir kır uzantısından başka hiçbir şey yoktu. Meydanı ve heykeli ben uydurdum, kiliseyi ben yaptım, kıyıya doğru caddelerin ayırdığı blokları ben dağıttım, iskele yanındaki gezi yolunu ben kondurdum, Colonia'nın işgal edeceği yeri ben belirledim.

Bu yerin haritasını, bir Santa María planını çizmek, ona bir ad vermek de kolay. Ama her dükkâna, her bina girişine, her köşe başına özel birer ışık da koymanız gerekiyor. Kilisenin çan kulesinin, korkulukları pembe ve krem renkli terasların üzerinden sürüklenen alçak bulutlara bir şekil vermeniz gerekiyor; zevksiz mobilyaların yerlerini belirlemeniz, nefret ettiğiniz şeyi kabul etmeniz, yerleşsinler, pislensinler, hislensinler, mutlu olsunlar ve har vurup harman savursunlar diye kim bilir nerelerden insan bulup oraya taşımanız gerekiyor. Üstelik bu insanlara bu oyunda bir vücut, sevgi ve para ihtiyacı, benzeşmeyen ve örtüşen hırslar, ölümsüzlüğe ve ölümsüzlüğe layık olduklarına dair, hiç sorgulanmamış bir inanç vermek zorundayım; unutmama becerisi, birbiriyle karıştırılamaz mizaçlar ve çehreler de cabası.

Centilmenler Birliğinin Peder Bergner sayesinde yeniden hayat bulduğu ve onu örgütleyenin, harekete geçirenin, sonunda –elindeki Centilmenlerin o genel vasatlık halini göz önüne alırsak– kabiliyetli, disipline sokulmuş, hemen her zaman yerine getirmek zorunda olduğu operasyonların seviyesinde bir silaha dönüştürenin yine Peder Bergner olduğu şüphe götürmez.

Olaylar bağlamında düşünürsek, kimi tarihçilerle görüş birliği içinde, Peder Bergner'in bir hata işlediği kabul edilebilir: savunma pozisyonunu kabullenmiş, tabyanın içlerine kadar varan düşmanla karşı karşıya gelene dek saldırılarına başlamamıştır. Doğruluğu temin edilen bilgiye göre *El Liberal*'in düzeltmeni Lanza'nın yazılı olarak elinde bulundurduğu, bu yaşanan gelişmelerin şu anki hikâyeden çok farklı ihtiraslarla hikâyeye edilmiş birinci elden, müstehcen raporunda, rahibin edilginliği ilk bakışta ortaya konmuş görünüyor. Elbette Lanza, çalışmasının ancak birkaç sayfasını, o da her zaman değil, tatmin edici bir yakınlıkla tekrar edebilecek kişilerin görmesine izin vermiştir. Bununla birlikte bazı bölümler, kendisi bilmese de kopya edildi, bunlara da başvurulabilir. Ayrıca Berna'da Malabia'nın oğluna ve ötekilere, bizim o unutulmaz buhranlı günlerimizde rahibin takındığı tavra değinerek defalarca yorumda bulundu: "Bir türlü akıl erdiremiyorum, canına yandığım, biz gırtlığımızı kadar fahişeye batana dek bu herif ne diye kollarını bağlayıp tek kelime etmedi."

En inandırıcı açıklama, Peder Bergner'in bu işin gerçekten olabileceğine ihtimal vermemesidir. Ölümün var olduğunu, tanıdığımız varlıkların her birini ziyaret edeceğini kabul ederiz ama bizim de öleceğimize inanmamız imkânsızdır. Yani rahip de benzer şekilde –öyle olduğunu varsayıyoruz– varlıkları kuramlardan öteye geçmemiş olsa da gerçeklikleri inkâr edilemez genelevlerin başkentte, Rosario ya da Salto'da, hatta adı sanı bilinmeyen bir mezranın alelade bir toprak damında, ülkenin ya da dünyanın hemen her yerinde –bir tek Santa María hariç– kurulup işletilebileceğini sezmişti. Üstelik buna kibirden uzak, tek kusuru olan masumiyetle inanıyordu, çünkü burada ayinini yöneten, vaftiz eden, ölüme kucak açanların geçişleri-

ni kolaylaştırmak için koca koca ellerinin basıncını bilgece ve esinle uygulayan kendisiydi.

En meşakkatli, belki en gerçekçi açıklama –revizyonist tarihçiler arasında da en kabul göreni bu– bize Peder Bergner’in, eczacı Barthé’nin idealinin o defa, o yıl, Belediye Meclisinin muhafazakâr oylarıyla beslendiğini bildiğini söylüyor. Bugün bile kararlılıkla, reddedilemez tanıklıklarla ufak tefek, soluk tenli, gözleri kırpışıp duran, kendini canu gönülden bir kader vekiline, Arcelo’nun, Barthé’nin, Ceset Toplayıcı’nın emir kuluna dönüştüren doktor Díaz Grey’in tarafsızlığını, anlaşmayı feshetme arzusunu, defalarca mağlubiyete uğratılan genelev projesi üzerine kasabanın temsilcilerinin anlaşmaya vardıklarını rahibe haber vermeye kadar götürdüğü kanıtlanabilir. Bu yüzden peder şeytanın Santa María’ya yaklaşmakta olduğunu biliyordu ve girmesine izin vermeyi yeğledi.

Eğer açıklamakta ısrar eder ve sadakatle ilerlersek, yolumuzun bu noktada çatallandığını kabul etmemiz gerekir. Patikalar-dan birinde, kendisini tümüyle Tanrı’nın bir ferdi ve hizmetkârı olarak gerçikleştirme fırsatı elde edeceğı, nadiren yerine gelse de herkese vaat edilen o ânın yaklaştığını sezen bir Antón Bergner var. Bütünlüğünden hiçbir parça kaybetmemiş Antón Bergner. O zamana değin kullanılmamış imkânların hakkını verecek bir büyüklükte ve güçteki kötülüğün bir belirtisiyle karşılaşıp mücadele edecektir. Adeta gelip geçici dertlermiş gibi, adeta günah çıkarmanın fısıltılı rutininde bayağı bir pişmanlığın ya da cılız bir kibrin kökeni arasında kararsız kalmış birisi gibi rahiplerin her gün katlanması gereken kusurun kaçıcı, şahsi, belirsiz bütün özelliklerine, yani günahın bütün sefaletine sahip birisiyle boy ölçüşecektir.

Karmaşık açıklamanın yöneldiğı diğerk patika, Santa María’yla Colonia’nın sakinleri, kendilerini ona emanet eden bu koyunlar,

baştan çıkmanın, kavga ve zaferin kolektif, açık seçik fırsatlarını değerlendirsinler diye kötülüğün gelip yerleşmesini istemiş, kabul etmiş, buna izin vermiş bir rahip Bergner'e götürüyor bizi. Böylelikle henüz yeryüzündeyken kurtuluşa ulaşma iradelerini gösterebilirlerdi – ona değil; bu durumu hesaba katmazdı, çünkü sonuç ne olursa olsun sadece dua edebilirdi.

Fakat Peder Bergner'in, eczacı Barthé'nin yıllanmış projesinin gerçekleşmesine fiiliyatta karşı çıkmasının gecikmesini açıklayabilecek teorilerin doğruluğundan bağımsız olarak, rahibin şu ya da bu nedenle başlatmaya karar verdiği andan sonuna dek ibretlik bir mücadele sürdürdüğü tartışmaya yer bırakmaz, hatta Lanza dahi bunu giderek pekişen bir şaşkınlıkla kabul etmektedir.

Başka pek çok gecede de olduğu gibi aynı hızda hareketlerle, gurur, melankoli ve ertelemeleri yeniden yaşadığımı hissederek, önceki gecelerin jestlerini istemeden kopyaladığımı bile rek, yazmayı bırakıyorum.

Gömleğimi ilikliyorum, beremi giyip bir yana indiriyorum. Işığı söndürdükten sonra aya bakmak, bahçede ezilmiş halini görmek, çiçekleri koklamak ve Julita'nın kapısına bakmak için pencereden uzanıyorum. Yüzüm katılaşmış, kararlı, yalnız başıma inşa etmişim: Ne ifade ettiğini bilmiyorum.

Merdivenden inerken bilinmedik bir bitkiyi düşünüyorum, insanların her birinde –adeta göze hiç görünmeyen– en iyi olanı düşünüyorum, Julita ve benim sürdürdüğümüz durumu, ölmüş abimi, Julita'nın karnında taşımadığı bebeği düşünüyorum.

Bahçenin orta yerinde duraklıyorum; Rita'nın karanlık penceresinin önündeyim. Öbür gecelerde de aynı üçkâğıtçı gülümsemeyle tam burada dikilmiş olduğumu hatırlıyorum. Anahtar kilide sokarken kendi canımı sıkmak için, “iyi bir koca gibi” diyorum. Girişteki karanlıkta kapıyı tutarak, kilise saatinin on biri haber veren çan sesini bekliyorum boş yere; rüzgâr yönünü değiştirmiş olmalı. Aya doğru tırmanırken uzayıp giden devasa, karanlık bulutlar keşfediyorum.

Alçakgönüllü ve koruyucu, basamaklardaki yumuşak gıcırtilarla gelişimi haber veriyorum; kapıyı açıp içeri giriyorum. Sandalyelerde darmadağın erkek giysileri yok, yatağın üzerinde açık renk yeni bir örtü yayılı, Julita'nın üzerindeyse pırıl pırıl ayakkabılarına değen gök mavisi bir gece elbisesi var.

Şöminenin hemen yanında çok alçak bir sandalyede oturuyor. Bana bakmıyor, sol bileğindeki geniş bir bileziği yukarı aşağı çekip indiriyor. Yardım almadan yapılamayacak bir saçla en-sesi gizlenmiş.

Artık bu duruma katlanmama kararı vücuduma tekrar tır-manıyor ve beni kapının ahşabına dayayıp orada tutuyor. Sehpa-nın üzerinde bir şişe ve neredeyse dolu iki bardak var. Yaklaşp konuşmadığım sürece bana yüzünü göstermeyecek. Katlanmayı sürdürmemeye dair kesinleşmemiş kararın, ona bir defalığına bütün kuvvetimle tokat atma arzusuna –artık eskide kalmış, yüzlerce kez bir tarafa bırakılmış– denk olduğunu keşfediyorum.

Seslenmek istiyorum ama kendimi tutuyorum. Nefret dili-mi kurutuyor. Yeri doldurulamaz, kayıp bir arkadaşına acır gibi kendime acıyorum. Yüzünü dönmeyecek. Bir kez daha içiyor. Bardağın masada çıkardığı sesle birlikte kısa bir gülüş duyuluyor, öylesine ufak bir gülüş ki ne alay ne neşe ne beklenti sı-ğıyor içine. Tek istediğim dar, yuvarlak hatlı, gök mavisi om-zundan haberdar olmak. Bu gece için icat ettiği deliliğin türünü tahmin ederek dikkatimi dağıtmaya çalıştığım sırada aniden kafasını oynatıyor ve sanki bir maskeyi henüz çıkarmışçasına ciddi, dikkat kesilmiş yüzünü gösteriyor bana. Sahtelik, kolu-nun beni içmeye davet eden, uzun, buyurgan hareketinde ken-dini ele veriyor.

“Merhaba Jorge” diyor, selamı prova etmiş gibi.

Ben Jorge’yim, sağ ve akli başında, kendimi koyuverme dūr-tüsünden pişman olmuş, şöminenin yanında olgun ve dimdik tavrımı bozmuş Jorge’dan başkası değilim.

Birbirimize karşı ihtiyatlı, endişeli yudumlarla içiyor gibi yapıyoruz. Karşısına oturup büzülüyorum. Bana gülümsüyor, bileğinden dirseğine çevire çevire gezdirdiği bileziğiyle oynu-

yor yine. Kolunun derisi bronzlaşmış; evden çıkıp da güneşin altında kaldığı anları hayal bile edemiyorum. Bütün bu şeyin saçma, anlaşılması imkânsız, geçmiş zamanları ve vaatleri oluşturmaktan âciz olması gerektiğini düşünüyorum.

“Jorge” diye tekrar ediyor kafamın karışmasını önlemek için. “İkindiden beri seni bekliyordum. Demek istediğim, ikindiden bu yana, seni görüp konuşmak için saatin on bir olmasını arzuluyordum. Sanırım yarından itibaren yemek odasına gideceğim. Artık umurumda değil, artık içeri kapanmam için bir neden yok. Bilseydin... Gerçeği keşfetmemin üzerinden günler geçti, bir haftadan fazla oldu. Ama ben keşfettiğimin farkında değildim. Bugüne kadar bilmiyordum. Anlıyor musun? İşte onca zaman içimde tuttuğum şeyi, gelsen de sana söylesem diye sabırsızlanıyordum.”

Yatak odasında bir tuhafılık var; yeni yatak örtüsüne, temiz ve yerli yerinde mobilyalara, yatağın ayakucundaki halının desenlerine bakıyorum. Onu dinleyip bu gece gösterebileceğim en çocuksu ifadeyle bakarken içkimden bir yudum alıyorum ve pipomu yakıyorum.

“Ne yani, senin umurunda değil mi?” diye soruyor. “Her şeyin farklı olduğunu görmüyor musun?”

“Evet, her şeyin farklı olduğunu hissediyorum. Ama anlamıyorum.”

Sakinleşiyor ve dalgın bir gülümsemeyle boş, lekesiz şömineye bakıyor.

“Yarın çıkıp yemeğimi sizinle yiyeceğim, evde sizinle yaşayacağım.”

Sanki bunu daha önce söylememiş gibi şaşkınlığını arayarak bakıyor. Yüzü dinginleşiyor, hüzünleniyor; ama bu, dışarıdan gelip sızmadan, baskı uygulamadan tenine yaslanan bir keder.

“Sana nasıl söyleyeceğim, nasıl söylemeliyim?” diye soruyor kendine, sergilenmiş, donuk gülümsemesini şömineye çevirerek. Artık ne ona ne de içinde yaşadığı ortama inandığım kesin, haftalardır deli olmadığından kuşkulandığımı kabul ediyorum; o halde bu gece bir şey olacak, bir şey sona erecek, diye düşünüyorum.

Cevap vermediğimden dişlerini saklayıp başını geri çekmek zorunda kalıyor. Gök mavisi gövdesi doğrulmuş, geri çekiliyor. Birdenbire sandalyesinde dizleri göbeğinin hizasında, yapılmış saçları kopkoyu sarı, ağzında rujla çizdiğine uzak bir ifade, kendini yalıtıyor. Odanın ortasında, benden, benim Federico’ya dair anılarımdan ayrı, alçak sandalyede yalnız.

“Bu gece seni bir parça şapşallaşmış görüyorum” diyor tatlı tatlı, artık yüzünde olmayan gülümsemesi sesini aydınlatıyor, ikna edici ve hoşgörölü kılıyor, hediyelerin, sabırların, sırların altını çiziyor.

“Hep öyleydin” diye karşılık veriyorum. “Bazen başından beri bir şapşal olduğumu düşünüyorum. Sana söylemeyi hiç istemedim, benim için bir önemi yoktu çünkü, hem beni anlamazdın da. Benim seni anlamadığım gibi.”

Bana bakıp gözlerini kısıyor. Gülümsemesi artık bir esrime izlenimi vermiyor: beyaz, neşeli, dar, tümüyle ona ait. Abim hastalanmadan önce bana cana yakın ve genelgeçer sorular sorarken oluşturduğu gülümseme.

“Jorge, lütfen...”

Tek elimi kaldırıyorum, ama o beş parmağımla, avucumda ona sunduğum nemle kendimi korumaya çalıştığımı sanıyor.

“Demek ki birbirimizi hep anlamışız... Ben bu yüzden hayattayım, gerçekten de sırf bu yüzden, seninle kendimi her zaman anladığım için. Azarlama değil, bir şakaydı sadece, şapşal

olan benim, konuşmaya gerek kalmadan sen her şeyi tahmin edesin diye saçmaladım, tembellik ettim.”

Kalkıp şömineye gidiyorum, pipomun külünü silkiyorum. Dinlemediğim şeyleri söylemeye, annemin geleceğin önemini bana açıklarken, ayrıcalıklarımı sıralarken, rahatım için babamın bir şeylerden feragat ettiğine beni ikna ederken kullandığı aynı ses tonuyla konuşmaya devam ediyor. Pipoyu boşaltıp içinden hava çekiyorum. Pencereye gidiyorum ama açmaya kalkışmıyorum. Tatlılaştırılmış sesi benim eski kıvrak anlayış kabiliyetimi açıklamaya devam ediyor, gecenin on birindeki bu görüşmeleri lise derslerine dönüştürüyor.

“Yaptığım her hatayı anlayabildin, hiç korku duymadın, deli olduğumu asla düşünmedin. Sen Federico’ydun, Federico olmayı bildin. Yalandı, geçti. Federico’dan bir çocuğum olacağını bildin, Federico’nun ölmüş olduğunu bildin. Sonrasında bütün bunlar da yalan oldu. Ama yalan olmadan önce sen bunları aynen benim bildiğim gibi bildin. Bana bilmediğini söyleme, inanmadığını söyleme.”

“Hayır” diyorum. “Elbette. Bugün yalan olması umurumda değil. Bana göre yalan değildi.”

Erkek sesimle konuşuyorum, gücümü yitirmeden, ağır ağır ve ciddi, sesimi tizleştirmeden. Pencereyi açabilir, havayı koklayabilir, karanlığa gömülü mesafelerdeki manzaraları yeniden kurgulayabilir, kendimi yalnız ve daha güçlü hissedebilirim. Ama karanlıktan geriye sıçramayı, ona, bu şeye, gururu incinmiş ve daha genç dönmekten korkuyorum.

“Madem öyle Jorge, birbirimizi anlamadığımızı, başından beri kafanın çalışmadığını nasıl söylersin?”

Ona bakmak istemiyorum. Önceden ağlamış da, şimdi tesselli bulmuş gibi konuşuyor, beni neşelendirmek için gülmeye

çalışıyor. Önemli bir şey oldu, bir şey sonsuza dek sona erdi ve ben bundan memnun değilim. Federico'nun fotoğrafları duvarlardan, şömineden, sehpadan yok olmuşlar. Hayatımda ilk kez yalnızım ve ilk kez yalnızlık fikri bana ıstırap vermiyor. Onun için ne kadar da kötü, diye düşünüyorum, çünkü ona yeniden bakıyorum ve onu arzulamıyorum, sanki fahişelere hep yapıldığı gibi tutup yere yatırma arzusuyla hep küçümsemişim onu.

“Orada durma öyle uzakta” diyor. “Bugün konuşmamız gerekiyor. Bugün sana gerçeği açıklamalıyım, sonra göreceksin her şey nasıl harika olacak. Yarından itibaren, hemen şu andan itibaren. Bilirsin, biri gerçeği keşfettiğinde ötekilerin hepsinin bunu bildiğini sanır, söylemeye gerek olmadığına inanır.”

Bir kez daha yalan söylüyor, bu sefer kendi yalanına kendi de inanmıyor. Arkasına yaslanmayı reddederek alçak sandalyede umutsuz, iki büklüm oturuyor. Yaşlı, sarkık, çıkış yolu bulamayan, sadece kusurlarıyla desteklenen dilenci yüzünün aydınlığı bir el gibi, bir kıskaç gibi, bir lamba gibi dönük bana. Önceleri, diğer gecelerde, acıma duygusu onu koruyor, beni ondan ayırıyordu. Şimdiyse beni kendimden ayırıyor. Onu uzaklaştırmak, var olmak ve kendimi tanımak istiyorum.

Soru soruyor. Başıma dokunmaya gelen eli savuşturuyorum. “Bütün bunlar” diyorum. “Ne yapıyordum burada ben? Her gece ne diye geliyordum? Kimdim ben? Ben yoktum çünkü değil mi, hesaba katılmıyordum. Benim başka biri olduğumu, Federico olmadığımı, sen, Tanrı ya da bir mobilya olmadığımı düşünmek hiç aklına gelmedi. Ben yaşıyorum, Federico değilim, Federico'nun oğlu değilim. Ben başkasıyım, sana söyledim. Hep başkasıydım.”

Bardağını boşaltıp ayağa kalkıyor. Gök mavisi elbise yere yakın serbestçe salınıyor, hışırıyor, bir yayılıyor bir ka-

panıyor. Julita eğilip yatak örtüsünü düzeltiyor, komodinin üzerindeki vazodaki ıtırşahilerin düzenini değiştiriyor; onun dimdik ayakta, hâlâ gülümseyerek işaretparmağıyla bir çiçeğe düzenli aralıklarla vurduğunu görüyorum, diğer eliyse kalçasının üzerinde.

“Saçma” diyor ve benim sormamı bekliyor.

Gözümü ondan ayırmıyor, pipoyu yakmaktan vazgeçiyorum, deliliğini anlamazlıktan geliyor, sarışın, otuzlarına yakın, yapılı, narin, çocuksu haliyle görüyorum onu.

“Saçma değil mi?” diye ısrar ediyor. “Tanrım” diye tekrar ede ede kendini yatağa attığını duyuyorum.

Beni duyup duymadığını umursamadan, sırf gerektiği için konuşuyorum:

“Saçma, hepsi saçma. Ne olmuş yani? Bütün o gecelerde buradaydım ve gündüzleri de kalıyordum. Gelip seni dinliyordum, senin oyununu, Federico oyununu ikimiz oynuyorduk. Ama benim başka oyunlarım, başka talihsizliklerim de var. Ne önemleri var bilmiyorum, ama benim talihsizliklerim işte. Gelip buraya oturup, kendini savunmanın yollarını ararken söylediğin yalanları dinlediğim sırada da benim talihsizliklerimdi, içimde taşıyordum onları. Belki gerçekten delisin, belki de değilsin. Eğer deliysen söylediğim şey yüzünden acı çekmezsın, değilsen de, duymayı hak ediyorsun demektir.”

“Jorge” diyor, “Jorge...”

Sönmüş pipoya bakarken gözlerini kıstığını, tavana doğru gülümsediğini, elinde tuttuğu acıyı artırmak için mümkün olan her şeyi yaptığını görüyormuşçasına biliyorum.

“Böyle konuşma. Bana söyledin diye pişmanlık duymanı istemem...”

“Pişman olmayacağımı biliyorum. Ama her gece sana söylemediğim için pişmanlık duyuyordum, bu his ertesi gün de devam ediyordu. Her gece bahçeye indiğimde pişman oluyordum. Devam mı edeyim, yoksa çekip gideyim mi? Bana söylemek istediğini dinleyebilirim, sonra giderim.”

“Hayır, hayır” diyor, kendisini yeniden güçlü hissettiğini, beni kaybetmediğinden emin olduğunu anlıyorum. “Her şeyi söylemen daha iyi. Zaten daha önce söylemeliydin.”

“Daha önce neden bilmem, söyleyemiyordum. Bugün neden söyleyebiliyorum, onu da bilmiyorum.”

“Söyleyebildiğine memnunum, duymak istiyorum seni. Her şeyi söylemen daha iyi, hatta gerekli. Ben de her şeyi söylemek istiyorum. Yeni baştan başlamak gibi olacak, ama bu sefer gerçeğin içinde. Bana bir konyak ver.”

Ona bardağımı götürüp sehpanın üzerine bırakıyorum; bardağı almak için yerinden kıpırdamıyor çünkü önünde bağladığı kollarıyla, daha yuvarlak ve genç yüzüyle tavana bakıyor. Uzaklaştığımda çağırıyor; sırtım dönük, duruyorum.

“Jorge.”

“Efendim.”

Abim hatırlayabilse, çenesinde, kulaklarının altında, yanaklarında tombullaşan bu yatay yüzü hatırlamayı seçer genellikle. Farklı –daha derin, daha az umutlu– bir merakla, dişlerinin ve gözlerinin parlaklığı üzerine, dudaklarının ve kısık gözkapaklarının tuzasına doğru eğilir yeniden.

Boş bardağı sehpanın üzerine bırakıp öksürüyor. Gövdesinin iki yanına uzanan kollarıyla, gönüllü bir dinginlikten gelen gülümsemeyle şimdi rahatça yerleşiyor. Gebe ya da değil –yalanların her biri bu gece bir adım ilerleyip dünyada kendine bir yer tutabilir– gök mavisi elbise karnında yuvarlak

bir çıkıntı yapıp bacaklarının arasına yapışıyor. Yumuşuyorum, upuzun topuklarıyla taban eğrisi hâlâ pırıl pırıl, kullanılmamış saten ayakkabılarında deliliğini görüyorum tekrar.

Pazar geceleri canı sıkılan yaşlı Larsen, Güzel María'yı, Nora diye çağrıldığı zamanları, ilkle sonuncu arasına yayılmış bir dizi takma ismi ve unutulmuş kökenlerini düşünüyordu. Başkenti anımsıyor, kendisine artık yabancı, ölü ve yine de beklenmedik haberler gibi şaşırtıcı gelen bir zamanın ve bir dürtünün üzerine merakla eğiliyordu. Lüzumsuzca yüzünü destekleyen eli, bağlantısız anıların ve şüphelerin defilesi karşısında uyku-lu gözleriyle. Tanıdık bir ismi olmayan inanılmaz mahallelere doğru, bir sohbet esnasında kulağa çalınmış ya da açık artırma duyurularında keşfedilmiş sokakların kavşaklarına doğru kaçışmalar.

Öğle yemeğiyle günbatımı arasında saatler boyunca yerinden kalkmadan, önünde kül dolu kahve fincanı, beyaz harflerin bilardo oyuncularını ve gitaristlerin bir sonraki ziyaretlerini bildirmek üzere yılan gibi kaydığı buğulu camlardan öteye sarmaşıklı tel örgülerle çevrili varoşların manzarasına, otomobil iskeletleriyle dolu tamir atölyelerine, kadın isimli dükkânların tuğla cephelerine rüzgârın yapıştırdığı madapolam ve zaraza patiskalarına bakıyordu dikkatle.

Bozulmuş ya da kullanıma henüz açılmış sokaklar boyunca yürüyor, döşeme taşlarının arasındaki yabancı otların inatlarını eziyor, sokakları, kusurlu köşeleri, vitrinleri hatırlanmaya değer dükkânları hafızasına işliyordu. Ve bütün bunlar, sonradan anladığı üzere sebepsizdi.

Araba, apartman dairesi, Japon ipeğinden gömlekler ve bütün o gelişigüzel isteksiz düzüşmelerden kurtulma vakti gelmişti,

inadın ve inancın basit bir sonucu gibi, üstelik böyle bir hedefi yokken. Sonra bütün bunların gerçek olduğuna tehlikeli bir biçimde inanmaya başlayıp arkadaşlarının gurur ve hırslarını paylaştığını hissettiğinde de ilahi felaket, altı aylık hapis cezası, ülkenin iç kesimlerine doğru zoraki kaçış geldi.

Ancak hapisteyken şaka, umut, sigara, alaycı teselli, iç çamaşır yüklenip aksatmadan ziyaretine gelen Güzel María'nın sağgörü ve ahlaksızlığının kendisinde aslolan şeyle, bıkkınlık ve vazgeçme saatlerinde kesinlik kazanan idealleriyle bir şekilde uyuştuğunu kanıtlarıyla gördü.

Ziyaret saatinin daha ilk dakikasında, kahkaha atmaktan korkuyormuş gibi yanaklarını şişirmiş, kısacık, görmezden gelinemeyecek acıma ve meydan okuma bakışlarını gardiyanların yüzlerinden geçire geçire geliyordu, gencecikti. Larsen'in sıskalığına laf ediyor, getirdiği hediyeleri sergiliyor, görüşmenin sonuna değin onun yitirdiği dünyada olup bitenleri, kadınların ve arkadaşların tekdüze iniş çıkışlarını bir bir sayıyordu. Anlattıklarını Toplayıcı'nın umursamasını önemsiyormuş ya da umursadığına inanıyormuş gibi değil de, sanki bunlardan konuşmanın doğru, şartlara uygun olacağını bir yerlerden duymuş gibi sabırla, hararetle, dürüstçe konuşuyordu.

Altı ayın sonunda Toplayıcı iki mükemmelliği gerçekleştirmek için yaratıldığını düşündü: mükemmel bir kadın, mükemmel bir genelev. Birinci ideal için ilahi yardımın ortaklığı, faraza böyle bir kader için yaratılmış genç kızla karşılaşması gerekiyordu; ikincisi içinse kesinlikle para ve serbestlik lazımdı.

Hapisten çıktıktan kısa süre sonra kendisini izlemelerinden, beyaz yağmurluklu yeniyetmelerin kafeye girip belgelerini istemelerinden, şişman ve alaycı komiserlerin, geçimini nasıl sağladığına dair kurguladığı açıklamaları dinlemeden önce

saatlerce kendisini bekletmelerinden bıkmış, iki şeyi, aradığı kadını ve evin kuruluşu için gereken parayı bulmak için ülkenin iç kesimlerine gitmeye karar vermişti.

Güzel María'nın ona eşlik etmek istememekle iyi ettiğine kanaat getirdi, ikisi için de en iyisi buydu: Geleceğin mükemmel kadını ne tecrübeyle ne de deformasyonla gelmeliydi. Ama o genç kız ortaya çıkmadı, kafelerde ve pansiyon yataklarındaki yalnızlığında yavaş yavaş geliştirdiği, her geçen gün daha pahalı ve imkânsız hale gelen rüyalarının evini kurma fırsatı da. Yıllar geçiyor, bu arada hayatta kalmak gerekiyordu; o genç kızla karşılaşacağı ya da o mükemmel genelevi açabileceği an uğruna hayatta kalmak gerektiği için dönüp kendine bakmamaya, yargılamamaya, dönüşmekte olduğu bu gülünç adama dair hiçbir şey bilmemeye söz verdi.

Ama yaşaması gerekiyordu, işte bu yüzden yoksul, yaşlanmış, yıpranmış, gözden düşmüş fahişelere patronluk etme işini icat etti.

Sabaha karşı sebzeli yahni servis eden restoranlarda alaylı bakışların ortasında vurdumduymazlıkla ellilik tombul kadınlara, dans kıyafetleri içindeki kadidi çıkmış yaşlı kadınlara babacanlıkla, hoşgörülle gülümseyerek, dinlemeye ve bol keseden öğüt vermeye hazır, para kazanmayı beceren ve bu parayı gerekli ve çaresiz bir güvenle kendisine hediye eden her kadının kadın olmayı sürdürdüğünü gösterdi. İşte Ceset Toplayıcı unvanını böyle kazandı; bir de bu lakabın uygun karşılığı olarak hafif bir merhamet ve kurnazlık tebessümünden başka bir itirazda bulunmaksızın, ebedi mutluluğu kazandı.

Azıcık bir intihar dürtüsüne, aynanın önüne geçip bir gündüz düşünüyü bölmek ve kendini şöyle bir incelemek için gerekli cesarete sahip olsaydı, üçüncü sınıf şehirlerin ikinci sınıf ka-

melerinin müşterilerine kafe sahibinden izinsiz operet valsleri ve potpuriler çalan uzun saçlı, hırpani bir kemancının tıpatıp imgesini bulurdu karşısında. Böylelikle dik ve giderek küçümseyici başı, her yoruma uygun bir gülümsemeyi sabitlediği büyük ağzıyla, yağlı ve kararmış kemanını rehine bırakmadığı sürece, tangolar çalmadığı sürece, müziğini sarhoşların ve bayağı kadınların eşliğinden koruduğu sürece, her üç parçada bir masaların etrafında dolanabildiği ve içine atılan bozuk paraları elinin teni neşe ve aşağılanmaya iştirak etmeden siyah ceketinin ceplerine boşaltabileceği küçük bir metal tabağı tutabildiği sürece mühim bir şeyin kurtarıldığından emin olurdu. Zaman zaman, sararmış, kat yerleri yıpranmış, açması zor, üzerinde hâlâ tanınabilir bir fotoğrafıyla ve sesliler üzerine konan iki noktalılarla sevimsiz vurguların izlediği diğer okunaksızlar arasından hızla seçilebilsin diye altını kırmızıyla kendisinin çizdiği *Wien* kelimesiyle konser programını gösteren bir kemancı.

Yine de Toplayıcı yıllar boyunca ağır ağır, fiyakalı, olmayı düşlediği adama uyacak güven hissi ve dinginlik suretini beceriyle yaratarak, ağır ve soğuk bir elle selamların kötü kopyalarını dağıtarak dans salonlarını arşınıyor, bir masaya oturup sırası gelen enkaza sevgisini ve tesellisini sunuyordu. Ucuz mallarla dolu bir valizi en bayağı ve kötü aydınlatılmış köşeye dek taşımış da, bir müşteriyi hiçbir satıcının hiçbir zaman ikna edemediğinden emin, satın alma, bir şey için bedel ödeme eyleminde kayda değer tek şeyin kibir ve fedakârlığın karanlık bir birleşimi olduğundan emin, masa örtüsünün üzerinde açıp içindeki malları heyecansız, ustalıkla yayar gibi. Umudun, sarıp sarmalayan erkek arzusunun, pratikte sınırsızca avutabilen, anlayabilen, hoşgören, yatışmış bir deneyimin kabul edilebilir ikamesini sunuyordu.

Yanağında manikürlü dört parmağı, dişleri arasında ağızlığı, öbür eli minik kadehin etrafında, dans pistinden uzakta, üzerinde parlak harflerle BAYAN yazan yaylı kapıya yakın herhangi bir masada dükkânını açıyordu. Bütün kadınlar gece boyunca bir defadan fazla olmak üzere, ne acele ne yavaş, kayıtsız bir ifadeyi havaya dikerek geçeceklerdi oradan. Onlara bakarak, teklif ettiği malın iyiliğini ima ederek vakit kaybetmiyordu. Bütün kadınlar kim olduğunu, kendilerine ne verebileceğini ya da ne isteyebileceğini biliyorlardı. Hoşlandığı hâlâ genç, hâlâ güzel kadınlar, tuvaletlere yakın masada sergilediği sabır karşısında gözlerini kırıştırtarak eski projeleri ve tavırları gelip geçici bir ruh haliyle canlandıran bu kadınlar, imkânsız olanlardı, onunla yapacakları kazançlı hiçbir şeyleri yoktu. Öbür kadınlar, yaşlılıktan ve erkeksizlikten artık köşeye sıkışmış olanlar, bir gece tek başlarına gelip masasına oturur, sarhoş olmak için izin isterlerdi.

Hikâyeler hemen her zaman böyle başlardı, onları karşılaştıracak keyfi ve hafızası olsaydı, söz konusu olanın temelde tek bir hikâye, kadınların ergenlik, menopoz ve ölüm gibi hayatlarında kaçınılmaz olan tek bir olay olduğunu kanıtlardı. Yeri geldiğinde ciddiyetle, yeri geldiğinde gülümsemeyle dinlemesini, artık örtbas edilemeyecek damarlı, lekeli bir eli sıvazlamasını, kuruntuları şakaya vurmasını ve ara ara doğallıkla onaylama ve iyimserlik cümlelerini tekrarlamayı biliyordu. Boş avuntular sunmuyordu, günün birinde illaki gelecek hak edilmiş telafilerden söz etmiyordu: kendini sunuyordu, o geceden itibaren, hazır ve nazır bedeniyle.

Gözleri kamaşmış kadının sarhoşluğunun hesabını, kendisine rica etmeksizin ödetmeyi biliyordu; böylece gelecek günler yanlış veya bulanık yorumlardan azade oluyordu. Ve her sefe-

rinde, o düğün gecelerinin son kısmında, koleksiyonuna ya da sürüsüne henüz kattığı yağ bağlamış veya iskeleti çıkmış ceset, sızlanmayı, kusmaları ya da omzuyla kulağı arasında mırıldandığı kırık dökük cümlelerini hep geçici olarak ertelemeye karar verdiğinde, Toplayıcı ağızlığına yerleştirdiği sigarasını yatak odasının tavanına doğru dikeyliyor, kırklı yaşlarından sonra bütün kadınlara yapışkan ve ta başından, doğumdan ya da ergenlikten beri eşkıya gibi yollarını gözlüyor görünen başarısızlık duygusu üzerine birkaç dakika derin derin düşünüyor. Belki de kadınlar bu duyguyu içlerinde taşıyor, kanlarıyla besliyor ve kaçınılmaz gün geldiğinde onun, yani başarısızlığın gırtlaklarına çıktığı görülsün diye ve varlığından dolayı başkalarını, dünyayı, kırklarından sonra zihinlerinde canlandırdıkları Tanrı'yı suçlamak için doğuruyorlardı.

Bu kazaya uğramışlık hissi –ki o bunun tasavvur edilebilir herhangi bir koşuldan bağımsız gerçekleştiğini görüyordu–, düş kırıklığına olan bu biyolojik mahkûmiyet, onunla bütün kadınları birbirine kardeşlik bağıyla bağlıyordu. Ancak kadınlara has başarısızlığın bir çaresi olmadığından ve o bunun aksine daha son sözünü söylemediğinden, kadınlara abi gibi davranabilir, yalanlarını dinlemesi gerekmeden onları anlayabilir, idare edebilir ve paralarını onlara ucuz, gündelik, somut teşvikler almak için kullanabilirdi.

Babam sanki saatin kaç olduğunu düşündüğümü anlamış gibi sözünü kesip, yirmi beş yıl önce *El Liberal* çalışanlarının büyükbabama hediye ettiği, içinde iyilikten ve doğruluktan söz eden bir yazı bulunan üç kapaklı Omega marka altın saati yeleşinin küçük cebinden çıkardı. Mavi önlüklü atölye çalışanları, yazı işlerinin uçuşan kravatlı başarısızları, gözlük ve parlak kumaştan kolluk takan idari işlerin beli bükük tipleri. Umarım hepsinin artık içi geçmiştir; o sıralar hepsi ortak bir eğlence için toplanan paralar gibi iticiydi, yumuşak, kişisel, birbirine benzer tütün, ütü, ter, bekârlık ya da evlilik saadeti, dalkavukluk ve hizmetkârlık kokularıyla.

Annem öne eğik başıyla örgüsünü örüyor, belki ilmekleri sayıyor ya da dua ediyor. Göğsündeki iğneye neden sarı bir çiçek takılı, bilmiyorum. Neredeyse kendini bildi bileli hep eş ve anne; bense onu hep duruma uygun yüzüyle, sevimli ve şahsi olmayan bakışıyla, gününe göre oranları değişen iyi huylu ve buruk ağzıyla gördüm. Bir ara kutsal anne ve sadık eş olmasaydı, bir kadından başka bir şey olmasaydı, yüzünün nasıl olacağını tahmin etmeye çalışmıştım yanlış hatırlamıyorsam. Ama Federico'nun ölümünden beri, maskesinin kalıcı olduğunu, zamanla artık gerçek değişiklikler göstermeden bozulmaya yüz tutacağını biliyorum. Bana uysal olmam için yalvararak dikkatle bakıyor; babama sevecenlik ve bir parça hayranlıkla bakıyor; ne düşünüyor bilmiyorum, belki hiçbir şey. Babam yeniden pencereyle masa arasındaki voltasına koyulduğunda duvar saatinin on bire on kalayı gösterdiğini görüyorum. Julita beni beklemeye başlamıştır herhalde.

“Sana bir miktar para kalacak” diyor babam yeniden; nasıl devam edeceğini bilmediğinden susup saatini çıkardığından şüpheleniyorum pek üstünde durmadan. “Ne kadar olduğunu bilmiyorum, belki az, belki yeterince. Her durumda, sana bırakmayı istemiş olduğumdan çok daha az, eminim hak ettiğinden daha az.” Bir elini masaya yaslayıp bana hüznle gülümsüyor, utangaç, sonra hemen kaçırıyor gözlerini.

On altı yaşındayım; erkeğin erkeğe gösterdiği şefkatin üstü örtülü olması gerektiğini anlıyorum. Annem bize bakıyor, fotoğraf albümünün, büyükbabamın doldurduğu *El Liberal*'e ait ilk kasa defterinin, annemin büyükbabasının yurtdışından getirttiği İncil'in oluşturduğu siyah yığının üstünden vazonun hizasından masanın üzerine bakıyor. Baba ile oğul arasında gidip gelen, onları bu yemek sonrası sohbetinde birleştiren şefkat ve anlayış dalgasının merkezine yerleşmiş. Katıldığını göstermek için içini çekip yeniden şişlerini harekete geçiriyor.

Bense kafamı sallayıp gülümsüyorum. İfade etmek istediğim, paranın umurunda olmadığı, hiçbir şeyi hak etmediğim, babamın ölümsüz olduğu. Belki o bu jesti bekliyor, çünkü uzaklaşıp konuşmaya devam etmeden önce parmaklarını kuvvetle masaya dayıyor.

“Ama sana bir emsal bırakacağıma inanıyorum, kim bilir, belki de bunu bugün anlayabilirsin. Yolundan gidilecek bir emsal değil sözünü ettiğim; hepimiz farklıyız tabii, bunu anlıyorum, konu benim oğlum olman...”

Ben ondan, onun bu vücudundan, bu yürüyüşünden, inandığı şeylerden, ellerini pantolonunun ceplerine sokarak karnını yoklayıp tartma, okşama hareketinden geliyorum. Yüzüme yeni bir hislenmiş, tepkisel aptallık ifadesi aramıyorum artık; bacaklarımın yerini değiştiriyorum, parmaklarımı örtünün püsküllerine dolamaya koyuluyorum.

“Sana bırakacağım şey... utanç duyacak hiçbir nedenin olmayacağı bir baba imgesiyle onun hatırası olacak. Sana bir şirket bırakmayı, *El Liberal*’i bırakmayı umuyorum; bu gazetenin, bu şehir için olsun, dışarısı için olsun, gurur kaynağı olduğunu da söylemeliyim. Üstelik benim eserim olduğundan değil; tamamen hazırı kondum, başkasının arzusunu ve bilgeliğini yorumlamakla yetindim. Belki sen, başka bir eğitimle, başka bir çağın çocuğu olarak...”

Ancak benim gazeteye yapmamı uygun gördüğü şeyi söyleyerek bitirmiyor sözlerini; püsküllere denizci düğümü atmaya çalışıyorum, üç dört yıl önce Federico gazetenin idaresini bırakarak evlenip çiftlikte çalışmak istediğini söylediğinde yaşanan dramatik günleri, anlamlı sessizlikleri, planlanmış uzak durmaları hatırlıyorum. Julita’yla evlenmesi onlara göre uygundu çünkü kız zengindi, tuhaftan ziyade iyi biriydi.

Ama Federico ilk evlattı, Malabiaların gazeteci geleneğine uymak, ayçiçeği fiyatları, ilerlemenin cesur, kararlı bayraktarı Santa María üzerine başyazılar yazmak zorundaydı. Büyükbabası –ufak tefek, çember sakallı, kısa burunlu, iyimser bakışlı bir adamdı– iki linotip ve paslı bir Marinoni ile ufak bir servet yapmanın uygarlaştırıcı, havarilere has, seçilmiş misyonundan vazgeçebilseydi büyük işler yapabilir, büyük şeyler yazabilirdi, bu fikre inanmak zorundaydı.

Böylece babam, büyükbabamın ve takipçisi olan kendisinin hatırasına bir yas, özlem ve teselli haftası ilan etti. Bağırışların, nasihatlerin ve toz tutmuş anekdotların, Federico’yu ve isteksizliğini, vefasızlık ve anlayışsızlığını beyhude etkilemeye çalışmalarından sonra gelen sessiz bir kınamaydı bu.

Saat on biri on geçiyor; eğer haddinden fazla bekletirsem Julita’nın geceler için biriktirdiği yalanlar, uydurmalar ma-

yalanır, biçimsizleşir, sabırsızlanır, ağzında ve gözlerinde te-laşla birbirlerine karışır, kafaları karışıp, kendilerinden nefret edip anlamlarını bozarak hemen üzerime atlamaya çalışırlar.

“Para hiçbir zaman umurumda olmadı” diyor babam, ciddi ve bacakları ayırık, karakterinin bu görünümünden pişmanlık duymadan ve sonuçlarına katlanmaya hazır, başını kararlılıkla indirerek.

“Bunu zaten biliyorum” diyorum duygulanmış bir sesle. Ya püsküller ya da parmaklarım, denizci düğümü yapmaya yaramıyorlar. Parayla doğrudan ilişkili olmayan sohbetlerde gösterilen makul bir parayı küçümseme ifadesi geleneklerimizden biri. Annem örgüsünü eteğinin üzerine bırakıp soğumuş bitki çayından kalanı içiyor. Yüzünün her zaman-ki şefkatini vurgulayarak, adeta gülümseyerek, hoşgörülerini, tahsil edilemeyen ödüncülerin, dile getirilmeyen borçların eskide kalmış aflarını yeniden baskıya vererek bakıyor babama. Babam bana dönüp elini kaldırıyor; benim boş yere oluşturmaya çalıştığım yüze benzer bir yüzü var: iyi huylu, dalgın, bir parça şapşal.

“Çünkü ben” diyor, “bak bunu iyi dinle, ben, varımı yolumu elimden alsalardı yine de mutlu olabilirdim. İkiniz ve daktilo dışında her şeyi. Belki bana iyilik etmiş olurlardı.”

En uygun gülümsemeyi, gözlerimde belli belirsiz bir heyecanı göstermek için zorluyorum kendimi. Gülünç, şişman, ağırbaşlı ve sahte duruyor. Ama işte tam da bu anda onu sevdiğimi, ona sevgi ve merhamet duyduğumu, bütün kusurlarının altında bulunduğunu sandığım tarifsiz erdeme daima saygı duyacağımı biliyorum. Şiirlerimi okuduğu için ya da benim onları yazdığımı bildiği için daktilodan söz ediyor olduğuna inanabilsem... Ama yıllar önce de aynı cümleyi

duymuştum ondan; Federico'yla tartışırken aynı palavrayı atmıştı. Saat on biri çeyrek geçiyor; Allahtan annem kalkıp onu öpmeye gidiyor.

Omzuna asılmış, bana bakıp gülümsüyor. O bir kişi değil, bir kadın, diye düşünüyorum; o benim annem, bir çehresi yok; burnu, alnı, ağzı, endamı annem olması için biçilmiş. Babamın haklı olduğunu, kıyıdaki küçük eve giden ya da oraya yaklaşan arkadaşlarıma katılmamam gerektiğini, bununla birlikte, ne olursa olsun bana güvendiğini, benim yanımda olduğunu söylemek için gülümsüyor.

“Günün birinde bütün bunları anlayacaksın” diyor babam, kendini annemin kollarından usulca ayırırken. “Bizim nedenlerimizi anlayacaksın, bizi anlayacaksın. Bugün sana hoşgörüsüzlük gibi görünen şey... Günün birinde senin de çocukların olacak.”

Annem sanki tek başınaymış da bir şeyler hatırlamışçasına, neşesiz gülüyor.

“Sürekli homurdanan bu ihtiyarın meselelere bakış açısı bunlar...”

Babam gülümsüyor, güven ve özlem yüzü takınıyor, görünür bir sabırsızlıktan yoksun, kendini küçük düşürmeden görüşmemizi sonlandırabilecek repliği verecek bir duygu biçimi arıyor yüzümde. Saat neredeyse on biri yirmi geçiyor. Ayağa kalkıyorum, yaşlı gözlerimi görmelerine izin veriyorum.

“Delikanlı” diyor, tatmin olmuş, sırtıma dokunuyor. Annem beni öpüyor, babam adına konuşuyor: “Yazmaya dalıp gitme. Çok pipo içme. Geç yatma.”

“Biraz yürüyeceğim” diyorum utana sıkıla. Tekrar birleşmiş hallerine yan dönüp beremi takıyorum, yağmurluğumu omuzlarıma atıyorum, pipomu ilk kez çıkarıyorum. Annemi güldüren üç çocuksu takıntı bunlar; gülüyor.

“Yağmur yağdığını bilmiyordum” diyor babam, yağmurluğuma bakıyor. İyi geceler diliyorum, teselli bulmuş kalbimle, kamburumu çıkararak, zahmetli bir çocuk yürüyüşüyle salonu geçiyorum, onları ardımda bırakıp bahçeye çıkıyorum.

Hava sıcak, yıldızlarla dolu gökyüzü kopkoyu. Yatak odasına çıkmışım gibi kapıyı açıp kapıyorum. Birkaç dakika bekliyorum, pipomu doldururken hizmetçi Rita’nın odasından bir şeyler duymaya çalışıyorum. *Bu gece her şeyin sona ermesi mümkün*, diye düşünüyorum. *Julita’nın uyanması ve her şeyin en başa dönmesi, her şeyin yeniden başlaması, onun ve benim, birbirimizi bir anda Federico’nun öldüğü günün ertesinde yeniden bir araya gelmiş, onun hakkında konuşurken bulmamız mümkün. Beni yeniden kabul etmek veya kendini bana bırakmak istememesi mümkün.*

Sönük pipomu dişleye dişleye gürültü yapmadan geçiyorum bahçeyi, yağmurluğumun içi boş kollarıyla dikkatle geceye sür-tünerek, düşüncelerin bizden doğmadıklarını, orada, kafalarımızın dışında herhangi bir yerde özgür ve dayanıklı durduklarını, düşünölmek için içimize süzöldüklerini, bıktıklarında da kaprisli ve değışmemiş olarak bizi terk ettiklerini keşfederek.

Yukarıdaki kapıyı iterken Julita’nın koştuğunu, bir sandalyeye takıldığını duyuyorum; ona vakit tanımak için duruyorum, kapıyı açtığımda boş şöminenin hemen yanında yerde oturmuş, üzerinde koyu renk deri bir manto, dizlerine sarılmış bana gülümserken buluyorum. İkna etmekten uzak, sanki sarf edeceği cümleyi kurmak için saatler harcamış da şimdi içinde tutması imkânsızmış gibi şikâyet ediyor:

“Seni on birden beri bekliyorum. Üstelik bugünün önemli olduğunu, erken gelmen gerektiğini biliyorsun. Herhalde mesajı görmediğini söylemeyeceksin.”

“Yok” diyorum, “gördüm mesajı. Çıkamadım, lafa tuttular.” Ama sadece babamın konuştuğunu hatırlıyorum.

“Benim hakkımda mı?”

“Yok, yok, hayır,” diye ısrar ediyorum telaşla. “Bütün o şeylerle ilgili; istikbalim, ahlak, genelev, fedakârlıklar, Santa María, ailenin adı, bilinç, tecrübe, *El Liberal* ve büyükbabam. Her zamanki vaaz, sadece artık...”

Bütün bunları, hemen yanında ayakta, bana bakıp bakmadığından emin olamadan tek tek sayarken, her kelimeye bir baş sallamasıyla, alaycı ve olgun bir yüz ifadesiyle eşlik ediyorum. Gizemin, edilginliğin ve deliliğin o eski gülümsemesini dizlerinin hizasına doğru çevirdiği, şimdi eğik, aşırı boyalı yüzünü çaktırmadan gözetliyorum. Yağmurluğumun yere düşmesine aldırmiyorum, tek bacağıma üzerine yüklenerek oturuyorum, pipomu yakıyorum, Julita’dan nefret etmeye, bana ihtiyacı olduğuna ve bu ihtiyacının bana onu küçümseyip koruma hakkı tanıdığına kendimi ikna etmeye çalışıyorum.

“Bütün bunlardan konuşmak!” diye mırıldanıyor şaşkınlıkla, sanki akıl almazmış gibi. Şimdi mantonun bacaklarını örten kısmını okşuyor, her bir bacağı için bir el baldırlarından bileklerine kadar gövdesiyle birlikte gidip geliyor. Ayakkabılarının içindeki ayakları kıpırtısız, sabit basıyor yere. Kendisinin bile adlandıramayacağı şeyleri kastederken, hafifçe şaşkınlasmış sabit gülümsemesi içimi tedirginlikle dolduruyor, bundan eminim, yabancı, ona duymayı arzuladığımdan farklı bir nefret doğuruyor.

“Ne yaptın bugün?” diye soruyorum.

Duruyor, omuzlarını çok yavaşça kaldırıp bir anda bırakıyor; yeniden hareket ediyor, gövdesi ellerinin mantonun, bacaklarının üzerindeki gidip gelişine eşlik ediyor. Bu gece salonda

yaşanan sahnenin, annemle babamın Federico'nun ölümünü kabul ettikleri, onun artık burada olmadığı, acıya ve hatıraya elle dokunulamadığı, aşırı derecede yumuşak başlı ve itaatkâr oldukları için ölümlerle ne işbirliğinin ne mücadelenin mümkün olduğu anlamına geldiğini düşünüyorum. Ve şimdi ben onlar için de Federico'yum, Santa María *El Liberal*'ini kuran ölümsüz bir Malabia'nın takipçisinin takipçisiyim.

“Bugün yine buradaydılar” diyor Julita, sallanmaktan vazgeçmiyor. “Her zamanki gibi, onlar bana, ben de onlara acıyorum. Ama onlar hep o pis meraklarıyla da geliyorlar. Böylesine pis, böylesine sefil, bu merakın aynısı bende de oldu mu acaba? Onlar gibi ben de genç kızken.”

Ama henüz tümünden değil. Abimin ölümü hâlâ kesinleşmiş değil, annem ve babam Federico'dan yoksun bir geleceği henüz hayal edemiyorlar. Julita gibi ve yine Julita gibi, yıllarca Federico için hayalini kurdukları tavırların, koşulların içine tıkılamayacak kadar genç olduğumu düşünüyorlar.

“Anlamadım” diyorum öfkeyle. Hareketini kesiyor ve gülümsemesini toparlayamadan, adeta ciddi ciddi bana bakıyor. Ama onu istediğimi anlamıyor, bana ait olduğunu, oyun ve hikâye faslının sona erdiğini bilmiyor.

“Kimler? Hangi kızlar, ne acısıması, ne merakı?”

Heyecanlanmadan, pipoyla konuşuyormuşum gibi soruyorum.

Düş kırıklığına uğrayan Julita sallanmasına dönüyor, uykulu gülümsemesini yeniden kazanıyor. Ama teslim olmak istemiyorum, kadın olduğu için sessizliğinden korkuyorum, benden yaşlı, kendine saklayacağı daha fazla şeyi var; ceplerimi karıştırıyorum ve ona bakmadan mesajını tekrarlıyorum:

Seni görmeliyim çünkü oldu. Birlikte dua edelim. On biri bir dakika bile geçmesin; utanç verici bütün şüphe anlarından affedilmeme yardım etmelisin. On birde, mümkünse daha önce.

“Pekâlâ, işte buradayım. Olan ne?”

Yüzünü kaldırıp gövdesinin hareketini kesiyor. Yüzümün çevresinde konuştuğum ses tonunu, kısa ve düz formları, meydan okumanın, hesaplı umursamazlığın kuru renklerini görebilirmiş gibi gözlerini sertleştirerek aralık ağzıyla bana bakıyor. Gurur duyabilecek yetkinlikte olduğu, çocukluğunda anne babasına, sonrasında da Federico’ya böyle baktığı, felaketleri açıklamalara yeğleyebileceği ilk kez geliyor aklıma.

“Hiç” diyor. “Seni görmek istiyordum, çağırdım. Memnun değil misin?”

Omuz silkiyorum, pipomdan bir nefes çekiyorum, yüzünün önünde dağılan dumanı izliyorum. Ağzı hâlâ açık, bekliyor, onu gücendirebileceğime inanıyormuş gibi yapıyor.

“Değilim” diye karşılık veriyorum. “Bütün bunlar, vaazlar, insanın tepesine fırlattıkları o şefkat, o sağduyu yokluğu, oyunun adil olmaması...”

Şimdi sevecenliğini geri kazanarak boyumu ölçmek için iki elini ayırır gibi uçlarını ayırdığı ağzıyla gülümsemeye başlıyor, bana yardımcı olmak ister gibi bir hali yok.

“Bütün bunlar. Ne diye bir annem ve babam olmak zorunda? Ben onlar hakkında her şeyi biliyorum, onlarsa benim hakkımda hiçbir şey bilmiyor. Ama onları seviyorum, numara yapmaktan vazgeçemiyorum, bu tür ilişkilerdeki adaletsizliği görmek zorunda olduklarını gösteremiyorum onlara, dolayısıyla onlara katlanmaktan başka şey gelmiyor elimden.”

“Bu yüzden mi?” diye yalandan soruyor, bana inanmıyor, benim yalanımı kabul etmek işine geliyor, yeniden gövdesini sallıyor. Yüzünde yine o esrime gülümsemesi, bu gece için hayal ettiği hikâyeyi, rol dağılımını dayatmadan önce tükenip teselli bulmamı bekliyor.

“Tabii, ya da öyle olmalı çünkü ben... Ama anne babamın olmaması daha kötü olurdu; demek istediğim, hiç olmaması.”

Kalkıp önceden abimin resminin olduğu duvara doğru yürüyorum; yatağa oturup komodinin çekmecesini açıyorum. Saç tokaları, katlanmış kâğıtlar, ahşap ve ilaç kokusu, uyku hapları tüpü ışığa doğru yuvarlanıyor, kapağı açılmamış bir diğeri de vesikalık bir fotoğrafın üzerinde titriyor. Gidip gelen çıplak omuzlarına, ensesine uzanan ama değmeyen saçlarına bakıyorum, Julita’nın vücudunu küçümsememe yardımı dokunacak hatıralar arıyorum. Durgunlaşıyor, hırıltılı, yanıltıcı gizem sesini geri çağırıyor. Söylediklerini anlamadan önce yerimden sıçrayıp üzerine eğilerek soruyorum:

“Ne diye geneleve gidemiyorum ya da gitmemem gerekiyor? Canımın istediği şeyi ne diye yapmayacaktım?”

Söylemekte olduğu şey, kelimeler ve kaybolan telkinleri geri dönüp onu kaplıyor, başının ve omuzlarının üzerine onu benden ayırmaya yetecek incecik, dayanıksız bir şeyi yayıyorlar.

“Ne diye geneleve gidemiyorum” diye, sakın ve yüksek sesle soğuk soğuk tekrar ediyorum.

Öne eğiliyor, başını dizlerine yaslıyor, sanki kokluyormuş, sanki bir kokunun anlamını telaşla tanımaya çabalıyormuş gibi sesli sesli nefes alıyor. Ardından yanağı ve şakağıyla bir sürtünme hissi arıyor, başaramayıp durgunlaşıyor. Orada, aşağıda, kapanmış, kıpırtısız; düşüncayı, rüyayı ve terk edilmişliği taklit eden yüzü bana yan dönmüş. Saçında altın süslemeler var, kıvrır

kıvrır, hâlâ çocuksu kıvrımları var, yitirilmiş ümitlerin ve yılların işlediği çizgileri, oyukları var. Gözyaşları ısıldamaya başlıyor, yüzünün bütün hatları, tetikte ama vazgeçme numarası yaparak sızlanmaya sırtlarını dönüyorlar sanki, ne kaçınılmaz göz kırpmasını ne benim hemen tepesinin üzerindeki tepki mi hesaplamayı istiyor gibiler.

Benden daha yaşlı olduğunu bilmekle, benim henüz ayak basmadığım yerlerde onun fink attığını bilmekle, benim hâlâ dokunmadığım şeyi onun tükettiğini bilmekle, beni bekleyen fırsatları çoktan harcadığını bilmekle duyacağım en ufak tiksintiyi –ona dokunabilecek kadar, dehşet ve kusma noktasına kadar– abartırsam, kendimi ondan, ödleğliğimden, ölmüş abimden, annemle babamdan, hatıralar ve önsezilerden kurtarabilirim diye düşünüyorum. Tekrar oturup pipomu içiyorum; gözyaşlarını görmediğime dair fikre katılabilir.

“Kişisel olmayan bir soruydu” diye kayıtsızca mırıldanıyorum. “Ne diye geneleve gidemiyorum? On yedi yaşındaki bir tip neden bunu yapamıyor? Gitmek istediğimden değil. Ama eğer beni sakince dinleyebilirsen, ötekiler kadar beyinsiz olmak zorunda değilsen...” Kafasını sallıyor, dizlerinden ayırıyor ve tavana doğru bakarken sallamaya devam ediyor. “Hepsi beyinsiz. Ben onlardan daha akıllıyım, ben ötekiyim. Onların kendileri için iyi olduğuna inandıkları şeye, benden önce geldikleri için bana hazırladıkları bütün her şeye ne diye evet demem gerekiyor?”

Söylediklerime inanıyorum ama şimdi değil: şu anda umurunda değil. Federico’nun ismini anarsam patlayacak, bu geceki oyunu kemiklerine kadar sergileyecek.

“Babam da geneleve gitmişti, üstelik şimdi Toplayıcı’ya ve kadınlara işlerini yürütsünler diye bir ev de kiraladı. Belki ev

seninkilerden, sana ait mülklerden, evlilik kapsamında devredilmiş gayri menkullerden biridir.”

Ona bakmıyorum, pipom yanmaya devam ediyor. Yatak odası anılarımdakine oranla şaşırtıcı derecede küçük görünüyor. Sanki kolumu uzatsam önceden Federico’nun resminin durduğu duvara dokunmama, yatak başındaki oyma çiçekleri parmak uçlarımla okşamama yetecek. Kelimeler aracılığıyla değil, kendine dair güçlü ve ani bir budalalık duygusu uyandırarak canını yakmak istiyorum. Bir pırıltıdan ötesi olmasa bile benden nefret etsin istiyorum, onun bu nefretiyle kıskırtılarak nefretimi onunkinden ayırıştırıp kendimi korumak istiyorum.

“Belki küçük ev bana miras kalanlar arasındadır. Sana veya muhtemelen bana kalacak çünkü annemle babam daha önce ölecekler. Ayrıca geneleve gitmeyi bana yasaklayan, aslında yasaklamak bile denmez, hassasiyetlere dokunmadan zavallı bir oğlan çocuğuyla birlikte mantık yürütmek için gerekli çabayı harcayan babam olacak o adam genelevlere gitti ve bence iyi de etti. Kadınlarla birlikte gülüp eğlendi, onlara dokundu, ufak kadehlerde anasonlu likörler ısmarladı, onlarla yattı, ücretin üzerine bir de bahşiş ekledi. O bir Malabia. Ayrıca eminim, Federico sana yalan söylemedi.”

“Federico” diye sözümü kesiyor Julita, sanki bir insanın adını söylemiyormuş da gizli bir parolayı mekanik biçimde tekrar ediyormuş gibi. Özgürleşmiş hissediyorum kendimi, bir iç çekişle dinleniyorum; pipomdan bir nefes çekip boşuna bekliyorum. Ağır, kesif, kedersiz bir inlemeye benzer anlaşılmaz bir ses çıkıyor. Sessizliğin çenesinin hizasına dek büyümesine izin verip sesi tekrarlıyor. Pencerenin camlarında ay ışığını, perdenin ortaya çıkardığı bir dinginlik ve soğuk üçgeninde son

kıştan kalan bir kalıntıyı gözetliyorum. İçim boş, sanki içimde onun, Julita'nın aleyhine hiçbir zaman bir şey taşımamış da, birden, duyguların özgürce seçilip sahiplenebilir olduklarını ve büyüyüp serpildiklerini görmek için sözleşmeli bir sütannenin gece bakıcılığının gerekli olduğunu anlayıvermişim gibi içim boş; içim boşalmış bir halde dönüp ona bakıyorum.

“Federico” diye tekrar ediyor, kelimenin giriş kısmını, zayıf noktasını arıyor. Belayı savmış, dingin, sapasağlam, gülümsüyor bana, gözyaşlarının ışıltısı gülümsemesini elmacık kemiklerine kadar yayıyor, çenesinde sığınmaya itiyor. “Federico, pek çok kadına gitti, birlikte oldu, tanıdı. Ama burada bir Federico yok, hiç olmadı, bu yüzden, bunu açıklamak için çağırdım seni bu gece. Ve hiçbir şey açıklamak istemiyorum sana, sözsüz gerçekleşmeli her şey. O öldü, ben de sana baktım ve seni seçtim. Ama bu da doğru değil, seni seçen ben değildim, seçim yapacak iradem yoktu, aksine beni buna zorladılar, açıklamassız, sessiz. Ne önemi var? Henüz zamanı değil, bu yüzden sana söylemek istemiyorum. Deli olduğumu düşündün, aklında hep bu vardı, hem de ilk günden. Marcos geliyor, böyle düşünüyor, doktor geliyor, akrabalar geliyor, sandalyelerini geriye doğru itiyor, hiçbir şey içmek istemiyorlar, sanki hastalık kapacaklarmış gibi, bir de annen, ona bakmadığımı sandığında sessiz sessiz ağlayıp dua ediyor. Ve her şey, anlatacağım, çünkü benim kimseye ihtiyacım yok. Bu oda bana yeter, yüz yıl da yaşasalar onların yaşayamayacağı şeyi yaşamam için yalnız kalmak yeter bana. Federico'ya da ihtiyacım yok; zaten Federico yoktu, korkuyorsun çünkü Federico'nun olduğunu sandın hep. Benim suçum, biliyorum, söylemene gerek yok.”

Ellerini yeniden dizlerinin üzerinde birleştirip kaldığı yerden sallanmasına devam ediyor. Mantonun sarkmış bir ucu şö-

minenin tabanındaki tuğlalara değiyor. Bacağını görüyorum, kürk mantonun altında çıplak olduğunu görüyorum.

“Bu odanın ve yalnızlığın sana yettiğini biliyorum” diyorum. “Hep yetti mi, bilmek isterdim. Ben de mi senin deli olduğunu düşünüyorum?”

Cevap vermeden, ciddiyetle dikkat kesilmiş, ağır ağır öne doğru itiyor yüzünü, havada çiviliyor, bir saniyeliğine öyle tutuyor, sonra sanki profilinin biçim ve ifadesini kesin olarak ve beni yanıtlamak için orada bırakacakmış gibi geri çekiyor.

“Federico hiç olmadı, dünya burada değil, Santa María yok. Buranın dışında gördüğün, dokunduğun her şey yalan. Hatta buranın dışında olduğunu düşündüğün, burada olduğunu düşündüğün ve benimle ilgisi olmayan şeylerin hepsi yalan. Bununla. Benimle ve seninle. Bu odayla ilgisi olmayan.”

Kürek çeken biri gibi, her cümle için bir mesaj. Onu tanınamaya, kim olduğunu anlamamaya başlıyorum.

“Kim olacaklar?” diye soruyor. “Onlar, yani kızlar, imzasız mektuplar yazmak için bu öğleden sonra buradaydılar. Sevmiyorum onları, bakiredirler herhalde. Onları kirli bulmam bu sebepten olmalı. Yani sahip oldukları her şey, üstlerindeki temiz, özenli, seçkin elbiseler, hepsi bana yağlı hissi veriyor, iğrenç bir şey, yapış yapış, kararmış, kullanılmış yağ hissi veriyor. Hani o mutfakta, görünmeyen köşelerde yılların biriktirdiği yağ vardır ya. Yeni dikilmiş kısa kollu, dekolteli elbiseler, tertemiz keselenmiş kollar, boyunlar. Ne tip iç çamaşırı giydiklerini biliyorum, öğle uykusundan sonra yıkandıklarını, buraya gelmeden önce parfüm süründüklerini biliyorum. Çay içip yazıyorlar, birbirlerine gözleri ışıldayarak bakmak istemiyorlar, tavırları bir ofiste çalışır gibi.”

Ayağa kalkıyor, iyice örtünmek için mantosunu düzeltiyor. Ardından dişlerini göstererek gülümsüyor bana, dudaklarını

gerip yeniden birleştiriyor. “Bana ne onlardan?” Geliyor, eğilip beni öpüyor. “Senin için bir önemi var mı? Bütün o olanlar... Bazen Marcos gelip anlatıyor. Ama bizim için önemi yok.”

Beni okşuyor, başımı kaldırıp yeniden öpüyor beni. Gözleri gözlerimin önünde ama bana bakmıyor; omuzlarımı sıkıyor, beni kaldırıyor, yatağa götürüp oturtuyor, eğilip bacaklarımı kaldırıyor. Kravatımı gevşetmek istiyorum, ellerime vuruyor.

“stn çıkarma” diyor sesini alaltmadan. “Işığı kapatma.” Mantosunu çıkartıyor, çıplak, ayakta, öylece duruyor, diziyle elim dokunuyor. Beni arzulamıyor, benim arzulamamı da beklemiyor, vücudunu gösteriyor sadece, aklımın alamayacağı bir şey söylememi bekliyor. Sonra yatağa oturup elini göğsümün üzerine koyuyor.

Olacak şeyi benim yapmam gerekmiyormuş gibi, bahçeyi geçip karanlıkta merdiveni basamak basamak çıkan bir ziyaretiy-mişim, başka herhangi biriymişim gibi bekliyorum. Gözlerimi kapıyorum, tavandan, hatta daha yukarıdan bakıyormuşum gibi kendimi görüyorum: yatakta hareketsiz, terliyorum, yanağıma yaslanmış bir kokuyla, onun ve deliliğinin örtüsü altında, benim yaşımın, kabahatlerimin, odadaki duvarların ve havanın, beni ölümden ayıran mesafenin örtüsü altında.

Omuzlarımdan ve bir kolumdan destek alarak onu sırtüstü çeviriyorum ve yanağına sadece bir defa, şiddetsiz vuruyorum. Sıkıca tutup öpüyorum, bir dizini bkyorum ve adeta gle-rek, minnettar, ondan kurtulup özgürleşmiş, upuzun girizgâhı, dayatmayı bildiği oyunu ve bekleyişi sabırla geçmiş olmaktan artık memnun, vücudunun rpertisine giriyorum, vahşiliği ve neşeyi seviyorum.

Marcos rüyasında bir kavga görmüştü. Dövüşün durağan karakterini bıktırmasıya ve durmamacasına kuran mobilyaların, silahların ve kolların yavaş, esnek gelgitleri hakkında evcimen uyarılar vızıldayan bir ses vardı. Sırf duyulduğunda bile bütün şüpheleri gideren, her anlayışsızlığı teselli eden bir sestti bu.

Ama artık uykuya geri dönemiyor, o sesi duyamıyordu, Rita'nın böğrüne dayalı aralık, salyalı ağzını çocuksu bir ifadeyle ovalayarak uykuyu kışkırtmak da fayda etmiyordu. Gözlerini gecenin bahçedeki parmaklıklarla çevrili aydınlığına doğru, cırcırböceklerine, rüzgâra, önemsiz, uzak gürültülere doğru açtı; kilisenin saatini duydu, rüzgârın batıdan estiği fikrine vardı. Balık tutmak için iyi bir gece. Kesinlikle uykusu kaçmış, savunmaya geçmişti, sağ ve akli başında olduğu için kendinden nefret ediyordu, uyuşmuştu, bir ağrıdan uyuşmuş gibi. Keyfi kaçmış, tiksinişmiş bir halde genç kızın ve pencere parmaklıklarına dolanmış bitkinin kokusundan uzaklaşmak için döndü. Çömelerek yatağın yanına bıraktığı küçük metal şişeden bir yudum içti ve bir sigara yaktı, aynı kibritle duvarın yanında duran masanın üzerindeki mumun kıvrılmış fitilini yaktı. Mum ışığının hiç gereği yoktu çünkü ay yatakla küçük odanın görülebilen döşemesinin hemen her yerini genişçe bir üçgenle kaplıyordu.

"Ama hayır, ama hayır..." diye ısrar etti Rita, hareketsiz uykuda.

Sarı ışık fotoğraf ve baskı resimlere, bir anahtarlığın, bir aynanın, bir at kuyruğunun asılı olduğu büyük çivilere sürtünecek tırmandı. Masanın üzerindeki leğenin kenarını ve ibriğin

sapını, saç tokalarından, sigara paketlerinden, sabunluktan, taraktan, bileziklerden, bir dergiden, bir metal para yığınınından, bir pudra kutusundan ibaret dağınıklığı aydınlattı.

Marcos yüzünde ve göğsündeki teri kurulamak için yerden bir havlu aldı; bileğinde saatle uyumuştı; on bir oldu olacaktı. Bir yudum daha içip sigarasını ağzına koydu. Rüyasındaki sesi bir daha duyamayacaktı, tamamen rahatlama ihtimali ebediyen yitip gitmişti. Kendine bakmak için kafasını yavaşça indirdi: aralık duran uzun, bronzlaşmış, beyaz bacakları yaz, uyku ve kadın kokusu yayıyordu. Halının desenleriyle çevrili büyük ayakları çamurla kirlenmişti. Enduro'dan öteye, portakal tepeleri ve bostan sınırları arasından katedeceği yol gibi kıvrımlı bir yük treni, gecenin sessizliğini, mesafeleri, dayanılmaz yalnızlığı katlayarak düdüğünü iki kez çaldı. Marcos bir adım attı ve ayağı yatağı çarptı, genç kızın çıplak vücudunun pencere tarafındaki duvara çarpmasına neden oldu.

“Evet” dedi kız, ifadesiz bir hırıltıyla. Hemen doğruldu, mumun güvensiz ışığında aydınlanarak afallamış, korkudan kurtulmak için ne yapmak gerektiğini tahmin etmeye çalışarak oturup öylece kaldı. “Evet, ne var?” Marcos’u fark edip gülümsedi, üzerini örtmek için çarşafın bir ucunu kendine çekti, parmaklarını gevşetip yeniden gülümsedi. “Evet” diye tekrar etti, her şeye evet deme becerisinin farkındaydı.

“Yok bir şey” dedi Marcos. “Uyandım. Vakit daha erken.” Gülümsemesinin soğuk ve öfkeli beyazlığına bakıyordu kadın; nikel ve deri matarayı ay ışığında eriyormuş gibi gördü. İçten içe adamın duymaktan hoşlandığını sandığı için her zamanki cümlesini tekrarladı.

“Çok içme.” Ardından ağzından kaçıreren sorusuyla ısrar etti. “Ne diye bu kadar içiyorsun?”

“Baksana” dedi Marcos yaklaşarak. “Üstünü ört, çıplak durma.” Büktüğü bacaklarıyla kendini örterek, elleri dizlerinde yuvarlak halının üzerine oturdu. “Göğsünü de ört. Rüyamda kavga görüyordum, uyanıverdim. Dinlemelisin beni. Hiç aklına birini öldürmek geldi mi? Cevap verme, aptalca bir şey söyleyeceksin şimdi, hep aptalca şeyler söylüyorsun.”

“Evet” dedi Rita ve gülmeye başladı, büzülmüş, çarşıfla örtünüp kafasını vücudundan ayırmış, hatırlayabildiğı ve tahmin edebildiğı sevgili aptallıklarına gülüyordu, aptallığın sorumsuzluğuyla neşelenmiş, ölünceye dek kendisini koruyacağını hissediyordu.

“Ama dinle. Caudillo öldüğünde başka köpeğim olsun istemedim. Onunla hep konuşurdum, insanlarla konuşmaktan daha iyiydi. Bir köpekti, arkadaştı. Birini öldürmem gerektiğini bilerek uyandım. Seninleyken aklımı oynatıyorum, sonra kendimden tiksiniyorum, bunu zaten söyledim. Ama önemsemen gerekmez çünkü zaten hep tiksindim. Eninde sonunda kadınların hepsi aynı, hangisi olursa olsun. Aslında düşündüm de, böyle olması da iyi bir şey, çünkü yekvücut değiliz, sadece evlilik iki kişinin yekvücut olmasını sağlayabilir. Rahip amcam yekvücut yapabilir bizi, ben de artık tiksinti duymam. İşte böyle. Sana komik geliyor ama eğer kiliseye gitseydik ve amcam bizi evlendirseydi yekvücut olurduk. Anlıyor musun?”

Marcos gerçekten soruyormuş gibi baktı. Mataradan sesli sesli emerek yudumlarken ağzını aralık, gözlerini ona dönük tutuyordu.

“Daha saygın olurdu” diye karşılık verdi Rita. “Seninle olmak beni utandırmazdı aslında, ama bazen hanımefendi bakınca her şeyi bildiğini düşünüyorum. Ama benimle evlenmek için aklını kaçırmış olman gerekir.”

“Konuşma,” dedi Marcos, matarayı ağzından uzaklaştırarak.

Kız onun ay ışığının içindeki kafasını gördü; sanki o sapkın, yumuşak ışığa kendisi bile isteye yerleştirmişti kafasını, sanki o sarışın, güzel kafa basitçe, öylesine orada, yatağın hizasında durmuyordu da küçük gözleriyle Rita’da olmayan, olması mümkün olmayan şeyleri arıyor, izansız olan, öyle olmaya mahkûm olan kızın bir sis perdesinin arkasından, kuruntularıyla bulanıklaştırdığı şeylere bakıyordu. Acılı kâhin gülümsemesiyle aralanmış dudaklarından kayan parlak ıslaklığı gördü.

“Konuşma. Bedenler birleşmeli, tek olmalı. Böyle olması gerek, öyle olmalı, aksi halde dünya toptan intihar ederdi. Kimse buna katlanamazdı. Hepimiz iğrenciz, üstelik kadın ve erkek, doğarken getirdiğimiz bu iğrençlik diğerinin iğrençliğiyle katlanıyor, tiksinti dayanılmaz oluyor. Rahip amcamın dediği gibi, tanrı sevgisinin desteğine ihtiyaç var, tanrı yatakta olmalı. O zaman farklı olurdu, eminim. Her şey saflıkla yapılabilir.”

“Bağırma” dedi Rita fısıldayarak.

Marcos sözünü kesip onun geniş ve sarkık ağzına, şakaklarına yakın açılmış gözlerine, sert ve karışık saçıyla gecenin aydınlığına ve uysallığına vahşi bir bakışla yan dönmüş, yerlilere has, sabırlı yüzüne baktı.

“Ben dualara inanırım” dedi Marcos. Konuşmakta zorlanıyor, dudağının üzerindeki ter damlalarına dokunmak için dilini çıkarıyordu. “Birini öldürmeliyim. Irkımız vatanımızdır. Üstelik ben gringo değilim, Alman değilim, İsviçreli değilim.”

“Bahçede biri dolaşıyor” diye fısıldadı Rita. “Sus.”

Marcos elinde küçük metal şişeyle ayağa kalktı, yatakta dizlerinin üzerinde yürüyerek alnını pencerenin parmaklıklarına dayadı. Vaatleriyle, ertelemeleriyle geceyi hatırladı, kendisinin-di, ezelden beri sayısız çeşitlemeyle tekrar edilmiş, özel bir gece.

Çiçek tarhları arasında bir gölge zikzaklar yapıp sarkan dalların altından topallayarak geçti, Julita'nın kapısının önünde durup öksürdü, baykuş gibi tiz bir ses çıkardı. Marcos gökyüzünü ve bahçenin ıssızlığını gözden geçirmek için arkasını dönen siluetin beresini, vücudunun eğilişini, abartılı, çocuksu tavrını tanıdı.

"Bu bizim çocuk. Her gece geliyor" dedi, yataktan kalkıp sigara aradı. "Bugün içeriye bakmadı" diye mırıldandı çömelmış, mumun aleviyle sigarasını yakarken. "Gecenin bu saatinde benim kız kardeşimle ne yapıyor?"

Rita yumuşakça, belirsiz bir intikamı kayıtsızlıkla almış gibi gerindi yatakta. "On bir sularında, her gece ya da hemen her gece geliyor. Merdivenleri çıkarken ya da kapı mandalının sesini işitiyorum. Hanımefendi inip kapıyı açıyor, merhum hakkında konuşarak vakit geçiriyorlar herhalde."

Marcos giyinmeye başladı. Pantolonunu ilikledi, tükürüklediği parmağını mumun alevine tutup söndürdü. Kravatını bağlamak için dönüp yatağın kenarına oturdu.

"Daha çocuk" dedi Rita, korkmuş. "Kızmadın değil mi?" Gözlerini eliyle ve çarşafın ucuyla siper edip ay ışığından koruyordu; sessizliğin, karanlığın içinde odadan, Marcos'un gözünden kaybolmanın yollarını arıyordu, bir sonraki misafirperver rüyanın saçmalıklarına karışmaya çalışıyordu.

"Kız kardeşim kafayı yemiş" dedi Marcos ceketini giyerken. "Sanki bütün erkekler ölmüş. Ama iyi ediyor, aslında doğru, ikisi yek vücuttu. Bu çocuksa şımartılmış aptalın teki. Birini öldürmek için hiç istek duymadın, duyduysan da bir anlıktı, yuttun ve af diledin. Şu gök mavisi küçük evde üç fahişe var ve ben onlardan, onlarla iş tutacak tiplerden sıkıldım, yorumlardan ve tartışmalardan, rahip amcamın her pazar söylediği şeyden sıkıldım. Ama benim rahip amcam büyük adam. Hoşça kal."

Dışarıya çıktı ve bahçenin boş olduğunu gördü; sarhoşluğunu ve bu sarhoşluğun getirdiği sınırları ölçerken, parmağının etrafında çevirdiği anahtarlığı şıkırdatırken, doğruya doğru çözümlere geçen toprak toprak küçük bulutlara bakıyordu. Dönüp Rita'nın penceresinin önüne gitti:

“Ayrıca kendimden de sıkıldım. Sen bunu anlayamazsın.”

Portakal ağaçlarının arasında yola dönük kırmızı arabanın parçalı bir görünümü vardı. Marcos salına salına, öbeklenmiş toprağı dağıta dağıta, başını çevirip Julita'nın penceresinin çerçevelendiği kederli ışığa bakarak ilerledi.

Peder Bergner dizlerinin üzerine çökmeden, hafifçe kürsüye yaslanmış, şeytanın Santa María'daki zaferinin engellenmesini dileyerek itaat ve yakarış talebini parmakları arasından mırıldandı. Kadın hıçkırıkları sanki sessizliğin yüzeyinde köpük köpük şekillenip patlıyor, kontrollü titreşiyorlardı. Kalıplı, iki büklüm olmuş kadınlar ve erkekler sırtlarını ve enselerini korkuya vererek vaazın son kısmından çıkardıkları tehdidin altında eziliyorlardı.

“Çoban sürüsünü terk etti denmesin. Sürü zaten çobandan ayrılmıştı, iflah olmaz olduğunu gösterdi, günaha barınak olmayı yeğledi, İsa Efendimizin kutsal yüreğini hayatlarından sürüp yerini kötü alışkanlığa, içlerinde en iğrenç olanına, bir hastalık gibi ruhu kemiren, yavaş yavaş tüketen o kötü alışkanlığa verdi. Sürüsünü terk edenin çoban olduğu söylenmesin sakın.”

Her biri rahibin kışkırtıp büyümeye zorladığı kişisel acıları ve korkuları gözden geçiriyordu. Rahip bu acıları ve korkuları büyük, genel korkuyu, hepsini, kendilerini ve çocuklarını içerecek bir cezalandırılma korkusunu, devasa kara bir bulutun gökyüzünden yavaşça çözülerek şehrin ve Colonia'nın üzerini kaplayacağı korkusunu büyütmede kullanıyordu.

Hemen hepsi sarışındı, büyük, kızarmış, pürüzlü elleri vardı. Yüzleri de ellerininkine benzer bir aşınma hissi veriyordu: neşelerine, hasetlerine, hatıralarına, korkularına, inançlarına dokunarak, onları avuçlayarak, birbirine sürterek idare eder gibiydiler. Böyle yapmak bu insanlara bunların bazı orijinal formlarını oradan buradan –şakaklardan, bakışlardan, alınlardan, ağızlarının etrafından– kaybettirdi.

Hemen hepsi, dökülen otomobillerle, *charretler*, *sulkyler** ve kamyonetlerle, Colonia ile Santa María arasındaki yolu pazar sabahının hareketsiz gibi görünen beyaz güneşinin altında tırmanarak gelmişlerdi. Dostlarıyla karşılaşmışlar, selamlaşmışlardı. Şimdi dizlerinin üzerine çökmüş erkekler, gardıroptan pazar gününe geçen, oradan da, tablalar ve eşeklerle uzatılmış masalarda yenen öğle yemeğinden sonra aynı gardıroba, kapalı ve naftalinin uyuşukluk veren kokusuna geri dönen sımsıkı koyu renk giysiler, uzun yelekli takım elbiseler giymişlerdi. Erkekler dizginleri çekiştirmiş, miskin vuruşlar ve sövgülerle atları canlandırmışlardı, arka oturaklardaki eşleri de mandıra, ter ve kolonya kokularını koklamıştı. Kızlar kasabadan ya da çiftliğe uğrayan Şarklı çerçilerden gizli gizli aldıkları parfümleri sabah havasına katarak tehlikeye atılmışlardı. İştten, hastalıklardan, düğünlerden, gebeliklerden, doğum günlerinden laflamışlar, sıcağı hafifletmek için parmaklarını elbiselerinin yakalarından içeri sokuşturmışlar, ayaklarını ayakkabıların içinde oynatmışlar, kilisede örtünecekleri baş örtülerini omuzlarına yerleştirmişlerdi.

Aslında hepsi, sohbetlerin ve anlık önsezilerinin gerisinde, içten içe, önceki pazardan bu yana ne olup bittiğini, kıyıda bir yerde, gök mavisi bir evin içinde yuvalanan o pislikle ilgili ilerlemelerin ve gerilemelerin neler olduğunu tahmin etmeye çalışıyordu. Haftalardır Peder Bergner'in vaazlarını dayandırdığı horgörünün, tehdidin ve cezanın kendilerini, yani Colonia'nın sakinlerini kapsamadaki adaletsizliği –hak edilmiş olmasına rağmen– düşünüyorlardı. Şehrin esmer tenli erkeklerinin utanç verici alışkanlıkları ve dalavereleri yüzünden San-

* (İng.) İki tekerlekli at arabaları.

ta María'nın günahlarına karşılık ödemeleri gereken bedeli ve çekecekleri acıyı...

Şimdiyse küçük düşürülmüş, Tanrı'nın kötülüğü bozguna uğratmak üzere bir ihtimal kabul edeceği silahlar olarak suskunluklarını ve inançlarını sunmak üzere diz çökmüşlerdi. Az önce Yehova'nın çağırdığı Musa'nın dağa çıkışını görmüşlerdi; Peder Bergner'le Musa'yı birbirine karıştırmışlar, altı gün boyunca Tanrı hikmetinin hüküm sürdüğü Sina'ya yükselişine hayran kalmışlardı. Tanrı'nın Peder Bergner'e buyurmak için parmağını kaldırışını görmüşlerdi: "Çekil, git, çünkü senin halkın çürümüş. Onlara buyurduğum yoldan hemen saptılar. Şimdi, işte bu yüzden, bırak onlara olan öfkem alevlensin ve onları yok etsin," demişti Tanrı. Tanrı'nın kederini ve gazabını, Peder Bergner'in utancını ve gazabını dinlediler.

Ama şimdi, vaazın ışık saçan, kırsal, tanıdık imgeleri dağılmıştı; artık ne Peder Bergner'in Tanrı'yla olan konuşmasına şahit oluyorlar ne dağın eteklerinde yerleşen kavmin hataları yüzünden acı çekiyorlardı. Harun'un onların kulaklarından topladığı küpelerin kaderini önceden görerek kaygılanmıyorlardı, altın putun bayağı heybetinin etrafını şafak vaktinden itibaren yavaş yavaş saran bayram sevinci karşısında âciz kalıp kedere boğulmuyorlardı. Allak bullak olmuş, sessizlik içinde diz çökmüşlerdi. Suskun, kıpır kıpır dudakları, rahibin bu pazar her zamankinden çok daha belirgin ima ettiği terk etme tehdidinden çıkarılabilecek bütün burukluğu tatmaya çabalıyor gibiydiler.

Rahip Bergner bir saat boyunca, hasta birine uygun düşecek o anlaşılması zor, mesafeli, asosyal ifadeyi korumuştı. O geniş çiftçi omuzlarını düşürmemişti. Hareketleri adeta savunmasız bir yavaşlıkla daha da hantallaşmış, bir takıntıyla dikkatsizleşmişti.

Başını alışkın olduğundan daha geniş bir açıyla kaldırmıştı – kendisinden ayırması gerekme de omuzlarından ayrılabilircek bir nesnenin yere düşüp yuvarlanması gibi, ani bir darbeyle, kaslarını düşsün diye gevşetircesine, öbür aşağılanmış başların yüksekliğinden, Santa María'nın o pazar günü pırıl pırıl gökyüzüne sunduğu toprakların ve filizlerin, nehir kıyılarının, sokakların ve bahçelerin düzleminden ayırmıştı.

Vaaz ve ayin sırasında rahibin sesi konuşulan cümlelerin aracıdan başka bir şey olmadığıнын fark edilir kararlılığıyla kuru ve ciddi bir tonla çınlamıştı; kelimeleriyle dolan hisleri değiştirecek, canladırarak ya da sakinleştirecek duygu durumlarını ifade etmekten âcizdi.

Hareketleri, sesi ve dimdik bakışı kimseye takılmayacak, kimseyi tanımayacak bir beden olmuş, dikkatinin dağıtılmasını istememişti: Rahip inkâr, mahkûmiyet ve muğlak tehditlerin dile getirilebilmesini ve ifade edilebilmesini sağlayan vazgeçilmez, adsız bir araç olmayı istemişti. Kendisi olmaktan vazgeçme tavrıyla daha etkin ve ürkütücü olan rahip Bergner, değiştirilemez inancı ve dünyevi bir umutsuzluğun doğumunu özetlemişti. Ama bu, görünür olarak ancak bitişte dramatik olabilirdi, vazanın son cümlesinin can çekişmesini sağladığı mırıldanışında; buyrukla vedanın üç kelimesinin ardından getirdiği kararsız, imalı, kâhince uzatılan sessizlikte; toplu halde sallanırken, iç çekişleri bir olmuş, sersemlemiş cemaatin gözleri önünde kürsüden inip gözden kaybolduğu hızda dramatikleşebilirdi.

Geride kalanlar yaz ışığına yönelip, selamlama jestleri arasında, sürükledikleri ayaklarının hışırtılarıyla, meydanı çevreleyen *sulkylere* ve tozlanmış otomobillere doğru yürüyüp birbirlerinden ağır ağır uzaklaştılar. Suratları asık, suskun, uyuşan yerlerini gererek, ufacık güçsüz hayvanlarmış gibi öfke başlangıçla-

rını, kararlılık belirtilerini besleyerek, sadece ilgisiz yorumlar ve hafif baş sallamalarının kısaltacağı keyifsiz ve sessiz dönüş yolculuğuna doğru hareket ettiler. Sonu gelmez bir öğle yemeğine, öğle uykusunun rahatlığına, misafirliğin samimiyetsiz velvelesi ve bulanık bir günbatımı eşliğinde yaşanacak aylak, yakıcı bir akşamüstünün can sıkıcılığına, beyaz ışıklarında birbirlerinin yaşlanmalarına ölçülü, tarafsız, sonuçlar çıkarmadan baktıkları fenerlerin vızıltısına doğru yollandılar.

Her nedense bu gece açık bırakılmış olan bahçe kapısından aptalca gülüşünü iſitiyorum, her ſeyin bir sonu olduğunu yeniden kavırıyorum.

Ama yukarıda kimse yok, dekoltesini ve ensesini parfümle ıslatıp yatağa uzanmış Julita'dan başka kimse yok.

Bana bakıyor, varlığım onun için kaçınılmaz olsa da beni yok saydığını biliyorum. Sorunlarımı da, ruhumu da, isteklerimi de. Hatta beremi, pipomu, yazıp durduğum mısraların kararlı ıstırabını da yok sayıyor. Bahçenin ufacık göğündeki sarı yuvarlak ayı hatırlıyorum.

Julita ſimdi, yeniden ama daha yavaş, durakları uzata uzata, histeri ve mutluluğu tüketerek gülüyor.

“Şapşalşapşik.” Sevecenlikle selamlıyor beni.

Boynunda ve kollarında altın takıları, üzerinde siyah gece elbisesi, yatakta sigara içiyor. Mükemmel ve soğumuş bir gülümsemeyle tavandaki kirişleri seyrediyor. Ben mal sahibiyim, vurdumduymazım, boynuzluyum. Gidip can çekişen ateşin yanına oturuyorum, uzata uzata, sakar hareketlerle pipomu dolduruyorum.

“Dolapta çamaşırlarla diğerk öteberinin arasında bir şişe var. İşte orada. İçip içip saklıyorum, aramızda bardağa ihtiyaç yok.”

Konyağın yuvarlak şişesinden sırayla yudumlayarak sessizce içiyoruz. Şişeyi yeniden elbiselerin arasına sokuşturuyorum.

Yavaş yavaş dirseklerine yaslanarak, büyük kalçalarını hareket ettirerek, sonunda elleriyle elmacık kemiklerine bastırarak yatakta oturmayı başarıyor ve yeniden gülüyor. Bacakları böylesine güzel olmamıştı hiç.

“Sarhoş muyum?” diye soruyor.

“Görünüşe göre biraz öylesin” diye mırıldanıyorum, beni daha nelerin beklediğini tahmin etmeye çalışıyorum yanılarak.

“Federico” diyor bana. Ona inanmıyorum.

“Elbette.”

“Federico ya da her kim istersem o...”

“Tabii.”

“Şişeyi getir.”

Dolapta yeni baştan aranır, ne ağırlığı ne kokusu olan külotları ayırırken işitiyorum:

“Bir vida, bir gül fidanı, bir sabah, kötürüm bir köpek. Kendimi dönüştürüyordum, kaçınılmazdı. Üstelik yatakla banyo arasındaki mesafe hiç değişmedi.”

Şişeyi kucağına bırakıp yeniden oturuyorum. Yudumlarının sesinden tiksiniyorum, bana sesleniyor, karşılık vermiyorum. Pencereden gecenin mümkün olanına bakmak için ayağa kalkıyor. Adımı söylüyor, miyavlayan bir kedi gibi tekrarlıyor, herhangi bir cevap beklemiyor. Yeniden gülüyor, şimdi halime güldüğünü hissediyorum, sırf ben duyuyorum diye. Adımı söylüyor, elbiselerini duvarlara, pencerelere doğru atarak soyunmaya başlıyor.

Omuzları dar, memeleri ufak, her biri tam olarak bir elin oyuğuna denk; ince belinin aşağısında her şey abartılı, adeta hayvani. Çıplak, yatağa yerleşiyor, içiyor, genişliyor, ölesiye kıvrılıyor, içiyor ve beni çağırıyor. Cebimdeki Sevilla çakısını hatırlıyorum, yastığın altına saklayıp giysilerimi çıkarıyorum. Julita gözleri kapalı, gülümseyerek aptalca şeyler geveliyor.

Kalın baldırlarını ayırıp girmeme izin veriyor. Her zaman farklı, her zaman ilk kez.

“Dur böyle” diyor, “hareket etme.”

Gecede bir sessizlik var, onun yarattığından eminim. Bir an sonra, sessizliğe neredeyse hiç ses eklemekten ağladığını duyuyorum. Şakağında kayan yaşları, göğsünün sarsıntılarını ancak hissediyorum. Artık eski ve yıpranmış, belki de ölmüş bir başlık düşünüyorum; yolculuğun ve kışın geri kalan kısmının sonsuza dek sona erdiğini hayal ediyorum.

Kısa süre sonra, aşktan, yasak sözlerden ve iç çekişten sonra konuşuyor. Sesi odada çınlıyor, uzaktaki köpekleri siliyor. Benimle konuşmuyor. Beni yok sayıyor. Görüyor olduğu, gördüğü ya da hatırladığı şeyleri betimliyor. Onu dinleyense benden ziyade çakının serinliği üzerinde duran duru elim.

Birden kalçalarını hareket ettiriyor, uzaklaşıp ona bir sigara yakmamı istiyor. Şimdi yatağın kenarına oturuyor; sigara dumanıyla grileşmiş havaya konuşuyor yine, ya da hiç kimseye... Kendi kendine konuştuğundan korkuyorum. Boştaki eli baldırlarının arasında dinleniyor; ağır ve güçlü, çok beyaz. Bir şey diyor, eli kalkıyor, okşuyor, uzaklaşıyor.

Julita sigarasını içiyor ve anlatıyor; öylesine mutlu gülümsüyor ki kıskançlıktan ve hassasiyetten kıvranıyordum. Kaslı vücudu adeta ergenlik çağında artık. Parmaklarının çocuksu ve tempolu okşayışını dikkatle seyrediyordum, gözlerini açmamasını, açması için artık bir sebep olmadığını bilmesini ve şu an biliyor olmasını umuyordum.

Sigarasını atıyor, yatağa devriliyor, fetüs gibi kıvrılıyor, yumruklarını sıkıyor. Şimdi memesizleşiyor, kasıkları tüysüz; burnu kalkık, ufacık olurken mırıldanıyor. Sonunda uykuya dalıyor. Ayaklarını, dizlerini öpmek için çömeliyorum.

Sevecen sabah zorbalık etmeden, aralık perdeden giriyor ve yavaş yavaş uyandırıyor beni.

Julita'nın aralanmış, pembe alacakaranlığının karşısında gözlerimi kırıştırtıyor ve kavramaya başlıyorum. Yarı uyku-
lu, geceyle şafak vaktini, aşırıya kaçan konyağı, kadının baş
döndürücü deliliğini, tehlikeli biçimde çocukluğunun sınırına
dokunacak kadar geçmişe dörtnele dönüşünü düşünüyorum.

Uykusunu, yokluğunu, kalın bacaklarının edepsiz ve kendi-
ni koyuvermiş duruşunu bozmamak için neredeyse dokunarak
yeniden öpüyorum. Gürültü etmeden sigara yakıyorum, ona
bakmamaya çalışarak, anımsamanın usulca yanaştırdığı hafif
korkuyu yeniden edinirken sırtüstü geriniyorum.

Geceymiş, şafak vaktiymiş, sabahmış, artık fark etmiyor.
Hepsi bir, Julita'nın çılgınlığının bana dayattığı sonsuza uza-
nan bir şimdiki zaman. Küllük ararken utana sıkıla düşünü-
yorum, annemle babama öğleden önce ezberden okuyacağım
yalanı şimdiden uyduruyorum. Aklıma gelenlerin en güzeli, en
az inanılır olanı, bostanlarda ya da nehir kıyısında dolanarak
şafağı arama dürtüsüne itaat ediş oluyor. Öğlene dek uyudu-
ğumu biliyorlar ama Federico'nun gezintilerini hatırlayabilir,
inanıp neşelenebilirler.

Gece, şafak, sabah. Julita, umutsuz bir hevesle bana şehvetin,
ahlaksız olanın bütün biçimlerini öğretirken, yenilikçi tarzları
gayet akli başında yaratıyormuş gibi deli deli gülerek saçma-
lıklar uydururken çıplak, bilge, biraz tuhaf ve merhametli. Bu-
nunla birlikte içtenliğinde, sere serpe, mutlu fizyolojisinde yeni
hiçbir şey olmadığını hissediyorum. Daha önce hiç yapmadım
elbette. Ama yıllar boyunca, kendimi bildim bileli hayal ettim,
istedim, düşündüm.

Değişmeden tekrarlayan imalı bir gülümsemeyle Julita du-
raklamaları, dinlenme anlarını, frenlenemez bir biçimde tavana,
koyu kahverengi kirişlere, hiçliğe doğru konuşarak dolduruyor.

“Federico’nun ölmesi neden gerekiyordu? ‘Gerekiyordu’ diyorum, neden öldüğünü sormuyorum. Yaptığı şeyi biliyorum. Yerine getirilmesi gereken bir görevdi. Sözünü ettiğimiz şeylerin bir ilgisi yok. Ne attan düşme, ne zatürree denen şey. Belki bir belki on defa ertelemiştir, bilinmez. Ama şimdi eminim, biliyorduk, onunla ben başından beri ve her geçen gün mutluluk kök saldıkça daha bir kuvvetle anlıyorduk. Çünkü gerçek mutluluk büyüyemez, çoğalamaz. Oradadır. Ve biz birbirimize gülüyor, bakıyor, birbirimize aşkla dokunup duruyorduk. Ama ikimiz de biliyorduk, bunu bile bile, korkudan deliye dönmüş ve her birimiz içine düştüğü dehşeti diğerinden saklayarak birbirimize sarılıyorduk. Geceleri tehlikenin üzerinde yatıyor, o gün mü, o sabah mı olacak diye düşünerek uyanırken görüyorduk birbirimizi. Elbette onunla ben. Sorumluluğu yerine getirecek olanın öbürü olacağından ürkmüş, öbür korkunç, acı çekme ve hatırlama görevini yerine getirme, yalnız kalma ödekliliğinden, bencilliğinden dehşete düşmüştük.

“Hayallerimde canlandırdığıma öylesine benziyordu ki neredeyse hemen özdeşleşti. Annemlerle ve arkadaşarımla Santa María’ya, üniforma rengindeki, üniforma katılığındaki o uzun uzun elbiselerle pazar ayinlerine, ziyaretlere, meydanın çevresindeki gezintilere geldiğimizde orada ve Colonia’nın gençleri arasında hayal ediyordum. Üzerimdeki o elbiseleri şimdi bile gözümde canlandırabiliyorum; sadece göç ve düş kırıklığıyla buruklaşmış bir annenin, göğüsleri henüz gelişmeye başlayan kızı için biçip dikebileceği giysiler.

“Sonra Rahibe Okulundaki yatılı dönemi geliyor. Zayıf, kederli, elimden geldiğince yalnız; henüz şişkinliklerden yoksun, gizemleri seziyor, tereddüde düşüyordum. Okul arkadaşarımla getirsem aklıma, aptallıktan söz edemem. Sadece farklıydılar

derim, hemen hepsi güzeldi, haset, kötülük ve yalanla doluydular. Her biri kendi oyununu hazırlıyordu, eminim ben de öyle yapıyordum, sadece biz kadınların bildiği ve hâkim olduğu o dolambaçlı, sabırlı tarzı prova ediyorduk.

“Daha sonra da rahibin ziyaretlerini, erkek kardeşimle kavgalarını, yemek başlangıcı olarak şükranlarını sunan, yüksek sesle ve acelesi yokmuşçasına, sanki aç değilmışiz gibi ağır ağır bize itaat telkin eden babamın yaşlanmış aksi yüzünü görüyorum. Arkadaşlarıyla olsun olmasın, hep aynı, neşeden yoksun, içtiği litrelerce şarap için Tanrı’ya şükretmeyen, dev gibi, yasa boğulmuş.

“Şömine ateşinin üzerine asılı büyük bronz kazana bakıyorum. Daha küçüğüm; büyükanneimin bize bıraktığı büyük koltukta oturmuş sallanıyorum, odunlardan yayılan sıcağa, kıvılcımlarla birbirine karışan Noel arifesi ışıklarına uzaktan bakarak sallanıyorum ve uykuyu, oyuncak bebeğimle uyumam için verilecek emri bekliyorum, çünkü daha çok küçüğüm ve ateşe yaklaşmamı istemiyorlar.”

Elbiselerimi özenle giydim, Marquitos'un arabasının kornasının hafif ve uzatmalı sızlanmasını duyduğumda saçıma son şeklini veriyordum. Alfa'nın sesi Julita'yı uyandırmasın diye acele acele indim. Bir tuhafılık vardı: o sabah yaşlı merdivenin basamakları, geçmişte kalan ve birbirinden ayırt etmesi güç nice gecelerde olduğundan daha fazla gıcırıyordu. Bahçedeki aydınlığa, çimlerden yükselerek ağaçların dallarına takılıp parçalara ayrılan buhara sabah demek henüz mümkün değildi.

Etrafa baktım, Marquitos'un yanında ne getirdiğini tahmin etmeye çalıştım, pipoyu doldurup yakmakla oyalandım bir süre. Deri bir ceket giymiş, ağzında yatay duran, dumanı aheste, uzun bir sigara, küçük kırmızı arabaya yaslanmıştı. Soğuk kurşuni havanın içinde ilerledim, beremi takıp kulağıma doğru eğdim.

"Ee?.. Neler oluyor yukarıda?" diye, günaydın dermiş gibi kayıtsızca sordu Marquitos.

Omuzlarımı silktim, bıkkınlık yalanını mı yoksa teslimiyet yalanını mı söylesem diye bocaladım.

"Aynı, her zamanki gibi. Federico'dan konuşup ağlıyor, Federico'dan konuşup sarhoş oluyor. Şimdi uyuyor, mutlu olmalı. Her defasında bir şeyler yapmak lazım, hastaneye yatırmak lazım diye daha fazla ikna oluyorum. Zor kullanmak gerekse bile."

Marquitos dirseğini sonsuza dek kaldırmayacakmış gibi arabasının kapısına dayamış, hareketsiz, riyakârca baktı bana, gülümseyip sigarasını ağzının köşesine sürdü. Sarhoş değildi.

“Ne kadar da sevgi dolu bir sonuca varmışsın böyle...” dedi. “Kadınları anlamak için doğmuş olduğuna seni kim inandırdı acep? Zor kullanmakmış. Tek bir tokatla Julita seni yere yapıştırır. Demek ki onunla yattığında hiç zor kullanman gerekmemiş. Benim avutulamaz kardeşimin canı ne zaman çekerse şak diye oluyor. Kusursuz eş, örnek alınacak dul. Sabah olmuş. Gecenin on birinden beri Federico romanının bininci bölümünü dinleyip durdun yani. Evet, seni görmeye geldim ve seni giyinmiş, her şeyi yerli yerinde, bir beyefendi gibi buluyorum. Ama ıslak saçın, gözünün altındaki lekeler, uykulu yüzün. Nerede olduğunu biliyordum. Bazen sen Rita’yı gözetliyorsun; bazen de o seni. Annenle Julita arasında hır çıkacak.”

Sigarayı tükürüp kendini arabadan kopararak güldü.

“Madem öyle diyorsun...” diye söze başladım.

“Bu konuyu kapatalım. Ne açıklamalara ne hikâyelere ne özörlere ihtiyaç var. Seni seçmesini yeğlerim. Bunun seninle alakası yok evlat. Tercih Julita’nındı. Deliliğine gelince...”

Uzaklara, yükselen güneşin önünde biriken bulutlara baktı. Sabahın içtenliğine, hayatın anlaşılmaz adaletsizliğine baktığını düşündüm.

“O deli. Ezelden beri deli. Gözlemlerimle sabit. Dul kalmadan önce, abini tanımadan çok önceleri zaten bir tuhaftı.”

“Öyleyse neden bir yere kapatmıyorlar, neden ilgilenip kontrol altında tutmuyorlar?”

“Çünkü ben istemiyorum. Çok nadir görüyorum ama burada, elimin altında olduğunu bilmeye ihtiyacım var. Fakat sohbet etmeye gelmedim buraya. Bazı meseleleri halletmek için, bir şeyi halletmek için sana geldim. Aslında sana ihtiyacım olduğundan da değil. Bin arabaya.”

İtaat ettim, esneyerek direksiyona geçti. Motoru çalıştırdı, beklerken konuştu:

“Tam vakti. Karakollarda, kışlalarda güne başlanan saat.”

Uykuyu temizlemek için yüzümü bereyle ovaladım.

“Anlamıyorum” dedim.

“Anlamıyor musun? Hayret.” Bir sigara daha yaktı, bana ikram etmedi. “Sabahın üçü mü beşi mi, üstelik pazar ve saatlerdir bağırsaklarıma tek damla alkol girmemiş.”

Arabanın motoru artık ısınmış, sarsılıyordu. Marquitos, arkasına yaslanmış, dudaklarındaki sigaranın yardımsız kendi kendine yanmasına izin vererek hareketsiz durmayı sürdürüyordu. Konuştuğunda sesi yavaş ve tehlikeliydi.

“Karar verdiğimde, yani birtakım meseleleri halletmeye karar verdiğimde yanımda olacağına dair bana uzun zaman önce, bir gece söz vermiştin. Şimdi, neden bilmiyorum, vakti geldi. İşe yarayacak başka birini, arkadaşlarım arasından herhangi bir pisliği yardıma çağırabilirdim. Ama bana eşlik etme şerefini sana vaat ettiğimi hatırladım. Eninde sonunda biz akrabayız. Eninde sonunda kız kardeşimle yatıyorsun. Eğer verdiğin sözü unuttuysan ya da inkâr ediyorsan...”

Pusla çevrelenmiştik, hiç şüphesiz, bir pazar sabahının başlangıcında ve Santa María'daydık, yan yana, yorgun. Ot kokusu yayılmaya başlamıştı. Kırmızı deri koltuğun üzerindeki dolgun, son aylarda tombullaşan, gevşek, duyarsız gövdesine yan gözle baktım. Gülümsemesi alay ve aşağılamada ısrarlıydı. Konuşmadan önce pipomu gizledim.

“Hayır” dedim kısa süre sonra. “Bir söz verdiğimi hatırlamıyorum, tehdit falan da umurumda değil. Ama istediğini aramana eşlik ederim.”

“Beni hiç tanımadın evlat.”

“Doğru. Başkalarının anlatması gerekti. Sonuçta üzücü tabii.”

“Kimden bahsettiler sana?”

“Adını unuttum. Genç bir kız, bir Basklı. Eski hikâye.”

Sessizliğin içinde bekledik, rüzgârın çekingen başlangıcını, kuşların çığlığını birlikte karşıladık. Ardından Marquitos doğruldu, arabayı arka kapılarına kadar hoplattı, yaşlı görünüyordu. Döndü ve pazar gününün o saatinden geriye ne kaldıysa arayarak seksen kilometre hızla yol aldık. Bu defa sigara uzattı elbette. Kahkahayla güldüğünü, tıkandığını ve öksürdüğünü duydum.

“Dur bakalım” dedi. “Önce meydanda bir turlamamız gerek. Eninde sonunda beyefendiyiz, kurucuların soyundan.”

“Bu saatte mi?”

“Meraklanma. Bana her zaman açık.”

Otelin köşesinde beni yalnız bıraktı, serin havada, sabahın grileşmiş ama artık dizginlenemez ışığında uykusundan kalanları esneyerek atıyordu. Pipomu yeniden ısırdım, kiliseden gelen çan seslerini dinledim; geceyi, daha öteye, mümkün olmayan gerçek bir sona erişmeye çabalayan karşılıklı delice edepsizliği unutmaya zorladım kendimi. Marcos yanı başımdayken Julita’yı düşünemiyordum; kız kardeşiyle arasındaki belirgin benzerlikler bana tiksinti veriyordu.

Nihayet elinde köşeli bir şişe, ceketinin cepleri paketlerle dolu, Plaza’nın yan tarafındaki küçük kapıdan geri döndü.

“Buyrun” dedi otururken arabada. “Hanımlar için halis içkiler ve filtreli sigaralar. Altın beşiğe doğdu, özenle eğitildi. Ama unutuyordum, baban bunu daha iyi yazar. Ölüm ilanlarında uzman, değil mi?”

Cevap vermiyorum, araba yola koyuluyor, birkaç metre içinde önceki hızına, aşırı sarsıntısına kavuşuyor. Marquitos

mutlu mesut ılık çalıyor. Sadece bir kez konuşuyor, o da yolun sonuna varmadan biraz önce:

“Ana María’nın hangi deliğe girdiğini öğrenmek için ne olsa verirdim. Günün birinde kıyıdaki küçük evde bulacağız. Hatırlıyorum da, bir gece gidip orada yaşamasını istedim ya da tavsiye ettim.”

Vardığımızda gök mavisi küçük evin üzerinden bulutlar süzülüyordu, Marquitos yolla kaldırım müsveddesini birbirinden ayıran kanala gürültü etmeden yanaştırdı arabayı. Ardından çıkıp gövdesini arabanın kapısına dayayıp önceki duruşunu yineleyerek bir sigara yaktı. Bir kolunun altına şişeyi sıkıştırmış, işaretparmağıyla yavaşça, kendinden emin, siyah bir tabancayı döndürüyordu.

“Aylar oldu, bekliyorum. Anla beni evlat. Ben ellerimi kirletmezsem onların beni kirletmesine izin vermiş olurum. Santa María’da çok var onlardan.”

Başını kaldırarak uyuşukluktan sıyrıldı, bulutlu, kararsız pazar sabahında, perdelerin hiç değişmeyen mavi renkli göğüne doğru yürümeye koyuldu birden. Tabancanın kabzasıyla kapıyı çaldı, bir süre bekledik. Kadınlardan en genci, yuvarlak yüzlü, sarışın olan, kol demirini çekti, bizi bekliyormuş gibi sakın, uykulu baktı.

“Günaydın” diye Marcos’un elindeki tabancaya doğru mı-rıldandı.

Loş ışıktaki körleşmiş içeri girdik, sırasıyla ufak masaları, duvarlardaki baskı resimleri, solgun ve unutulmuş çiçekleri, yatak odalarının düşmanca duran kapılarını keşfettik. Bir saniye sonra, ortadaki büyük masaya oturmuş, şapkası başında, yağlı Fransız kartlarıyla *solitaire* oynayan adamı gördük. Kartları masadaki işlemeli örtünün üzerine bırakıp bizi sakince selamladı.

“Selam!” Larsen ellerini kavuşturup başparmaklarını dans ettirdi.

Marquitos adım adım öne çıktı, şişeyi masaya bırakıp yavaş yavaş ceplerini boşalttı.

“Hanımlar için” dedi.

“Teşekkür ederiz.”

Marcos tabancanın attığı taklaları diğerinin yüzüne yaklaştırdı. Ceset Toplayıcı dalgın dalgın bakıyordu ona.

“Bütün bu olan biteni temizlemeye geldim” diye açıkladı Marquitos, sesini yükseltmeden. “Ayrıca, dikkatinizi çekerim, size karşı şahsi hiçbir şeyim yok. Siz yoksunuz. Sadece Santa María’da bir genelev olması benim arzuladığım bir şey değil.”

Tombul sarışın Nelly yanımda duruyor, sabır ve şefkatle gülümsüyordu bana.

“Oturmak istemez misiniz?” diye sordu.

“Hayır, teşekkür ederim. Ayakta daha iyi görüyorum.”

Nelly omuzlarını silkti ve masaya kadar gitti. Marcos’a sürünerek sigara paketlerinden birine uzandı.

“İzninizle. Bize getirdiğinizi söylediniz. Değil mi?”

Marcos karşılık vermeden silahla oynamaya devam ediyordu; kadın bir sigara yaktı, kıtlıktan çıkmışçasına içiyordu. Ardından uyuşuk uyuşuk yer değiştirip perdelerden birini açtı. Sabah ışığının sahneye uygun düşmediğini hissettim. Kadın yanımdan geçip sessizce yatak odalarından birine süzüldü. İki adam birbirlerine bakmaya devam ediyordu; biri ayakta, öteki oturmuş, kıpırtısız duruyorlardı; sadece Toplayıcı’nın başparmakları ve Marcos’un tabancası hareket ediyordu. Bir süre sonra, Ceset Toplayıcı sıkılmış bir havayla yeleğinden gümüş bir saat çıkardı; Marcos silahı durdurdu.

“Saat altı” dedi Ceset Toplayıcı, melankolik. “Tam da gidip

uyumayı düşündüğüm saat. Her şey bir yana konuyu enine boyuna düşünecek olursak, bir arzuya karşı başka bir arzuyla ilgili bir durum bu.”

Marcos yumruğunu masaya dayadı, Ceset Toplayıcı’nın yüzüne tükürdü ve yavaş yavaş doğruldu.

“Seni pislik Yahudi” dedi.

Hareketsiz, küçük örtünün çiçeklerine yan yan bakan Ceset Toplayıcı gülümsemeye, canlanmaya başladı. Yıllar süren uzun bir mesafeye bizden, şu andan ayrılmış görünüyordu. Sonunda, dişlerinin arasından yavaşça ve anlaşılır biçimde:

“Biriyle hiç ilgim yok, dediklerine göre ötekiyle pek az...” dedi.

Marcos alaycı bir gülüş patlattı ve Ceset Toplayıcı’nın karşısına oturdu. Silahı masaya bırakıp şişeyi açtı.

“Orada, servis masasında bardak var” diyerek işaret etti Larsen.

“Jorge” dedi Marquitos.

Servis masasına yaklaşıp bir an bocaladım. Peşinden gülümseyerek masaya üç bardak götürdüm. Marquitos bir an için bana güvenmeyerek baktı; ardından bardağını doldurdu. Neredeyse hemen peşinden kendim için getirdiğim bardakla Ceset Toplayıcı için getirdiğimin içine viskiyi boşalttım.

“Biliyor musunuz?” diye bildirdi Larsen. “Silah kullanmayalı çok zaman oldu. En azından üzerimde taşımayalı epey oldu.”

Üçümüz de içtik, arada kulaklarımıza bizden gizlenen kadınların sesleri geldi.

“Luger, değil mi?” diye tabancayı işaret ederek teşhis etti Ceset Toplayıcı. Marcos kadehini tekrar doldurdu. Larsen’in yüzünde tükürük kalıntısı görmedim. Görünmez kadınlardan biri bağırarak emirler yağdırdı. Toplayıcı boş bardağı bir yana koydu ve kolunu tabancayı almak için uzattı. Marcos kıpırtısız, küçümseyici bir gülümsemeyle onu gözlüyordu.

“Elbette Luger” diye memnun bir ifadeyle teyit etti Ceset Toplayıcı. “Bildiklerimin en iyisi. Hemen şurada, içeride bir Parabellum var. Daha sonra kızlardan getirmelerini isterim. İkiz gibidirler. Yine de, bana soracak olursanız...”

Tabancayı kibarca ve özenle yeniden Marquitos’un dirseğinin yanına bıraktı. Bardakları tekrar doldurdum ve içtik. Kendimi bir anda mutlu ve bir parça sarhoş hissettim; geceki konyak, anısı hâlâ canlı gece, bir de benim uyumamışlığım. Tam o sırada kadınlar bize hoş geldin demek için tökezleyerek, neşeyi içeri girdi.

Marcos ayağa kalktı, bir reverans yaptı, kendi adını ve benimkini söyledi. Servis masasından bardakları getirdi, sigara dağıttı. Ardından gülümseyerek, özürler dileyerek beyaz ufak radyoda bir süre tango aradı ve Güzel María’yla dans etti.

Altımız, birlikte yaşamaya işte böyle başladık. Bunu ne kadar sürdüreceğimizi bilmek istemem. Rutinleşen olayları ve saçma durumları unutmaya kararlıyım, bu kararımı yerine getiriyorum. Sonuna kadar, polis memuru ve Medina’nın kapıyı akılda kalmayacak bir saatte çalarak Marcos’la konuştukları, beni görmezden geldikleri, validen gelen emrin bir kopyasını Larsen’e teslim ettikleri ana kadar mutlu olduğumuzu düşünebilirim.

Rahip ağlaya sızlaya, karmakarışık yakarı sözleri mırıldanarak duvara bitişik bir banktan ayağa kalkan karalar bağlamış üç yaşlı kadına yönelttiği gülümsemeye rağmen ayin boyunca taşıdığı hastalık, uzaklık ve uykusuzluk ifadesini koruyarak dimdik, uzun adımlarla kutsal eşya odasına girdi. Konuşmalarını dinledi ve kadınları kutsadı; gülümsemesi, elmacık kemikleri ve gözlerine kapılıp giden üzüntüyü usulca aydınlatıyor, ortaya çıkarırken ne yalanlıyor ne yüceltiyordu. Rahip yardımcısı, masanın bir köşesinde, elini bir dosyaya yaslamış ayakta bekliyordu onu. Omuzlarını düşürmüş, ama sabit ve pırıltılı bakışlarında bir hayranlık vardı.

“Tanrı’nın dediği olur” dedi rahip ve karalar bağlamış üç yaşlı kadın teselli bularak bu üç kelimeyi farklı hızlarda tekrar etti. Rahip irislerine kan oturmuş, tütünün parmaklarında bıraktığına benzer lekeleriyle çizgi çizgi, sulanmış, feri kaçmış gözleriyle kadınlara baktı. Elini öpmelerine izin verip onları uğurladı.

Peder Bergner masaya oturmuş, yardımcısının itelediği dosyayı açarken Papa’nın duvardaki portresine baktı ve sıcak havanın içinde, daha yeni keşfetmiş gibi, dalgın dalgın düşündü. Amansız beyazlar ve siyahlarla yapılmış, modelin gözlerinin yerinden uğradığı, ağzındaki ciddiyetin gareze dönüştüğü kötü bir portreydi; arka planda, belirsiz imgelerin doldurduğu büyük bir pencerenin önünde geometrik bir güvercin çarmıha geriliyordu.

Dosyanın içerdiği tek önemli şey Centilmenler Birliğinden gelen bir rapordu; isim ve rakamların, genelevin son haftaki

ziyaretçi sayısının ve bunun bir önceki haftaninkiyile kıyaslanmasının ardından Centilmenler, Muhterem Peder'e önerilerde bulunmak için izin isteyip, "uygun görülen herhangi bir araç kullanılarak elde edilebilecek durumlarda randevuevinin bütün müşterilerinin isimlerini yayınlama yoluna gitmeyi" tavsiye ediyorlardı. "Gerçek bizi utandırmamalı" diyorlardı.

"Dediklerine göre Yahudi..." diye başladı yardımcı; net, gırtlaktan çıkan İspanyol aksanı rahibin başını kaldırmasına neden oldu. "Yani, kadınları getiren o adam. Onun buradan gideceğini, otelden ayrılacağını, Rosario'ya gideceğini söylüyorlar."

"Olabilir, mühim değil" dedi rahip. "Ne ona, ne Barthé'ye, ne kadınlara karşı mücadele ediyoruz. Herhangi birine karşı özel bir mücadelemiz yok; biz kötülüğe karşı mücadele ediyoruz."

"Ben sadece diyordum ki..." diye mız mızlandı yardımcı. "Gerçekten de giderse..."

"Sağ ol, teşekkürler. Bence kimsenin peşine düşmek istemediğimizi açıklığa kavuşturmak her zaman iyidir. Santa María'nın uyanmasını, ruhunu kurtarmayı bizzat halkın kendisinin arzulamasını istiyoruz."

Peder Bergner, boyun eğmeden af dileyen bir ihtiyarın ifadesiyle gülümseyerek ceplerini eşeledi, bir mendil açıp alnını ve dudağını kuruladı.

Portre duvarın yüksekliğinin üçte birini kaplıyordu; hediyeydi, kötü yapılmıştı, bakması nahoş bir şeydi; sırasıyla iyi niyetin her zaman yetmediğinin, sonra verebileceği her şeyi herkese veren bir insanın sembolü oluyordu. Şimdi o sıcakta, otları kavurarak uzaklaşan yazın verdiği his yüzünden gözlerinin kamaşıp uykusunun gelmesiyle birlikte rahip bütün kış geceleri boyunca defalarca tahlil ettiği mevzuları düşünmeye bıraktı kendini. Tabloyu çocuk yaşta yapan adamı tanıyordu,

rahibin anlayamadığı sebeplerle ergenliğe tutunup kalan o otuzluk yüzü, portre kutsal eşya odasının duvarına asıldığından beri her sonbahar bir iki kez görmüştü. Her sonbaharda, hep okul müdiresi teyzesinin eşliğinde, son ayinden sonra yanına yaklaşıyordu. Tabloyu kiliseye getiren teyzesiydi, armağanı ona bu dünyada kimsenin kendisine veremeyeceği bir ödülü elde ettiğine dair duygulandırıcı bir güvenle sunmuştu. Anlaşılan tabloyu onun yaptığına inanmak, o ressam yeğenin varlığından kuşku duymak ve korkunç portrenin yakalanamaz bir anlamı, gizli ve olağandışı bir değeri olduğundan şüphelenmek gerekiyordu. Ama o yeğen vardı; tarihi belirsiz herhangi bir zamanda, yanına ihtiyacı olan giysiden, tren biletinden, bir miktar paradan ve Allah bilir çerçinin birinden satın aldığı boya tüplerinden başka bir şey almadan kaçmaya karar vermiş o ufak delikanlı. Şimdi ressam olan bu yeğen, gizem ve sessizlikten dönüşünde Eski Pazar'da bir atölye kurmuştu.

Her defasında rahip, pek de uzaklara gitmeden, yeğendeki bu sahte gençlik imgesinin kibirden çok daha ciddi şeylerle; ya da hastalıklı teyzeyi yanaklarını boyamaya ve ayinlere gelirken hâlâ kullandığı inadına yatay yuvarlak şapkası ve saç şekliyle beyazlarını saklamaya iten kibirden farklı, daha önemli ve affetmesi zor bir kibirle belirlenmiş olduğunu biliyordu.

Yardımcı açlıktan esnedi, kaldırdığı eli ağzına geç varmıştı; Peder Bergner onun kemikli, tıraşlı, karanlık yüzüne baktı. Keyifsizlik iki adamın arasında iri bir yaz sineği gibi döne döne uçarak alınlarına çarptı.

“Öğle yemeğinin hemen ardından Birlik’ten küçük hanımlar gelecek” dedi yardımcı. “Randevu listenizdeler. Yemeği servis edeyim mi diye sordu hizmetçi kadın.”

Rahip yerinden kalkıp yeniden sıcağı düşünür, öğle uykusu

vaktinin kesif beyazlığında huzur içindeki şehrin ve kır evlerinin imgesinde önemli ve benzersiz bir hissi keşfetmeye çalışırken, yardımcı bir kez daha, bu defa kıllı, kıvrılmış elinin ardından esnedi. Rahip bir şeyi unuttuğundan, bir şeyin sonsuza dek heba olduğundan emin, eliyle mendilini yokladı.

“Saat tam üçte hanımları kabul ederiz. Şimdi yemeğe gidelim.”

Ötekinin omzuna hafifçe dokunarak kapıya doğru yöneltti.

“Anlıyorsun değil mi? O bilgiyi bana verdiğin için minnettarım; muhtemelen bir anlamda önemli. Ama kişiselleştirmek istemiyorum, yapmamalıyız. Bu siyasi bir mücadele değil.”

Rahip, daha serin koridor boyunca yardımcının ayakkabılarının sulanmış kırmızı yer taşlarında çıkardığı seslerin üzerinde insanın sefaletinin, atlatılması gereken talihsizliklerden yücelik çıkarmaya, trajik sembolleri yaşam hikâyelerine çevirmeye kadar vardığını düşünüyordu.

“Söylentiler dolaşıyor etrafta, size bu yüzden anlattım” diye üsteledi yemekhanenin kapısının önünde, yemek kokularının arasında duraklayan yardımcı üzüntüyle. “Sizin hakkınızda da konuşuyorlar, gideceğinizi söylüyorlar.”

Peder Bergner onun omzuna yeniden dokundu, mekanik biçimde gülümsedi, oysa gülümsemesiyle ne ifade etmek istediğini bilmiyordu. Yardımcının yüzü giderek sakalla kararıyormuş gibi görünüyordu, cam gibi bakışı merakı, gözü kamaşmış, evhamlı bir sevgiyi ihtiyatla şeffaflaştırıyordu.

“Bırak desinler oğlum” diye karşılık verdi rahip. “Hadi yemek yiyelim.”

O zaman yardımcı rahibin, omzunda yaptığı baskının gösterdiği yönde bir adım ilerledi; ama hemen ardından tüyleri diken diken olmuş, acıyla durakladı, sofradaki üç şişenin renkli lekelerine bakıyordu.

“Asıl mesele peder, bunların dışında sizin bilmenizi istemedikleri bir şey daha söylediler. Ama ben sessiz kalamam. Bütün sabah dua ettim durdum, şimdi biliyorum, size söylemem gerek. Doğru da olsa... Dediklerine göre yeğeniniz genelevdeymiş.”

“Yeğenim mi?” Rahip inanamaz bir halde, şaşkınlık içinde, ardından kendisinin de başka insanlarla kan bağı olduğunun su götürmez kesinliğiyle utanç içinde yüzünü buruşturdu. “Nasıl yani genelevdeymiş?”

“Evet peder” diye kedi gibi mırıldandı yardımcı, söylediğine bin pişman, suçlu suçlu, rahibin elinin altında büzülmüştü. “Yeğeniniz, Marcos Bergner. Eve dün gece gitmiş ve orada kalmış. Diyolar ki arabası hâlâ orada, kapının önünde duruyormuş.”

Dama tahtası şeklindeki ıslak taşların üzerinde kayıyorlarmış gibi, sanki birbirlerini anlıyorlarmış gibi, sanki bu sahneyi prova etmişler gibi adımlarını ve öne eğik vücutlarını birbirine uyduarak ama ayrı ayrı, sessizce yürüdüler. Masanın başucundaki rahibin eli ve ifadesi ötekilere oturmaları için izin verdi. Peder Bergner tarafsızlıkla, kendini hazırlayarak düşündü: *Marcos Bergner, Marquitos. Her pazar olduğu gibi bu sabah da kilisede gördüğümü sanıyordum. Aslında şaşırmıyorum. Günah çıkarırken dinlemekten hiç hazzetmedim. Genç; fiziği bana benziyor.*

Birdenbire bu skandalı değerlendirmeye, sonuçlarını tartıp kullanmaya hazır hissetti kendini. Bütün öğle yemeği boyunca sofradaki sohbete düzenli aralıklarla, dalgın bir havada müdahale ederek, birtakım tarihlerin, hatıraların doğruluğuna, şarapların tatlarına dair düşünce akışı zaman zaman koparak, hayalinde Marcos’un küçük kırmızı arabasını yokuşlu sokağın topak topak olmuş gri toprağı üzerine öylece bırakılmış, güneşin beyazlığı altındaki harlı bir ateş gibi pırıl pırıl ve evin kapalı ahşaplarının önünde hataya yer vermeyecek ölçüde dikkat çeki-

ci canlandırabiliyordu. Yaşlı kadının upuzun aralıklarla getirip götürdüğü tabakların üzerine eğilmiş, sineklerin vızıltısını peçetesiyle kovalarken, yutkunmaların ve çiğnemenin çıkardığı sesleri birbirinden ayırt ederken aklına önceki gece Marcos'u geneleve kadar götürenin belki de şeytan olmadığı geldi.

Yalnız kalmak, dizlerinin üzerine çökmek, öğle uykusu vaktinde sığağın ve Santa María manzaralarının verdiği o karmaşık hisse, yok sayılan o kıyıda, yoksul küçük bir evin gök mavisi parıltısının önündeki daracık, önemsiz bir sokakta duran kırmızı bir otomobili sezdirmeden içine alabilecek, gelecekten haber veren o imgeye şükranlarını sunmak istiyordu.

Kart Marcos Bergner'in eline akşam sekizde Plaza barda geçti. Oraya gelmeden önce Güzel María'ya şöyle demişti:

“Birkaç saatliğine tatile gidiyorum. Benim için ufaklığa göz kulak ol. Sakla onu.”

Plaza'da genelev macerasından amcasının çoktan haberdar olması gerektiğini düşündü öylesine. Kart bir saat sonra kili-senin yan kapısından girip kutsal eşya odasında rahiple, bir ayakkabıcıyla, bir mezatçıyla, bir mandıracıyla, bir öğrenciyle, bir tahıl komisyoncusuyla, İsviçreli Alman bir büyükbabayla buluşmaya davet ediyordu onu.

İki kadeh arasında kartı yırtarken Centilmenler Birliği adını alay ederek tahlil edip bardaki arkadaşlarını bilgilendirdi:

“Bu ülkede bir halt yapılamaz. Her şey kirli ve yıpranmış. Belki neyin önemli, neyin önemsiz olduğuna karar verirken yanılıyoruz. Bir haftayı geçti, Ana María ortalıkta değil. İçinizden biri onun nerede saklandığını biliyor olmalı. Ve biriniz bunu biliyorsa, herkes biliyordur, Marcos Bergner dışında. Bu da sizin, benim sevgili arkadaşlarım, hepinizin orospu çocuğu olduğunuzun ispatıdır. Erkekler arasında eşitliği sağlamak için vazgeçilmez bir kategoridir bu. Ama iyi ediyorsunuz. Gidip de onu aramak istemiyorum. Kendi başına dönsün, biz eğlencemize bakalım.”

Kendini yavaş yavaş yeniden mutlu ve genç hissederken bir kadeh daha istedi. Dışarıda yaz sona eriyor, meydandaki tarhlar son kokularını boşaltıyorlardı. Nehir iskeleye, Latorre Adası'na ve karşı kıyıya sessizce çarpıyordu. Her zaman olduğu

gibi bütün olasılıklar gene dışarıdaydı: “hayır” demek, “evet” demek, farklı ve geçmiş olmanın bir şey uydurmak.

Saat dokuzu çeyrek geçe barmene bütün içkileri kendisinin ödeyeceğini söyledi. Bir yalan düşünürken, bardaki herhangi birinin bunu hak edip etmediğini kendine sorarken gülümsedi.

“Bencil değilim. Bir gece, ben sıkılır sıkılmaz, hepinizi götüreceğim. Ama erken kalkan yol alır. Şimdi geneleve mi döneyim, kiliseye mi gideyim, bilmiyorum.”

Kıyı yönünde şehirden uzaklaşırken kırmızı arabanın dikkat çeken gürültüsünü birkaç blok boyunca gümbürdetti. Ardından sessizce yönünü değiştirdi, kiliseye yüz metre kala bir gölgede durana kadar birbirine benzemeyen karanlık sokaklardan geri döndü. Dar kapının üzerinde tedbirli sarı bir ışık yayılıyordu. Balmumu, yaşlılık, buhur, tütsü kokularından geçip kapıyı çalmadan içeri girdi. Geçmişte kalan sabahların birinde annesi benzer tütsüler yakmış, uyuşuk bir dumana üfleyerek evden şeytanı, hastalığı ve kötü talihi dışarı atmıştı. Kutsal eşya odasının önünde duraklayıp bir süre sesleri dinledi. En iyilerimiz, tehlike zamanlarında yeniden bir araya gelmeli, diye yazmıştı rahip Bergner kartına. Marcos tek parmağıyla kapıyı tıklatıp, hastalıklardan korunma yöntemlerine ve ölümsüz ruha değinen cümlelerin arasından kibirli gülümsemesini uzattı. Hayalinde canlandırdığının aynısı zavallı tipler uzun masanın etrafındaydılar.

“Seni bekliyorduk delikanlı.” Neredeyse abartılı bir neşe ve heves tonuyla selamladı rahip.

“Lütfen sohbetinize devam edin” diye rica etti Marcos.

Bir iki adım geri attı, ardından sırtını duvara yaslayana dek geri çekildi. Bir sigara çıkardı, bir süre sessizliği, rahatsızlığı ve aptallığı dinledi. Düzgün örülmemiş cümleler, basmakalıp

sözler, birbirine giren söylevler geri dönüyordu. Birisi ayak-kabı satıcısının gerilmiş yeğinin üzerine başını eğerek şöyle bir öneride bulundu:

“Beyler, mademki dostumuz Marcos Bergner ziyaretiyle bizi onurlandırmak istedi, kendisine açıklamada bulunmak uygun olacak sanırım...”

Marcos sigarasını ağzından uzaklaştırıp bir kolunu ağır ağır uzatarak reddetti:

“Teşekkürler ama ben Birlik’in toplantısı için gelmedim. Amcamla konuşmam gerekiyor. Ailevi meseleler. Üstelik acil.”

Rahip yüksek sırtlı koltuğunu bırakıp ani sessizliği ezerek ağır ağır yaklaşırken o başını sallayıp ötekilerden af diledi.

“Bir kez daha özür dilerim” dedi Marcos.

Rahip ve yeğen yemekhanenin uzun ıssızlığında, çıplak ve sonu gelmez masanın karşılıklı uçlarında, bir süre bakiştılar.

“Neler oluyor Marcos?” diye sordu sonunda Peder Bergner. “Söylediğınle alakası olmadığından eminim.”

“Alakası yok. Her şey iyi, aynen devam ediyor. Julita hâlâ deli. Bana gelince, günah çıkarma mahremiyetine gerek yok. Şehrin tamamı, bir araya gelmiş o embesillerin hepsi geneleve yerleştiğimi biliyor. Ama söz konusu olan neredeyse turistik bir ziyaret, düşman topraklarının kısa bir keşfi.”

Peder Bergner yüzünü kızgın, karmaşık seslerin yeniden yükseldiğı kutsal eşya odasının kapısına doğru çevirdi. Neşelenmiş gülümsedi, inatçı çenesini sakın sakın ovaladı, gidip Marcos’un yanındaki bir sandalyeye oturdu.

“Bağırmayalım diye daha yakın” diyerek açıkladı.

Marcos onayladı, avucuyla bir sandalyeye vurup durdu bir süre, sonunda rahibin zeki ifadesini doğrudan karşısına alıp masanın üzerine oturdu.

“Sonuçta” diye mazeret gösterdi Marcos, “azizlerin pek az yediğini düşünerek...”

“Çok yiyorlar. Ama önemli değil. Sürdürdüğün aptalca hayat da ilgilendirmiyor esasında. Senin için, arkadaşlarının erkeklik dedikleri şeyi yapmaktan başka bir şey değildi genelev gitmek. Ve buna rağmen bilmeden davama hizmet ederek bana yardım ediyordun.”

Marcos başka bir sigara daha aranırken gülümsedi. Ardından elini uzatıp rahibin alnını şefkatle okşadı.

“Bu hoşuma gitti, amca ve peder” dedi. “Akıl, kurnazlıklar, oyun. Her şeye rağmen doğru. Sizin müttetikiniz sıfatıyla bulunuyorum orada. Ve muhtemelen bunu bilinçsizce yapmadım. Ya da sizin deyiminizle, genelevi bir tür erkekliğe kaydolmak adına işgal etmedim. Şimdi bir şeylerin olması gerekiyor artık.”

“Evet” dedi rahip. Bir mendil çıkarıp bir süre oynadı, yanaklarıyla burnunun üzerine uzattı. “Bir şeyler olacak. Ama eğer canını sıkmayacaksa, ziyaretinden faydalanıp sana kız kardeşini sormak istiyorum. Sarhoş değilsin ya?”

“Mümkün değil. Hep sarhoşum; sonuç olarak da asla sarhoş değilim. Buna vicdan muhasebesi diyoruz. Açıklaması zor.”

“Haa, anlaşılıyor!” Sakinleşti rahip. “Peki ya kıyıdaki küçük evde nasıl gidiyor hayat?”

“Bir Bergner gibi, peder. Gittim, gördüm, yendim. Görme-ye devam ediyorum ve artık kazanacak zaferler yok. Akıllara sığmaz Ceset Toplayıcı’yla birlikte sarhoş oluyorum, iskam-bil oynuyoruz, iyisinden yalanlar anlatıyoruz sırayla birbirimize. İki üç salağı kovdum, bu yüzden ilk gece hakkını su-iistimal etmekten başka çarem kalmadı. Biraz değiştirilmiş olduğu doğru. Ama iyisiyle kötüsüyle geleneklere saygı göstermek gerek.”

“Pekâlâ” dedi rahip. “Bu kadarı bana yeter. Ya Julita? Beni endişelendiriyor, üstelik anlamıyorum. Ayine gelmedi, ne beni ziyaret etmek ne de kabul etmek istiyor. Belki Malabialar yüzündendir. Benden, Tanrı’dan soğutuyorlardır onu. Ama Julita benim vaaz verecek ya da tartışacak bir adam olmadığını bilir.”

“Bir tek...”

“Bir tek benden istediklerinde ya da istendiğinde. Mesele bu değil, sen de biliyorsun.”

Marcos gövdesini doğrulttu, Peder Bergner’in başının üzerinden duvardaki Madonna’ya baktı.

“Belki Julita’yı Tanrı’dan soğutuyorlardır...” diye tekrarladı şefkatle, yumuşakça, cümlelerin tadını ala ala, dudaklarında asılı sigarayı neredeyse hiç oynatmadan. “Hayır, Malabialarla hiç ilgisi yok. Bana sorarsanız, Tanrı’ya onun kadar yakın kimseyi görmedim hayatımda.”

Rahip ara vermesine yardım etti. Görünmeyen centilmenlerden biri adeta flütsü sesini kısa ve cüretkâr gülüşlerin arasında yükselttiğinde o yine mendiliyle oynayıp duruyordu.

“Ne diye çekip cehenneme gitmiyorlar?” diye mırıldandı Marcos.

“Acele etme. Birazdan çekip evlerine gidecekler. Ya Malabiaların çocuğu?”

“O kolay. Julita’dan konuşuyorduk. Size şunu söyleyeyim, böylesine aşkla dolu bir kadın görmedim hiç. O denli katıksız deli, o denli yaygaracı. Düşünün. Dünya dediğimiz bütün her şeye, yatak odasını dolduran kirli elbiselerine, o ekşimiş yağ kokusuna karşı o denli kayıtsız. Federico’nun yaşadığına inanıyor. Düet halinde merhumun erdemlerini abartmak için küçük Malabia’yı da çağırıyor. Ya da yanında kendisini din-

leyecek bir kulak olsun diye, bir koro belki de. Kendi haline bırakıp beklemek lazım. Bu arada duasını da ediyor.”

“Beklemek,” kafasını sallayarak yorumladı rahip. “Marcos, sigaradan bir duman alayım.”

Marcos içtiği sigarayı uzattı; rahip iki uzun nefes çekip iade etti.

“Neyi beklemek? Yalnız ve etrafı sizlerle çevrili Julita’nın sığınak olarak seçtiği deliliği en sonunda sonsuza dek kabulmesini beklemek. Onu görmek istiyorum.”

“Göreceksiniz” diye söz verdi Marcos. Ardından gülmeye başladı. “Görüşmeyi şimdiden hayal edebiliyorum. Siz koşullarla baş edebilecek durumdasınız. Bizim yakışıklı Federico ve deli Julita’mızla.”

Peder Bergner elini kaldırıp onu yatıştırdı.

“Artık bağırıyorlar. Tehlikeli. Yanlarına gitmeliyim. Bugünlerde konuşacağız. Ne zaman olur bilmiyorum, bilemiyorum. Her durumda, alkolsüz ve on bir ayininden sonra, beyaz badanalı gömütler* saatinde. Ama sana Malabiaların çocuğunu sormuştum. Nerede o? Annesi beni görmeye geldi. Seninle gittiğini düşünüyor.”

“Benimle mi?” kızmış gibi yaptı Marcos. “Başkente tüymüştür. Yemin ederim o geri zekâlı hakkında hiçbir şey bilmiyorum. İğrenç ailesinden artakalan şeyden kaçmış olmalı. Ben eniştemin bekçisi değilim.”

Rahip alaylı ve hoşgören bir bakışla yerinden kalktı. Bir süre birbirlerini incelediler, benzerlikleri araştırdılar. Eli artık kapının kolunda, rahip Bergner şöyle dedi:

“Tanrı’nın yüce zaferi için, Marcos Bergner, seni kutsuyo-

* Matta 23:27-32.

rum. Senden çok önemli bir şey rica etmek istiyorum. Senden geneleve dönmeni istiyorum. Orada kal, en azından pazar gecesine kadar.”

Marcos masadaki yerinden öne doğru eğildi:

“Söz veriyorum. Bu benim kefaretim olacak, peder.”

Díaz Grey Plaza barda, pencere yanındaki masada tek başına bira içiyordu. Serin değildi ama indirilmiş perdeler pazar ikindi ışığını yatay kesiyor ve ikna edici olmaktan uzak bir loşluğu, kapalı ve nemli avlulara, sabahtan itibaren sıcaktan korunmuş yatak odalarına özgü cılız bir gölgeyi dayatıyordu.

Onlarsa, dört delikanlı ve genç kız, bara yakın, güneş alçalduğunda kaldırıma çıkarılacak hasır masalardan birinde serin içecekler ve kadeh kadeh şeker kamışı likörü ya da konyak içiyorlardı. Şiddeti bastırmayı beceremeyip biraz frenleyerek, her biri sırasıyla ötekilerin bakışlarına sarışın, bronzlaşmış, yaşlanmış bir yüzle meydan okuyarak ihtiyatla azar azar hareket ediyordu. Sıska kızcağız daha genç gösterse de yaşları on altı ile on sekiz arasında olmalıydı. Kızın üzerinde paçaları kıvrılmış bir kahverengi kadife pantolon, kareli bir gömlek vardı ve dirsekleri masa örtüsünün üzerinde sigara içiyordu, sigarayı ağzından düzenli olarak bir sol eline –kısa, güçlü, bakımsız, yüzüksüz ve neredeyse tırnaksız iki parmak– bir sağ eline alıyordu. Vücudunun gülme eylemine katılmasını engellemeye çabalıyor, hepimize geçmeden kesilen kuru, tiz kahkahasına yol verirken sakinliğini, mesafesini, başını bir kez bile sarsmadan koruyordu.

Díaz Grey onun, konserve fabrikasının, kaplıcaları parselleyen ajansın ve tersanenin sahibi ihtiyar Petrus'un yeğeninin kızı olduğunu biliyordu, ama babasının kim olduğunu, Petrus'un hangi yeğeninin onu dünyaya getirdiğini hatırlamıyordu. *Üstelik, belki de Colonia'nın tuğla evlerinin birinde, dumanın, kızartma ve rutubetin ölümsüz leke ve kokularına bulanmış bir mutfakta telaşsız*

beyaz kadınları daha litrelerce kaynar su getirmeleri için korkutarak onun ya da bir kuzeninin doğumuna ben yardım etmişimdir. Bu doğru da olamaz çünkü Brausen beni Santa María'ya getireli pek fazla olmadı; böyle olmasa bile, onunla aynı zaman boyunca ayrıldığımız doğrudur, ki öyleyse benim onu ihtiyar Petrus'un yeğenlerinden birinin süt beyazı kirli bacaklarının arasından çektiğim, amfibi, yapış yapış, morarmış haliyle havada tuttuğum, kızın çiftçi gömleğini isteksizce şişiren ufak göğüslerini abartılı biçimde görmezden gelen ve ona yoldaş gibi davranan, müstakbel belsoğukluğu hastası dört sivilcelinin önünde zorlayıp dışarı attığı bu gülüş gibi, kısa ve soğuk, kişisel olmayan bir sızlanmayla ağlayana kadar kalçasına bir çift tokadı yapıştırdığım da doğrudur.

Grili delikanlı bardağını bir yana çekip masanın üzerine eğilerek yarışları doğru bilen bilimsel bir metodun ve onu geliştiren, Mar del Plata ve başkentte pratiğe geçiren, şimdi de Paris ve Kahire'de hedeflediği ödülleri kazanmakta olan adamın hikâyesini dişlerinin arasından s'leri bastıra bastıra, parçaları birleştire birleştire anlattı. Dediklerine göre Marcos Bergner bu sabah şafak vakti kırk beşlik bir tabanca ve üzerindeki elbiseyle geneleve yerleşmeye gitmiş. Ama amcası rahip Bergner sabah vaazında olaya hiç değinmedi. Ne kayıp oğuldan, ne sürüden ayrılan koyundan bahsetti, ne de İncil'den dinden dönmeyle ilgili en yakın örneği seçip aktardı. Çünkü artık eskimiş olan o altın buzağı hikâyesi hepimizin, tüm cemaatinin bir dönemlik hikâyesiydi, üstelik bu hikâye Yahudi karşıtı, liberalizm karşıtı, Yanki karşıtı, Sovyet karşıtı gözbebeği bir yeğenin çok daha şaşırtıcı kişisel dönemliğine ne bir uyarıda bulunur ne de temsil eder.

Delikanlıların en sarışını bir sigara yaktı, duman onu çıplak ve görünür kılana, sonra terk edene kadar iğneleyici, imalı, uysallaşmış bir gülümsemeyi korudu.

“Sistemler” dedi ona baktıklarında. “Size Gaucho ve Dikizci’nin hikâyesini anlatsın. Bahis sistemlerinin ne olduğunu göreceksiniz. Bahis bahistir.” Zorlanarak iliklenmiş üç düğmesi, soluna yaratık benzeri taze bir yasemin takılmış kısa yakasıyla üzerine sıkıca oturan mavi bir takım elbise giymişti; kravatsızdı, sarı ipekten gömleğinin yaka uçları takım elbisenin kumaşı üzerine açılıyor, uyumsuz, sert, kısa kıvrıkcıklarla kaplı, dirayetli ve kayıtsız olması için eğitilmiş altın sarısı başını şans eseri oraya kondurulmuş alçıdan bir kaide gibi destekliyordu. Genç kız gülmeye başladı ve bekledi.

Derken, konuşmalar sırasındaki bir sessizliği fırsat bilen ikinci vakti artık geçmekte olduğunu gösterdi, otel salonunda ebediyen kalmayacağını ya da sıcak loşluğu, pencerelerdeki altın ve toz huzmelerini, hasır sandalyelerdeki ergen beşliyi, bardaki buz, cam ve oyun fişlerinin tıkırtısından bağımsız, aldatıcı bir biçimde uzak, aldatıcı bir biçimde bir simgeyi doğrulama eylemine karışmış açık seçik gürültüleri ebedileştirmeyi vaat etmemiştii. *Hepsinin doğumuna yardım ettim ve belki çıglıklarının, morarmış ve sefil vücutlarının üzerinde bir tür üstünlüğüm olduğunu sanıyordum, belki de bana minnettarlığın herhangi bir biçimini borçlu olduklarını kabul ettiklerini sandım. Şimdiyse on beşlerine vardılar, kendi yerlerini işgal etmeye ve değiştirmeye başlıyorlar; o eski, biktırıcı, heyecanlı maceranın, klişelerin o sonu gelmez tekrarının kendileriyle başladığına, onları adım adım kendilerinin keşfettiklerine ve yarattıklarına inanmaya başlıyorlar. Üstelik doğru da, kabul etmem gerek; müzmin bir hikâyenin bölümlerini hevesle, itaatle bir bir yazıyorlar ve hikâyenin önceden var olduğunu, onlarla kendini yeniden yarattığını ve delice inadını tüketmek için onları yarattığını bilmiyorlar.*

“Pazar günü Gaucho geldi, tam da bu masaya.” Kasten çıkarıldığı hırıltının üzerine kolayca yükselen tizlerle tekdüze bir sesle anlatmaya başladı Petrus kız, “Gelip beşinci koşuda Güneyli’ye yirmi ve on oynayacağını söyleyip benim para yatırmak isteyip istemediğimi sordu. Gözümü kırpmadan evet dedim ve elinin yanına, eliyle kadehin arasına yüz pesoyu koydum. Siz yoktunuz, pazar günü Cota’nın doğum günü yüzünden beni ettiğinizi hatırlarsınız herhalde. Ama Gaucho geldi, bense öğle yemeğinden saat üçe kadar burada tek başımaydım; öteki, hani şu İtalyan olan garson espriler yapıyordu. Yalnız ve suskun olduğum için. Ben de ona uydum, gülüyordum. Eğer üçe kadar kimse gelmeseydi bisiklete atlayıp ben gidecektim bahsi yatırmaya. Üstelik sırf bir rüya yüzünden, başka bir şey değil, rüyamda Eski Pazar’daki kadının çocuğunu görmüştüm, çocuk rüyamda üç yaşındaydı. Beni eve kadar takip ediyordu, uyumaya gittiğimde başını kapıdan uzatmış bana bakıyordu. Gerçekten. Onu itip kapıyı kapayana kadar bana baktı, sonra pencereden baktığını gördüm. Bunun üzerine, ertesi gün gazeteye baktım ve Dikizci dedim, Dikizci’ye oynayacağım. Gaucho, bana ve size gülüp duruyordu çünkü beni ekip doğum gününe gitmiştiniz, ona parayı verdiğimdeyse tiksiniş gibi bakıp bana deli olduğumu söyledi. Güneyli’nin kazanacağını biliyordu, Dikizci’nin de eşeğin teki olduğunu biliyordu. Paranı sokağa atmana yardım etmek istemem, dedi. Bana bak Gaucho, dedim ona, umurumda değil; eğer sen gitmezsen bisiklete atladığım gibi gider bahsi ben yatırırım, hem de hemen şimdi yapacağım, çünkü canım öyle istiyor, benim kaprisim. Sonunda parayı kapıldığı gibi gitti. O bahisten tek kuruş kazanmadı, abime de söyledim; Dikizci yirmi verdi, şimdi paraları burnuna sürtmek için *Gaucho*’yu bekliyorum.”

“Sistemler” dedi kravatsız ufak delikanlı, kalkıp telefona gitti.

Díaz Grey bir bira daha istedi, elinin üzerine düşen ışıktaki ikindinin güçsüzlüğünü tespit ediyordu.

Güneyde, plajın hemen yanında giderek büyümüşü Petrus Tatil Köyü. Onu büyük bir tatil beldesi işletmesi olarak planlayan Petrus’un ilgisizliği eşliğinde günden güne tek başına büyüdü. İhtiyaç duyduğu Veronentas desteğini hemen elde edemeyince, Petrus bu işten caydı. Yıllar sonra Petrus Tatil Köyünde, başlangıçta hafta sonları ve aşk kaçamakları için küçük evler inşa etmeye başlayanlar Colonia’nın gençleriydi. Bu kaçamakları ilk başlarda çekik gözlü melezlerle; ardından kendi eşitleriyle, arkadaşlarının kız kardeşleriyle, hani evlenmenin kaçınılmaz değilse bile mümkün olacağı sınıftan kızlarla yaşamışlardı. Böylece yıllar sonra, bu büyümeden ve bu gizli kapaklı hazırlıktan sonra bir anda fark ettik ki Petrus Tatil Köyü bir yer olmuş, hem de moda bir yer. Buradaki kum, bölgedeki kıyının tümü boyunca uzanan koyu renk, toprakla karışık, çamurumsu kumdan farklı olmasa da plaj dedikleri bu şeye yakın ufak bir eve sahip olmak bir ihtiyaç olarak yerleşti. Üstelik, bir tümsek üzerinde yükselen ve tatil beldesinin temel taşı olan Petrus’un büyük öncü evi güncel sahibi tarafından gülünç bir biçimde pansiyon evine dönüştürüldü.

Yazın on beş günlük dilimlerinde, isteseler bütün yıl boyunca yaşadıkları ve çalıştıkları yerde her gün görebilecekleri, neredeyse eş manzaraya hayran kalmak, oradakilerle aynı havayı solumak için en uzağı beş altı kilometrelik mesafeden gelen turistlerle hemen hemen doluyordu.

Ama Petrus Tatil Köyü oldukça kısa zamanda, gözlem yapmasını bilenler için bir tatil beldesinin eşsiz biçimde talihli ve övgüye değer kötü taklidinden öte bir şey oldu. Ostende, Biar-

ritz, Monte Carlo, Lido, Atlantic gibi “otel” isimlerinin çağrıştırdıkları hıristan daha fazla ya da esasen farklı bir şeydi. Neredeyse hiçbiri, yaz aylarında otelcilerin ya da baldızlarının “sezon” boyunca geriye kalan az sayıdaki odada ya da hangar ve garajlarda gruplar halinde bir araya gelmek üzere terk ettikleri yatak odalarından başka bir şey sunmuyordu. İki düzine kadar odası olan sadece iki yer vardı, biri eski, biri yeni, birincisi ahşap, ikincisi beton.

Bu küçük kasaba, inşaat şirketi Ferrari’nin hemen hepsini, çeşitlendirmeye fazla imkân vermeyen geleneksel İsviçre tipi şale modeline uygun biçimde inşa etmesi yüzünden, ev sahiplerinin mesela dış cephe badanasının rengini değiştirmek gibi kattıkları ayrıntılar sayılmazsa birbirlerinden zar zor ayırt edilebilen, fazla inandırıcı olmayan küçük bir ev yığıntısı değildi. Farklı yüksekliklerdeki şaleler, hiçbir uygarlaştırıcı ya da estetik çabanın yahut yaz sıcağının öldürmeyi başaramadığı yabani otlarla çevrilmişti, asla büyümeyen, hiç de gerekli olmayan sıra sıra fiyakalı demirhindilerle nehirden ayrılmıştı. Bu manzara ilk başlarda, Santa María ve sakinleri haricinde, özellikle yaz aylarında, Colonia’nın bu yeni neslinin sosyal hayatına mekân olan bir tür kale burcunu ya da adayı simgeledi, ardından bir gerçeklik oldu. Böylece koloni çocukları ve torunları yıldan yıla ve her defasında daha büyük bir yoğunluk, kararlılık ve dile getirilmesine ihtiyaç duyulmayan, belki tümüyle bilinçli bile olmayan bir küçümsemeyle, Santa María’yı, aralıktan şubata kadar iyice sınırlandırılmış bir sosyal merkez statüsüne, alışveriş etmek, bankaya para yatırmak, postada mektuplarını sormak için mecburen gittikleri bir yer durumuna düşürüyorlardı.

Ama Santa María’nın kendisi bu kendiliğinden örgütlenen aforozdan hiç haberdar olmadı. Genç gringoların –küçük, der-

me çatma, maceracı ahşap kulübelerin yerine kaçamak yapan çiftlere ya da küçük gruplara değil sadece kalabalık ailelere uygun kiremitleri ve yassı taştan dekoratif merdivenleriyle hakiki evler konduurmaya başlayan- anne babalarının da doğallıkla ve pekiştirerek desteklediği küçümseyişi, şehrin her hasatta hem nüfus hem de servet sıçramasıyla büyüyen yarasını pek de ilgilendirebilecek türden bir şey değildi. Bunu da sadece, kimi öğle sonrasında, yaz ya da cumartesi geceleri, en azından farklı bir yerde, farklı bir kafede eğlenmek için Santa María'dan Petrus Tatil Köyüne gitmeye karar veren gençler fark ettiler.

O zamanlar köyde alkollü içki içilebilecek, hatta dans edilebilecek iki yer vardı: Las Brisas Pastanesi ve sadece geceleri açılan, Wilhelm dedikleri ve *la boîte** olarak tanınan küçük çaplı bir işletme.

Biz ya da en azından ben bir yaz sonu Santa María'dayım, kıyıdaki genelevin hikâyesini, eczacı Barthé'nin, rahip Bergner'in, Güzel María'nın, Ceset Toplayıcı'nın hikâyesini ve derinlere indikçe hepimizin, geriye kalanların, şehrin ve Colonia'nın hikâyesini anlatıyorum. Şimdi, bu pazar günü, kıyamet habercisi zincirleme imzasız mektuplar safhasındayız; rahibin yeğeni Marcos Bergner'in şafak vakti elinde kırk beşlik bir tabancayla fuhuşevine girmesi ve toprak yoldaki izlerin üzerinde çaprazlamasına park etmiş kırmızı boyalı çakma spor arabanın rezilce kanıtladığı üzere hâlâ da orada bulunması olayının besbelli ki anlatması çok kolay anlamını, önemini ve doğuracağı sonuçları bulmaya çalışıyoruz.

* (Fr.) Boîte de nuit. Gece kulübü, kabare, dans salonu.

O günlerde imzasız mektupların, umudu kırılmış, yaşı geçkin, gayretkeş bir yazarı olduğuna dair inancımız yok olmaya yüz tuttu; İsviçreli, sarışın, uzun, ince, hareketleri güçlü ve bastırılmış haşinlikte bir kız kurusu, yaşlı küçük bir hanım imgesini kurgulamamızı sağlayan duvardaki gölgesi, hatlarına, giyim kuşamına, kişisel özelliklerine, şekline ve kalıbına artık inanmadığımızı bize hissettirmeye başladı.

Yaz yakıyordu, evlerin kapıları ve perdeleri öğle yemeğinden günbatımına dek kapalı tutuluyordu, böylelikle avlular ve yatak odaları güneşten ayrılıyor, çürük meyve kahverengisi tonunun hızla yayıldığı yaseminli vazoların merkezde bulunduğu dingin bir serinlik kuruluyordu.

Yazar hanımın bir süreliğine eğilen göğsünü, dantel bluzunu, siyah bir kurdeleye takılmış işlenmiş taş kolyeyle belirginleşen köprücük kemiklerini, yorgun gülümsemesini, amansız burnunu içine alan loş ışığa inanamıyorduk artık. Kedilere yiyecek vermekten gelip çiçekleri sulamaya giderken delip geçtiği hiçbir öğle uykusu karanlığını görmüyorduk; ilk ayine katılmak için şafak vakti geçmek zorunda olduğu sokakların zikzağını, kol ağzında tuttuğu küçük mendille her boz renkli yarım blokta bir burnuna dokunarak kısa adımlarla çabuk çabuk yürüdüğü horoz ve kuş sesli sokakların zikzaklarını, eğrilerini konumlandırmak bizim için imkânsızdı.

Kanıtlandığı üzere Malabia'nın dul karısı Julita Bergner'in evinde toplanan dilsiz kızlar korosunun varlığına inancımızı da kaybetmiştik, üstelik bu yoksunluk çok daha ciddiydi. Oraya

ay içmeye, uyduruk nedenlerle, inandırıcılıktan uzak tavırlarla gülmeye, Julita'nın yatak odasının her bir köşesini, onun hayallere dalmış yüzünü, inik kalın gzkapaklarında ve ağızının ucunu yukarı kıvrıran takıntılı yumuşak neşesinde saklanan ve açığa çıkan sırrını çaktırmadan gözetlemeye giden kızlar. Aynı rtk ilgiyle geleceği, erkeklerin gözlerini, akşamların ikircikli gökyüzünü, banyoda yere indirilen aynanın önünde herhangi bir sonuçtan yoksun aralanmış organlarının yapraksı, ketum biçimini gzetledikleri gibi.

Artık ne yaşlı hanıma ne genç kızlara inanıyorduk. Son gelen imzasız mektupların tonu, dolaylı ve özenle işlenmiş lanetleri, kişisel saldırılardan kasten kaçınması, yine aynı bayağı, dünyevi, nihai istekle kopya edilip "bu uyarıya ihtiyaç duyabileceğini bildiğin ruhlara" gönderilmesi, bizleri mektupların postacının bisikletine binmesinden bir saat önce gök kubbeden posta kutularına düştüklerini hayal etmeye sürüklüyordu. Kutsal eşya odasının çatısına karşı, iki büklüm olup mektuplar yazan dev bir melek gözümüzde canlanıyordu; rahip Bergner'in (diz çökmüş, kendinden geçmiş) duaları eşliğinde, duvardaki yuvarlak, ne düşük başının altınıyla çarmıha gerili güvercinin gövdesini yumuşacık, sıcacık gümüşe eviren papa portresinin ışıltısıyla...

Bu son dönemden kalan bir örnek, söylediklerimizi tasdik edebilir ya da daha anlaşılır kılabilir:

Elleri kirli günahkâr bilmelidir ki, şeytanla dostluk Tanrı'ya düşmanlıktır. şeytana direnmek onu kaçırmaya kfidir; yani mazeret yok. Glşnz gözyaşı ve neşeniz ıstırap olacak çünkü Yüce Efendimizin yüzü kötülük işleyenin tepesindedir. Eğer Tanrı Sodom ve Gomora şehirlerini kle dönüştürerek yok olmaya

mahkûm ettiyse, Santa María'nın günahkârlarına da vereceği azabı bilecektir.

Yüce Efendimiz seni kınıyor. Bu mektuptan üç kopya çıkarıp, bu uyarıya ihtiyaç duyabileceğini bildiğin ruhlara ulaştırmalısın.

Ayrıca, her şeyin hep üçer üçer geldiğini keşfettik, arada bir bile olsa iki veya dört değil; kardeş olarak hatırlamak için, bizimle aynılaşana dek deforme etmek üzere, yanlarında sessiz kalabileceğimiz, gülümseyebileceğimiz, açıklama yapamayacağımız hep bir üç kişi olduğunu öğrendik. Belki her birimiz sadece üç kişiyi rahatsız etmek istemiştir; belki bizi sadece kopyalayıp gece vakti posta kutularına atacağımız imzasız mektuplar üzerine eğilen yüzlerle ilgili varsayımlarda bulunmak ilgilendiriyordu. Onlara, seçtiğimiz üç kişiden her birine hangi hatırayı, hangi pişmanlığı çağrıştıracığımızla ilgili varsayımlar yürütmekti bizi ilgilendiren belki.

Anlatmaya degecek bir şey olmadan önce, o pazar gününün uyarıcı olduğu, yasemin işgalinin sona ermiş olmasıyla ve rahibin vaazında kıyıdaکی geneleve değinen herhangi bir cümle- nin bulunmamasıyla iki kez işaret edilmiş oldu. Vaazdaki bu noksanlık Peder Bergner'in –kitapçı Sabatiello'nun fikrince– edebi ya da –doktor Díaz Grey'in fikrince– taktik kabiliyetine atfedilebilirdi.

Gazete kâğıdına sarılı yasemin dallarını, pantolon askılarının verevine geçtiği kirli gömleklerine sıkıca bastıran yalınayak oğlanlardan azade şehir güne uyandı. Fukara elbiselerinin üstündeki faydasız önlükleriyle uzun tüylü bitkin atların her sabah köy evlerinden sürüne sürüne getirdiği ya da çiçeklerin aşırı beyazlığının, kameri kokularının taşıdığı sepetleri başla-

rında drl bir paavranın üzerinde tutarak tabana kuvvet gelen kadınlardan azade bir ehir.

Peder Bergner'e gelince: O pheli pazar günü, onu mümin-
lerinden öylesine ayıran, hatta onları, azarlama ve tehdit söz-
lerinden daha fazla incitmi olabilecek o vurdumduymaz tavrı
bıraktı. Melankoliyi, onu sessiz kalabalığın bir metre zerin-
den etrafına mesafeli, çocuklarının tahammül ettiği ve bertaraf
edemediği suları üstlenmeye kesinkes kararlı, bir başına ayağa
diken gsterici gururu bıraktı. Alışkanlığı olduğu üzere, ka-
lıplı gövdesini kürsüde ne eğdi ve ardından korku ve beklenti
içinde birbirine sokulan insan kütlesine huzuru, doğmuş olma-
ya duyulan minneti, üzerinde tartıılamaz olmasından dolayı
hayatın güzel olduğu kanaatini dağıtan tanınmış, anlayışlı, ne-
eli bir yüzü, gözleri ve ağzı sunmak için bin bir zahmetle ağır
ağır doğrulttu. Kadınlar ve erkekler bu yeniden fethedilmi,
cana yakın, samimi, al yanaklı başın sırta vurulan babacan bir
fiskeye, kilisenin girişinde ya da Colonia'daki evlerin kapıla-
rındaki selamlamalara, buzağıların doğumu, ekim zamanla-
rı, evlilik planları, hastalıklarla ilgili kaybolmuş sorulara denk
olduğunu hissettiler.

Çoğumuz kötülüğün yenilmiş olduğuna inandık ve ilk ha-
beri dinlemek ve kafa karıştırıcı nsezilerden ve İncil'de geçen
Çift anlamlı örneklerden hareketle birkaç saat önce gerçekleşti-
ėi sonucuna vardığımız mucizenin zgn ayrıntılarını çıkar-
mak üzere kürsüye doğru eğildik. Hesap defterlerimizi açar,
parasız iskambil oynar ya da oyun masasına az önce gelmiş
komşunun akrabalarının maceralarından haberdar olduğu-
muzda nadiren taktığımız gözlüklerin camlarına hohlarken
o hep huzursuz edici, aldatıcı cumartesi gecesi sırasında olu-
vermiş mucize.

O gün kilisede olanların küçük bir kısmı, sonradan rahibin geniş, mutlu, dostane yüzünde, önceki nice pazarda kimi zaman bir alışkanlık veya bir manzara gibi, kimi zaman ayinin bir parçası gibi onlara dayattığı mesafeli, kederli, dolaylı küçümseyen ifadede olduğundan daha fazla korkutucu kötülük vaadini bulduklarını söylediler. Bu hoşgörölü vaazın neyin önsözü olduğundan belki de sadece, saygısından ötürü gizli saklı boş bir pipoyu emen irikıyım, siyah giyimli, mükemmel kadınsı burundan azıcık ayrılmış ve beyaz çember sakalla çevrilmiş açık renk boncuk gözleriyle ihtiyar Küttel haberdardı.

Dimdik, teklifsizce konuşan, gür sesli, gürbüz Peder Bergner ayinin bittiğini söyleyiverdi ve herkes durup onun gülümsemesini seyretsin diye başını ve bir elini sertçe havaya kaldırdı. Anlamakta geç kalmış ve tatları kaçmış hantal cemaat üyeleri, işte o zaman ders çıkarmak yerine unutmayı yeğlemiş olmaktan pişmanlık duymaya başladılar.

Ayaklanıp kilise sıralarının arasında uyuşuk uyuşuk yürüyüşe geçer geçmez, vaazın konusunu meydanın çevresinde bekleyen araçların imgeleriyle, sokaklarda ve yokuş aşağı inen yoldaki güneşin şiddetinin alametleriyle, haşlanmış tavuktan koparılmış parçalara yönelik mazur görülebilir oburlukla birbirine karıştırmaya başlamışlardı bile. Yukarıda, kürsünün üzerindeki neşeli ifade hâlâ yerli yerindeydi; Peder Bergner'in çeşitli yardımları dağıtırken takındığı o hevesli ve özür dileyen çehresi. Onu yemek sonrası ve kişisel danışma sohbetlerinde, matemlerde ve vaftizlerde görmüşlerdi. Ama şimdi rahibin onlara kendini alçaltmanın faziletini ve zevkini kasten gösterdiğini; yüzündeki gülümsemenin –kaşları pek az kalkıyor, dudakları pembeleşen çilli yanaklarına doğru pek az sokuluyordu– eziyetler ve direnişler dağıtmayı, ayrıntılandırılabilceği halde

sadeliğin ve tevazunun başka bir biçimiyle özetlenen vedaları ima ettiğini görüyorlardı.

Kolektif Eylemden kızlar geride, kilisenin gölgesi eşliğinde dörderli sıraya girip, meydana ve pastanede dondurma çeşitleriyle öne çıkan tabelaya doğru bakarak çoktan sokaktaki yerlerini almışlardı. Okulun müdiresi salına salına sıraları gezdi, aralarındaki mesafeyi düzeltti, omuz üstündeki tüllerin ve kapalı dekoltelerin duruşunu hizaya soktu. İnsanlar yavaşça kiliseden çıkıyor, güneşte gözlerini kırıştırıyor, sabırsızlanmadan atlara, otomobillere, pastanenin, otelin kapılarına doğru ilerliyorlardı.

Kimi, kilise duvarının koruması altındaki sessiz kadınlardan oluşan sırayı, kimi onların açmaya başladığı büyük bez pankartı, kimi kızlar taburunun başına geçmek üzere ciddiyetle, askeri düzende, adeta kahramanca yaklaşan belediye bandosunun erkeklerini gördü. Kimileri de okul müdiresinin, çene ve göğüslerini havaya dikmiş hareketsiz kızlar sırası boyunca ha bre tekrarladığı asabi gidiş gelişlere son verdiği sırada yuvarlak, demir gibi sert, eğilip bükülmez şapkasını görmüş olabilir. Tüm bunlardan kendilerine göre bir şeyler görenler öylece durup bekledi. Çanların mavi göğsü, buruşuk, seyrek tembel bulutlara doğru salınarak, temkinli bir neşeyle çalmasına şaşırdılar.

Denetlemesini bitiren müdire, üçüncü manganın yanına geçti ve gösterişsiz bir biçimde kumandayı ele aldı. Çorapları gevşemişti, parlak, alev alev yüzü suskun bir ifade ve artık törenin nihai anlamına çevrilmiş ciddi gözlerle bıkıp usandığı çekingenliğinin utancından uzaklaşmaya çabalıyordu. Meydanda olan ya da başını o tarafa çeviren hepimiz nihayet Santa María'da alışılmamış bir şeylerin olacağını anladık. En azından, kızlar taburunun yürüyüşe geçeceğini anladık.

Ve buna rağmen, bandonun ekserisi gür bıyıklı erkekleri *Ah María!*'yı çalmak için çalgıları akort ederken, sıranın sonlarındaki –okul müdiresinin ne yüzünü ne hareketlerini görebilen– kızlar ilk iki dizeyi ahenksiz söylemeye başlayınca müdirenin ellerini çırpışıyla birlikte sıranın tümü harekete geçti. Derken akla yatkın tek şeyi, önceden kestirilebilecek bir tek şeyi tahmin edemediğimizi sezdik.

Bugün artık şaşırmadan neyi kabul ederdik, bize kızların meydanın çevresinde yaptıkları geçitten daha normal gelecek ne olurdu, bunu araştırıp bulmak imkânsız. Gerçeği söylemek gerekirse, meydanda olan ve dükkânların kapılarından, oteldeki ve kafedeki masalardan gözetleyen bizler, saflık ve hayretle, gerçekleşmekte olan şeyin sıra dışı ve şaşırtıcı niteliğini kavradık. Şimdi sessizlik içinde, ağır, yakaran müziğinin peşi sıra bandonun ahlaki bir uzantısı gibi sürüklenen kızlar, meydanın o zamanlar Alsina'nın dükkânının, şimdiyse pastane ve kulübün bulunduğu tarafa yürümeye başladılar. Genç, dinç ve şaşkın, her birinin yüzünde besbelli ki müdirenden kopyaladıkları, kendilerini bireyselleştirmeye, parçası oldukları kalabalıktan ayrı bir hatıranın içine yerleşmeye yeteceğini düşündükleri dalgın ve meydan okuma ifadesiyle adımlarını atıyorlardı.

Müziğin bir metre ardından Küttel'in dev torunuyla fırıncının kızı, uzun, dar siyah harflerin tatlı tatlı dalgalandığı pankartı çaba harcamadan taşıyorlardı:

İFFETLİ NİŞANLILAR SAĞLIKLI KOCALAR İSTİYORUZ

Ağızları kapalı, vücutları fazlasıyla dik, sabırsız ve tahammüllü, el ele tutuşmuş, kollarını ayin kitaplarını koltuk altlarında

tutacak kadar uzatmış, topuklarıyla kızıla çalan çakılları oynatarak, bandonun aralıklı gümbürtüsü altında meydanın dört bir yanını sıra halinde sessizce dolanıyorlardı.

Uzun, sarışın, atletik görüyorduk onları; tembelce, eleştirel bir ilgisizlikle bacaklarını, göğüslerini, kalçalarını, yürüyüşlerindeki cazibeyi, boyunlarının narinliğini karşılaştırırken bakire, terli ve her ikisinin de bilincinde olduklarını sanıyorduk. Meydanı dolanmayı bitirip kiliseye vardıklarında müdire yenden sıranın başında göründü. Erkek ve sayıca fazla olduklarının yeniden farkına varmış, çalgılarını kılıflarına yerleştirerek hızla uzaklaşan müzisyenlerin yeşile çalan giysileri arasına kollarını sallayarak dalmıştı. Bütün Santa María suskun, dört kaldırımın dördünden onlara bakıyordu.

Bir dakika bile dolmadan, Eylem kızlarının yaz giysilerinin –capcanlı renklerde çizgiler, benzersiz çiçekler, geometrik tekrarlar– hızla gruplaşıp hemen ayrıldıklarını, kilisenin gri fonunda kayar gibi hızla yer değiştirdiklerini, otomobillere ve dumanı tüten dışkı üzerinde dikilen vurdumduymaz hayvanlara doğru gittiklerini, kilisenin girişini yalnızlığa zorladıklarını gördük. Çanlar sustu, o zaman anladık, kızların meydanın etrafını dolanarak geçirdikleri süre boyunca ciddi ve yumuşak, uğursuzca neşeli, kendilerine hâkim çalıp durmuşlardı. Hepimiz sessizleştik, öğle vaktinin sona erdiğini tahmin ettiğimizi düşündük.

Peder Bergner siyahlar içinde, ağır adımlarla, her zaman ki tavırlarıyla, başında iyice indirilmiş rahip şapkası, kilisenin kapısında göründü, kapının aralık kanatlarına sürtünmeden geçip çaba harcamadan kapattı. Bir başına bize bakmak ve saymak için, karnına büyük asma kilidi dayayarak döndü. Ardından kilidi büyük halkalardan geçirip kilitledi. Görüldüğü üzere bize doğru değil, parmaklıklı kapıya doğru yürüdü. Sa-

birle baktı bize, bir süre bizi ölçüp biçti, İncil'deki kullanılmış tasnifleri, bizimle konuşmanın, kapalı kapıyı ve gri kilidi bizim yararımıza açıklamanın ne derece uygun olduğunu düşündü belki. Ama bize tekrar, bu sefer kederle, azarlamaksızın, affederek bakmaktan başka bir şey yapmadı.

Sessizliğin maharetle belirginleştirdiği aşağılayıcı teatral ifadesinin, Santa María sakinlerini ağırlığı altında ezen ve Colonia'nın İsviçreli, Katolik ve tabiatıyla iffetli sakinlerine dek haksızca yayılan utanç verici suçlara bir son verme demek olduğunu da anladık. Ve eğer ihtiyar Lanza'nın ya da bizden birinin bir yılın ölümüne ve diğerinin başlayışına dair aşkın olay temelinde bir salname yazdığı doğruysa, Peder Bergner'in kilisenin kapısına vurduğu kilit, yazılı ya da hayali her tür gerçeğin nihai noktasını da ilan ediyordu.

Küttel'in dev torunu yalıtılmışlık ve sessizlik içinde büyük-babasından ayrılıp rahibin yanına gitti. Peder Bergner gülümseyip başını iki kez indirdi; şapkası elinde, ağır, hantal, kararsız, duruşuna tevazu vererek ve genç kızın önüne geçmemeye çalışarak arabaya kadar yürüyüp bindi. İhtiyar Küttel elinde dizginler ve kamçı, adeta yatay duran beyaz sakalı, arabacı koltuğunda arkasına yaslanmış bekliyordu. Tek bir kelime etmesi yetti, güneşin bağrında iriyarı, terli hayvanlar kilisenin karşısında tırıs geçtiler, köşeyi dönmeleri için sırtlarında herhangi bir baskı hissetmeleri gerekmedi, böylece Colonia yoluna doğru ağır aksak ilerlediler.

Karnaval arifesinde, Santa María dört başı mamur bir şehirdi artık, Berna'nın tavanı çelenklerle donanmıştı, bu arada tombul, hüznünlü bir adam akordeonuyla bazı masalardan koro halinde eşlik edilen bir Alman ezgisi çalıyordu.

Ayrılmış bölüme doluşmuş, tatlılarımızı yiyor, trenin Santa María'yı kirleten illeti başkente iade etmek üzere alıp götürmek için şehre varacağı o belirsiz anı bekliyorduk. Valinin emri. Azimli ve kurnaz Peder Bergner kısa veya uzun muharebeyi kazanmıştı. Ağır havayı, duman ve kadınların küstah parfümlerini soluyarak gülüşlerle ve sessizliklerle bekliyorduk.

Güzel María sol elini üzüm torbasına batırıp batırıp çıkarıyordu; öbür eli benim için, ben okşayayım diye masanın üzerindeydi. Marquitos'un tabancası bende, belimdeydi. Hoşgörüyü iyiydi hoştu fakat alaycı veya patronluk taslayan tavırların hiçbir türüsüne güvenemezdim. Julita'yı ve annemle babamı düşündüm, sahip olduklarımdan kendimi yoksun bırakmak için gösterdiğim dehşetli gayreti düşündüm, kısa hayatlara ve vedalara olan inancımı, döneklerin tiksintirici güçlerini düşündüm. Bende henüz pişmanlıktan eser yoktu. Ama o vakti belirsiz, hayalet tren görünür görünmez ve ben ona binip yalnız kaldığımda pişmanlığın gelip kapımı çalacağını biliyordum.

Bu arada, annem olabilecek yaşta, bana sevgiyle gülümseyen, ardında koyu renk ciddi bir tayyör giymiş bir hanımefendi hatırası bırakmaya çalışan bir fahişenin sağ elini Berna'da ortalık yerde mıncıklamanın cüretinde buruk bir tat, bir tür tedbirlik, bir teselli vardı.

Ceset Toplayıcı'nın kötü haberler gelmeye başladığından beridir şişmanlayan yüzüne, hâlâ taşıdığı tek yüke, tek kaşının üzerine yapışık bir yana ayrılmış kâküle arada bir bakarak çaktırmadan pipomu tüttürdüm.

Doktor Díaz Grey'in üzerinde yeni bir göz alıcı mavi takım vardı, içtenlikle eğlenir görünen tek kişi oydu. Pek az konuşuyor, tefekkür halinde, genelevin hikâyesi, özellikle de son bölümü kendi eseriymiş gibi gülümsüyordu. Medina özel bölmeyi ayıran perdenin hemen yanında duruyordu, emniyet amiri olarak illetten kalan lekenin Santa María'dan silinmesinden sorumluydu.

"Ben sadece soruyorum" diye ısrar etti Larsen, sandalyesinde sallanırken, "mesele yasal mıydı, değil miydi? Elimizde meclisin izni var mıydı, yok muydu? Size kararnamenin numarasını verebilirim. Üstelik, şu ana kadar da yürürlükten kaldırılmadı."

"Fark etmez!" dedi Medina, "eczacıyla birlikte yazmışsınızdır siz onu. Valinin emri var, benim için hikâye bitmiştir."

İhtiyar Lanza, başında şapkası, hiç olmadığı kadar total, masaya doğru ilerledi. Bir yudum şarap içip bardağı yeniden doldurdu.

"Larsen, bir şeyi bıktırana kadar tekrarlıyorsunuz. Hanımlar bunalıyorlar. Meclismiş, izinmiş, kararnameymiş. Belki de size soylu bir dava uğruna bir defadan da fazla, tabiri caizse omuz veren dostumuz Medina, emirleri yerine getirmekten başka bir şey yapmıyor."

"Irene ve Nelly ne düşünür bilmem" dedi Güzel María. "Ama bana hanımefendi demenize lüzum yok. Hakiki dostlar için Güzel María kâfi."

"Teşekkürler" dedi Lanza şapkasına dokunup. "Birbirimizi bir daha görmeyecek olsak da teşekkür ederim."

"Jorge'ye söylediğim gibi" diye devam etti Güzel María, bir

yandan saçım la oynuyordu, “rahip, affınıza sığınarak söylüyorum, çıldırmış olmalı. Tanrı asla eksik olmadı hiçbirimizde.”

Hızla istavroz çıkardı.

“Bundan şüphe duyulacak gerçek bir neden yok. Her neyse bu, gericilikle akılcılık arasındaki ezeli mücadelenin bir başka aşaması. Burada akılcılığı elbette ki dostumuz Larsen temsil ediyor. Ama bu gece onu yaşlı İngiltere gibi görüyor, öyle duyumsuyorum: sonuncusu hariç bütün çarpışmaları kaybedebilir.”

Sabırlı, savunmasız, ihtiyarlamış Ceset Toplayıcı kendini alaycı havaya bırakarak, omuz silkip masada gereksiz yere bir destek aradığı elini havaya kaldırdı; yuvalarından fırlamış gözleri bir anlığına Güzel María’da ve Díaz Grey’de sabitlendi.

“Meclis üyeleri neden tatillerine ara vermiyorlar?” diye kekeledi.

“Ah!” dedi ihtiyar Lanza. “Yemin ederim bu geceyi hepimiz hatırlayacağız. Mağluplar, galipler ve meraklı bağımsızlar. Larsen özgürlük, uygarlık ve onurlu ticaret adına mücadele etti. Şimdiyse kurumlara karşı duyulması gereken saygı adına kaygılanıyor. Bütün bunlardan sonra bütün suçu Peder Bergner’in üzerine atmamalıyız. Gerçekte bu unutulmaz girişime son noktayı koyan Santa María’dır. Ayrılanlara ne mutlu.” Ciddi ve mesut, şaraptan kalanı havaya kaldırdı. “Bu şehir. *Ave María, Gratia plena, Dominus tecum, Benedicta...*”

Aheste bir gülüş ve ani bir öksürükle araya girdi Díaz Grey.

“Artık geç oldu” dedi Lanza, “gitme vakti. *Yolcular* sütununda birkaç veda satırı yayımlayamamak üzücü.”

“Gidip uyuyun siz, İspanyalı,” diye homurdandı Larsen, yeniden sallanmaya başlamıştı.

“Çalışmaya, metrelerce kurşuna ve aptallığa gömülmeye gidiyorum. Ama günün birinde dünyayı sarsan bu yüz günün

hikâyesini yayımlayacağım. Hem belki de... Düşünsenize, biri Elba'dan döndüyse, öbürü Saint Helena'dan kaçabilir. İyi geceler.”

Üç kadın uyum içinde boyanıyordu. Fırça ve suluboyaya benzeyen bir şeyle iki tuhaf kutucuk kullanıyor, boyayı tükürük ya da kâsedeki buz gibi suyla sürüyorlardı.

“Tamam” dedi Medina. “Saat birde istasyona doğru yola çıkarız. Pek fazla kalmadı artık.”

Larsen bir nefret kalıntısıyla, tereddütle baktı. Díaz Grey ise dönüp bana baktı.

“Gidiyor musun?” diye sordu.

“Duydunuz” diye yanıtladım. “Saat birde.”

“Aklınızdan ne geçiyor, doktor?” dedi Güzel María. “Reşit olmayanları kaçırmayı meslek edindiğimi mi sanıyorsunuz?”

“Hayır. Affedersiniz” diye karşılık verdi Díaz Grey. “Canı öyle istediği için gidiyordur herhalde, Santa María’yı terk etmeye yetecek, birikmiş nedeni var artık galiba.”

“Trene binmesine mani olamam. Onun ya da başkasının. Bakın: ben kadını, ondan çok annesini düşünüyorum.”

“Babası da var” dedi dişlerinin arasından Medina.

Pipoyu bulana dek ceplerimi eşeledim. Medina’ya bakmadım.

“Başka bir vagonda gidebilirim. Yarın ya da istediğim zaman gidebilirim. Ayrıca doktor, bana öyle geliyor ki hiçbir polis beni durdurmayacak.” İşte o zaman Medina’nın yüzünü yakaladım. “Yanlış anlaşılmasın, sizin için söylemiyorum.”

Adam bıkkın başını gülümseyerek salladı.

“Bir o eksikti, duyan gelmiş” diye homurdandı yine Ceset Toplayıcı. “Başka zaman gitsin, ne zaman isterse. Ama bizimle olmaz. Bir bela daha, bizimkisi az ya.”

“Sümüklünün teki” diye onayladı tombul Nelly, çantasını öfkeyle kapatırken. “Kapris, başka bir şey değil. Şımartılmış

oğlan çocuğu. Kafa şişirip erkeklik taslama hevesi.”

“Kelimesi kelimesine duydunuz” dedi Güzel María. “Gayet açık söyledi bana. Güzel María için gitmiyor.” Okşayayım diye bana tek elini veriyor yine, saçımı dağıtıyor. “Ne dersiniz, doktor? Yaşı on altı, on yedi var mıdır?”

Julita’yı düşünmek, annemi şöyle bir hatırlamak için beni unutmalarını bekledim. Medina esneyip tembel tembel özel bölümün kapısına yöneldi. Saatim neredeyse biri gösteriyordu; ama kendimi gün doğumunun her şeyin söylendiği, konuşmuş ve duymuş olmaktan pişmanlık duyduğunuz o duygusuz andaymış gibi, bizi arkadaşlık etmenin ve kelimelerin faydasızlığı üzerine ikna etmek üzere geri dönen, değişen tam o andaymış gibi hissettim. Medina az sonra döndü:

“Hanımlar beyler... Ne zaman arzu ederseniz.”

Perdenin ardında iki polisin botlarını gördüm. Burada mı yoksa istasyonda mı, diye sordum kendime, hesaplamayı, tahmin etmeyi, sezmeyi isteyerek. Yerimizden zar zor kalktık, Díaz Grey’in yüzü bana bir şey söylemiyordu; hâlâ eğleniyordu, son âna şahitlik etmeye ihtiyacı vardı. Arabalardan birinde onun yanına, Irene’yle arasına oturdum; öndeki koltukta şoför, Nelly ve bir polis, birbirlerinden rahatsızlık duyuyorlardı.

O zaman, yerinden kıpırdamayan doktorun zayıf profiline, bir sarışının akları belirsiz, seyrek saçlarının altından gözetleyen iflah olmaz ifadesine doğru konuşmak zorunda kaldım.

“Bütün bunları sizin uydurduğunuzdan eminim. Saçma, biliyorum. Üstelik her şeyi kastediyorum, yenilgiden emin olmanın verebileceği zevkten çok, bence gizemli bir görev duygusu yüzünden seyretmeye kararlı olduğunuz son an değil kastettiğim yalnızca. Yenilgi derken, sizin yenilginizden söz ediyorum. Dahası, iki arabayı dolduran pisliklerden hiçbiri sizden

daha pislik değil. Birbirimizi pek tanımıyoruz, doğru, ama hiç yanılmam. Bazen sizi düşündüğümde ya da size baktığımda küçümseme duyuyorum. Bazen de acıyorum. Bunu veda niyetine söylemek istiyordum.”

Doktor ifadesini değiştirmeden, hareketsiz durmaya devam ediyordu. Irene itiraz etmedi. Telaşsız, konuşmadan, güz gecesi-
nin sınırlarını geçip vardık. İki polis yürüyüş kolunun sonuna geçti. Burada olacaktı demek ki.

“Mucize, gecikmeden geliyor” dedi Medina.

Yaklaşan trenin kırmızı ışıklarını pek bekleyen yoktu. Binmelerini bekledim, valizler yüzünden iki büklüm olmuş yaşlı kadınları, boyu kısalmış, başı öne düşmüş, elleri arkasında, tuhaf bir gururdan artakalanla ayakta duran bir Ceset Toplayıcı gördüm. Arkasından Medina çıktı basamakları, bunun üzerine harekete geçmeye karar verdim.

Ama iki polis istasyondaki sarı ışığın içinde, Santa María’nın ve onun sessizliğinin sınırlı gecesinde babacan gülümsemeler saçarak trenin basamaklarının önünde saf tuttular. Burasıydı. Marquitos’un tabancasını çıkarıp başparmağımla emniyetini indirirken onlara şaşkınlık ve afallamayı, yaşımın güçsüzlüğünü gösterdim.

“Açılın, yoksa sıkarım.” Onlara dış gösterme sırası şimdi bendeydi. “Hem de hemen. İki orospu çocuğu daha eksilir dünyadan.”

Sertlik göstermeksizin omzuma dokunduklarında tabancayı bir göğüsten öbürüne geçiriyordum.

“Jorge. Evladım. Bu gece olmaz.”

Peder Bergner’in sesini tanıdım. Tehditten, emirden, otoriteden arınmıştı; yalvarmaktan da kurtulmuştu. Polislerin öfkelenmiş yüzleri neredeyse selam vermeye meyletti. Galiba

içlerinden biri, sağda olanı, kibarca başını eğip selam verdi.

Elinin ağırlığı sesinin ağırlığıyla aynıydı, sesi kadar kederliydi. Rahip yavaş yavaş gözyaşı dökmeden saçmalığı üzerime boca ettiğinde silahlı kolumu indirdim.

“Julita bu gece öldü. Seni bekliyor mu kimse bilemez, affedildi mi, kimse bilemez.”

Tabancayı ona bıraktım, birlikte istasyondan çıktık.

Julita ölmüştü. Sahte olsun olmasın, hayattakilerin miras edindiği nice Santa María geleneğinden biri gibiydi. Daha fazlası değil. Julita'nın nice zamandır, abimin ölümünden beri öldüğünü biliyorduk artık.

Başkalarının yanında durumu anlamazdan gelmek, azıcık üzülmüş gibi yapmak kaçınılmazdı. Öyle de yaptım, nice geceler yaptık. Biz ikimiz, o ve ben, bilerek ve oynayarak, beklemeye boyun eğmiş.

Babam yargıçla konuşuyordu. Duygularını açığa vurmayan, kendini tarihe adanmış olan, onu görebilmesi için zaman tanımış olsaydı tarihin göreceği güçlü, acılı erkek. Güçlü ve özenli hanımlarla çevrili annemin ağzının suyu akıyor, hayır diyor, ağlamalar ve iç çekmeler arasında, uzatılan fincan fincan çayı yudumluyordu.

Biz erkekler için soda vardı, uzun, tombul şişelerde. Uygarlaştırıcı ilk deniz çıkartmasına, yenik düşüp ölene yaraşır uzun bir geceydi.

Saygı gereği beremi ortadan kaldırdım, dilimi konyak kadehine sokup ihtiyatla ve yanarak bir hatıra, çeşit çeşit gündüz ve gece ölülerini aradım.

Julita'nın deyişiyle, tatlı küçük bir canavardım ben. Bir kayınbiraderdim, döşeme tahtalarını sayıyor, gülümsemeden acı çekiyordum. Ölmüş kadının acı alayından destek alarak, büzülerək pipomu yaktım ve konyağa geri döndüm.

O kadar çok ağlayış, iyisinden o kadar çok iç çekiş duydum ki sonunda kendimi yeniden uzaklaşmış hissettim. Pipomu

sesli sesli emdim ama hiçbir şey Marquitos'un abartılı sızlanışını, kadınsı histerinin komik, ölçülü gidiş gelişle karışan, bir sarhoşun kısa süreli ruhsal teslimiyetini gizlemiyordu. Ağlayıp sızlanmalar, ölümü paylaşmayı isterken yükseliyor, yiyecek ve içecek sunmak içinse alçalıyordu.

Kimsenin onu benim sevdiğim gibi sevmediğini anladım, çakıyı hatırladım, bıçağın serinliğiyle kendimi yatıştırdım. Kimsenin onu sevmediğini anladım. Yanan pipoya bir kibrit yanaştırdım. Döşeme tahtalarına baktım, saymak için artık çok geçti.

Hepsi bir rüyaydı, bense sandalyede iki büküm, Julita'dan bihaber, her zamanki gibi sadakatsiz, sevgiyle dolarken huzur içindeydim. Ama bana zaman vermediler. Babam, yargıç, kaçınılmaz Díaz Grey, polis memuru tuhaf bir dilde çabucak konuştular, fikir birliğine vardılar. İhtiyacım olan şeyi anladım ve elimde çakı, ayağa kalktım, dostane bir şaklatmayla açtım. Telaşsız, kararlı ve yumuşaktım.

"Pardon. Siz dokunmadan önce onu görmek istiyorum."

Bunu etrafımı sessizce saran görünmez zavallı insanlar için söylemedim. Ne talihsizliğime ne de gümüş güvercinin âdet olduğu üzere babasının ihanetine uğrayan mutsuz oğluna söyledim. Tek yaptığım Julita'yla sohbet etmeye başlamaktı. Yeniden birlikte oluyorduk ve benim kaybettiğimiz saatlerden kurtarılmış, bana ait katıksız bir dakikaya ihtiyacım vardı. Yatak odasına girdim.

O anda aptallığın nice farklı biçimine, seslerin, yakarışların ve inlemelerin kalabalığına sağır, onu görmek, neredeyse hemen bakmak için başımı kaldırdım. Çakının faydasız acımasızlığını bırakmadan, bir tek onun ağlamaya dönüştürebileceği alaylı gülümsemeyi gizlemeden, parlak kestane rengi sandaletlerine yaklaştım yavaşça.

Ona baktım. Sallanıyordu sanki ve kafasına öyle estiği için yapıyor gibiydi. Tavandaki kirişlerden birine asılı, muhtemelen kırılan omurları nedeniyle burkulmuş başı dilinin köpüklenmiş ucunu uzatıyordu. Kola sayesinde katı ve gergin beyaz bir okul tuniğiyle kefenlemişti kendini; büyük mavi bir papyonla süslenmişti. Baldırlarının sonuna dek gerilen siyah çoraplar giymişti bence. Ne yaptığını biliyordu. Bu haliyle hiçbir öğretmen, cennette ya da yeryüzünde onu kınayamazdı. Kirişe asılı sallanıyordu, gecenin son rüzgârının saygılı ritmiyle. Uylukları olmayacak biçimde uzuyor, aralıklarla bir şey damlıyordu.

Ölmüş olması beni etkilemiyordu; defalarca böyle görmüştüm onu. Ani ve giderek gelişen yaşlılığından, çocukluğuna zıplayıp sonra yaşlılığın, yıkımın iğrençliğine doğru hızla ilerleyen, bize sunduğu yüzünün utanmazlığından hoşlanmıyordum.

Ama ne olursa olsun, kötü sözler, kirli, yersiz düşünceler beni ele geçiriyordu. Tiksinti verici biçimde ölü haliyle nihayet benimdi, ebedi arkadaşımdı. Birbirimizi anlıyorduk, yıkılmaz bir dayanışma, şakalarda belli bir suç ortaklığı şekilleniyordu. Yavaş ve bıkkınca hareket ediyordu, bense onun için eski bir şarkıyla dua ediyordum:

*Kuklalar dans eder, üç kez döner,
döner, döner giderler.*

Rahip ateşsiz şöminenin yanında duran o çok tanıdık büyük koltuğa oturmuştu. Marquitos'un sigaralarını içerken bacak bacak üstüne atmış, dalgın, tek ayağıyla tempo tutturmuş, yanında duran küçük valize vuruyordu. Herkese sırtı dönük, dişlerinin arasından inatla mırıldanıyordu. Bildiğini, ilk gecedan bu yana bize bakıp durduğunu anladım birden.

Bir an sonraki gelecek, üzerinde okul kıyafeti, yüzünde aptal küçük adamların yaratıp idare ettiği bir dünyaya veda niyetine sunulmaya uygun, kesin bir ciddiyet ve saygı ifadesiyle yatakta uzun kaskatı uzanmış bir Julita imgesi beni öfkeden kudurtuyordu. Huzur içindeki ağzının, bakıştan yoksun gözlerinin, artık sebepsiz, alaycı burnunun üzerinde sinekler gibi dolanan, miras kalan cümleler acı veriyordu bana.

Gitmeden önce çakıyı cebime koydum, beremi taktım ve dönüp yas tutanlara veda ettim.

“Kahretsin” dedim, bunu öyle bir tatlılıkla, öyle bir merhametle, öyle bir neşeyle söyledim ki kirişe asılı çürürken beni sadece o anlayabilirdi.

Salyası bize asla ulaşmamış olan, normal, basiretli bir dünyaya çaresiz inmek için nasıl uzaklaştığımı sadece o görebilirdi. Bize, Julita ve bana, şu andan itibaren bir tek bana, nihayet şerefimle, gerçekten katlanırken ona.

